TAMPERE

Kantakaupungin vaiheyleiskaava - valtuustokausi 2021–2025

ja Keskustan strategisen osayleiskaavan vaiheittainen muutos

Ehdotus 5.3.2024

Sisältö

Yleiskaava lyhyesti (tiivistelmä) 3

Yleiskaavatilanne, vaiheyleiskaavan aluerajaus ja kartat 4

Vaiheyleiskaavan sisältö..... 7

Ilmastonmuutokseen sopeutuminen ja viherympäristö 8
Tesoman asemanseutu 32
Lielahti-Hiedanranta 38
Keskusta 43
Alasjärven itäpuoli 46
Teemasisältöjen lisäksi tehtävät tarkistukset 51

Vaiheyleiskaavan merkinnät ja määräykset 55

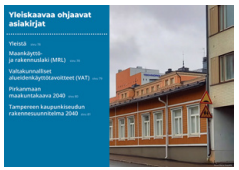
Kartta 1 - Yhdyskuntarakenne 56
Kartta 2 - Viherympäristö ja vapaa-ajan palvelut 65
Kartta 3 - Kulttuuriperintö 74
Kartta 4 - Kestävä vesitalous, ympäristöterveys ja yhdyskuntatekninen huolto 81
Kartta 5 - Osa-alueiden kehittämisperiaatteet
Kumottavat merkinnät ja määräykset 100

Vaikutusten arviointi 108

Arvioinnin tavoitteet ja menetelmät 109
Vaikutukset ilmastonmuutokseen sopeutumiseen ja viherympäristöön 110
Vaikutukset vapaa-ajan palveluihin 119
Vaikutukset vaiheyleiskaavan osa-alueille 124
Muut vaikutukset 135

Yleiskaavaa ohjaavat asiakirjat 138

Yleistä 139
Maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL) 139
Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) 140
Pirkanmaan maakuntakaava 2040 141
Tampereen kaupunkiseudun rakennesuunnitelma 2040 142

Yleiskaavaan kytkeytyvät kaupungin ohjelmat ja linjaukset 143

Yleiskaavatyön eteneminen..... 147

Kaupunkistrategia 148
Päätökset, neuvottelut ja nähtävilläolot..... 148
Vuorovaikutus ja palaute aloitusvaiheessa..... 149
Vuorovaikutus ja palaute valmisteluvaiheessa 150
Tarkistukset ja muutokset valmisteluvaiheesta ehdotusvaiheeseen 153

Yleiskaavan toteuttaminen 89

Asemakaavoitusohjelma..... 160
PALM (Maankäytön toteuttamisen ja investointien pitkän aikavälin suunnitelma)..... 160
Maankäyttöpolitiikka..... 161

Liitteet

Liite 1 Aloitusvaiheen viranomaisneuvottelun muistio 11.5.2022

Yleiskaava lyhyesti (tiivistelmä)

Yleiskaavan sisältö

Kantakaupungin vaiheyleiskaava – valtuustokausi 2021-2025 ja Keskustan strategisen osayleiskaavan vaiheittainen muutos koskevat Tampereen Kantakaupunkia ydinkeskusta mukaan lukien. Vaiheyleiskaavaa ei laadita kokonaisyleiskaavana. Valtuustokauden yleiskaavatyö kohdistuu valittuihin teemoihin ja alueisiin, lisäksi yleiskaavaan tehdään tarvittavia päivityksiä liittyen muun muassa kaupunkistrategian kasvun ja elinvoiman vyöhykkeeseen, joukkoliikenteen laatukäytäviin ja kaupan ohjaamiseen. Kaava-alueella jäävät edelleen voimaan Kantakaupungin yleiskaava 2040, Kantakaupungin vaiheyleiskaava – valtuustokausi 2017-2021 ja Keskustan strateginen osayleiskaava. Aikaisemmista yleiskaavoista kumotaan vaiheyleiskaavan hyväksymisen yhteydessä vanhentuneet tai muuttuneet kaavamääräykset ja -merkinnät.

Koko kantakaupungin kaava-aluetta koskevat teemat ovat ilmastonmuutokseen sopeutuminen sekä viherympäristö ja vapaa-ajan palvelut. Lisäksi neljälle osa-alueelle on esitetty strategista yleiskaavaa tarkempia kehittämisperiaatteita. Vaiheyleiskaavan neljä tarkemman suunnittelun osa-aluetta ovat Tesoman asemanseutu, Lielahti-Hiedanranta, Keskusta ja Alasjärven itäpuoli.

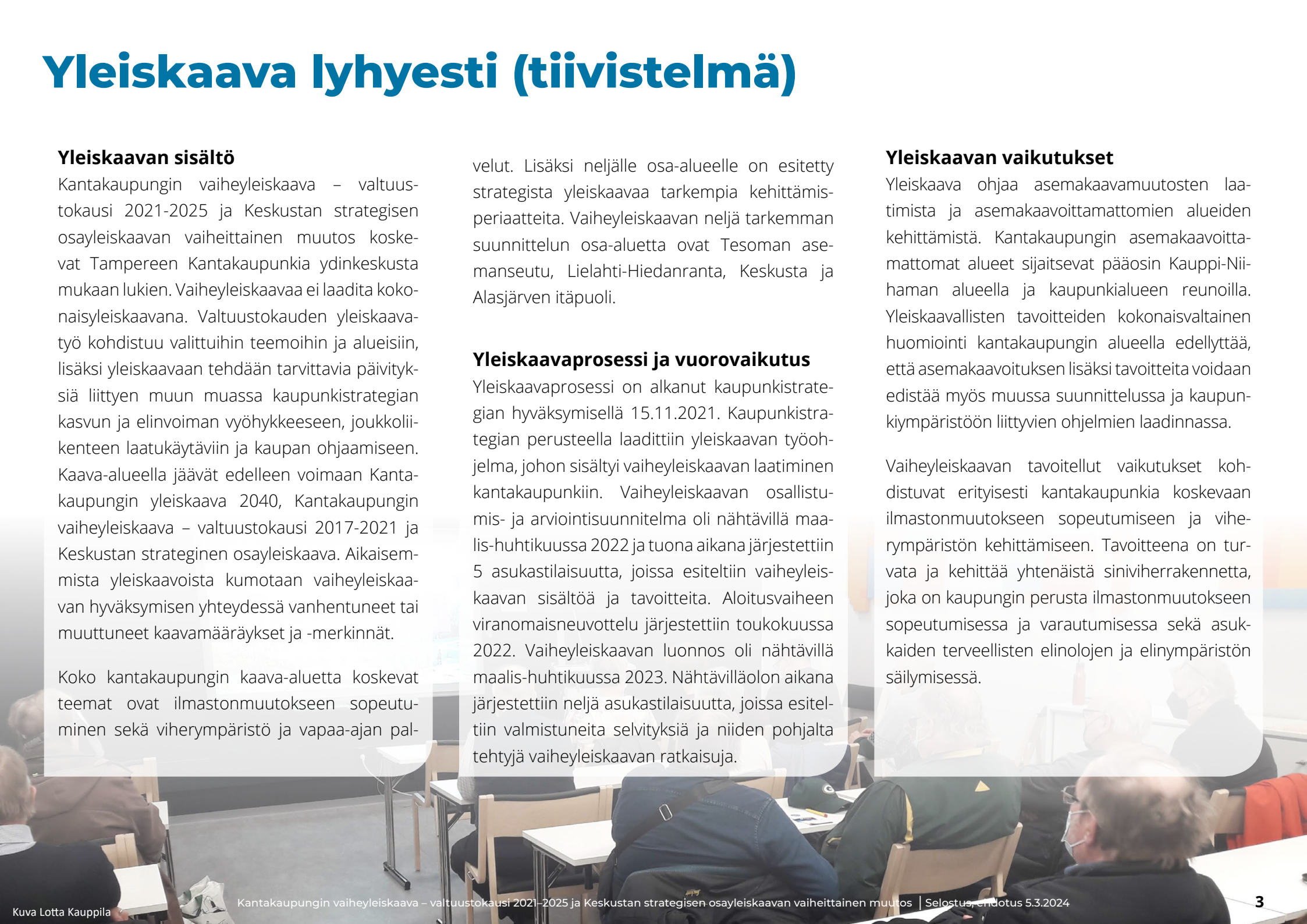
Yleiskaavaprosessi ja vuorovaikutus

Yleiskaavaprosessi on alkanut kaupunkistrategian hyväksymisellä 15.11.2021. Kaupunkistrategian perusteella laadittiin yleiskaavan työohjelma, johon sisältyi vaiheyleiskaavan laatiminen kantakaupunkiin. Vaiheyleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma oli nähtävillä maalis-huhtikuussa 2022 ja tuona aikana järjestettiin 5 asukastilaisuutta, joissa esiteltiin vaiheyleiskaavan sisältöä ja tavoitteita. Aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu järjestettiin toukokuussa 2022. Vaiheyleiskaavan luonnos oli nähtävillä maalis-huhtikuussa 2023. Nähtävilläolon aikana järjestettiin neljä asukastilaisuutta, joissa esiteltiin valmistuneita selvityksiä ja niiden pohjalta tehtyjä vaiheyleiskaavan ratkaisuja.

Yleiskaavan vaikutukset

Yleiskaava ohjaa asemakaavamuutosten laatimista ja asemakaavoittamattomien alueiden kehittämistä. Kantakaupungin asemakaavoittamattomat alueet sijaitsevat pääosin Kauppi-Niihaman alueella ja kaupunkialueen reunoilla. Yleiskaavallisten tavoitteiden kokonaisvaltainen huomiointi kantakaupungin alueella edellyttää, että asemakaavoituksen lisäksi tavoitteita voidaan edistää myös muussa suunnittelussa ja kaupunkiympäristöön liittyvien ohjelmien laadinnassa.

Vaiheyleiskaavan tavoitellut vaikutukset kohdistuvat erityisesti kantakaupunkia koskevaan ilmastonmuutokseen sopeutumiseen ja viherympäristön kehittämiseen. Tavoitteena on turvata ja kehittää yhtenäistä siniviherrakennetta, joka on kaupungin perusta ilmastonmuutokseen sopeutumisessa ja varautumisessa sekä asukkaiden terveellisten elinolojen ja elinympäristön säilymisessä.

Kuva Lotta Kauppila

Yleiskaavatilanne, vaiheyleiskaavan aluerajaus ja kartat

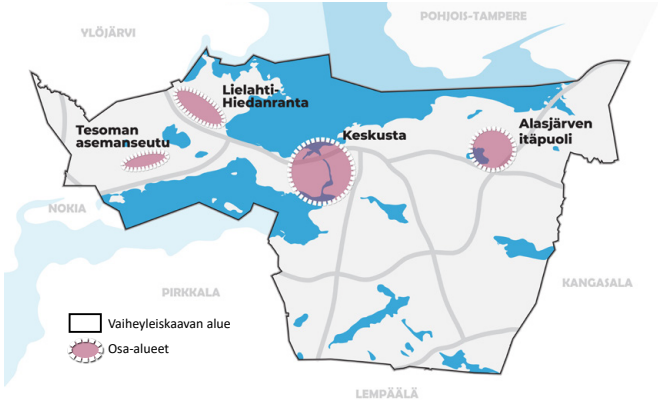
Tampereella yleiskaavatyö jaksottuu valtuustokausiin, yleiskaavoituksen teemat hyväksytään kaupunginvaltuustossa (Yleiskaavoituksen työohjelma) valtuustokauden alussa. Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) mukaan yleiskaavan tarkoituksena on kunnan tai sen osan yhdyskuntarakenteen ja maankäytön yleispiirteinen ohjaaminen sekä toimintojen yhteen sovittaminen (35 §). Yleiskaava voidaan laatia maankäytön ja rakentamisen ohjaamiseksi määrätyllä alueella tai se voidaan laatia myös vaiheittain tai osa-alueittain. Yleiskaavan laatiminen vaiheittain tarkoittaa tavoitteiden käsittelyä yleiskaavassa eli tällöin kyseessä ei ole niin kutsuttu kokonaisyleiskaava. Valtuustokauden yleiskaava laaditaan vaiheyleiskaavana.

Kuluvan valtuustokauden vaiheyleiskaavan teemoja ovat ilmastonmuutokseen sopeutuminen, luonnon monimuotoisuuden edistäminen ja viherympäristön laadun parantaminen sekä neljän osa-alueen strategista yleiskaavaa tarkemmat maankäyttötarkastelut. Vaiheyleiskaavaan sisältyvät neljä osa-aluetta ovat Tesoman asemanseutu, Lielahti-Hiedanranta, Keskusta ja Alasjärven itäpuoli.

Valtuustokauden vaiheyleiskaavan virallinen nimi on ”Kantakaupunginvaiheyleiskaava – valtuustokausi 2021-2025 ja Keskustan strategisen osayleiskaavan vaiheittainen muutos”. Nimi on pitkä ja tässä selostuksessa kaavaan viitataankin monesti lyhyemmillä vastineilla, kuten esimerkiksi ”valtuustokauden vaiheyleiskaava” tai pelkästään ”vaiheyleiskaava”.

Mikä säilyy voimassa olevassa yleiskaavatilanteessa

Kantakaupungin alueella on voimassa useita yleiskaavoja. Kantakaupungin yleiskaava 2040 on saanut lainvoiman 20.1.2020. Valtuustokauden 2017–2021 vaiheyleiskaava sai lainvoiman 9.6.2023. Keskustan

alueella on voimassa 16.1.2019 lainvoiman saanut keskustan strateginen osayleiskaava. Tampereen kantakaupungin yleiskaavatilanne muodostuu näin ollen kolmesta eri aikoina hyväksytyistä ja voimaan tulleista yleiskaavoista. Voimassa oleva yleiskaavatilanne kantakaupungissa on pääosin ajantasainen kaupunkistrategian tavoitteisiin nähden eikä yleiskaavaa ole tarve kokonaisuutena tarkistaa. Ajantasainen yleiskaavatilanne on nähtävissä yleiskaavayhdistelmästä.

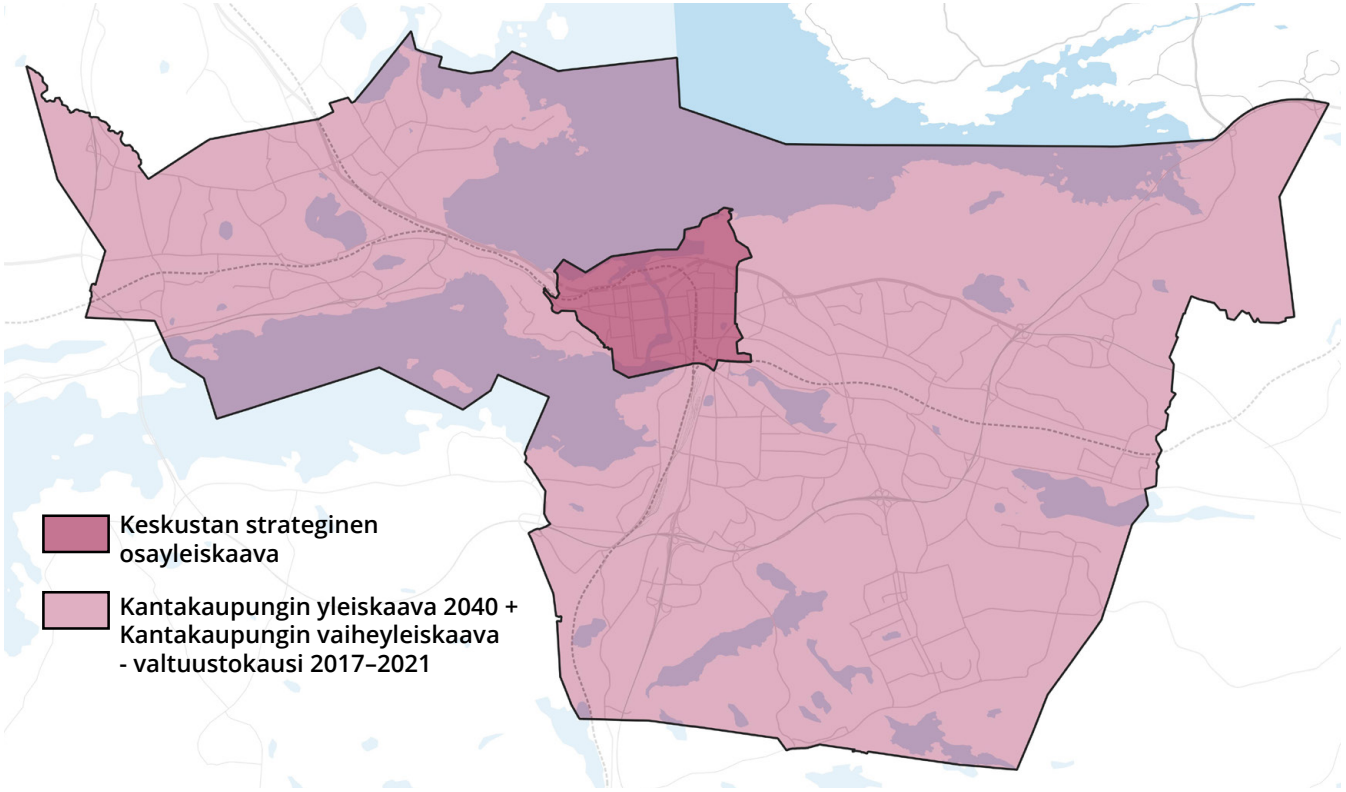

Voimassa oleva yleiskaavatilanne kantakaupungin alueella muodostuu Kantakaupungin yleiskaavasta 2040, keskustan strategisesta osayleiskaavasta sekä valtuustokauden 2017–2021 vaiheyleiskaavasta. Vireillä oleva valtuustokauden vaiheyleiskaava 2021–2025 muuttaa hyväksymisensä jälkeen yleiskaavatilannetta ja tulee osaksi yleiskaavayhdistelmää.

Vaiheyleiskaavan kartoilla esitetään kaavan teemojen mukaisia uusia kaavamerkintöjä ja -määräyksiä. Voimassa olevien yleiskaavojen kartat säilyvät pääosin ennallaan, joitakin voimassa olevia kaavan määräyksiä tarkistetaan tai kumotaan. Vaiheyleiskaavassa tehtävät voimassa olevaa yleiskaavaa koskevat tarkistukset on esitetty selostuksen kappaleessa ”Teemasisältöjen lisäksi tehtävät tarkistukset”.

Vaiheyleiskaavan rajaus ja oikeusvaikutukset

Tampereen kantakaupungin vaiheyleiskaava – valtuustokausi 2021-2025 ja Keskustan strategisen osayleiskaavan vaiheittainen muutos käsittää koko Tampereen kantakaupungin alueen. Voimassa olevat yleiskaavat jäävät alueella voimaan lukuun ottamatta erikseen kumottavia kaavamerkintöjä ja -määräyksiä.

Voimassa olevien yleiskaavojen rajaukset Tampereen kantakaupungissa.

Tampereen kantakaupungin vaiheyleiskaava – valtuustokausi 2021-2025 ja Keskustan strategisen osayleiskaavan vaiheittainen muutos laaditaan oikeusvaikutteisena karttojen 1-5 kaavamerkintöjen ja -määräysten osalta. Yleiskaavalla on maankäyttö- ja rakennuslain 42 §:n mukaiset oikeusvaikutukset.

Yleiskaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi. Yleiskaavan ratkaisut, kohdemerkinnät, aluevaraukset ja rajaukset täsmentyvät ja tarkentuvat yleiskaavaa tarkempien suunnitelmien, selvitysten ja vaikutusten arviointien yhteydessä. Yleiskaavan alueella rakentaminen edellyttää pääsääntöisesti asemakaavaa. Tampereen kantakaupungin maapinta-alasta 83 % on asemakaavoitettu. MRL:n mukaan yleiskaava ei ole voimassa asemakaavoitetulla alueella, vaan toimii ohjeena laadittaessa tai muutettaessa asemakaavaa.

Vaiheyleiskaavan kartat

Tampereen kantakaupungin vaiheyleiskaava – valtuustokausi 2021-2025 ja Keskustan strategisen osayleiskaavan vaiheittainen muutoksen ehdotuksen kartta-aineisto koostuu viidestä oikeusvaikutteisesta yleiskaavakartasta:

- Kartta 1 Yhdyskuntarakenne
- Kartta 2 Viherympäristö ja vapaa-ajanpalvelut
- Kartta 3 Kulttuuriperintö
- Kartta 4 Kestävä vesitalous, ympäristöterveys ja yhdyskuntatekninen huolto
- Kartta 5 Osa-alueiden kehittämisperiaatteet

Yleiskaava julkaistaan virallisten pdf-karttojen lisäksi myös digitaalisesti Tampereen kaupungin Oskari-karttapalvelussa. Yleiskaavakartat 1–5 esitetään erillisinä karttatasoina Oskarin karttatasovalikossa: Kaavoitus\Yleiskaava\Vireillä: Kantakaupungin vaiheyleiskaava - valtuustokausi 2021–2025. Kaavamääräykset ovat löydettävissä karttaselitteestä sekä kartalta kaavamerkintäkohtaisesti. Karttapalvelussa on yleiskaavan yleistetyt pohjakartat kantakaupungin liikenneverkosta ja rakennetuista alueista. Pohjakartat ovat erikseen kartoille 1–4 ja kartalle 5.

Voimassa olevasta yleiskaavatilanteesta ja vireillä olevasta vaiheyleiskaavasta 2021-2025 julkaistaan kaavayhdistelmäkartat pdf-karttoina ja digitaalisesti Oskari-karttapalvelussa: Kaavoitus\Yleiskaava\Vireillä: Kantakaupungin vaiheyleiskaava - valtuustokausi 2021–2025

Kaava-aineistoon sisältyy myös selostus. Selostuksessa on kuvattu suunnittelun lähtökohdat, tavoitteet, yleiskaavatyön eteneminen, kaavan sisältö ja vaikutusten arviointi. Kaavaselostuksen ”Kaavamääräykset ja soveltaminen” -otsikon alla on kuvattu kaavamääräysten tulkinta. Kaavan vaikutusarviointi perustuu vaiheyleiskaavassa esitetyn kaavaratkaisun tuomiin uusiin tai muuttuviin vaikutuksiin suhteessa voimassa olevaan yleiskaavatilanteeseen.

Kaavio nykyisistä voimassa olevista ja vireillä olevan vaiheyleiskaavan kartoista ja kumottavien kaavamerkintöjen ja -määräysten kartoista.

Vaiheyleiskaavan sisältö

Ilmastonmuutokseen sopeutuminen ja viherympäristö sivu 8

Tesoman asemanseutu sivu 32

Lielahti-Hiedanranta sivu 38

Keskusta sivu 43

Alasjärven itäpuoli sivu 46

Teemasisältöjen lisäksi tehtävät tarkistukset sivu 51

Kuva Maria Seppälä

Ilmastonmuutokseen sopeutuminen ja viherympäristö

Ilmastonmuutokseen sopeutuminen

Tampereella ja muualla maailmalla tehdyistä ilmastonmuutoksen hillinnän toimista huolimatta ilmasto lämpenee ja muutokset ovat nähtävissä myös Tampereella. Kaupunkisuunnittelussa joudutaan Suomenkin oloissa varautumaan ilmastonmuutoksen seurauksena yleistyviin sään ääri-ilmiöihin, kuten pitkiin hellejaksoihin ja rankkasateisiin. Sopeutumisen toimet voivat olla ilmiön lieventämistä ja/tai ilmiöön varautumista. Lieventämisessä pääpaino on reagoimisessa tietyllä alueella jo oleviin haasteisiin, kun taas varautumisessa keskitytään ennakoivaan suunnitteluun ja toimenpiteisiin.

Sopeutumisen tärkeys on huomioitu monissa Tampereen kaupungin ohjelmissa sekä kaupungin strategiassa. Kantakaupungin yleiskaavassa sopeutumista käsiteltiin ensimmäisen kerran Kantakaupungin vaiheyleiskaavassa 2017-2021. Vuosien 2021-2025 yleiskaavatyön kaavamerkinnöissä- ja määräyksissä sopeutumisen käsittelyä syvennetään. Yleiskaavan tavoitteena on säilyttää ja luoda monimuotoista, terveellistä ja viihtyisää kaupunkiympäristöä ja kaupunkiluontoa. Samalla turvataan infrastruktuurin ja kaupunkiympäristön toimivuutta ilmaston muuttuessa.

Tavoitteen saavuttamisessa merkittävimpänä keinona on turvata yhtenäinen siniviherrakenne. Mitä yhtenäisempi ja monimuotoisempi siniviherrakenne on, sitä tehokkaammin se vastaa myös ilmastonmuutokseen sopeutumiseen. Riittävän laaja ja monipuolinen siniviherrakenne lisää kaupungin kestävyyttä ilmastonmuutosta vastaan tarjoamalla esimerkiksi luonnonmukaista hulevesien hallintaa, tulvien ehkäisyä, viilennystä helleaikoina sekä terveellistä ja viihtyisää kaupunkiympäristöä. Yleiskaavassa on tavoitteena myös löytää keinoja parantaa ilmastonmuutokseen sopeutumista alueilla, joilla on jo havaittu haasteita sopeutumisen osalta sekä ehkäistä uusien haastavien alueiden muodostumista. Tässä merkittävänä keinona on kaupungin monipuolinen viherryttäminen.

Siniviherrakenne. Siniviherrakenne sisältää kasvullisten alueiden ohella myös vesialueet sekä näiden väliset yhteydet. Eli siihen kuuluvat muun muassa kaikki metsät, puistot, pihat, katupuut, järvet, lammet, ojat ja purot.

Viherympäristö

Tampere on vehreä kaupunki ja viherympäristöt sekä vesistöt ovat merkittävä osa kaupungin identiteettiä. Viheralueet ja -yhteydet sekä vesistöt ovat yhä tärkeämmässä asemassa tiivistyvässä kaupungissa. Viheralueet, järvet ja purot luovat vaihtelua yhdyskuntarakenteeseen ja lisäävät kaupunkien kykyä uudistua sekä palautua mahdollisesti tapahtuvista muutoksista (resilienssi).

Vaiheyleiskaavan tavoitteena on turvata kantakaupungin siniviherrakenteen runko, kehittää siniviherrakennetta laadullisesti sekä edistää siniviherrakenteen kokonaisvaltaista huomioimista maankäytön suunnittelussa kaikilla suunnittelutasoilla sekä toteutuksessa. Laadukkaat vesi- ja viheralueet auttavat ilmastonmuutokseen sopeutumisessa ja lisäävät luonnon monimuotoisuutta kaupungin tiivistyessä. Yleiskaavassa osoitettu siniviherrakenteen runko toimii myös kantakaupungin ekologisen verkoston pääyhteyksinä. Monimuotoiset ja helposti saavutettavat virkistysalueet tarjoavat kaupunkilaisille erilaisia elämyksiä, luontokokemuksia ja vapaa-ajanpalveluita.

Tiiviissä ja edelleen tiivistyvässä kaupungissa viher- ja virkistysalueverkoston riittävyyden lisäksi on tärkeää erilaisten viheralueiden laatu ja kyky tuottaa ekosysteemipalveluita. Laatua tuottavat muun muassa alueiden monimuotoisuus ja -käyttöisyys sekä alueiden luonto-, virkistys-, maisemalliset- ja kulttuurihistorialliset arvot. Virkistysalueiden käytön kasvu luo lisähaasteita viherympäristöjen kestävyydelle ja kehitystyölle.

Tampere osallistuu 2-vuotiseen ARVO- hankkeeseen (ARVO – Viherrakenteen arviointi ja vahvistaminen kaupunkien maankäytön suunnittelussa - Green Building Council Finland (figbc.fi)) niin sanottuna liitännäispartnerina (mukana myös Turku, Jyväskylä ja Lahti). Hankkeen toteutusaika on 1.10.2023-31.12.2025. Tampere osallistuu hankkeessa viherrakennetyökalun kehittämisen sekä viherrakenteen osaamisen ja ymmärryksen kehittämisen kokonaisuuteen. Hankkeen yhteydessä keskustan osa-alueella kaavaehdotuksen tueksi laadittiin selvitys alueen ekosysteemipalveluiden nykytilasta. Selvitystietoa hyödynnetään alueellisen viherkerroin -työkalun kehittämisessä sekä keskustan osa-alueen suunnittelussa.

Kaavaratkaisut

Ilmastonmuutokseen sopeutuminen

Ilmastonmuutoksen sopeutumisen yleiskaavaohjaus rakentuu siten, että karkeaa siniviherrakennetasoa sekä koko kantakaupunkia koskee kartan 1 ”Yhdyskuntarakenne” yleismääräys. Siniviherrakenteen ohjausta tarkennetaan kartalla 2 ”Viherympäristö- ja vapaa-ajanpalvelut”. Kartalla 4 ”Kestävä vesitalous, ympäristöterveys ja yhdyskuntatekninen huolto” käsitellään etenkin kestävään hulevesien hallintaan ja uomiin liittyviä sopeutumisen asioita. Kartalla 5 ohjataan tarkemman suunnittelutason mukaisesti Keskustan, Lielahti-Hiedanrannan, Tesoman sekä Alasjärven osa-alueita.

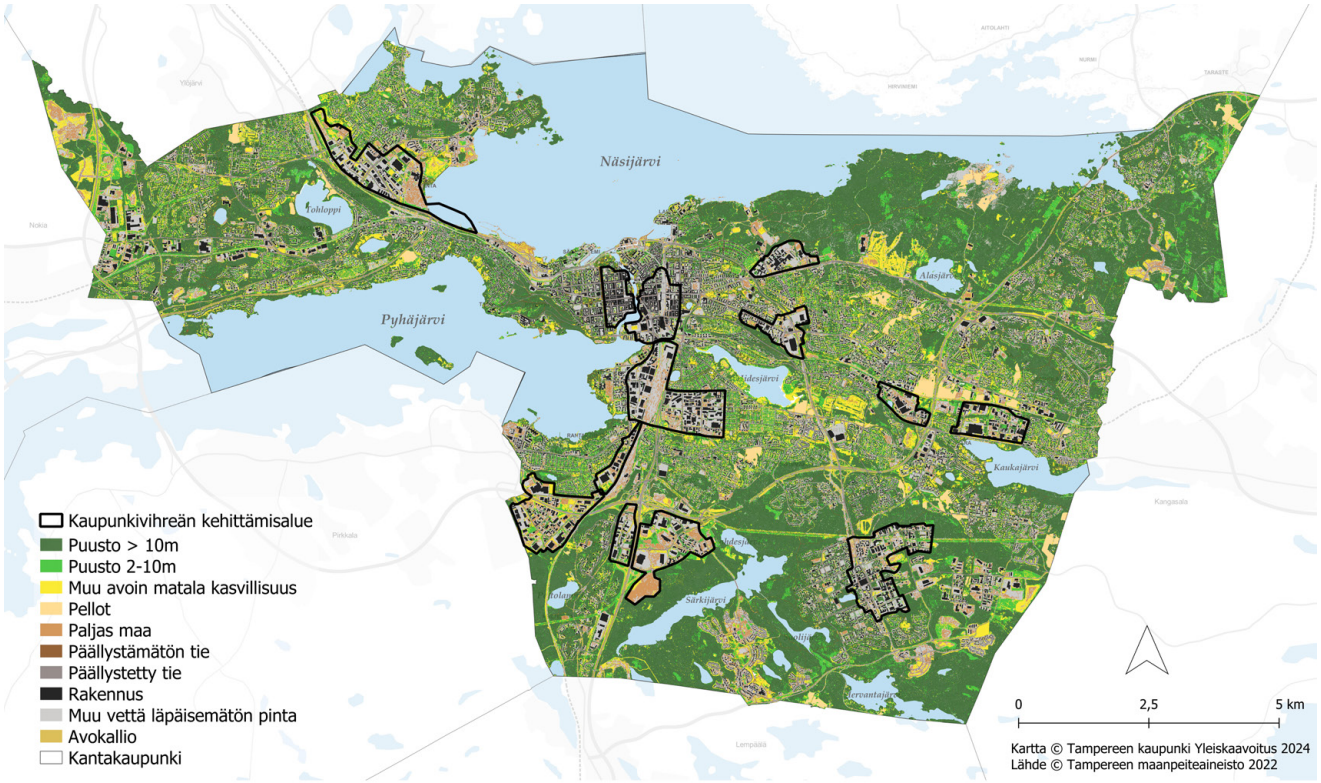

Etenkin maavaraisena kasvavat isot puut tuottavat monihyötyjä kaupungille. Kuvassa Tampereen keskustassa Aleksanterin kirkon läheisyydessä kasvava lehtikuusi.

Siniviherrakenne on sopeutumisen perusta

Monipuolinen ja yhtenäinen siniviherrakenne on kaupunkiympäristössä merkittävin keino varautua ilmastonmuutokseen. Kartalle 1 on lisätty uusi yleismääräys yhtenäisen siniviherrakenteen ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi. Määräyksellä ohjataan suoraan myös asemakaavoitettujen puistojen ja virkistysalueiden määrän säilymistä sekä laadun kehittämistä. Lisäksi määräys velvoittaa, että nykyisillä toimitila-alueilla, jotka muuttuvat asumisen tai keskustatoimintojen alueiksi, on lisättävä viheralueiden määrää. Yleismääräyksen tavoitteena on säilyttää olemassa olevat kaupunkipuut sekä lisätä puiden määrää. Yleismääräyksen mukaan jokaisella tontilla on oltava maavaraisena kasvavia puita. Kaupunkipuilla on merkitystä ilmastovaikutusten lieventämisessä etenkin rakennetuilla alueilla. Kaupunkipuut lieventävät esimerkiksi hellejaksojen aiheuttamaa kuumuutta sekä osaltaan edistävät luonnonmukaista hulevesien hallintaa.

Muun muassa lämpösaarekeilmiöselvityksen ja hulevesi- ja vesistötulvaselvityksen sekä maanpeiteaineiston analyysien ja kaavatilanteen pohjalta on tunnistettu sopeutumisen kannalta haastavia alueita, jotka esimerkiksi ovat erityisen kuumia helleaikoina ja joilla viherpeitteen määrä on vähäinen ja siniviherrakenne heikko. Näitä alueita on esitetty kartan 1 uudella ”kaupunkivihreän kehittämisalue” -merkinnällä. Merkinnän tavoitteena on lisätä puuston latvuspeitteen, monipuolisen kasvillisuuden ja vettä läpäisevän viherpeitteisen maanpinnan määrää alueilla. Alueita on rajattu 13 kappaletta. Kaupunkivihreän kehittämisalueiden selvityksessä alueet on luokiteltu asumispainotteisiin (tai asumispainotteisiksi tulevaisuudessa kehittyviin) keskustatoimintojen alueisiin sekä työpaikkatoimintojen alueisiin. Näiden lisäksi omana kohteena on TAYS:n alue. Kolmen aluetyypin osalta määräyksen toteuttamisen tapaa on selostuksessa kaavaselostuksessa. Kehittämisalueiden selvityksessä on esitetty tarkemmat tavoitteet ja suositukset kullekin kehittämisalueelle viherpeitteisyyden lisäämiseksi.

Tampereen kantakaupungin ja kaupunkivihreän kehittämisalueiden maanpeite.

Siniviherrakenteen vahvistaminen

Kartan 2 "Viherympäristö ja vapaa-ajanpalvelut" kaavaohjausta on vahvistettu yhtenäisen keskuspuistonverkoston sekä ohjeellisten ekologisten ja virkistysyhteyksien turvaamiseksi ja kehittämiseksi. Uusi yleismääräys sekä täydennetty keskuspuistoverkoston määräys edellyttävät muun muassa kehittämään lähiluonnon monimuotoisuutta ja viheralueiden kestävyyttä esimerkiksi puulajien monipuolistamisen kautta. Lisäksi yleismääräys velvoittaa vahvistamaan ekosysteemipalveluiden tarjontaa. Viher- ja virkistysalueiden sekä erityisesti viileiden ranta-alueiden saavutettavuutta kävellen, pyörällä ja julkisella liikenteellä tulee myös edistää.

Sekä voimassa olevan kaavan että vaiheyleiskaavan uudet ekologiset yhteydet on tyypitelty puustoisiin, sini- ja avoimiin yhteyksiin tai näiden yhdistelmiin. Ohjeellisen ekologisen yhteyden määräystä on tarkistettu niin, että erilaisia yhteyksiä kuten siniyhteyksiä ja avoimia yhteyksiä tulee ottaa huomioon. Vaiheyleiskaavaan on lisätty etenkin puustoisia yhteyksiä ja siniyhteyksiä (uomia) sekä muutamia avoimia ekologisia yhteyksiä. Joidenkin olemassa olevien puustoisten yhteyksien sijainteja on tarkennettu. Puustoisia yhteyksiä on osoitettu ensisijaisesti asemakaavoitetuille viher- ja virkistysalueille. Merkittävimpänä täydennyksenä vaihekaavaan on lisätty ekologiset yhteydet keskustan alueelle.

Myrskyihin varautumisessa on tärkeää, että on olemassa vaihtoehtoisia puustoisia yhteyksiä. Näitä yhteyksiä on lisätty pientaloalueille esimerkiksi Niemen ja Pohtolan alueilla. Kartalla 2 esiteään nyt myös kartalla 4 osoitetut merkittävät uomat. Merkittävien uomien sekä ohjeellisen virkistysyhteyden määräyksiin on lisätty velvoite yhteyksien kehittämisestä latvuspeitteeltään yhtenäisinä. Merkittävät uomat sekä ohjeelliset virkistysyhteydet täydentävät ekologista verkostoa.

Siniviherrakenne turvaa luonnonmukaista hulevesien hallintaa

Kartalle 4 "Kestävä vesitalous, ympäristöterveys ja yhdyskuntatekninen huolto" on päivitetty merkittäviä vesireittejä ja uomia koskevaa kaavamääräystä. Kaavakartalle on lisätty uusia uomia ja tarkennettu olemassa olevien uomien sijainteja pienvesi- ja vesistöselvityksen 2022 sekä hulevesiohjelmatyön 2023 pohjalta. Määräyksen mukaan kaavakartalla osoitettu merkittävä uoma on säilytettävä avoimena tai palautettava avoimeksi. Määräykseen on lisätty velvoite uoman välittömän lähiympäristön säilyttämisestä ja kehittämisestä latvuspeitteeltään yhtenäisenä puustovyöhykkeenä. Määräys ei estä uoman ja lähiympäristön välttämätöntä kunnossapitoa.

Halimasjärven luonnonsuojelualueella ja yleiskaavan keskuspuistoverkostolla virtaava Ollinoja on luonnontilainen ja sen perusteella vesilain mukaan suojeltu.

Yleiskaavan hulevesiin liittyvä yleismääräys. sekä valuma-aluekohtaiset määräykset on päivitetty syksyllä 2023 valmistuneen Tampereen hulevesiohjelman sekä kantakaupungin valuma-alueselvityksen pohjalta. Hulevesiohjelman ja valuma-alueselvityksen päivityksissä on ollut erityisenä lähtökohtana ilmastonmuutokseen sopeutuminen ja luonnon monimuotoisuus. Yleismääräykseen tuli useita täydennyksiä, esimerkkinä velvoite kaikkien kantakaupungin alueen avouomien säilyttäminen lähtökohtaisesti avoimena. Yleismääräys ja valuma-aluekohtaiset määräykset ohjaavat asemakaavoituksessa tehtävien hulevesisuunnitelmien tavoitteita sekä sisältöä ja siten hulevesien mahdollisimman luonnonmukaista hallintaa maankäytön suunnittelussa sekä toteutuksessa. Hulevesiohjelmassa on laadittu periaatteet hulevesien laadulliselle hallinnalle pohjavesialueilla (hulevesiohjelman liite 2). Pohjavesialueen määräystä on täydennetty laadittujen periaatteiden pohjalta.

Keväällä 2023 valmistui myös Kantakaupungin hulevesi- ja vesistötulvaselvitys, jossa on määritetty mahdollisia vesistötulva- sekä hulevesitulva-alueita. Pirkanmaan elinkeino- ja ympäristökeskus laati mahdollisten vesistötulva-alueiden pohjalta suositeltavat alimmat rakentamiskorkeudet Kaukajärvelle ja Alasjärvelle. Nämä rakentamiskorkeudet on sisällytetty kartan 4. yleismääräykseen.

Sopeutumisen ohjaus vaihekaavan osa-alueilla

Kartalla 5 on osoitettu ilmastonmuutokseen sopeutumisen tavoitteet Keskustan, Lielahti-Hiedanrannan, Tesoman asemanseudun sekä Alasjärven itäpuolen osa-alueilla.

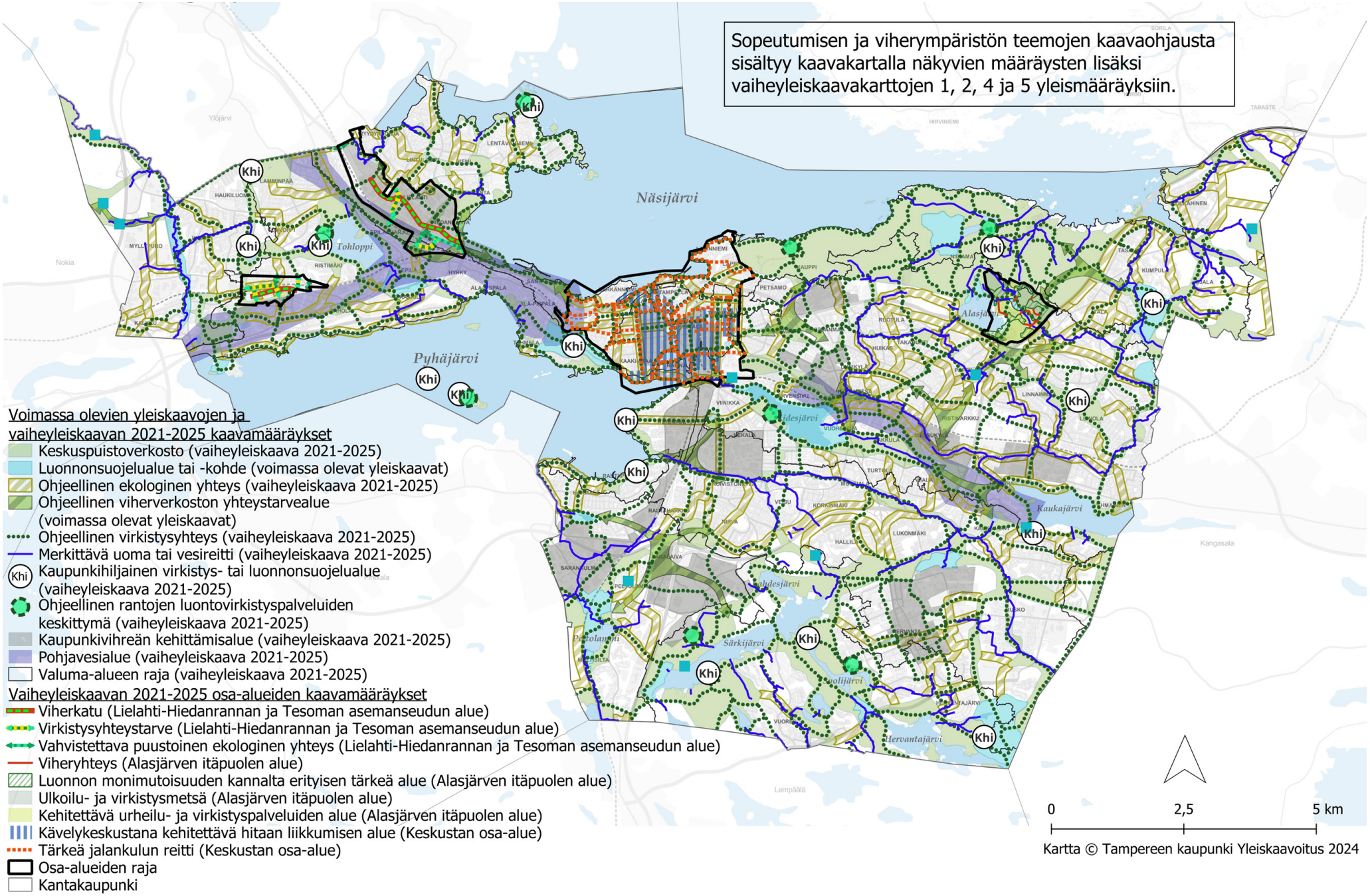
Keskustan ja Lielahti-Hiedanrannan alueilla yleismääräys velvoittaa asumisen kortteleissa pysäköinnin osoittamista pääosin pysäköintilaitoksiin, jotta kortteleihin muodostuisi mahdollisimman paljon maavaraista pihaympäristöä. Maavarainen piha-alue mahdollistaa muun muassa hule- ja sadevesien imeytymistä ja monipuolisen kasvillisuuden lisäämistä. Kaupunkiluonnon monimuotoisuuden kehittämiseksi ja viherrakenteen vahvistamiseksi yleismääräys velvoittaa Keskustassa ja Lielahti-Hiedanrannan alueella lisäämään monimuotoisuutta vahvistavaa monilajista puustoa ja kasvillisuutta viheralueille, tonteille, katualueille ja toreille.

Keskustassa yleismääräyksellä ohjataan rantojen ja veden saavutettavuuden kehittämistä. Etenkin helleaikoina viileän vyöhykkeen helppo käytettävyys on tärkeää. Tavoitteena on kehittää sujuvia ja mielyttäviä reittejä ranta-alueille sekä lisätä esimerkiksi erilaisia laiturirakenteita, jotta veden viilentävä vaikutus olisi kuumina jaksoina paremmin mahdollista hyödyntää.

Tesoman ja Lielahti-Hiedanrannan osa-alueille on osoitettu uutena määräyksenä viherkatu, jonka alueelle tulee toteuttaa viherrakenteita ja varata tilaa hulevesien luonnonmukaiselle käsittelylle. Alueilla täsmennetään myös viher- ja virkistysyhteyksien sijainteja.

Alasjärven itäpuolen osa-alueella velvoitetaan kehittämään ulkoilu- ja virkistysmetsää luonnonympäristöltään monipuolisena metsäalueena. Merkinnän tavoitteena on säilyttää ja kehittää metsäalueiden yhtenäisyyttä ja elinvoimaisuutta välttäen metsäalueen pirstomista sekä parantaa metsäluonnon monimuotoisuutta. Osa-alueella on osoitettu luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue sekä viheryhteydet, jotka yhdessä muodostavat luontoarvokohteet ja kohteita yhdistävän kattavan viherverkoston.

Ilmastonmuutoksen sopeutumiseen ja viherympäristön kehittämiseen liittyvät kaavamääräykset kantakaupungin yleiskaavassa

Viherympäristö

Vaiheyleiskaavassa osoitetaan vesistöjen ja viheralueiden muodostama kokonaisuus, siniviherrakenne. Kantakaupungin yleiskaavayhdistelmässä osoitettua viherrakenteen runkoa, eli vesistö- ja viheralueiden muodostamaa kokonaisuutta, on täydennetty vaiheyleiskaavassa keskeisillä sinirakenteen elementeillä, ekologisilla yhteyksillä ja virkistysyhteyksillä. Kartalla 2 on esitetty siniviherrakenteen kokonaisuus. Tarvittavat sinirakenteen tarkistukset on esitetty kartalla 4, Kestävä vesitalous, ympäristöterveys ja yhdyskuntatekninen huolto.

Tavoitteena on varmistaa laadukas ja ekologisesti kestävä siniviherrakenne sekä kehittää sitä. Vaiheyleiskaavassa onkin osoitettu aluevarausten ja verkoston yhteyksien lisäksi laadullisia kehittämistavoitteita luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi, alueiden kytkeytyneisyyden varmistamiseksi, puiden latvuspeittävyyden turvaamiseksi ja kehittämiseksi sekä kaupunkihiljaisten alueiden huomioimiseksi. Ympäristön kestävyyden kehittäminen ja saavutettavuus ovat keskeisiä vaiheyleiskaavan virkistyspalveluihin kytkeytyviä laadullisia kehittämistavoitteita.

Siniviherrakenne ja sen laadullinen kehittäminen

Kartalle 2 on lisätty yleismääräys viheralueverkoston, ekologisen verkoston ja virkistysalueverkoston jatkuvuuden, saavutettavuuden sekä toimivuuden turvaamiseksi. Lisäksi yleismääräys edellyttää kehittämään lähiluonnon monimuotoisuutta ja viheralueiden kestävyyttä sekä ekosysteemipalveluiden tarjonnan vahvistamista.

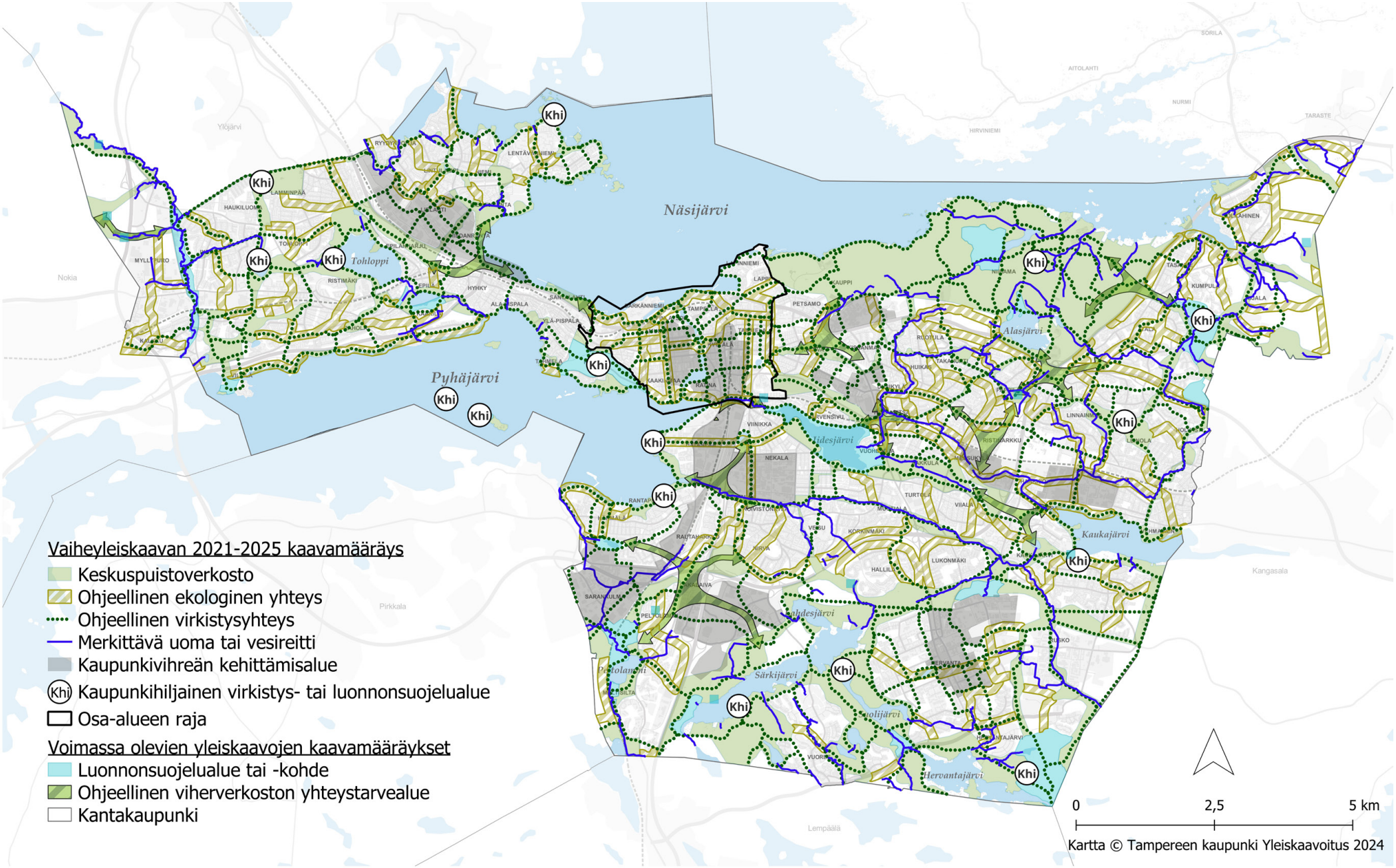
Keskuspuistoverkosto muodostaa kantakaupungin viheralueverkoston ja ekologisen verkoston rungon. Keskuspuistoverkoston alueet palvelevat osaltaan ilmastonmuutoksen sopeutumisessa sekä hillinnässä. Vaiheyleiskaavassa keskuspuistoa koskevaa kaavamääräystä on tarkistettu. Kaavamääräyksessä on edellytetty yhtenäisen keskuspuistoverkoston turvaaminen. Keskuspuistoverkostoa tulee kehittää luonnonympäristöltään ja lajistoltaan monimuotoisena. Suunnittelussa tulee lisäksi varmistaa virkistys- ja ulkoilureittien jatkuvuus, viherympäristön kestävyys sekä keskuspuistoverkoston alueiden ja reittien merkitys osana kaupunkihiljaisten alueiden verkostoa.

Ohjeellisen ekologisen yhteyden määräys ja voimassa olevan yleiskaavakartan merkinnät ovat perustuneet puustoisiin, liito-oravan liikkumiselle ja esiintymiselle merkittäviin yhteyksiin. Vaiheyleiskaavassa määräystä on täsmennetty ottamaan huomioon sini- ja avoimien alueiden yhteystyyppejä. Ekologisten yhteyksien verkostoa on täydennetty kaavakartalle Kantakaupungin pienvesi- ja vesistöselvityksen 2022 pohjalta merkittävien uomien osalta. Yleisille viheralueille on lisätty puustoisia yhteyksiä. Verkostoa on täydennetty siniyhteyksien ja muutamien avoimien yhteyksien osalta.

Yleiskaavan ohjeellisen virkistysyhteyden verkostoa on vaiheyleiskaavassa täydennetty. Tarkistuksia on tehty vaiheyleiskaavan osa-alueilla: Lielahti-Hiedanranta, Tesoman asemanseutu ja Alasjärven itäpuoli. Keskustan osa-alueelle on vaiheyleiskaavassa lisätty ohjeellisen virkistysyhteyden verkosto. Lisäksi virkistysyhteyksiä on täydennetty Kalevan, Messukylän, Ristinarkun, Kauppi-Niihaman ja Sarankulman alueilla. Kuntarajoilla virkistysyhteyksiin on tehty vähäisiä tarkistuksia kuntarajat ylittävien virkistysyhteyksien toimivuuden varmistamiseksi.

Kaavan tavoitteena on kehittää kantakaupungin virkistysyhteyksiä vahvemmaksi osaksi kantakaupungin viherrakennekokonaisuutta. Myös ohjeellisen virkistysyhteyden kaavamääräystä on tarkistettu. Määräys ohjaa verkoston jatkuvuuden sekä saavutettavuuden lisäksi kehittämään virkistysyhteyksiä luonnon monimuotoisuutta tukevina, latvuspeitteisyydeltään yhtenäisinä ja kaupunkikuvassa hahmotettavina viheryhteyksinä. Kaavamääräystä ja siihen liittyvää kuvausta on täydennetty liittyen merkinnän sijainnin ohjeellisuuteen ja yhteyden luonteen määrittämiseen tarkemmassa suunnittelussa.

Kantakaupungin yleiskaavan siniviherrakenne

Kaupunkihiljaiset alueet

Hiljaisilla virkistys-, liikunta– ja puistoalueilla on suuri merkitys ihmisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Melu on yksi keskeisimpiä elinympäristön laatua heikentäviä tekijöitä. Kantakaupungin kaavoitetuista viheralueista noin 26 % on tällä hetkellä melualuetta. Asemakaavoitetuista viher- ja virkistysalueista noin 21 prosenttia sijaitsee alueilla, joilla melu ylittää valtakunnallisen virkistykselle annetun 55 desibelin ohjearvon (päiväaikainen keskiäänitaso (LAeq 7-22)). Näillä alueilla melun on arvioitu olevan oleskelun ja virkistyskäytön kannalta häiritsevää.

Kaupunkihiljainen virkistys- tai luonnonsuojelualue -kohdemerkinnällä on kantakaupungin yleiskaavayhdistelmässä osoitettu keskuspuistoverkoston alueella ja luonnonsuojelualueilla olevia laajempia, kaupunkihiljaisia virkistysaluekokonaisuuksia. Tavoitteena on säilyttää ja kehittää asukkaiden hyvin saavutettavissa olevia kaupunkihiljaisia virkistysalueita tai virkistysalueiden osia, joilla jatkuvaluonteisen melun keskiäänitaso ei ylitä päivällä arvoja 50 desibeliä eikä yöllä 45 desibeliä.

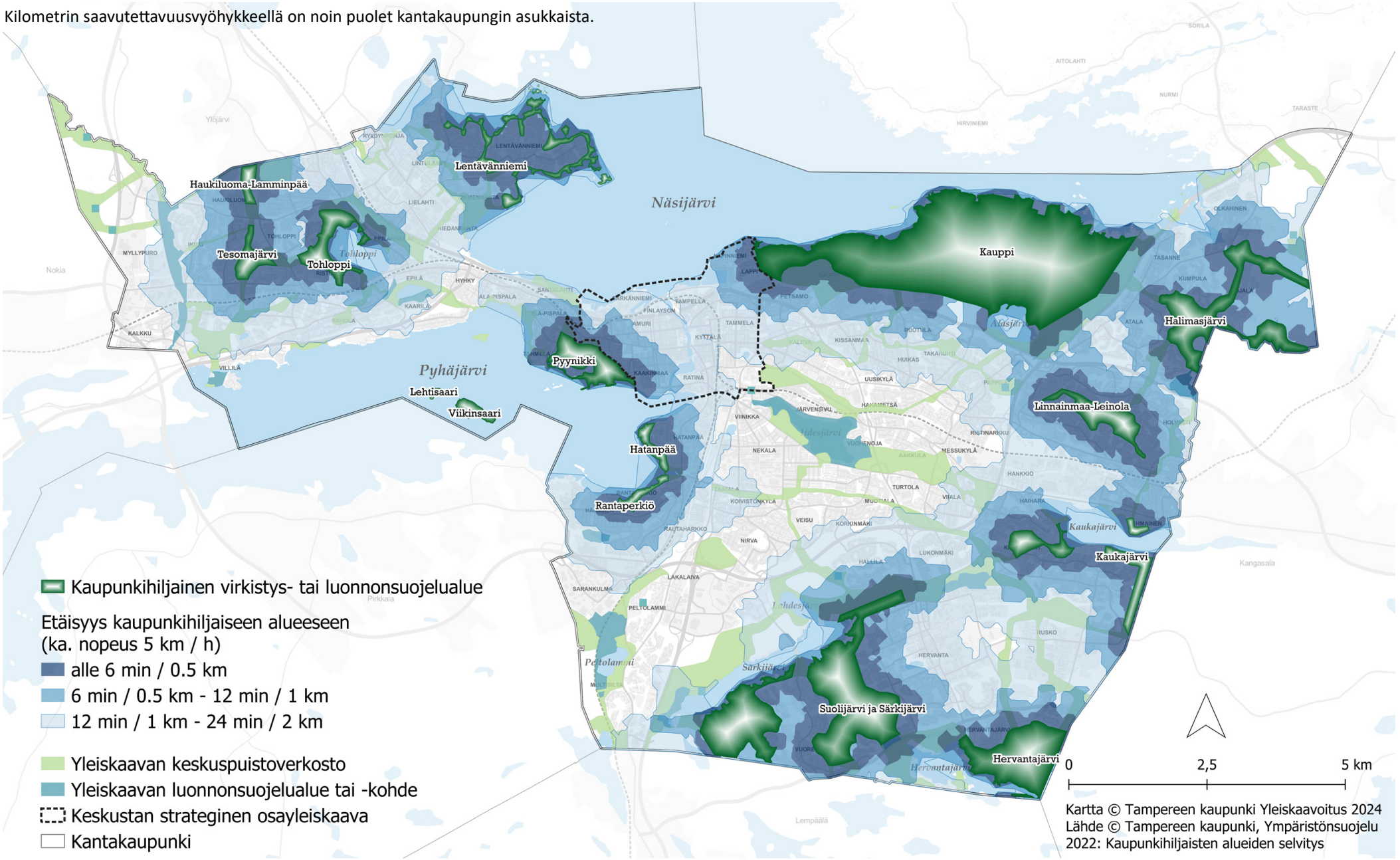
Ympäristönsuojeluyksikkö on päivittänyt vuoden 2022 Tampereen kaupungin meluselvityksen perusteella selvitystä Tampereen kaupungin hiljaisista virkistysalueista (2020) ja tarkistanut alueiden rajauksia. Vaiheyleiskaavassa esitetään kohdemerkinnöillä Tampereen kantakaupungin hiljaiset alueet-selvityksessä osoitettujen alueiden sijainti. Päivityksen perusteella vaiheyleiskaavassa on osoitettu uusina kohteina Haukiluomanpuisto ja Linnainmaa-Leinola.

Kaupunkihiljaisia virkistys- tai luonnonsuojelualueita koskevaa kaavamääräystä on vaiheyleiskaavassa täsmennetty. Kaupunkihiljaisten alueiden säilyttämisen lisäksi vaikutukset alueiden melutilanteeseen tulee arvioida ja tarvittaessa ottaa huomioon kaikessa alueidenkäytön suunnittelussa. Mikäli alueelle tai sen läheisyyteen ollaan sijoittamassa uutta jatkuvaluonteista melua aiheuttavaa toimintaa tai muuttamassa nykyisten, melua aiheuttavien toimintojen olosuhteita, on kyseisen toiminnan tai muutoksen vaikutus kaupunkihiljaisen alueen melutilanteeseen selvitettävä. Yleiskaavamääräys ei estä tilapäistä melua aiheuttavan virkistys-, rakennus- tai muun toiminnan harjoittamista kaupunkihiljaisella alueella tai sen lähistöllä.

Kaupunkihiljaisten alueiden ja reittien huomioimista edellytetään lisäksi keskuspuistoverkoston määräyksessä. Myös voimassa oleva kartan 1 yleismääräys ohjaa säilyttämään asemakaavoitettuja puistoja ja virkistysalueita ääniympäristöltään miellyttävinä alueina.

Tampereen kantakaupungin kaupunkihiljaisten alueiden saavutettavuus katuverkostoa pitkin

Kilometrin saavutettavuusvyöhykkeellä on noin puolet kantakaupungin asukkaista.

Selvitykset ja suunnitelmat

Vaikutusarvio ilmastonmuutokseen sopeutumisesta ja ilmastoriskien hallinnasta 2020 ja jatkoselvitystarpeet yleiskaavassa 2021–2025

Edellisen vaiheyleiskaavatyön 2017–2021 yhteydessä valmistuneen selvityksen ”Vaikutusarvio ilmastonmuutokseen sopeutumisesta ja ilmastoriskien hallinnasta” pohjalta valittiin selvitettäviä sopeutumisen aiheita vaiheyleiskaavaan 2021–2025. Aiheiksi valikoitui lämpösaarekeilmiön selvittäminen sekä muun muassa kestävään vesienhallintaan ja viherverkon kehittämiseen liittyvä sinirakenteen selvittäminen. Yleiskaavaan kiinteästi liittyviä sinirakenteen töitä ovat Kantakaupungin pienvesi- ja vesistöselvitys ja Kantakaupungin hulevesi- ja vesistötulvaselvitys.

Kantakaupungin lämpösaarekeilmiöselvitys 2022

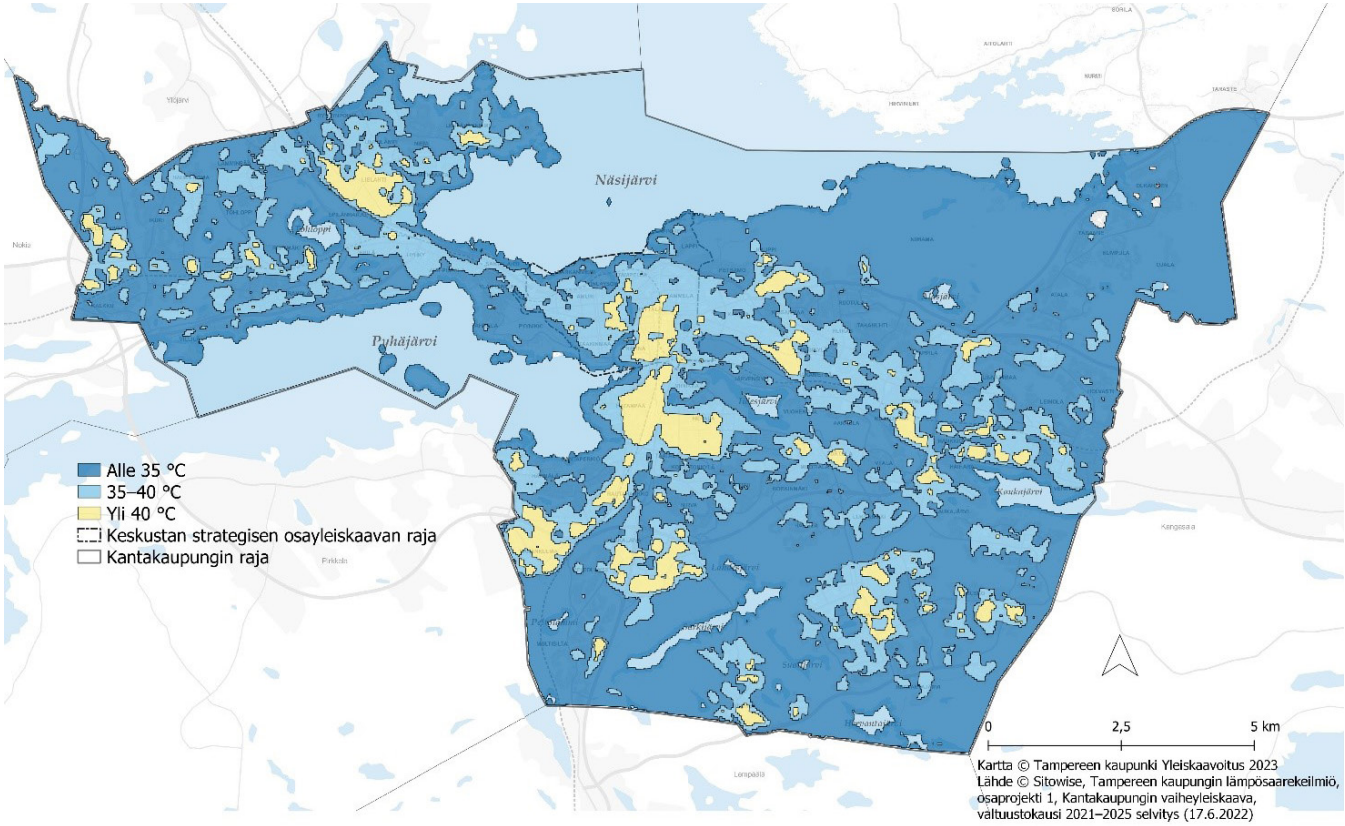
Työn tavoitteena on ollut selvittää lämpösaarekeilmiön esiintymistä kantakaupungissa ja tuottaa aiheen tiimoilta suosituksia yleiskaavaan. Aihetta on tutkittu satelliittikuva-aineistoon perustuvien maanpinnan lämpötilatietojen pohjalta ja edelleen muodostettu lämpötilavyöhykkeitä (alle 35 astetta, 35–40 astetta, yli 40 astetta). Selvityksessä on tarkasteltu haavoittuvien ryhmien ja toimintojen, kuten iäkkään väestön, terveyskeskusten, päiväkotien ja vanhan rakennuskannan, sijoittumista suhteessa lämpötilavyöhykkeisiin. Työ sisältää aiheen kirjallisuuskatsauksen Suomesta ja muualta maailmasta. Lämpösaarekeilmiöön vaikuttavia tekijöitä on tutkittu tilastollisen analyysin avulla sekä tarkasteltu ilmiön syntymistä erilaisissa kaupunkirakenteen tyypeissä (omakotialue, kerrostaloalue, teollisuusalue, keskusta). Työssä on hyödynnetty UTCI-pienilmastomallia, joka kuvaa ihmisen kehon reaktioita erilaisiin lämpöärsykkeisiin.

Selvityksen mukaan kantakaupungin kuumimpia alueita ovat teollisuus- sekä kauppakeskittymäalueet, joilla on suuria rakennuksia ja laajoja kasvittomia pintoja kuten leveitä katutiloja. Näitä alueita ovat esimerkiksi Nekala, Lielahti, Sarankulma ja Lahdesjärvi. Viileimpiä alueita ovat vesistöjen läheisyydessä sijaitsevat metsäiset alueet ja asuinalueista pientaloalueet. Työssä tehty tilastollinen analyysi osoittaa, että ilmiön merkittävin vahvistava tekijä on läpäisemättömän pinnan määrä. Tulokset vastaavat kirjallisuuskatsauksessa syntynyttä käsitystä lämpösaarekeilmiötä voimistavista tekijöistä.

Ilmiö on voimakkaimmillaan teollisuusalueilla, kauppakeskuksissa ja muilla vastaavilla alueilla. Näillä alueilla ei juurikaan asuta, vaan työskennellään. Tämän vuoksi kyseessä olevien alueiden työskentelyolosuhteisiin (työskentelylämpötila, viilennysmahdollisuudet) on kiinnitettävä erityistä huomiota. Asuminen keskittyy 35–40 asteen vyöhykkeelle. Haavoittuvuusanalyysien mukaan yli 40 asteen vyöhykkeillä iäkästä väestöä asuu eniten Hervannassa, Linnainmaan terveysaseman ympäristössä sekä Tampereen keskustassa. Lähes kaikki esitetyt terveysasemat sijaitsevat yli 40 asteen vyöhykkeillä. Kaupunkiluonto on ilmastonmuutokseen sopeutumista edistävä tekijä, mutta myös haavoittuvainen muuttuvassa ilmastossa. Kaupunkivesistöistä Härmälänoja, Pyhäojan keskiosuudet sekä Vihiojan alajuoksu kulkevat erityisen kuumien alueiden läpi.

Selvityksessä on esitetty sekä lämpösaarekeilmiön lieventämisen että ilmiöön varautumisen toimenpiteitä. Lieventämisessä pääpaino on toimenpidetarpeissa olemassa olevilla alueilla, kun taas varautumisessa keskitytään ennakoivaan suunnitteluun ja toimenpiteisiin. Selvityksen mukaan lämpösaarekeilmiön hillitsemiseksi on oleellista, että kaupunkirakenteessa on sekoittuneena riittävästi kaupunkivihreää. Tämä on tehokkaampi keino ilmiön hallintaan kuin pelkät suuret erilliset viheralueet. Kaupunkipuiden merkitys korostuu ilmiötä lieventävänä keinona.

Vaiheyleiskaava vahvistaa siniviherrakenteen turvaamista, yhtenäisyyttä ja kehittämistä. Kaupunkipuiden määrän säilyttämisellä ja latvuspeitteen lisäämisellä viherrytetään kaupunkirakennetta varsinaisten viheralueiden ulkopuolella. Kaupunkivihreän kehittämisalueilla tavoitteena on lisätä kaupunkivihreän määrää kuumimmilla yli 40 asteen vyöhykkeillä ja estää uusien kuumien alueiden muodostumista.

Kantakaupungin lämpösaarekeselvityksen (Sitowise 2022) mukaiset maanpinnan lämpötilavyöhykkeet

Kantakaupungin pienvesi- ja vesistöselvitys 2022 ja 2023

Kantakaupungin vaiheyleiskaavan yhtenä tavoitteena on viherverkoston täydentäminen siniverkoston tiedoilla. Pienvesi- ja vesistöselvitys tuottaa tietoja tähän tavoitteeseen. Selvitys laadittiin yhteistyössä ympäristönsuojelu- sekä viheralueet- ja hulevedet -yksiköiden kanssa. Työ kytkeytyy myös vuonna 2023 valmistuneisiin kantakaupungin hulevesi- ja vesistötulvaselvitykseen, Tampereen hulevesiohjelmaan ja valuma-alueselvitykseen.

Pienvesi- ja vesistöselvityksen kokonaistavoitteena on ollut selvittää pienvesien (purot, norot, lähteet, lammet) ja järvien muodostaman sinirakenteen sijaintia ja nykytilaa. Vuoden 2022 selvityksessä painotus oli uomien luonnontilaisuuden ja merkittävien luontoarvojen tarkastelussa. Työn ensimmäisessä vaiheessa analysoitiin uomien ja lähteiden luonnontilaa ja luontoarvoja olemassa olevien aineistojen pohjalta sekä laadittiin maastotyöohjelma vuonna 2022 kartoitettavista uomista. Selvityksen toisessa vaiheessa kartoitettiin uomia maastossa (lähteitä ei kartoitettu maastossa) ja raportoitiin molempien työvaiheiden tulokset loppuraporttina. Vuonna 2023 selvitettiin järvien ja lampien sekä ranta-alueiden luontotyyppejä ja luonnontilaisuutta sekä lähteitä. Lähteistä laadittiin oma raportti, jossa kuvataan lähde-elinympäristöjen nykytilaa, luonnontilaisuutta sekä kasvillisuutta.

Vuoden 2022 pienvesiselvityksessä luokiteltiin kaikkiaan noin 260 kilometriä uomia luonnontilaisuuden mukaisiin luokkiin. Näistä 185 kilometriä luokiteltiin paikkatietoanalyysin perusteella ja 75 kilometriä analysoitiin maastokartoitusten pohjalta. Työssä tunnistettiin myös uusia uomia, joista kaupungilla ei ole ollut paikkatietoa olemassa sekä päivitettiin aiemmin tunnettujen uomien sijaintitietoja. Selvityksessä arvioitiin uomien luontoarvotietoja 30 metrin vyöhykkeellä uoman molemmin puolin. Uomien ja järvien olemassa olevia vedenlaatutietoja on koostettu ja hyödynnetty uomien luonnontilan määrittelyssä. Valtaosa, noin 70 prosenttia, kantakaupungin uomista on selvityksen mukaan luonnontilaltaan muokattuja. Vain noin 14 prosenttia uomista on luonnontilaisia tai luonnontilaisenkaltaisia. Suurin luonnontilaisten ja luonnontilaisenkaltaisten uomien osuus, noin 40 prosenttia, on Vihnusjärven valuma-alueella.

Vuoden 2023 pienvesi- ja vesistöselvityksessä keskeisenä havaintona oli, että Tampereen vesistöjen tila on verrattain hyvä. Luonnontilaisia järviä oli yksi: Särkijärvi, ja luonnontilaisen kaltaisia järviä 8. Vesistöjen luonnontilaisena säilymisessä merkittävä tekijä on ranta-alueiden luonnontilaisuus. Kantakaupungin ja Nurmi-Sorilan alueilla luonnontilaiseksi arvioituja ranta-alueita oli 28 % ja luonnontilaisen kaltaiseksi arvioituja 24 %. Huomionarvoista kuitenkin on, että selvitysalueella sijaitsee myös vahvasti muokattuja vesistöjä (kuten Tammerkoski) sekä erityisen huonokuntoisia vesistöjä (Iidesjärvi). Vesistöistä arvokkaimpiin kuuluvat voimakkaasti pohjavesivaikutteiset järvet Kaukajärvi ja Tohloppi.

Yleiskaavakartoille 2 ja 4 on sisällytetty merkittävät uomat, jotka tulee säilyttää avoimina tai palauttaa avoimiksi. Kaavamääräys velvoittaa myös uoman välittömän lähiympäristön säilyttämistä latvuspeitteeltään yhtenäisenä muun muassa uoman ekologisen tilan turvaamiseksi. Kartan 2 ekologisia yhteyksiä on myös täydennetty uomatietojen pohjalta. Selvityksen tulokset osoittivat, että uomien tilan turvaamiseksi hulevesistä aiheutuvia virtaamia on tasattava, jottei eroosio pääse vaikuttamaan uomien rakenteeseen, luontoarvoihin ja vedenlaatuun. Virtaamamäärien tasaaminen edellyttää luonnonmukaisten ja hajautettujen hulevesien hallintakeinojen soveltamista laajasti kaupunkiympäristössä ja usein on kohdistettava toimenpiteitä valuma-aluetasolla.

Vesistöihin liittyviä asioita on sisällytetty valuma-alueselvityksen ja hulevesiohjelman pohjalta yleiskaavaan etenkin kartalle 4. Järvien ja ranta-alueiden selvitystietoa on hyödynnetty kaupunkivihreän kehittämisalueiden selvityksessä sekä rantojen virkistyspalveluselvityksessä, jonka pohjalta on laadittu uutena kaavamääräyksenä ohjeellinen rantojen luontovirkistyspalveluiden keskittymä.

Tampereen lahokaviosammalselvitys 2021

Lahokaviosammal on erittäin uhanalaiseksi luokiteltu ja luonnonsuojelulain nojalla rauhoitettu lehtisammal-laji, joka viihtyy etenkin kosteissa, varttuneissa kuusimetsissä. Lajin havainnot ovat lisääntyneet hyvin paljon viime vuosien aikana, ja lajia on havaittu myös nuorista metsistä. Työn tarkoituksena oli selvittää lajin yleisyys sekä arvioida lajin suojelutasoa kantakaupungin alueella. Tavoitteena oli myös tuottaa tietoa lajin esiintymisestä sekä ekologiasta siten, että tietoa voitaisiin hyödyntää myös valtakunnallisesti. Lisäksi lajin kartoitusalueilta selvitettiin lahopuuston määrä ja laatu.

Lahokaviosammal viihtyy parhaiten kosteapohjaisissa kuusimetsissä, joissa on runsaasti pitkälle lahonnutta lahopuuta.

Työ tehtiin neljässä vaiheessa: esiselvitys, maastotyösuunnitelma, maastotyöt ja loppuraportti. Esiselvityksessä arvioitiin lajille soveltuvat alueet koko Tampereen alueelle. Maastotyöt kohdistettiin kantakaupungin yleiskaavan viherverkolla oleville, lajille soveltuviksi tunnistetuille alueille. Pohjois- Tampereelta kartoitettiin kaikkiaan seitsemän kohdetta. Työssä havaittiin 49 lajin itiöpesäkkeellistä kasvupaikkaa ja 3100 itujyväsryhmien kasvupaikkaa. Kaikkiaan Tampereella on tehty lähes 7000 havaintoa lajista. Työssä määritettiin lajin ydinalueiden rajausperiaatteet. Työssä rajattiin lajin esiintymisen ydinalueita yhteensä 103 kappaletta. Näistä erittäin merkittäviä oli 15, merkittäviä 63 ja muita ydinalueita 25 kappaletta.

Selvityksen perusteella lahokaviosammal esiintyy kantakaupungin viherverkolla yleisenä ja monin paikoin melko runsaana. Lajia havaittiin myös kaikilla kartoitetuilla Pohjois- Tampereen alueilla. Selvityksen johtopäätös oli, että lajin suojelutaso säilyy Tampereen kantakaupungin alueella, mikäli yleiskaavan viherverkolla sijaitsevien lajille tärkeiden ja erittäin tärkeiden ydinalueiden ominaispiirteet säilyvät ja ydinalueiden väliset yhteydet pysyvät metsäisinä pitkällä aikavälillä tarkasteltuna. Selvityksen tuloksia, kuten tietoa ydinalueista sekä viherverkon lahopuun määrästä, hyödynnettiin viherverkon tyypittelytyössä.

Siniviherrakenteen tyypittely 2022-2024

Vaiheyleiskaavan valmistelun tueksi on laadittu Tampereen kantakaupungin alueelta siniviherrakenteen teemakohtaisia tarkasteluita. Työn tavoitteena oli tuottaa paikkatietoaineistojen pohjalta tietoa siniviherrakenteen ominaispiirteiden määrästä, arvoista, laadusta ja sijoittumisesta. Työssä on muun muassa laadittu maanpeiteaineiston pohjalta erilaisia puuston latvuspeitteisyyden ja laajemmin viherpeitteisyyden analyysejä.

Latvuspeitteisyysanalyyseissä on laskettu latvuspeitteisyyden määriä ja osuuksia erilaisille aluekokonaisuuksille, muun muassa Tampereen kantakaupungin voimassa olevien yleiskaavojen eri kaavamerkintöjen alueille. Työ on tuottanut tietoa kantakaupungin viherpeitteisyyden ja latvuspeitteisyyden nykytilanteesta ja latvuspeitteisyyden katkospaikoista esimerkiksi ekologisten yhteyksien osalta. Siniviherrakenteen tyypittelyn koontiin on lisäksi poimittu keskeisiä erillisselvitysten analyysejä ja johtopäätöksiä. Analyysien johtopäätöksinä on tuotettu myös kantakaupungin siniviherrakenteen tunnuslukuja.

Lisäksi vaiheyleiskaava 2021-2025 ehdotuksen vaikutusten arvioinnin tueksi on laadittu analyysejä kaavaehdotukseen tehdyistä tarkistuksista.

Keskeisimpiä analyysejä on koottu siniviherrakenteen analyysien yhteenvetoon. Siniviherrakenteen tyypittely-analyysejä jatketaan tuottamaan tietoa päivittyvän yleiskaavaprosessin ja siniviherrakenteen tilanneseurannan tueksi.

Tampereen hulevesiohjelma ja valuma-alue selvitys 2023-2030, 2023

Tampereelle laadittiin uusi hulevesiohjelma ja se hyväksyttiin yhdyskuntalautakunnassa 23.10.2023. Hulevesiohjelma sisältää esittelyn Tampereen kaupungin nykyisestä hulevesien hallinnan tasosta sekä vastuutahoista, hulevesien hallinnan tavoitteet ja periaatteet, hulevesien hallinnan kehittämisen toimenpideohjelman sekä suunnitelman hulevesiohjelman seurantaan ja päivitykseen. Tavoitteet sekä toimenpiteet laadittiin aikavälille 2023–2030.

Hulevesiohjelmassa on esitetty hulevesien käsittelyn tärkeysjärjestys. Ensisijaista on ehkäistä hulevesien muodostumista muun muassa säilyttämällä nykyiset puistot ja viheralueet vihreinä alueina ja lisäämällä niiden monimuotoisuutta. Seuraavina tulevat hulevesien hyödyntäminen, puhdistaminen ja viivyttäminen niiden syntypaikalla. Viimeisenä keinona on johtaa hulevedet viivytysaltaan, biosuodatuksen tai kosteikon kautta ojalla tai hulevesiviemärillä vesistöön. Hulevesiohjelmaan sisältyy hulevesien hallinnan toimenpideohjelma vastuutahoineen. Toimenpiteitä ovat muun muassa selvitykset ja ohjeistukset sekä suunnittelukäytäntöjen ja menetelmien kehittäminen. Yksi toimenpide on tunnistettujen tulvapaikkojen korjausmenettely. Vaaraa ja vahinkoa aiheuttaviin hulevesitulvapaikkoihin tehdään mahdollisuuksien mukaan nopeita korjauksia.

Hulevesiohjelman yhteydessä laadittiin myös Tampereen kaupungin valuma-alueselvitys. Valuma-alueella tarkoitetaan maa-aluetta, josta pinta- ja pohjavedet laskevat tiettyyn vesistöön. Kantakaupunki on jaettu yhdeksään päävaluma-alueeseen, joiden ominaispiirteistä, maankäytöstä, vesistöjen ja pienvesien tilasta ja hulevesihaasteista koostettiin tilannekuva. Selvityksessä on esitetty valuma-aluekohtaiset nykytila-arviot hulevesien hallinnan kannalta olennaisten reunaehtojen, kuten vesistöjen ja pienvesien, pohjavesialueiden ja luontoarvojen osalta sekä tunnistetut määrälliset ja laadulliset sekä maankäyttöön ja sen kehitykseen liittyvät haasteet. Näiden pohjalta on tunnistettu tavoitteita ja toimenpiteitä valuma-alueiden hulevesien hallinnan edistämiseksi.

Vaiheyleiskaavassa esitetään yleismääräyksenä muun muassa hulevesien hallinnan prioriteettijärjestys sekä omana määräyksenään valuma-aluekohtaisesti tavoitteet ja toimenpiteet hulevesien hallinnalle ja käsittelylle.

Kaupunkivihreän kehittämisalueiden selvitys 2024

Kaupunkivihreän kehittämisalue on uusi kaavamääräys Tampereen kantakaupungin vaiheyleiskaavassa 2021-2025. Kehittämisalueet on määritetty kantakaupungin lämpösaarekeilmiöselvityksen (2022), hulevesi- ja vesistötulvaselvityksen (2023), valuma-alueselvityksen (2023), pienvesi- ja vesistöselvitysten (2022, 2023), kaupungin maanpeiteaineiston (2022) sekä ajantasaisen asema- ja yleiskaavatilanteen pohjalta. Kaavamääräyksen tavoitteena on lisätä vettä läpäisevää viherpeitteistä maanpintaa alueille, jotka ovat voimakkaasti rakennettuja ja joilla on hyvin vähän kasvillisuutta. Kaupunkivihreän kehittämisalueet ovat kestävän kaupunkiympäristön ja ilmastonmuutokseen sopeutumisen kannalta haastavia alueita. Alueilla on muun muassa havaittu kaupunkitulvia ja epämiellyttävän kuumaa ympäristöä helleaikoina.

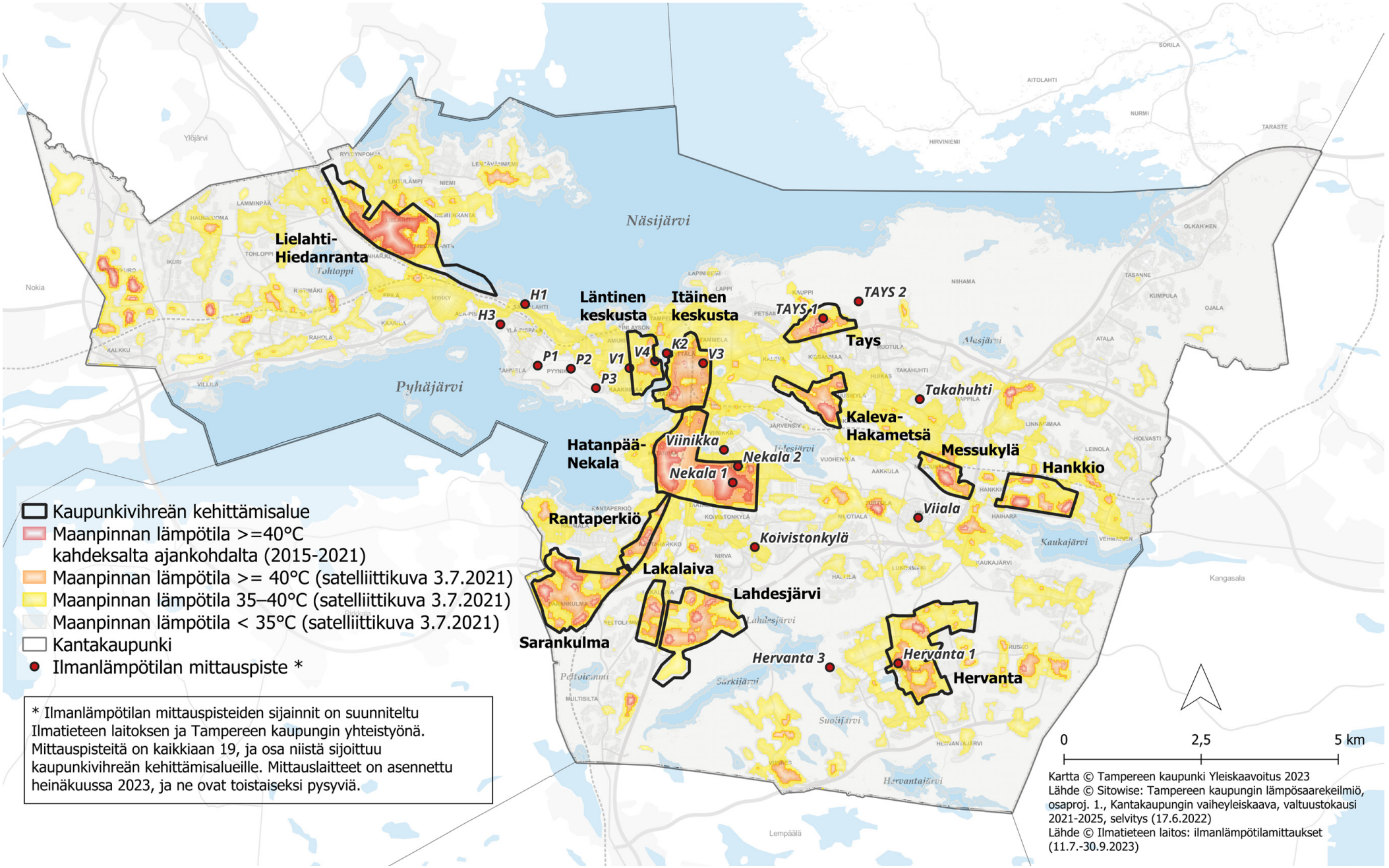
Selvitys on laadittu yleiskaavoitusyksikössä ja ohjaukseen ovat osallistuneet asemakaavoituksen, liikennesuunnittelun ja viheralueet- ja hulevedet yksikköjen edustajat. Selvityksessä käydään läpi sekä kantakaupunkitasolla että kohdealueittain aineistoanalyyseja ja tunnuslukuja. Kehittämisalueita on tarkasteltu suhteessa maanpinnan lämpötilavyöhykkeisiin ja ilmanlämpötilatietoon, maanpeiteaineistoon, puuston latvuspeitteeseen, yleiskaavatilanteeseen, ilmastonmuutokseen sopeutumisen ja kuumiksi havaittujen paikkojen kyselyyn, asemakaavatilanteeseen, maankäytön toteutussuunnitelman (PALM) tavoitteisiin, työpaikka- ja väestötietoon, harrastuspaikkojen, koulujen ja terveydenhoitopalvelujen sijainteihin, sinirakenteeseen, valuma-alueisiin, tulvariskikohteisiin ja kaupunkipuukyselytietoon.

Selvitys sisältää kuvauksen kaupunkivihreän kehittämisalueiden nykytilasta ja esittää kohdekohtaisia suosituksia kaupunkivihreän lisäämiseen. Lisäksi on tarkasteltu, miten yleiskaavamääräys on huomioitavissa asemakaavasuunnittelussa. Selvityksen perusteella on tarkennettu Kaupunkivihreän kehittämisalue –kaavamääräyksen sisältöä ja aluerajauksia. Kaavaehdotukseen on rajattu kaupunkivihreän kehittämisalueita kaikkiaan 13 kappaletta. Alueiden yhteen laskettu pinta-ala on noin 1250 hehtaaria, mikä on vajaa 10 prosenttia kantakaupungin maapinta-alasta.

Selvityksessä kehittämisalueet on luokiteltu asumispainotteisiin (tai asumispainotteisiksi tulevaisuudessa kehittyviin) keskustatoimintojen alueisiin sekä työpaikkatoimintojen alueisiin. Näiden lisäksi omana kohteena on TAYS:n alue. Kehittämisalueiden selvityksessä on esitetty tarkemmat tavoitteet ja suositukset kullekin kehittämisalueelle viherpeitteisyyden lisäämiseksi.

Keskustatoimintojen alueita ovat Itäisen ja Läntisen keskustan, Kaleva-Hakametsän, Hervannan ja Lielahti-Hiedanrannan alueet. Työpaikkatoimintojen alueita ovat Hatanpää-Nekalan, Rantaperkiön, Sarankulman, Lakalaivan, Lahdesjärven sekä Messukylän ja Hankkion alueet. Työpaikkatoimintojen alueista Hatanpään pohjoisosa sekä Rantaperkiön ja Lakalaivan eteläosat tulevat tulevaisuudessa kehittymään keskustatoimintojen alueiksi. Keskustatoimintojen alueilla oleellista on huolehtia maavaraisen maanpinnan säilymisestä, jotta alueilla voidaan säilyttää ja lisätä muun muassa maavaraisena kasvavia puita. Tämä on erityisen tärkeää tiiviissä korttelirakenteessa, jossa voi olla epämiellyttävän kuumia paikkoja helleaikoina. Maavaraisuuden säilymisen edellytyksenä on, että pysäköinti järjestetään keskitetysti. Työpaikkatoimintojen alueilla on paikoin toteutumattomien asemakaavojen viherpeitteisiä alueita, joiden säilymiseen tulisi kiinnittää huomiota, ettei vettä läpäisemättömän pinnan määrä ja siten tiiviin kaupunkiympäristön haasteet alueilla kasvaisi nykyisestään. Kaupungin omistamilla alueilla tulee täydentää puustoa esimerkiksi katualueilla.

Kaupunkivihreän kehittämisalueet ja kantakaupungin maanpinnan lämpötilavyöhykkeet

Viherkatuselvitys 2024

Viherkatuselvitys on laadittu Tampereen kaupungille Kantakaupungin vaiheyleiskaavatyön 2021–2025 tausta-aineistoksi. Työ liittyy kiinteästi Puutarhakadun–Kuninkaankadun yleissuunnitteluun, jossa haetaan kadulle sopivaa viherkaturatkaisun toteutustapaa hyödyntäen samanaikaisesti laaditun viherkatuselvityksen tuloksia.

Työssä on on pohdittu viherkadun käsitettä ja sitä mitä viherkatu tarkoittaa Tampereella. Työssä on tuotettu viherkaturatkaisuiden ohjekortit kaupunkikeskustaan, kaupunkimaisen asuinalueen kokoojakadulle, asuinalueen tonttikadulle sekä teollisuuden ja kaupan alueelle. Selvityksessä on esitelty erityyppisille kaduille parhaaksi koettuja toteutustapoja.

Viherkaturatkaisujen tuovat monihyötyjä kuten luonnonmukaista hulevesien hallintaa ja virkistysympäristöä tiiviiseen kaupunkirakenteeseen. Kuva Tampereen viherkatuselvityksestä 2024.

Tamperelainen viherkatumalli on tässä selvityksessä määritelty käsittämään luontopohjaisten hulevesien hallintakeinojen käytön lisäksi erityisesti myös monihyötyisyyden lisäämisen sekä ilmastonmuutoksen ja luontokadon tuomiin haasteisiin vastaamisen. Työssä todetaan, että viherkadun monihyötyisyyden edut ovat erityisesti tiiviisti rakennetulla keskusta-alueella merkittäviä. Luonnon tuottamat ekosysteemipalvelut ihmiselle, kuten pienilmaston säätely, ilman puhdistaminen ja luonnon kokeminen, lisäävät merkittävästi katutilan ja asuinympäristön viihtyisyyttä. Yksi viherkadun merkittävimmistä hyödyistä onkin luontokosketuksen mahdollistaminen kaupunkiympäristössä.

Viherkaduilla hulevesiä käsitellään katualueella luontopohjaisia menetelmiä hyödyntäen. Hulevedet johdetaan istutusalueille, jossa vesi päätyy kasvillisuuden käyttöön. Istutusalueita ja kasvualustoja hyödyntäen vettä voidaan viivyttää, puhdistaa ja maaperäolosuhteiden salliessa, myös imeyttää. Ylimääräinen vesi johdetaan hulevesiverkostoon. Viherkaturatkaisuja on toteutettu Suomessa ja maailmalla ja näin ollen jo rakennettujen kohteiden ratkaisujen toimivuudesta on saatavilla paljon tietoa.

Selvitys Tampereen kantakaupungin hiljaisista virkistysalueista 2022

Tampereen kantakaupungin yleiskaava-alueen kaupunkihiljaiset luonnonsuojelu- tai virkistysalueet kartoitettiin ensimmäisen kerran vuonna 2020. Tässä selvityksessä päivitettiin vuoden 2020 kartoitus Tampereen kaupungin uusimman, vuonna 2022 valmistuneen strategisen meluselvityksen perusteella. Tampereen kaupungin ympäristönsuojeluyksikkö laati selvityksen Tampereen kantakaupungin hiljaisista viheralueista (2022) vaiheyleiskaavan tueksi. Selvityksessä tuotiin esille myös vaiheyleiskaavan 2017–2021 kaupunkihiljaisia alueita koskevan kaavamääräyksen ja -merkinnän kehitystarpeita.

Kaupunkihiljaisilla alueilla selvityksessä tarkoitetaan asutuksen lähellä olevia suhteellisen hiljaisia alueita, joilla melun keskiäänitaso LAeq ei ylitä päivällä 50 desibeliä eikä yöllä 45 desibeliä. Tällaiset alueet ovat yleensä ympäröiviä kaupunkimaisia alueita hiljaisempia ja ne koetaan ääniympäristöltään miellyttäviksi. Liikenteen taustamelu ja muut ihmistoiminnan äänet voivat kuitenkin olla selvästi kuultavissa.

Virkistysalueiden melutilannetta tarkasteltiin karta-aineistojen pohjalta. Huomioon otettiin Tampereen kaupungin vuosien 2017 ja 2022 strategisten meluselvitysten liikennemelun nykytila ja ennuste vuodelle 2040 sekä alueiden yleis- ja asemakaavatilanne. Lisäksi huomioon otettiin muut tiedossa olevat jatkuvan melun lähteet, kuten teollisuusalueet. Koska kartoituksen tavoitteena oli löytää yleiseen virkistyskäyttöön soveltuvia laajoja alueita, otettiin karttatarkasteluun pääsääntöisesti vain vaiheyleiskaavan 2017–2021 keskuspuistoverkoston sekä luonnonsuojelualueiden ja -kohteiden rajaukset.

Karttatarkastelujen perusteella kaupunkihiljaisten alueiden kriteereitä täyttäviä laajempia virkistysalueita ei osasta kaupunkia tahdo löytyä. Erityisesti tämä koskee laajasti koko itäisen kehätien, Teiskontien ja Helsingin moottoritien rajaamaa aluetta ja esimerkiksi Peltolammia. Näiden alueiden asukkailla ei ole käytettävissään helposti saavutettavaa, laajempaa hiljaista virkistysaluetta.

Selvityksen perusteella vaiheyleiskaavan 2017–2021 mukaiset kaupunkihiljaiset alueet säilyvät pääosin ennallaan, merkittävimpänä rajausmuutoksena Kaupin urheilupuiston alue ja Särkijärven pohjoisranta rajattiin kaupunkihiljaisten alueiden ulkopuolelle. Aiempien alueiden tarkistusten lisäksi selvityksessä esitettiin uutena kahta aluetta, Haukiluomanpuistoa ja Linnainmaa-Leinolaa. Molemmat alueet täyttävät hyvin kaupunkihiljaisten alueiden kriteerit ja tuovat asukkaiden kannalta tärkeää täydennystä kaupunkihiljaisten alueiden verkostoon. Vaikka Haukiluomanpuisto on kohtalaisen pieni alue, lisää sen arvoa yhteys Tesomajärven kaupunkihiljaiselle alueelle sekä Lamminpään hautausmaalle. Melutasoltaan haasteellisilla alueilla kapeammat kohtuullisen hiljaiset virkistysreitit voisivat tarjota asukkaille ääniympäristöltään miellyttävää lenkkeily- tai muuta virkistysmahdollisuutta. Tällaisia reittejä voisi olla esimerkiksi Vihiojan varrella Nekalassa ja Vuohenojan lähialueilla Pappilan ja Kissanmaan välisissä kaupunginosissa.

Selvityksen perusteella Vaiheyleiskaavaan 2021-2025 osoitetaan kohdemerkinnällä kaksi uutta kaupunkihiljaista virkistys- tai luonnonsuojelualuetta, Haukiluomanpuisto ja Linnainmaa-Leinola. Kaupunkihiljaisten reittien selvittäminen on tunnistettu lisäselvitystarpeena.

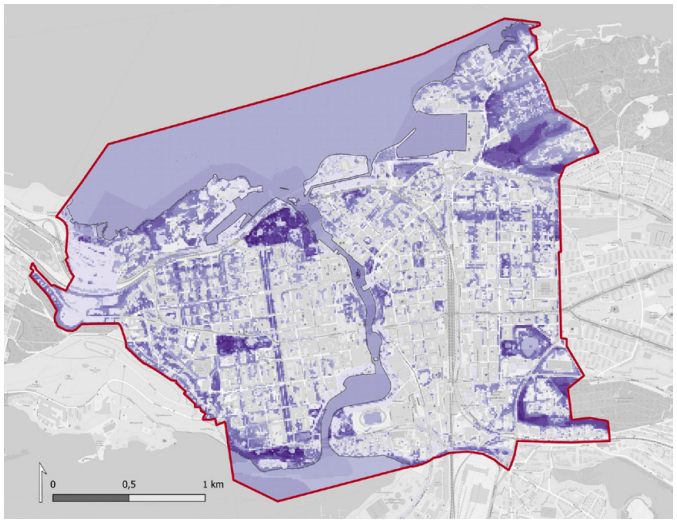
Selvityksessä esitetyt kaupunkihiljaisten alueiden aluerajaukset löytyvät Tampereen kaupungin Oskari-karttapalvelusta internetosoitteesta https://www.tampere.fi/kartta. Karttatason nimi on Kaupunkihiljaiset virkistys- tai luonnonsuojelualueet.

Tampereen keskustan ekosysteemipalvelut 2023

Selvityksessä tuotettiin kokonaiskuva Tampereen kantakaupungin vaiheyleiskaavan keskustan osa-alueen hyödynnetyistä ekosysteemipalveluista ja niiden luomista hyödyistä sekä arvoista. Ekosysteemipalvelut ovat luonnon tarjoamia hyötyjä ihmisten hyvinvoinnille ja yhteiskuntien toiminnalle. Euroopassa käytetty CICES-luokitusjärjestelmä jakaa ekosysteemipalvelut kolmeen kategoriaan: säätely- ja tukipalvelut, tuotantopalvelut ja kulttuuriset ekosysteemipalvelut.

Työssä laadittujen analyysien pohjalta muodostettiin kokonaiskuva nykytilanteesta sekä tunnistettiin tärkeimmät alueet ekosysteemipalveluiden tuottamisen kannalta. Työssä tarkasteltiin myös ekosysteemipalveluita vaiheyleiskaavan teemojen, ilmastonmuutokseen sopeutuminen sekä viherympäristöjen ja vapaa-ajan palveluiden, näkökulmasta. Selvityksessä esitetään myös tapoja lisätä ekosysteemipalveluita. Lisäksi työssä tarkasteltiin tarkemmin ekosysteemipalveluita viidellä kohdealueella. Selvitystyössä tuotettiin suunnitteluperiaatteita ekosysteemipalveluiden lisäämiseksi sekä viherrakenteen ja täydennysrakentamisen yhteensovittamiseksi.

Tampereen keskustassa on monia arvokkaita ekosysteemipalveluja tarjoavia alueita. Niitä tarjoavat etenkin keskustan laajat puistot, mutta myös katuvihreä, pienemmät puistot sekä vesistöt. Keskustassa erottuvat kolme laajaa, paljon ekosysteemipalveluita tarjoavaa kokonaisuutta. Nämä ovat: Hämeenpuiston vehreä puistoakseli, joka yhdistää Näsinpuiston, Pyynikin kirkkopuiston ja Eteläpuiston; Kaupinojan puiston, Lapinpuiston ja Käpylän pientaloalueen muodostama kokonaisuus sekä Sorsapuiston, Kalevanharjun ja Kalevankankaan hautausmaan muodostama kokonaisuus.

Yhteenveto kaikista ekosysteemipalveluista keskustan alueella. Mitä tummempi väri kartalla on, sitä suurempi on ekosysteemipalveluiden määrä. Keskustassa monia ekosysteemipalveluita tarjoavat alueita ovat etenkin laajat puistot kuten Hämeenpuisto, Näsinpuisto, Pyynikin kirkkopuisto, Eteläpuisto, Sorsapuisto ja Kaupinojanpuisto. Myös katuvihreä, pienemmät puistot sekä vesistöt ovat tärkeitä ekosysteemipalveluiden tarjoajia kaupunkirakenteen sisällä.

Ydinkeskustassa on kuitenkin myös laajoja alueita, joilla ekosysteemipalvelut ovat hyvin vähäiset tai puuttuvat kokonaan. Kaupunkilaisten elinolojen parantamiseksi on tärkeää keskittyä näiden alueiden ekosysteemipalveluiden lisäämiseen. Laajat alueet kaupungin keskustassa Tammerkosken molemmin puolin alueina, joilla ekosysteemipalveluita ei ole todennettavissa: Hämeenkadun pohjois- ja eteläpuoliset korttelialueet, radan varsi ja rautatieaseman seutu, sekä Ratinan stadionin, kauppakeskus Ratinan ja Nokia Areenan ympäristö. Keskustassa ekosysteemipalveluiden vaalimiseksi ja lisäämiseksi nousee esille kaksi keinoa yli muiden. Nämä ovat kasvillisuuden, etenkin puiden säilyttäminen ja istuttaminen sekä vettä läpäisevän kasvipeitteisen pinnan lisääminen.

Selvityksen perusteella vaiheyleiskaavaehdotukseen tarkistetaan kartan 2, Viherympäristöt ja vapaa-ajanpalvelut, yleismääräystä liittyen ekosysteemipalveluiden tarjonnan vahvistamiseen. Analyysejä on hyödynnetty myös vaiheyleiskaavassa osoitettujen kaupunkivihreän kehittämisalueiden selvityksessä.

Vapaa-ajanpalvelut

Vapaa-ajanpalveluiden osalta vaiheyleiskaavan keskeinen teema on rantojen virkistyspalvelut. Tavoitteena on kehittää rannoille sijoittuvia palveluita, edistää palveluiden saavutettavuutta huomioiden ja turvaten ranta-alueiden luonto-, maisema- ja kulttuuriympäristöarvot.

Tampereen kaupunki on laatinut Järvi- ja luontomatkailun tiekartan 2022-2026. Vaiheyleiskaavan tavoitteet tukevat tiekartan Tampereen järvi- ja luontomatkailun kehittämiskokonaisuutta. Vaiheyleiskaavan ehdotusvaiheessa laadittiin kantakaupungin rantojen virkistyspalveluita koskeva selvitys (2023). Työssä muodostettiin kokonaiskuva kantakaupungin virkistyspalveluverkoston nykytilasta järvien ranta-alueilla sekä tunnistettiin rantojen virkistyspalveluiden kehittämispotentiaalia ja reunaehtoja.

Kaavaratkaisut

Vaiheyleiskaavassa on tarkistettu yleiskaavan satamia ja uimarantoja koskevia kaavamääräyksiä sekä täsmennetty niiden kehittämistavoitteita. Lisäksi vaiheyleiskaavassa on osoitettu uusi määräys, ohjeellinen rantojen luontovirkistyspalveluiden keskittymä.

Kantakaupungin satamaverkosto

Kantakaupungin pienvene- ja lauttasataman kaavamääräyksiä on tarkistettu. Pienvene- ja lauttasatamamääräyksellä vaiheyleiskaavaan on lisätty Jänissaaren, Perkiönlahden ja Elvalan satamat. Lisäksi Ratinanrannan satamalla ei selvityksen perusteella ole kehittämistarvetta ja se on osoitettu vaiheyleiskaavassa pienvene- ja lauttasatamamääräyksellä.

Ohjeellinen uusi tai kehitettävä pienvene- tai lauttasatamamääräystä ja kaavamääräyksen kuvausta on tarkistettu. Kaavamääräyksen täydennyksen mukaisesti suunnittelussa tulee yhteensovittaa lähiympäristön muu maankäyttö, rantojen virkistyskäyttö ja -reitistöt satamatoimintojen kanssa sekä huomioida luonto-, maisema- ja kulttuuriympäristöarvot.

Satamat toimivat eri virkistyspalveluiden solmukohtina. Osana järvi- ja luontomatkailun kehittämistä kesällä 2023 järjestetty kokeilu mahdollisti polkupyörien kuljettamisen laivassa Mustanlahden ja Teiskon Aitolahden välillä.

Reitti- ja lähilaivaliikenteen satamissa ja laituripaikoilla tulee erityisesti edistää esteettömyyttä sekä rannan saavutettavuutta kävellen ja pyörällä.

Rauhaniemen satama on vaiheyleiskaavassa osoitettu määräyksellä uusi- ja kehitettävä pienvene- tai lauttasatama. Kaavaan on lisätty kehitettävinä kohteina Halkoniemen, Niemenrannan, Santalahden, Härmälänsaaren satamat sekä keskustan alueen satamat: Naistenlahti, Mustalahti ja Laukontori. Lisäksi ohjeellinen uusi tai kehitettävä pienvene- tai lauttasatama -merkinnällä on osoitettu lähilaivaliikenteen pysähtymislaitureita/käyntilaitureita, joita tutkitaan Rosendahl-Pyynikin ja Hatanpään Arboretumin alueille.

Kaavamääräyksen kuvaukseen on täsmennetty satamien kehittämistavoitteita. Tampereen kantakaupungin rantojen virkistyspalveluselvityksen perusteella (2023) ohjeelliset uudet tai kehitettävät pienvene- tai lauttasatamat on jaettu kehittämistavoitteiden perustella neljään kokonaisuuteen: seudulliset vesiliikenteen solmukohdat (Mustalahti ja Laukontori), merkittävät satamat (Halkoniemi, Niemenranta, Hiedanranta, Santalahti, Naistenlahti, Härmälänsaari ja Viinikanlahti), pienemmät satamapalveluiden keskittymät (Rauhaniemi, Rahola, Viikinsaari), lähilaivaliikenteen pysäkkilaiturit (Rosendahl-Pyynikki ja Hatanpään Arboretum).

Kantakaupungin uimarantojen kehittäminen

Ohjeellinen uusi tai kehitettävä uimaranta -määräystä on täydennetty. Luonto-, maisema- ja kulttuuriympäristön arvot on turvattava suunniteltaessa uutta uimarantaa tai kehitettäessä olemassa olevaa rantaa.

Tampereen kantakaupungin rantojen virkistyspalveluselvityksen (2023) perusteella uusina kehitettävinä kohteina vaiheyleiskaavassa on osoitettu: Tesomajärvi, Tohloppi, Suolijärvi, Peltolammi, Alasjärvi. Näiden lisäksi määräyksellä on osoitettu Hiedanranta-Näsinsaari (osoitetaan kartalla yhdellä kohdemerkinnällä), Raholanranta, Härmälänranta ja Lahdesjärvi. Uimarannat ovat luonteiltaan sekä palvelutarjonnaltaan erilaisia, ja niihin kohdistuu erilaisia kehittämistavoitteita sekä reunaehtoja.

Uimarannat ja uimapaikat ovat tärkeitä viihtyisyyttä lisääviä palveluita erityisesti helleaaltojen lisääntyessä ilmastonmuutoksen seurauksena.

Tampereen kantakaupungin rantojen virkistyspalveluselvitykseen on kirjattu uimarantojen kehittämistavoitteet, huomioitavia reunaehtoja ja uimarantojen liittyminen rantojen virkistyspalveluverkostoon. Pyynikin uimarannan keskeiset kehittämistavoitteet ovat jo toteutuneet viime vuosina ja uimaranta osoitetaan vaiheyleiskaavassa uimarantamääräyksellä. Voimassa olevassa yleiskaavassa sekä vaiheyleiskaavassa osoitettuja uimarantojen lisäksi kantakaupungin alueella on useita palveluverkkoa täydentäviä uimapaikkoja (16 kappaletta).

Luontovirkistyspalvelut

Tampereen kantakaupungin rantojen virkistyspalveluselvityksen (2023) pohjalta kaavassa on osoitettu kahdeksan rantojen luontovirkistyspalveluiden keskittymää. Keskittyminä on osoitettu Niihamajärven itäpuoli, Kaupinoja, Suomensaari, Tohlopin länsipuoli, Suolijärven ulkoilumajan ympäristö, Särkijärvi ja Viikinsaari sekä potentiaalinen uusi kohde Iidesjärvi. Kaavamääräys on sijainniltaan ohjeellinen. Tarkemman suunnittelun yhteydessä määritellään palveluiden täsmällinen sijainti ja luonne.

Määräyksellä tuodaan esille virkistyspalveluiden kehittämispotentiaali, joilla vastataan muun muassa käyttöpaineen hajauttamisen tavoitteisiin. Rantojen luontovirkistyspalveluiden keskittymät ovat monipuolisia luontovirkistyspalveluita tarjoava virkistysalueita ja kohteita. Ne tukeutuvat johonkin jo pääosin olemassa olevaan ydinpalveluun, esimerkiksi uimarantaan tai ulkoilumajaan. Keskittymät voivat olla luonteiltaan ja palvelutarjonnaltaan erilaisia. Luontovirkistyspalveluita ovat muun muassa laavut, ruoanlaittopaikat, luontotornit, infopisteet, virkistysreitit, luontopolut ja ulkoilumajat. Alueiden vetovoimaisuus ja palvelut perustuvat kunkin alueen erityispiirteisiin, luontoympäristöön ja siellä toteutettavaan toimintaan.

Tavoitteena on kehittää rantojen luontovirkistyspalveluiden verkostoa vastaamaan kasvavan asukasmäärän tarpeita ja jakamaan palveluiden käyttöpainetta laajemmalle alueelle. Kehittämisellä ja tiettyjä palveluita keskittämällä voidaan hallitusti ohjata kasvavan virkistyskäyttöpaineen aiheuttamaa virkistysalueiden kuormitusta ja turvata herkempiä luontokohteita kulutukselta.

Yksi keskeinen luontovirkistyspalveluiden kehittämistavoite on ympärivuotisen toiminnan mahdollistaminen ja edistäminen. Tohloppijärvellä retkiluistelureittiä ylläpitää yksityinen yrittäjä.

Luontovirkistyspalveluiden keskittyminen lisäksi rantojen luontovirkistyspalveluverkkoa täydentävät yksittäiset luontovirkistyspalvelut kuten retkikohteet, luontotornit, tulipaikat ja välinevuokraamot. Keskeinen kehittämistavoite on ympärivuotisen toiminnan mahdollistaminen.

Alueiden erityispiirteiden, luontoarvojen, maisema-arvojen ja kulttuuriympäristöarvojen säilyminen sekä yleinen virkistyskäyttö on turvattava alueita ja niiden palvelutarjontaa kehitettäessä. Palveluiden kehittämisessä tulee noudattaa kestävän matkailun periaatteita huomioiden kunkin alueen arvot, erityispiirteet ja reunaehdot. Kestävän matkailun periaatteita ovat muun muassa: tuetaan kohteiden arvojen säilymistä ja edistetään niiden suojelua, minimoidaan ympäristön kuormitusta, vahvistetaan paikallisuutta, edistetään kohteiden tuottamaa hyvinvointia ja terveyttä, edistetään paikallistaloudellista kasvua ja työpaikkojen luomista, viestitään yhdessä kohteen arvoista ja palveluista (Metsähallitus). Kaavassa osoitettujen rantojen luontovirkistyspalveluiden keskittymien kehittäminen tukee Tampereen järvi- ja luontomatkailun kehittämiskokonaisuutta (Viisi vuodenaikaa. Järvi- ja luontomatkailun tiekartta 2022-2026, 2022).

Iidesjärven hieno luontokohde sijaitsee keskustan tuntumassa ja on hyvin asukkaiden saavutettavissa kävellen, pyörällä ja julkisilla kulkuvälineillä.

Kauppi-Niihaman virkistysaluekokonaisuuden palveluiden kehittämisessä keskeisiä ovat Kaupinojan ja Niihamanjärven luontovirkistyspalvelukeskittymät. Kehittämispotentiaali liittyy luontomatkailupalveluiden ja Niihamanjärven ympäristössä luontomajoituspalveluiden kehittämiseen sekä alueiden virkistyspalvelutarjonnan laajentamiseen. Luontomajoitustoimintaa voidaan lisäksi harkitusti edistää Viikinsaaressa ja Suomensaaressa voidaan selvittää tapahtuma-aikaisen telttamajoituksen mahdollisuutta.

Suolijärvi ja Suolijärven ulkoilumaja muodostaa jo nykyisellään tärkeän virkistyspalvelukeskittymän. Alueen palveluita on mahdollista monipuolistaa ja reittejä järvien ympärillä kehittää. Särkijärvellä on painetta uusille luontovirkistyspalveluille sekä Vuoreksen että Västinginmäen asukasmäärän kasvaessa. Särkijärven luontovirkistyspalvelukeskittymällä tarkoitetaan lähinnä reitistöön liittyvää kehittämistä; yhteyksien parantamista Suolijärven ja Hervantajärven sekä Peltolammin suuntaan. Reitit ja niihin liittyvät levähdyspaikat ja tulipaikat tulee suunnitella kokonaisuutena ja huomioiden etenkin Särkijärven herkkä luonnonympäristö.

Tohloppijärven ympäristö toimii jo tällä hetkellä luontovirkistyspalveluiden keskittymänä. Uimarannan ympäristön kehittämisellä voidaan laajentaa alueen palvelutarjontaa. Iidesjärvi on hieno luontokohde keskustan läheisyydessä hyvien kulkuyhteyksien saavutettavissa ja vastaa keskustan alueen luontovirkistyspalveluiden tarpeeseen. Etelärannalle suunniteltava luontopainotteinen puistokokonaisuus voi tarjota erilaisia luontovirkistyspalveluita, kuten lintulavan ja tulipaikan sekä esteettömiä luontovirkistyspalveluita (esimerkiksi esteetön luontotorni).

Niihaman ryhmäpuutarha

Vaiheyleiskaavan valmistelun yhteydessä on lisäksi todettu yhteistyössä Niihaman Ryhmäpuutarhayhdistys ry:n kanssa, että Niihaman ryhmäpuutarha-alueella ei ole merkittäviä kehittämis- tai laajentumistarpeita. Niihaman ryhmäpuutarha on vaiheyleiskaavassa osoitettu ryhmäpuutarha-aluemääräyksellä.

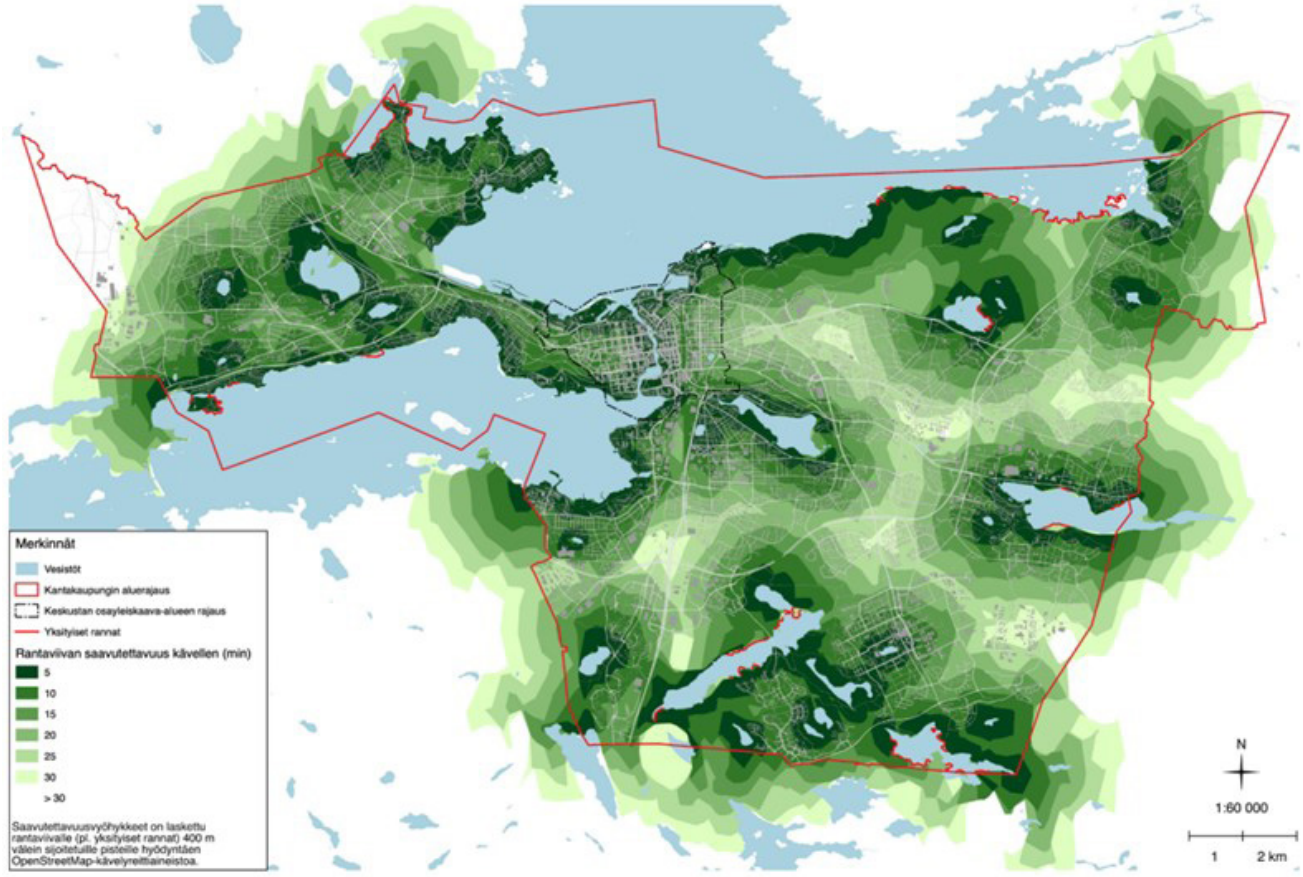
Selvitykset ja suunnitelmat

Tampereen kantakaupungin rantojen virkistyspalveluselvitys 2023

Tampereen kantakaupungin rantojen virkistyspalveluselvityksessä muodostettiin kokonaiskuva kantakaupungin virkistyspalveluverkoston nykytilasta järvien ranta-alueilla sekä tunnistettiin virkistyspalveluiden kehittämispotentiaalia ja reunaehtoja. Selvitystyön taustaksi koottiin yhteen ranta-alueita koskevia kehittämistavoitteita kaupungin eri yksiköistä ja laadituista ohjelmista. Selvityksessä esimerkiksi tutkittiin, millä alueilla virkistyspalveluita voidaan kehittää sekä mitkä alueet tulisi muun muassa ympäristön herkkyyden ja luontoarvojen takia rauhoittaa aktiiviselta virkistyskäytöltä.

Työ koostuu rantojen virkistyspalveluverkoston analyysistä, reunaehtojen ja tavoitteiden asettamisesta sekä virkistyspalveluverkoston kehittämispotentiaalin ja painopisteiden määrittelystä. Johtopäätöksenä työssä luonnosteltiin rantojen virkistyspalveluverkoston kokonaisuutta, kehittämismahdollisuuksia sekä esitettiin yleiskaavan ohjaustarvetta rantojen virkistyspalveluiden osalta.

Selvityksen perusteella vaiheyleiskaavaehdotukseen on tarkistettu yleiskaavan satama- ja uimarantamääräyksiä sekä täsmennetään niiden kehittämistavoitteita. Lisäksi vaiheyleiskaavaan on lisätty uusi määräys: Ohjeellinen rantojen luontovirkistyspalveluiden keskittymä.

Ote Tampereen kantakaupungin rantojen virkistyspalveluselvityksestä (2023). Selvityksessä laadittiin analyysejä muun muassa. liittyen alueiden ja palveluiden saavutettavuuteen sekä käyttöpaineeseen.

Tesoman asemanseutu

Tesomalla on viime vuosina rakennettu paljon uutta etenkin aluekeskukseen. Uusia julkisia ja kaupallisia palveluja yhdistävä liikekeskus ”Westeri” avasi ovensa keväällä 2018. Lähijunaliikenne alkoi syksyllä 2021, kun Tesoman lähijunaseisake valmistui. Alueen kehitys jatkuu edelleen. Aluekeskuksessa ja lähijunaseisakkeen ympäristössä on paljon yksityistä maanomistusta. Alueella tapahtuva muutos etenee vaiheittain maanomistajien ja muiden kehittäjien aikataulussa.

Tavoitteena on, että yksittäiset eri aikaan toteutuvat suunnitelmat muodostavat Tesoman asemanseudusta tulevaisuudessa aluekeskuksesta toimivan ja kestävän kokonaisuuden ja ympäristön. Tavoitteen havainnollistamiseksi vaiheyleiskaavan valmisteluvaiheen yhteydessä laadittiin Tesoman alueelle visio lähijunapysäkin ympäristön muuttumisesta asumiselle sekä liike- ja palvelutoiminnoille. Suunnittelussa oli tärkeää löytää ratkaisuja siihen, miten varmistetaan helppo ja sujuva pääsy lähijuna-asemalle erityisesti aluekeskuksessa sijaitsevista palveluista ja Mediapoliksen suunnista kävellen, pyöräillen ja ajoneuvoliikenteellä. Nykyisen toimitilarakenteen muuttuessa paljolti asumiseen oli selvitettävä, kuinka paljon ja mihin tavoitellaan korvaavaa toimitilarakentamista, millainen tarve on uusille virkistysalueille ja -palveluille ja niille johtaville virkistysyhteyksille sekä ekologisen verkoston huomiointi. Alueelle laadittiin selvityksiä tukemaan suunnittelua.

Vaiheyleiskaavassa on esitetty alueen muutokseen liittyvät kehittämistavoitteet, jotka ohjaavat tarkempaa suunnittelua. Kehittämistavoitteet liittyvät tarvittavien yhteyksien, viheralueiden ja erilaisten toimintojen suunnitteluun sekä täydennysrakentamisen laatuun. Vaiheyleiskaavan ratkaisujen tultua hyväksytyksi, asemakaavoitus voi edetä riittävän laajoina kokonaisuuksina, ja alueesta muodostuu muutoksen myötä toimiva, kestävä ja kaupunkikuvallisesti korkeatasoinen kokonaisuus.

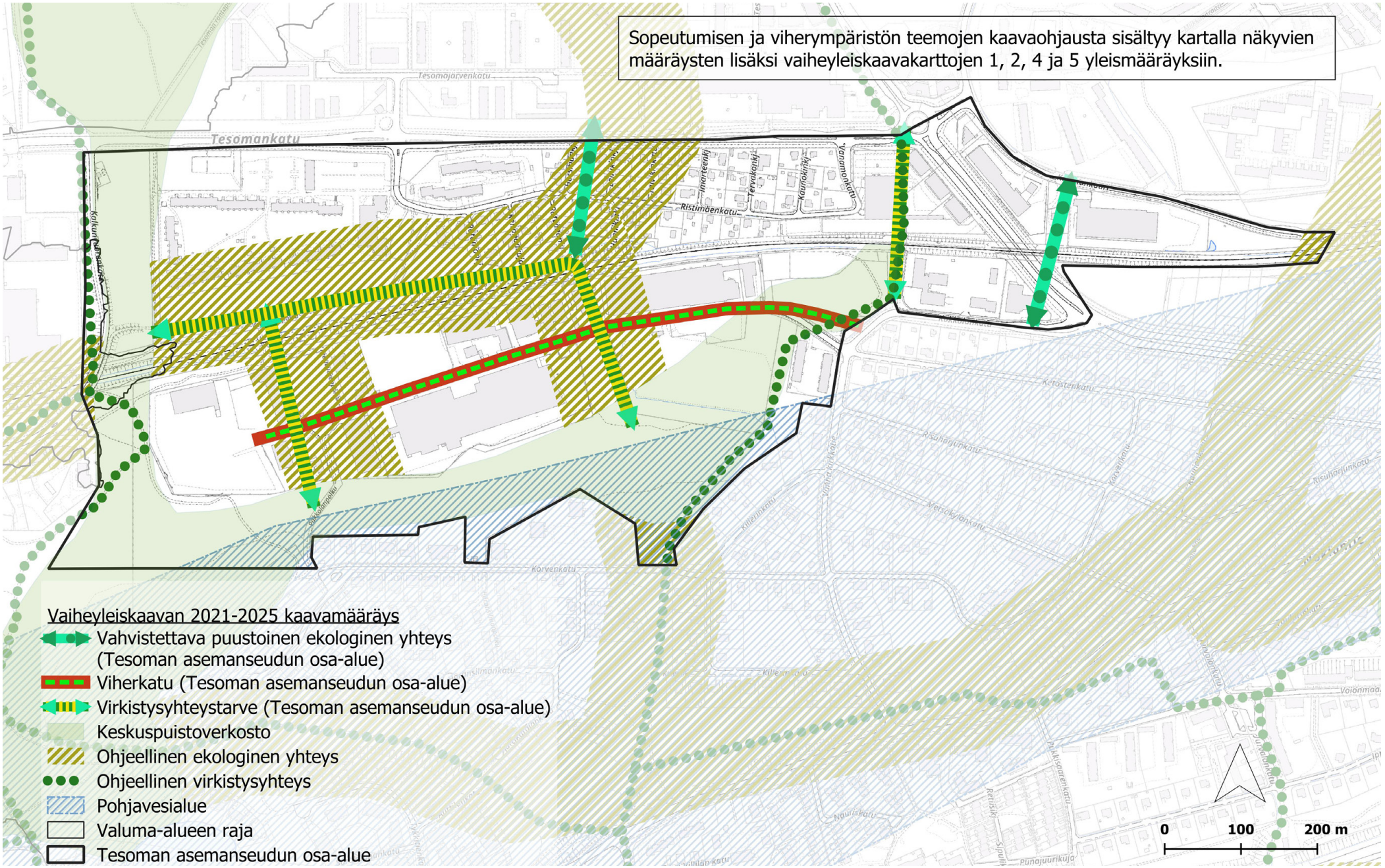
Kaavaratkaisut

Muuttuvaa aluetta radan eteläpuolella kehitetään ja asemakaavoja laaditaan vaiheyleiskaavan yleismääräyksen mukaan riittävän laajoissa kokonaisuuksissa. Näin voidaan määritellä maankäyttösopimuksia varten maanomistajille kehittämisen seurauksena syntyviä hyötyjä ja haittoja. Maankäyttösopimukset laaditaan asemakaavavaiheessa. Alueen asemakaavoja on tarpeen laatia yhtä tonttia suuremmissa kokonaisuuksissa ja niissä tarkennetaan yleisten kävely-, pyöräily- ja viheryhteyksien sijainnit. Nykyisille tonteille sijoittuvat uudet kävelyn ja pyöräilyn yhteydet, viheralueet ja -yhteydet sekä mahdolliset julkiset palvelut huomioidaan maankäyttösopimuksissa.

Vaiheyleiskaavassa on osoitettu Tesoman asemanseudun kehittämiseksi tarpeelliset tulevaisuuden kävelyn ja pyöräilyn yhteyksien ja viheryhteyksien kehittämistarpeet. Alueen itäosaan on osoitettu uusia yhteystarpeita jalankululle ja pyöräilylle Mediapoliksen ja Kohmankaaren suunnasta kohti lähijunapysäkkiä. Uudelle rautatien alikululle on esitetty sijainti alueen keskiosaan. Tarkemmassa suunnittelussa esitetään alemman tason jalankulku- ja pyöräilyreitit sekä mahdolliset tarkistukset visiosuunnitelmaan.

Virkistysyhteyksien osalta on esitetty kehitettäväksi kaksi uutta pohjois-eteläsuuntaista yhteyttä asuinalueen ja rata-alueen poikki sekä yhteys Ristimäenpuistosta Tesomanraittia pitkin kohti Tesoman aluekeskusta. Lisäksi esitetään vahvistettavia ekologisia puustoisia yhteyksiä Korvenpuistosta kohti pohjoista ja Ristimäenkadun ympäristön omakotialueen poikki pohjoiseteläsuunnassa. Uudet tarvittavat yhteydet kartoitettiin alueen visiosuunnitelmatyössä, jonka kommentoinnissa myös maanomistajat olivat mukana. Osa yhteyksistä sijoittuu nykyisille yksityisille tonteille.

Voimassa olevan kantakaupungin yleiskaavayhdistelmän ja vaiheyleiskaavan 2021-2025 määräykset, jotka liittyvät ilmastonmuutokseen sopeutumiseen ja viherympäristöön.

Ristimäenkadun asuinalueen ja Kohmankaaren eteläpuolista täydennysrakentamista suunniteltaessa on huomioitava säilytettäväksi tarkoitetut puustoiset ekologiset yhteydet. Tesoman asemanseudun osa-alueen hyönteispotentiaali on selvitetty asemakaavatasoisessa selvityksessä. Sen johdosta ei ole tehty aluevarauksia vaiheyleiskaavaan. Kun alueella aloitetaan asemakaavoitus, hyönteisselvitystä päivitetään tarpeen mukaan.

Tesoman aluekeskuksen keskeiselle alueelle lähijunapysäkin ympäristöön tavoitellaan maantasokerrokseen toteutettavia liike- ja toimitiloja. Kokkolankadun korttelissa tulee varautua nuorisotilan rakentamiseen alueen asukasmäärän kasvaessa. Alueen nykyiset liikuntapalvelut ovat hyvin suosittuja ja niiden kehittämistä toivotaan alueella edelleen. Liikuntapalvelut ovat myös sopivaa toimintaa junaradan läheisyydessä melualueella. Junaradan ja Tesoman valtatien aiheuttamaa melua vastaan pyritään suojautumaan rakenteellisesti riittävän tehokkaalla ja yhtenäisellä rakennusmassalla. Näin voidaan luoda meluttomia oleskelupihoja. Alueelle tehtyjen melu-, tärinä- ja runkomeluselvitysten mukaan alueella joudutaan tekemään erityisrakenteita, jotta melu- ja tärinäarvoissa päästään asumiselle soveltuviin viitearvoihin. Alueen kehittymisen ja mahdollisen lisääntyvän liikenteen vuoksi voidaan joutua tekemään melusuojausta myös olemassa olevalle asutukselle. Melun ja tärinän suhteen tulee asemakaavoitusvaiheessa tehdä tarkentavia selvityksiä.

Tulevaisuudessa Teerivuorenkatu rakennetaan kokonaan uusiksi viherkaduksi. Etelästä tulevaa viheraluetta ja -yhteyttä jatketaan nykyisen liikuntahallin nurkalta pohjoiseen ja paikalle tehdään uusi radan alikulku kävelijöille ja pyöräilijöille.

Nykyisen Teerivuorenkadun alueen muuttuminen toimitila-alueesta asumisen alueeksi on jo voimassa olevan yleiskaavan mukaan mahdollista. Vaiheyleiskaavassa muutoksen laadullisia ja toteuttamisen tapaa koskevia tavoitteita on tarkennettu. Alueella tulee kasvavan asukasmäärän myötä varautua päiväkodin rakentamisen tarpeeseen. Visiosuunnitelmassa esitettiin alueen ajoneuvoliikennekadun siirtämistä radan varteen. Tällainen vaihtoehto tarjoaisi mahdollisuuden pysäköinnin keskittämiseen meluisan radan varteen ja alueen sisäisen kadun rauhoittamisen jalankulkupainotteiseksi viherkaduksi. Alueen sisäisen liikenteen ja pysäköinnin tarkempi suunnittelu tehdään asemakaavavaiheessa. Alueen keskeisestä kadusta tavoitellaan viherkatua, mikä tarkoittaa runsasta ja monimuotoista katuvihreää, tilan varaamista hulevesien luonnonmukaista hallintaa varten ja vettäläpäiseviä pintamateriaaleja. Hulevedestä voidaan luoda myös viihtyisyys- ja virkistysaiheita.

Kaikki nykyiset asemakaavoitetut virkistysalueet säilyvät. Vaiheyleiskaavassa on osoitettu asumiselle muuttuvan Teerivuorenkadun alueen ja rautatiealueen poikki virkistysyhteystarpeita, jotka toteutetaan mahdollisimman leveinä. Teerivuorenkadun alueen tarkemmassa suunnittelussa asemakaavoitusvaiheessa tulee huomioida uusista rakennuksista ja rakenteista mahdollisesti aiheutuvia vaikutuksia olemassa oleville alueille. Näitä ovat muun muassa varjostukset, näkymät ja mahdollinen junaradan melun heijastusvaikutus.

Radan pohjoispuolen asuinalueita voidaan täydentää huomioiden alueiden ja kortteleiden kulttuurihistorialliset ja muut arvot. Täydennysrakentamisella voidaan parantaa esimerkiksi alueen melutilannetta Tesomankadun varressa. Täydennysrakentamisessa tulee huomioida vahvistettavat puustoiset ekologiset yhteydet, jotka sijaitsevat yksityisillä tonteilla.

Selvitykset ja suunnitelmat

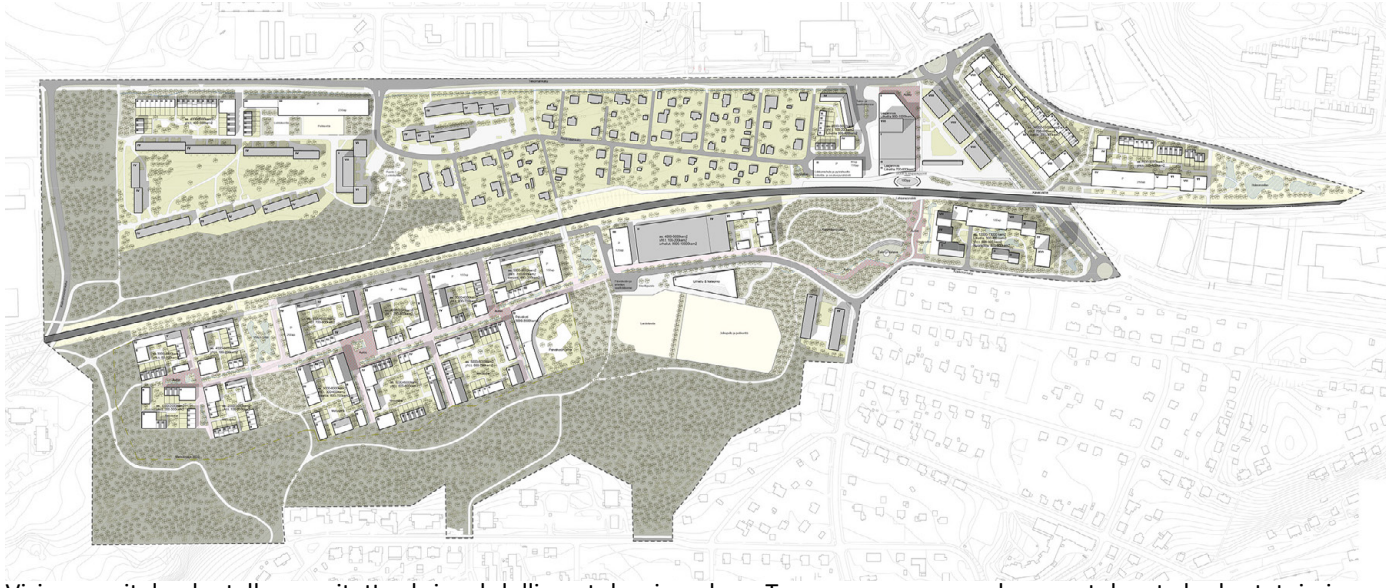
Tesoman lähijunapysäkin ympäristön visio

Tesomalla tarvitaan tarkempaa yleiskaavallista ohjausta. Osa-alueesta laadittiin alueen tulevaisuuden visiosuunnitelma, johon pyrittiin kokoamaan alueen kehittämisen tavoitteet. Suunnitelma laadittiin asiantuntijatyönä, jota ohjasi kaupungin monialainen ohjausryhmä. Visioluonnosta esiteltiin asukkaille ja alueen toimijoille erillisissä tilaisuuksissa. Lisäksi visiosuunnitelman mukaisesta rakenteesta mallinnettiin meluselvitys. Palautteen ja selvitystulosten seurauksena suunnitelmaan tehtiin joitakin muutoksia.

Visiosuunnitelma perustuu kolmeen suunnitteluperiaatteeseen, jotka muodostettiin työskentelyn aikana. Periaatteita ovat ”Urbaani kohtaa vihreän”, ”Aktiivinen lähijunapysäkin ympäristö” ja ”Omaleimaisten alueiden kokonaisuus”. Näiden periaatteiden mukaan suunnitelmassa on esitetty viherympäristön vahvistamisen toimenpiteitä, uusia kävelyn ja pyöräilyn yhteyksiä, monipuolisia toimintoja lähijunapysäkin läheisyyteen sekä luotu suunnittelualueen kortteleista toisistaan erottuvia omaleimaisia kokonaisuuksia.

Vaiheyleiskaavaan on tehty johtopäätöksiä visiosuunnitelmasta. Vaiheyleiskaavassa on esitetty eri alueille kehittämistavoitteita ja -periaatteita sekä vahvistettavia tai uusia viheryhteyksiä sekä lähijunapysäkin saavutettavuutta parantavia kävelyn ja pyöräilyn yhteyksiä ja uusi alikulku.

Valmiista visiosuunnitelmasta saatiin palautetta valmisteluvaiheessa. Teerivuorenkadun aluetta tarkemmin suunniteltaessa, esimerkiksi asemakaavoitusvaiheessa, tulee huomioida uusista rakennuksista ja rakenteista aiheutuvat vaikutukset olemassa oleville alueille. Näitä ovat muun muassa varjostukset, näkymät ja mahdollinen junaradan melun heijastusvaikutus. Lisäksi tarkemmassa suunnittelussa voidaan tarkentaa alemman tason jalankulku- ja pyöräilyreittien sijaintia.

Visiosuunnitelmakartalla on esitetty yksi mahdollinen tulevaisuuskuva Tesoman asemanseudun muutoksesta keskustatoimintojen ja asumisen alueeksi. (Arkkitehdit LSV Oy, Jolma Arkkitehdit Oy, Nomaji maisema-arkkitehdit Oy ja Ramboll Finland Oy, 14.10.2022)

Tesoman lähijunapysäkin ympäristön visiotyön rakennusinventointi

Rakennusinventoinnin tavoitteena oli tuottaa taustamateriaalia Tesoman lähijunapysäkin ympäristön visiotyötä ja myöhempää asemakaavoitusta varten. Inventointi sisältää maankäytön suunnittelun pohjaksi tiedot alueen rakennuskannan kehittymisestä ja kehitykseen vaikuttaneista tärkeimmistä ilmiöistä. Inventoinnin perusteella on mahdollista arvioida suunnitellun maankäytön vaikutuksia rakennettuun kulttuuriympäristöön.

Osa kohteista inventoitiin maakuntamuseon suositusten perusteella yleiskaavatasoisesti eli kokonaisuuksittain ja yleispiirteisesti, osa tarkemmin asemakaavatasoisesti eli niistä tehtiin rakennuskohtaiset inventointikortit. Inventointi sisältää alueen rakentumisen historian, kohteiden lähtötiedot, analyysin ja arvottamisen. Lisäksi on esitetty suositus jatkosuunnittelun pohjaksi. Inventoinnin perusteella alueelta löytyy kiinnostavia kohteita. Kokkolankadun kohteessa olevat 1950-luvun rakennukset suositellaan säilyttämään.

Kokkolankadun rakennuksia suositellaan säilytettäviksi rakennushistoriallisessa inventoinnissa.

Meluselvitys

Meluselvitystä päivitettiin visiosuunnitelman laatimisen aikana ja se ohjasi korttelirakenteiden muodostumista. Lopullisen visiosuunnitelman mukaisilla rakennusmassoilla laaditun meluselvityksen mukaan alueen suunnittelussa on huomioitava ulkoalueiden meluntorjunta sekä rakennusten ääneneristävyys. Osassa kortteleita tulee meluntorjuntaa suunnitella jatkosuunnittelun yhteydessä lähinnä yömelutason rajoittamiseksi piha-alueilla. Meluselvityksiä tulee tarkentaa asemakaavavaiheessa.

Tärinä- ja runkomeluselvitys

Tärinä- ja runkomeluselvitys osoitti, että alueella on junaradan liikenteestä johtuvaa tärinää ja runkomelua yli ohjearvojen. Tämä voi tarkoittaa tavanomaista kalliimpia esirakentamisen tai rakentamisen ratkaisuja. Tärinä- ja runkomeluselvityksiä tulee tarkentaa asemakaavavaiheessa.

Tesoman asemanseudun luontoselvitykset

Alueen luontoarvoja selvitettiin visiotyösuunnittelun ja asemakaavoituksen pohjaksi. Alueen eteläosan virkistysalueelta löytyi joitakin osittain edustavia tai kohtalaisia uhanalaisia luontotyyppejä, jotka tulisi huomioida alueen suunnittelussa. Näiden alueiden ja vähemmän edustavien alueiden välillä suositellaan puustoisen yhteyden säilyttämistä. Huomionarvoista kasvilajistoa ei selvityksissä havaittu. Selvitysalueelta havaittiin yksi liito-oravan papanapuu, mutta ei muita merkkejä liito-oravien esiintymisestä. Selvitysalueella on kuitenkin kolopuita ja risupesiä sekä liito-oravalle soveltuvia elinympäristöä ja kulkureittejä, jotka tulee ottaa huomioon alueen suunnittelussa mahdollisuuksien mukaan. Tällöin lajin mahdollisuudet kulkea eri elinympäristöjen välillä säilyvät. Selvitysalueelta luokiteltiin kaksi aluetta muuksi lepakoiden käyttämäksi alueeksi eli luokan III lepakkoalueeksi. Nämä tulisi mahdollisuuksien mukaan huomioida maankäytössä. Hyönteispotentiaaliltaan merkittävimmät kohteet sijoittuvat rautatien ja kadunvarsien ruderaatti- ja paahdeympäristöihin, jotka kärsivät umpeenkasvusta ja komealupiinin leviämisestä. Lehtipuuston ja männyn raivauksella ja ajoittaisella niitolla olisi merkittävä vaikutus rautatienvarsien keto- ja niittylajiston tilan parantamiseen avomaahyönteisten kannalta. Suurin osa luontoarvoista sijoittuu olemassa oleville viher- ja virkistysalueille, jotka säilyvät kaavaratkaisussa. Vaiheyleiskaavassa on osoitettu vahvistettavat ekologiset ja puustoiset yhteydet ja asumisen muutosalueen merkinnän kuvauksessa on tuotu esiin radan varren niittyverkoston kehittäminen.

Arkeologinen selvitys

Tesoman asemanseudun osa-alueelle laadittiin arkeologinen inventointi valmisteluvaiheen jälkeen keväällä 2023. Alueella kiinnitettiin erityistä huomiota rakentamattomien alueiden arkeologiseen inventointiin, Ristimäen torpan ympäristöön, kylien välisiin rajoihin sekä mahdollisiin tiejäännöksiin. Inventoinnin tuloksena paikannettiin Porin rataan liittyviä kipinäaitoja. Kipinäaitoja rakennettiin rata-alueen rajalle pitämään karja pois radalta ja estämään junan pyörien iskemien kipinöiden sytyttämien maastopalojen leviäminen. Suomen vanhimpaan rataverkkoon (1850–1870-luvut) liittyvät käytöstä pois jääneet rakenteet, kuten kipinäaidat, ovat muinaismuistolain rauhoittamia kiinteitä muinaisjäännöksiä. Tesomalla havaitut jäännökset kuuluvat osaksi Porin rataa, jonka rakentaminen ajoittuu 1890-luvulle, joten kohdetta ei tulkittu muinaisjäännökseksi. Kipinäaita tulkittiin muuksi kulttuuriperintökohteeksi. Ristimäen torppa on todennäköisesti lähes kokonaan tuhoutunut Tesoman seisakkeen ympäristössä tehdyissä rakennustöissä 1900- ja 2000-luvun aikana. Torpan paikka kuitenkin huomioitiin muuna kohteena sen historiallisen merkityksen takia. Inventoinnin perusteella alueella ei sijaitse kiinteitä muinaisjäännöksiä.

Lielahti-Hiedanranta

Kaupungin tavoitteena on ohjata Lielahti-Hiedanrannan aluekeskuksen kehittymistä siten, että alueesta muodostuu viihtyisää asumista ja monipuolisia palveluja tarjoava keskus, joka osaltaan säilyy edelleen houkuttelevana seudullisen kaupan alueena. Lisäksi tavoitteena on, että Lielahti-Hiedanrannan alueen kasvaa kestävästi asukas- ja työpaikkamäärän lisääntyessä sekä palvelutarjonnan laajentuessa. Tämä tarkoittaa, että erilaiset maankäytön toiminnot kuten kauppa, asuminen ja palvelut ovat liikenteellisesti oikeilla sijainneilla. Viihtyisyyden ja ilmastonmuutokseen sopeutumisen lisääminen taas tarkoittaa riittävien ja kasvillisuudeltaan monimuotoisten viheralueiden rakentamista osaksi kokonaisuutta ja panostamista ympäristön laatuun. Alue muuttuu paljon asfalttia ja kovia pintoja sisältävästä toimitila-alueesta viihtyisäksi aluekeskukseksi asukkaineen ja seudullisine kauppoineen. Hiedanrantaan rakennetaan laaja keskuspuisto, mutta alueelle tavoiteltu suuri asukasmäärä tarvitsee myös yhteyksiä laajemmille virkistysalueille.

Alueen tarkempaa suunnittelua on tutkittu kahdessa yleissuunnitelmassa. Hiedanrannan yleissuunnitelma valmistui vuonna 2020 ja tähän vaiheyleiskaavatyöhön liittyen valmisteltiin Lielahden yleissuunnitelma, joka valmistui 2022. Näistä oikeusvaikutuksettomista suunnitelmista on vaiheyleiskaavassa esitetty tärkeimmät kehittämistavoitteet ja -periaatteet.

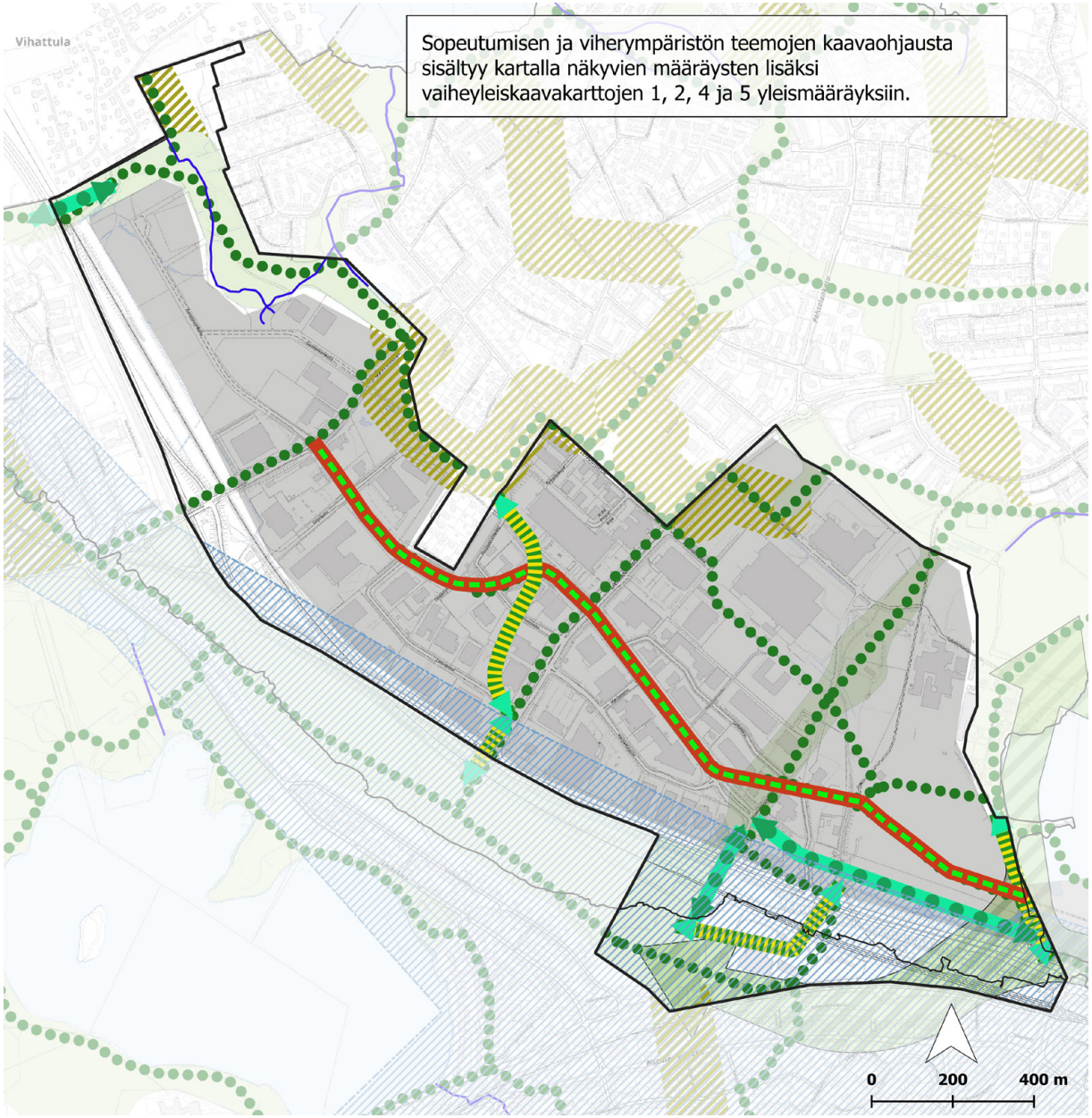
Kaavaratkaisut

Vaiheyleiskaavassa on osoitettu alueen kehittämisen periaatteet. Ne liittyvät tärkeiden viher- ja virkistysyhteyksien vahvistamiseen ja muodostamiseen, alueen kehittämisperiaatteeseen sekä vähittäiskaupan laadun tarkempaan ohjaamiseen keskustatoimintojen alueella.

Alueen muuttuminen aluekeskukseksi vaatii asemakaavoittamista. Asemakaavojen laatiminen riittävän laajoina yhtä tonttia suurempina kokonaisuuksina mahdollistaa kestävän yhdyskuntarakenteen syntymisen. Asemakaavojen tulee siis olla suurempia kokonaisuuksia ja niissä tarkennetaan yleiskaavan ratkaisuja ja tavoitteita muun muassa osoittamalla tarpeellisten korttelipuistojen, viheryhteyksien sekä kävelyn ja pyöräilyn yhteyksien sijainti. Kiinteistörajat eivät saa ohjata muutosta. Nykyisille tonteille sijoittuvat uudet kävelyn ja pyöräilyn yhteydet, viheralueet ja -yhteydet ja mahdolliset julkiset palvelut huomioidaan maankäyttösopimuksissa. Maankäyttösopimuksin voidaan tasata alueen kehittämisestä johtuvia hyötyjä ja haittoja eri maanomistajille.

Vaiheyleiskaavan kartalla on osoitettu erikseen virkistysyhteystarpeet sekä vahvistettavat puustoiset ekologiset yhteydet. Merkinnät ja kaavamääräykset osoittavat päätavoitteen, ekologisen tai virkistyksellisen yhteyden luomisen, mutta samoja yhteyksiä voi kehittää monipuolisina molemmat tavoitteet täyttävinä yhteyksinä, mikäli se katsotaan tarkemmassa suunnittelussa tarpeelliseksi ja mahdolliseksi. Virkistysyhteystarpeita on osoitettu Viirapuiston ja Lielahdenkadun välille, Lielahdenkadun ja Epilänharjun välille, Hiedanrannasta Epilänharjulle

sekä Hiedanrannassa Näsijärven rannan suuntaisesti. Kaikki virkistysyhteydet Lielahden, Hiedanrannan ja Epilänharjun välillä pyritään ratkaisemaan monipuolista, kerroksellista kasvillisuutta sisältävien katujen, laadukkaiden ali- tai ylikulkujen ja puustoisten yhteyksien avulla.

Voimassa olevien yleiskaavojen kaavamääräykset
- Ohjeellinen viherverkoston yhteystarvealue

Vaiheyleiskaavan 2021-2025 kaavamääräys
- Vahvistettava puustoinen ekologinen yhteys (Lielahti-Hiedanrannan osa-alue)
- Viherkatu (Lielahti-Hiedanrannan osa-alue)
- Virkistysyhteystarve (Lielahti-Hiedanrannan osa-alue)
- Keskuspuistoverkosto
- Ohjeellinen ekologinen yhteys
- Ohjeellinen virkistysyhteys
- Merkittävä uoma tai vesireitti
- Pohjavesialue
- Kaupunkivihreän kehittämisalue
- Valuma-alueen raja
- Lielahti-Hiedanrannan osa-alue

Voimassa olevan kantakaupungin yleiskaavayhdistelmän ja vaiheyleiskaavan 2021-2025 määräykset, jotka liittyvät ilmastonmuutokseen sopeutumiseen ja viherympäristöön.

Puustoisia ekologisia yhteyksiä on osoitettu vahvistettavaksi tulevan Hiedanrannan keskuspuiston ja Epilänharjun välillä, keskuspuiston ja rannan välillä sekä kuntarajalla kantatien ja rautatien ylitse. Pohjoisosassa kuntarajalla on tällä hetkellä virkistysreitin alikulku. Samaan paikkaan on tulossa raitiotiesilta, joten siltasuunnittelun yhteydessä on löydettävä ratkaisuja myös puustoisen yhteyden vahvistamiseksi, jotta yhteys toimisi myös ekologisesti. Jos puiden istutus kantatien välikaistoille osoittautuu mahdottomaksi kuntarajalla tai Keskuspuiston ja Epilänharjun välillä, voidaan harkita myös liito-oravalle soveltuvia hyppypuita. Näsijärven rannan ja Hiedanrannan keskuspuiston välinen yhteys toteutetaan monimuotoisella ja kerroksellisella, mielellään latvuspeitteisellä, katuvihreällä joko yhdellä tai useammalla kadulla.

Raitiotiekatu Näsijärven rannasta Hiedanrannan ja Lielahden läpi Myllypuronkadulle saakka on osoitettu viherkatu -merkinnällä. Tavoitteena on, että katu toimisi kasvillisuudeltaan monipuolisena ja miellyttävänä kaupunkiympäristönä sekä hulevesien luonnonmukaisena käsittely- ja viivytysalueena. Kadulle toteutettavan kävelyn ja pyöräilyn ympäristön tulee olla viihtyisä ja laadukas.

Kuvateksti: Hiedanrannan ranta nykytilassa. Hiedanrannassa Näsijärven ranta tulee olemaan tärkeä virkistäytymisen, oleskelun ja ekologisten yhteyksien vyöhyke ja sen puustoisuuden säilyttämiseen tai vahvistamiseen tulee kiinnittää huomiota.

Osa-alueen kaavamääräysten lisäksi Lielahti-Hiedanrannan aluetta ohjataan kartalle 1 osoitetulla ilmastonmuutokseen sopeutumiseen liittyvällä kaupunkivihreän kehittämistarvemerkinnällä. Sen mukaan tarkemman suunnittelun yhteydessä on lisättävä puuston latvuspeitteisyyden, kerroksellisen kasvillisuuden ja viherpeitteisen vettä läpäisevän maanpinnan määrää nykytilanteeseen verrattuna. Myös katuvihreän määrää tulee lisätä. Hulevesiratkaisut tulee toteuttaa ensisijaisesti luontopohjaisina ratkaisuina sekä viherkatuina ja kasvikattoina.

Kaupan ohjaaminen osa-alueella

Lielahti-Hiedanrannan alueelle tehtiin kaupan selvitys vuonna 2021. Selvityksen tavoitteena oli määritellä Lielahti-Hiedanrannan aluekeskuksen rooli ja kaupan mitoitus kaupunkiseudun kaupan palveluverkossa. Lisäksi laadittiin perustellut suositukset kaupan laadusta ja mitoituksesta koko selvitysalueelle ja sen pienemmille osa-alueille. Selvityksessä arvioitiin kohdealueen, lähialueen ja markkina-alueen väestön ja ostovoiman kehitystä vuoteen 2050.

Hiedanrannassa Näsijärven ranta tulee olemaan tärkeä virkistäytymisen, oleskelun ja ekologisten yhteyksien vyöhyke. Puustoisuuden säilyttämiseen tulee kiinnittää huomiota.

Selvityksessä todetaan, että maakuntakaavan kaupan mitoituksen periaatteet ovat maankäyttö- ja rakennuslain perusteella vanhentuneita. Vähittäiskaupan palvelut ei voi kasvaa alueella sen vaatiman asukasmäärän ja ostovoiman kasvusta johtuvan kysynnän mukaisesti, jos pitäydytään maakuntakaavassa osoitetuissa enimmäismitoituksissa. Voimassa olevat maakuntakaavan ja yleiskaavan kaupan mitoitukset ovat alueen osalta vanhentuneita.

Selvityksessä on tarkasteltu kaupan mitoitusta toteutuneeseen kehitykseen, muun muassa asukasmäärän kasvuun pohjautuvista päivitetyistä lähtökohdista. Uuden liiketilan tarve Lielahteen ja Hiedanrantaan on arvioitu maltillisesti. Laskelmassa on otettu huomioon vain läntisen Tampereen väestön ja ostovoiman kasvun kehitys ja se, että osa alueen ostovoimasta suuntautuu verkkokauppaan, alueen muihin pienempiin keskuksiin ja Tampereen keskustaan. Kun huomioidaan väestön ja ostovoiman kasvu ja se, ettei koko liiketilan lisäystarve kohdistu Lielahden-Hiedanrannan alueelle, on uuden liiketilan mitoitustarve noin 70 000 kerrosneliömetriä vuoteen 2035 mennessä ja 130 000 kerrosneliömetriä vuoteen 2050 mennessä. Kun huomioidaan alueen tavoitteet muun muassa asuntorakentamisen ja kaupunkirakenteen kehittämisen suhteen, selvityksessä päädytään suosittelemaan laskelmaa vähemmän uutta liiketilaa Lielahden ja Hiedanrannan alueelle, 30 000–60 000 kerrosneliömetriä. Koska aluetta halutaan kehittää osin toiminnoiltaan sekoittuneena aluekeskuksena, ei alueelta löydy tilaa laskelman mukaiselle kaupan kasvulle.

Pirkanmaalla on vireillä vaihemaakuntakaavatyö, Elonkirjo ja Energia. Vaihemaakuntakaavaluonnos oli yleisesti nähtävillä keväällä 2023. Pääteemojen lisäksi myös kaupan kaavamääräyksiä päivitetään vaihemaakuntakaavassa siten, että maakuntakaavan keskusta-alueille ei osoiteta kaupan kerrosalan ylärajaa. Merkitykseltään seudullisen vähittäiskaupan suuryksikön alaraja nostetaan 4 000 kerrosneliömetriin ja keskustojen enimmäismitoituksesta luovutaan. Vaihemaakuntakaavan tullessa voimaan Lielahti-Hiedanrannan keskustatoimintojen alueelta poistuu kaupan enimmäismitoitus. Vaihemaakuntakaava on tarkoitus hyväksyä vuoden 2024 aikana.

Vaiheyleiskaavassa on osoitettu seudullisen tilaa vaativan kaupan alueelle (km) kerrosalaa 30 000 kerrosneliömetriä yli maakuntakaavan enimmäismitoituksen. Alueelta kumotaan voimassa oleva km-alueen nykyistä kaupan määrää, 70 000 k-m², ohjaava määräys ja osoitetaan kaupan kerrosalamääräksi laaditussa selvityksessä perusteltu 100 000 k-m². Vaiheyleiskaavassa ei esitetä keskustatoimintojen osalle kaupan kerrosalamitoitusta vaihemaakuntakaavaluonnoksen linjauksen mukaisesti. Kaupan kaupunkirakenteellista sijoittumista ohjataan vyöhykkeillä ja kohdemerkinnöillä siten, että suuryksikköjen sijainti painottuu Paasikiventien varteen, nykyiseen Prisman kortteliin ja Hiedanrannan tulevaan keskustaan. Enqvistinkadun ympäristössä painottuu urbaaniin ympäristöön liittyvä asuminen sekä aukioiden, pääkatujen ja pysäkkiympäristöjen maantasokerrosten liike- ja toimitilat. Näiden kahden erityyppisen alueen välille muodostuu niin kutsuttu hybridivyöhyke, joka sisältää suuryksiköitä, asumista, maantasokerrosten toimitiloja ja näiden yhdistelmiä soveltuvilla sijainneilla. Alueiden välinen rajaus tarkentuu asemakaavasuunnittelussa.

Selvitykset ja suunnitelmat

Hiedanrannan yleissuunnitelma 2020

Hiedanrannan suunnittelu aloitettiin järjestämällä yleinen arkkitehtuurikilpailu, jonka voittajat laativat kaupunginosan yleissuunnitelman. Yleissuunnitelman kantavina periaatteina ovat tiivis kaupunkirakenne, vanhan tehtaan toimiminen alueen ”sydämenä”, keskustan sijoittuminen tehtaan eteläpuolelle sekä uusi täyttösaari, jonka kautta kulkee raitiotie Tampereen keskustaan. Suunnitelmassa luotiin myös uusi keskuspuisto uuden Hiedanrannan alueen ja nykyisen Lielahden rakennetun alueen väliin ja yleiset kehittämisperiaatteet Lielahdenkadun eteläpuolisille kortteleille. Hiedanrannan yleissuunnitelma hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 8.6.2020 jatkosuunnittelun lähtökohdaksi. Yleissuunnitelman maankäyttö- ja liikenneratkaisu ovat voimassa olevan yleiskaavan mukaisia.

Lielahti-Hiedanranta kaupan selvitys 2021

Kaupan selvityksessä käydään läpi kaupan nykytilanne alueella sekä alueen, lähialueen ja markkina-alueen väestön ja ostovoiman kehitys tulevaisuudessa. Tämän kasvun ja kaupan kehittymisen perusteella on tehty arvio alueella tulevaisuudessa tarvittavasta kaupan kerrosalamäärästä. Lisäksi tulevaisuuden kaupan laatua ja määrää on arvioitu osa-alueittain. Osa-alueiden pohjana ovat olleet Hiedanrannan ja Lielahden yleissuunnitelmien kehittämistavoitteet alueiden suhteen. Selvityksen perusteella on vaiheyleiskaavaan määritelty kaupan kehittämisen vyöhykkeet.

Lielahden yleissuunnitelma ja siihen liittyvät selvitykset 2022

Lielahden yleissuunnitelma koskee Lielahdenkadun pohjoispuolta Ylöjärven rajalle saakka. Suunnitelmassa on ratkaistu alueen maankäyttö sekä liikenteen ja raitiotien kehittäminen alueella. Samaan aikaan tehtiin raitiotien tarkentavaa yleissuunnitelmaa Lielahdesta Ylöjärven Leijapuistoon. Yleissuunnitelmaa ja yleiskaavatyötä varten selvitettiin myös alueen luontoarvoja kasvillisuuden, hyönteisten ja lepakoiden suhteen ja tehtiin viitasammakkoseurantaa. Ryydynpohjassa alueen pohjoisosassa esiintyy viitasammakoita. Lielahden yleissuunnitelma hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 24.10.2022 alueen jatkosuunnittelun lähtökohdaksi.

Hiedanrannan yleissuunnitelman maankäyttökartta.

Lielahden yleissuunnitelman maankäyttökartta.

Keskusta

Keskustassa on voimassa vuonna 2016 hyväksytty keskustan strateginen osayleiskaava. Osayleiskaava on tavoitteiltaan ja ratkaisuiltaan suurimmaksi osaksi ajantasainen, joten vaiheyleiskaavan 2021–2025 yhteydessä keskustaan ei ole tarpeen tehdä suuria muutoksia. Samanaikaisesti vaiheyleiskaavan laatimisen kanssa on käynnissä keskustan liikennejärjestelmäsuunnitelman laatiminen.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa on keskustan osalta todettu, että vaiheyleiskaavan tarkistamisen keskeiset teemat liittyvät keskustan elinvoiman vahvistamiseen, hyvään saavutettavuuteen kaikilla liikkumismuodoilla sekä viihtyisään ja ilmastonmuutokseen sopeutuvaan viherympäristöön. Keskustan ollessa osa kantakaupungin vaiheyleiskaavaa, tulee myös varmistetuksi verkostojen jatkuvuus keskustan ja muun kantakaupungin välillä, muun muassa liikenteen ja virkistyksen reittien osalta.

Kaavaratkaisut

Liikennejärjestelmän ja muun liikkumisen osalta keskustan osa-alueella on päivitetty kaavamerkintöjä ja -määräyksiä laadittavana olevan keskustan liikennejärjestelmäsuunnitelman pohjalta. Raitiotien sekä merkittävien liikenteen kokoojakatujen ja joukkoliikenteen laatukäytävien osalta kaavamerkinnät on yhdenmukaistettu muualla kantakaupungissa käytettävien merkintöjen ja määräysten kanssa. Kävelykeskustana kehitettävän hitaan liikkumisen alueen rajauksia on muokattu ja kaavamääräys on yhtenäistetty muun kantakaupungin määräyksen kanssa. Merkittävin hitaan liikkumisen aluetta koskeva rajauksen muutos koskee Tammelaa, jossa aluetta on laajennettu Tammelan stadionin ympäristöön, keväällä 2023 hyväksyttyjen katusuunnitelmien periaatteiden mukaisesti. Linja-autoasema ja Keskustori on osoitettu vaihtoterminaaleiksi ja Pyynikintori vaihtopysäkiksi. Näillä kaikilla tulee kehittää muun muassa sujuvia vaihtoja ja pyörien liityntäpysäköintiä. Keskustan kehä on laajennettu Rautatienkadun lisäksi myös Lapintielle, Ratapihankadulle ja Kanslerinrinteelle. Tärkeät jalankulun reitit ja pyöräilyn pääreitit on päivitetty kokonaisuudessaan. Ratinan suvannon itäreunalle ja Tammerkosken Alavoimalan pohjoispuolelle on lisätty uudet jalankulun yhteystarpeet Tammerkosken siltojen selvityksen perusteella. Amuriin ja Ranta-Tampellaan on osoitettu ohjeelliset lähijuna-asemat vuonna 2019 valmistuneen selvityksen mukaisesti. Pienvene- ja lauttasatamien osalta merkinnät ja määräykset on yhtenäistetty muun kantakaupungin määräysten kanssa.

Kaavassa osoitetut ohjeelliset virkistysyhteydet muodostavat yhtenäisen verkoston, joka on osittain päällekkäinen keskustan strategisessa osayleiskaavassa osoitettujen viher- ja virkistysvyöhykkeiden kanssa ja osittain näitä vyöhykkeitä täydentävä. Näistä strategisen osayleiskaavan vyöhykkeitä täydentävät ohjeelliset virkistysyhteydet sijoittuvat pitkälti katuympäristöihin. Keskustan osa-alueelle on lisätty myös ohjeelliset ekologiset yhteydet, jotka kytkeytyvät yleiskaavakartalla 2 osoitettuun koko kantakaupungin siniviherrakenteeseen.

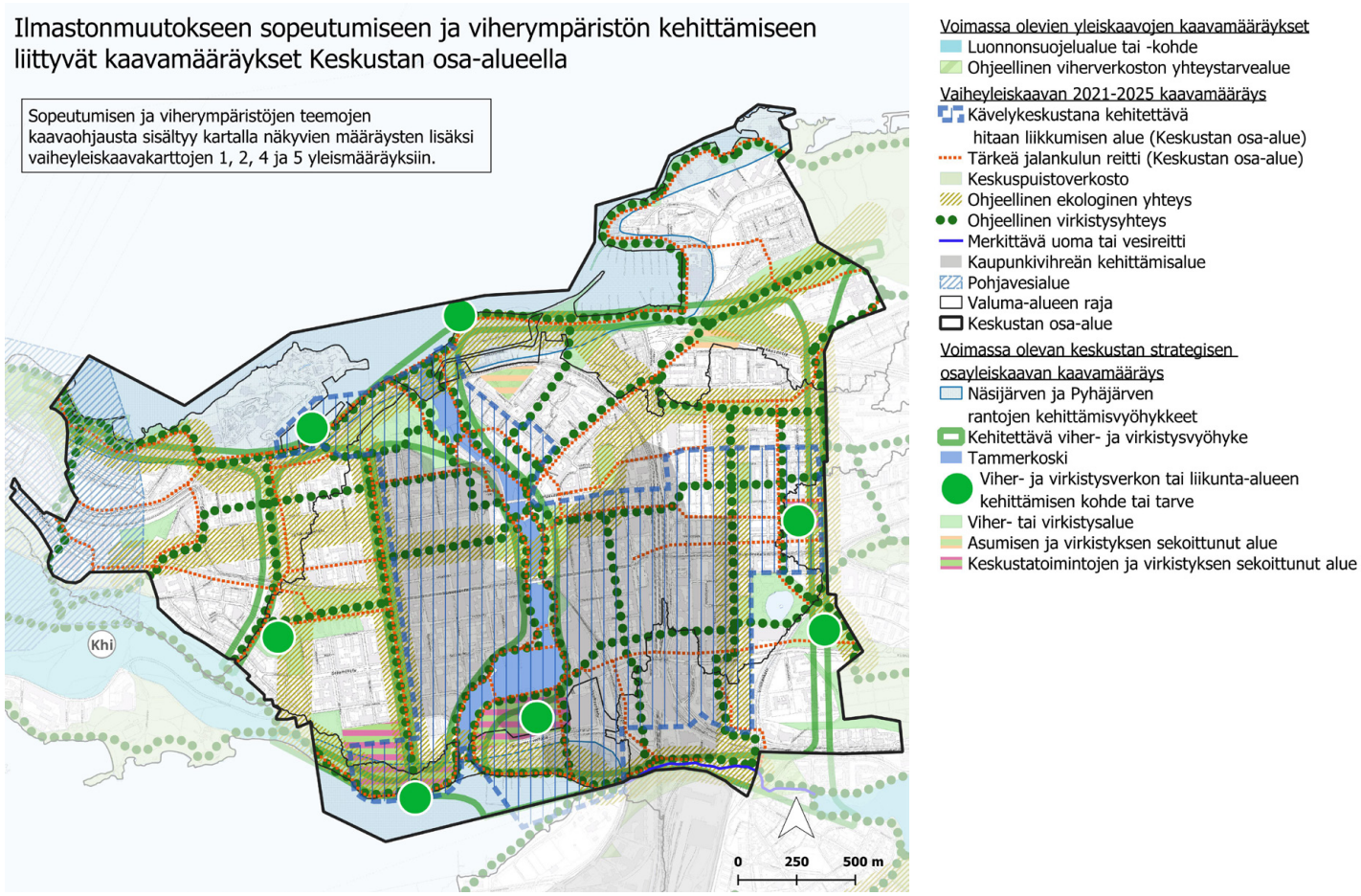
Keskustan alueelle on osoitettu kaksi kaupunkivihreän kehittämisaluetta (Itäinen ja Läntinen keskusta). Kaupunkivihreän kehittämisalue on uusi yleiskaavamääräys, jonka tavoitteena on saada alueille lisää puustoa ja muuta kasvillisuutta sekä viherpeitteisestä maanpintaa. Kaupunkivihreän lisäämisen avulla vähennetään havaittuja haasteita ja riskejä kuten hulevesitulvia ja helleaikoina epämiellyttävää kuumuutta sekä samalla esimerkiksi vahvistaa alueiden vetovoimaisuutta.

Keskustan osa-alueelle on lisätty yleismääräykset, jotka koskevat viherympäristöä ja ilmastonmuutokseen sopeutumista sekä korkean rakentamisen laatuun liittyvää ohjaamista.

Viherympäristön ja ilmastonmuutokseen sopeutumisen osalta yleismääräyksessä on esitetty muun muassa kaupunkiluonnon monimuotoisuuden lisäämistä monilajisen puuston ja kasvillisuuden avulla. Korkean rakentamisen osalta yleismääräys tarkentaa vaatimuksia maiseman ja kaupunkikuvan huomioimisesta.

Kulttuuriympäristön osalta keskustassa on osoitettu alueita ja kohteita uusien selvitysten pohjalta. Maakunnallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt on osoitettu maakuntakaavaa varten tehdyn selvityksen mukaisesti. Erilaisten selvitysten perusteella vaiheyleiskaavassa on osoitettu myös muinaisjäännöskohteet ja muut arkeologiset kulttuuriperintökohteet. Keskustan paikallisesti arvokkaista rakennetuista kulttuuriympäristöistä on laadittu selvitys vaiheyleiskaavan ehdotusvaiheessa, ja kohteet on osoitettu kaavakartalla kohdemerkinnöin.

Vaiheyleiskaavassa osoitetaan uusi yleismääräys keskustan alueelle, jonka mukaan uusien maalämpöjärjestelmien rakentaminen ei saa vaikeuttaa maanalaisen huollon ja pysäköinnin järjestämistä. Määräyksen tavoitteena on varmistaa voimassa olevassa strategisessa yleiskaavassa osoitettujen maanalaisten varausten toteuttaminen. Lisäksi keväällä 2024 valmistuvan keskustan liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteena on muun muassa, että keskustaan toteutetaan maanalainen pysäköintiverkosto, jota hyödynnetään myös citylogistiikkaan ja huoltoon. Strategisessa yleiskaavassa maanalaiseen pysäköintiin ja huoltoon osoitettuja varauksia ei ole läntisen keskustan osalta toteutettu. Kunkun pysäköintilaitoksen ja Amurin tunnelin asemakaavat ovat lainvoimaiset. Muiden varausten osalta suunnittelu ei ole käynnissä. Maalämpökaivojen toteuttaminen keskustassa rajoittaa myös tavoitteita vihreyden lisäämisestä tiiviissä korttelirakenteessa. Varsinkin suuriksi kasvavien puiden istuttaminen maalämpökaivojen läheisyyteen voi olla haastavaa.

Viherympäristöön ja ilmastonmuutokseen sopeutumiseen liittyvät yleiskaavamääräykset keskustan osa-alueella.

Selvitykset ja suunnitelmat

Korkean rakentamisen selvityksen päivitys

Edellinen keskustan korkean rakentamisen selvitys laadittiin vuonna 2012. Selvitystä päivitettiin vuonna 2022 pormestariohjelman tavoitteen mukaisesti. Selvitys ei anna perusteita laajentaa vuoden 2012 vastaavassa selvityksessä esitettyjä korkeaan rakentamiseen soveltuvia alueita. Vuoden 2012 selvitykseen verrattuna nyt tehdyn selvityksen keskeisimmät uudet teemat ovat erityisesti maiseman ja kaupunkikuvan huomiointiin liittyvät suunnitteluohjeet sekä laajasti kestävyyteen liittyvä osio ”Ilmastonmuutos ja kestävä korkea rakentaminen”. Selvityksessä on myös esitetty, millaisia hankkeiden sijainnillista arviointia varten laadittavia tarkasteluja ja suunnitteluasiakirjoja tulisi tehdä kaavaharkinta- ja asemakaavavaiheessa, ja millaisia arkkitehtonisen ja toiminnallisen laadun arviointia varten laadittavia tarkasteluja ja asiakirjoja tulisi tehdä asemakaava- ja rakennuslupavaiheissa.

Tammerkosken ylittävät sillat -selvitys

Tammerkosken siltojen selvityksessä on tarkasteltu mahdollisia uusia Tammerkosken ylityspaikkoja, olevien siltojen leventämistä sekä kosken suuntaisten reittien kehittämistä. Selvityksen keskeisiä lähtökohtia ovat olleet maisemaan ja kulttuuriympäristöön liittyvät arvot. Selvitys sisältää jokaisen siltapaikan osalta arvioinnin sillan suhteesta muun muassa kulttuuriympäristöön, maisemaan ja liikenteen verkkoihin.

Keskustan liikennejärjestelmäsuunnitelma (valmistuu 2024)

Keskustan liikennejärjestelmäsuunnitelmaa on laadittu osittain samanaikaisesti vaiheyleiskaavan kanssa. Liikennejärjestelmäsuunnitelma on valmistumassa kevään 2024 aikana. Liikennejärjestelmäsuunnitelman taustana on vuonna 2013 valmistunut Tampereen keskustan liikenneverkkosuunnitelma, jonka toimenpiteistä monet ovat jo toteutuneet. Pormestariohjelmassa vuosille 2023-2025 todetaan, että Tampereen keskustaan laaditaan kaikkia liikennemuotoja käsittävä liikennejärjestelmäsuunnitelma. Suunnitelman laatiminen on huomioitu myös Tampereen strategiassa 2030. Liikennejärjestelmäsuunnitelmassa asioita on osin suunniteltu yleiskaavaa tarkemmalla tasolla.

Keskustan paikallisesti arvokkaat kulttuuriympäristökohteet 2024

Keskustan paikallisesti arvokkaiden rakennettujen kulttuuriympäristöjen selvitys on laadittu vaiheyleiskaavan ehdotusvaiheessa. Selvitys laadittiin viranomaistahojen toiveesta, ja sillä päivitettiin vuonna 2012 laadittua selvitystä ”Tampereen keskustan rakennettu kulttuuriympäristö 2012”. Laaditun selvityksen lähtökohtana oli paikallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt. Siinä ei tutkittu aiemmissa selvityksissä todettuja valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaita rakennettuja kulttuuriympäristöjä. Uudessa selvityksessä arvokkaiksi kohteiksi on esitetty alueita, kortteleita ja yksittäisiä rakennuksia. Selvitysraportissa kohteita on käsitelty kaupunginosittain ja vaiheyleiskaavan kartalla kohteet on osoitettu selvityksen mukaisesti. Siten kaavakartalla osoitettu kohdemerkintä voi pitää sisällään useamman paikallisesti arvokkaan kulttuuriympäristökohteen.

Keskustan asemakaavojen ajantasaisuuden arviointi 2024

Keskustan asemakaavojen ajantasaisuuden arviointi on tehty samanaikaisesti keskustan paikallisesti arvokkaiden rakennettujen kulttuuriympäristöjen selvityksen kanssa. Ajantasaisuuden arvioinnissa on keskitytty asemakaavojen suojelumääräysten ajantasaisuuteen. Selvitys on tehty pääasiassa asemakaavoituksen tarpeita ajatellen, eikä selvitys ole vaikuttanut vaiheyleiskaavan kaavamerkintöihin tai -määräyksiin.

Alasjärven itäpuoli

Alasjärven itäpuoli on Kauppi-Niihaman itäisen osan toiminnallinen keskittymä ja toimii itäisenä porttina alueelle. Tavoitteena on mahdollistaa osa-alueella nykyisten toimintojen ja alueen kehittäminen lähivirkistyksen, liikunnan sekä luonto- ja virkistyspalveluiden tarpeisiin luontoarvot huomioiden. Kehitettäviä asiakokonaisuuksia ovat erityisesti eri virkistyskäyttömuotojen ja alueen käyttäjien tarpeiden yhteensovittaminen ja turvallisuus sekä toimintojen saavutettavuuden edistäminen kävellen, pyörällä ja joukkoliikenteellä. Toimintojen kehittämisessä tulee lisäksi huomioida viher- ja virkistysalueen käyttäjät. Tavoitteena on turvata virkistysreitistöjen jatkuvuus ja mahdollisuus palveluiden kehittämiseen, kuten opastuksen lisäämiseen, alueella.

Alueen suunnittelun lähtökohtina on toiminut Kauppi-Niihaman vertaissuunnitteluhankkeen (2018–2019) aineisto, alueen toimijoille toteutettu kysely (2022), alueelle laaditut luontoselvitykset (2022) ja Alasjärven itäpuolen arkeologinen selvitys 2023.

Kaavaratkaisut

Alasjärven itäpuolella vaiheyleiskaavassa on täsmennetty alueen luonnonympäristön ominaispiirteitä ja arvoja sekä vapaa-ajanpalveluiden ja virkistyskäytön kehittämismahdollisuuksia. Osa-alue on yleismääräyksen mukaisesti tarkoitettu asemakaavoitettavaksi.

Kaavassa on annettu yleismääräys alueen luontoarvojen ja ekologisten yhteyksien turvaamiseksi. Lisäksi yleismääräys edellyttää alueen virkistyskäytön ja muun toiminnan pysäköinnin ratkaisemista kokonaisuutena huomioiden tapahtuma-aikainen pysäköinti.

Urheilu- ja virkistyspalveluiden alueet

Urheilu- ja virkistyspalveluiden- merkinnällä on osoitettu nykyiset ratsastus- ja koiraharrastoimintojen alueet ja niiden lähialueita. Alueita tulee kehittää monipuolisena virkistyspalveluiden sekä urheilu- ja vapaa-ajantoimintojen kuten ratsastus- ja koiraharrastustoimintojen alueina. Toimintoja kehitettäessä tulee turvata alueen luontoarvot, varmistaa virkistysreitistöjen jatkuvuus sekä huomioida eri virkistyskäyttömuotojen tarpeet ja turvallisuus. Suunnittelussa tulee kiinnittää huomiota toimintojen saavutettavuuteen kävellen, pyörällä ja joukkoliikenteellä. Pysäköinti on ratkaistava kokonaisuutena.

Alasjärven itäpuolen osa-alueella toimii tällä hetkellä kaksi ratsastuskoulua (Niihama Riding ja Rose Riders), joissa yhteensä käy noin 700 harrastajaa joka viikko.

Alasjärvi tarjoaa mahdollisuuksia luontokokemuksiin ja virkistäytymiseen ympäri vuoden lähellä kaupunkilaisia.

Luontoarvot

Vaiheyleiskaavassa on yleismääräyksen lisäksi edellytetty luonnonarvojen huomioimista kehitettävän urheilu- ja virkistyspalveluiden alueella. Vaiheyleiskaavassa on osoitettu luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeät aluekokonaisuudet. Määräys sisältää Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV mukaisia luonnonsuojelulailla tiukasti suojeltuja liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja, lepakoiden tärkeitä ruokailualueita (luokka II ja III), uhanalaisen ja luonnonsuojelulailla rauhoitetun lahokaviosammalen ydinalueita, linnustolle tärkeitä alueita, luonnon monimuotoisuutta turvaavia luontotyyppejä sekä huomionarvoiselle hyönteislajistolle potentiaalisia alueita. Alueiden suunnittelussa, käytössä ja hoidossa tulee turvata luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät elinympäristöt ja lajiesiintymät. Kaavassa on osoitettu luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeitä alueita yhdistävät säilytettävät viheryhteydet ja alueiden välille kehitettävät viheryhteystarpeet. Suunnittelussa ja alueelle kohdistuvissa toimenpiteissä on turvattava ekologisten yhteyksien ylläpitäminen eri elinympäristöjen välillä.

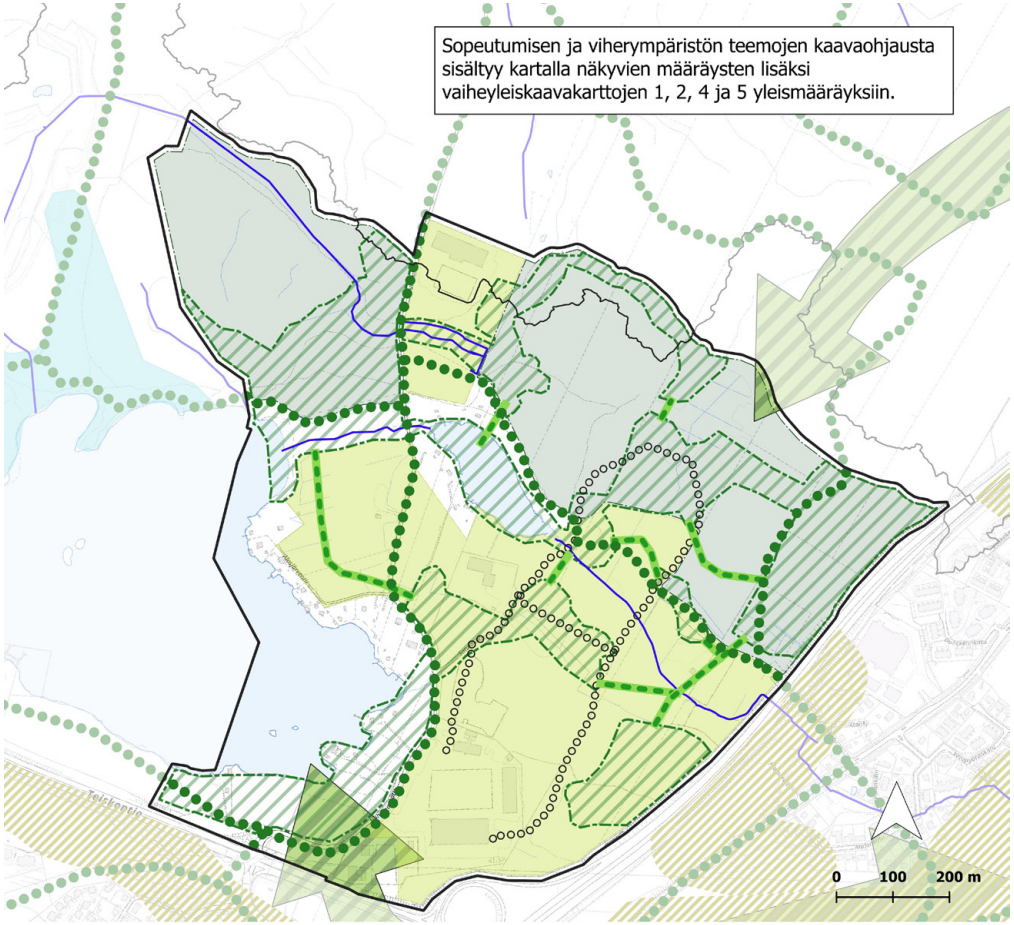
Kauppi-Niihaman luonnonympäristön keskeinen arvo on metsäalueen yhtenäisyys. Ulkoilu- ja virkistysmetsämääräyksellä osoitetut metsäalueet ovat osa Kauppi-Niihaman laajaa yhtenäistä metsäaluekokonaisuutta. Aluetta tulee ylläpitää ja kehittää yhtenäisenä, toiminnoiltaan ja luonnonympäristöltään monipuolisena metsäalueena. Alueen suunnittelussa, käytössä ja hoidossa tulee ottaa huomioon toimivien ekologisten yhteyksien sekä laadukkaiden virkistysyhteyksien turvaaminen, kehittäminen ja kytkeytyminen muille alueille. Alueen luonto- ja maisemalliset arvot sekä metsätalouden toiminta- ja kehittymisedellytykset on turvattava.

Tavoitteena on säilyttää ja kehittää alueita kestävinä, monipuolisina ja -muotoisina ulkoilu- ja virkistysmetsäympäristöinä. Alueilla voidaan toteuttaa myös erilaisia maisema- ja luontoarvot huomioivia virkistyskäyttöä palvelevia rakenteita sekä virkistysreittejä. Kaupungin virkistyskäyttöön varattuihin metsiin ei kohdistu puuntuotannollisia tavoitteita. Kaavamääräys painottaa lisäksi yhtenäisten ulkoilu- ja virkistysmetsäalueiden merkitystä ekologisessa verkostossa ja luonnon monimuotoisuuden ylläpitäjinä. Tavoitteena on säilyttää ja kehittää metsäalueiden yhtenäisyyttä ja elinvoimaisuutta välttäen metsäalueen pirstomista sekä vaalia ja parantaa metsäluonnon monimuotoisuutta.

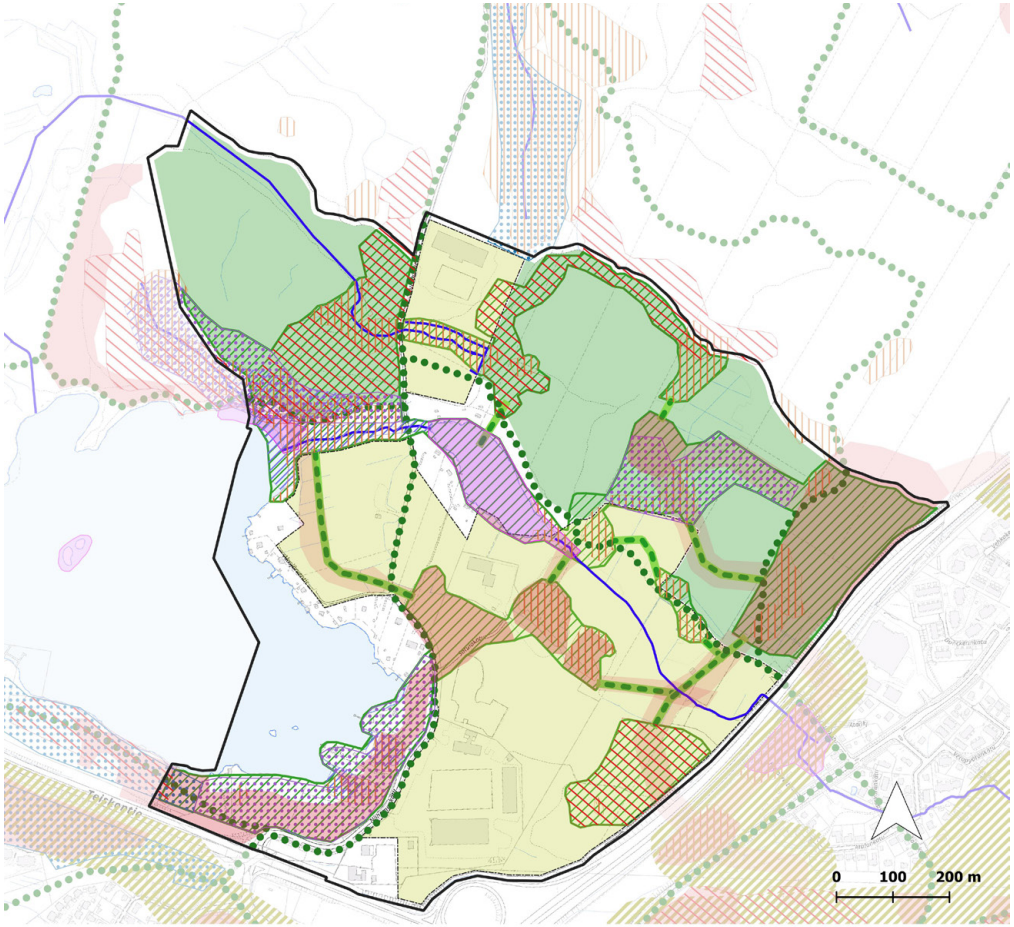

Niihamajärven ympäristö soveltuu muun muassa viitasammakon elinympäristöksi.

Alasjärven osa-alueen liittyminen ympäröivään siniviherrakenteeseen. Kartalla on esitetty osa-alueen ja kartan 2 kaavamääräykset.

Alasjärven osa-alueen luontoarvoalueet

Virkistysreitistö, jalankulun ja pyöräilyn yhteyksien kehittämistarpeet

Retkeilyn kehitysohjelman (2020 ja päivitys 2023) mukaisesti Tampereen kaupunki on edistänyt reitistösuunnittelua ja opastuksen kehittämistä Kauppi-Niihaman alueella (Ekokumppanit Oy). Vaiheyleiskaavassa on esitetty kartalla 2 yleiskaavallisten yhteyksien reitistöluonnokset.

Vaiheyleiskaavassa Alasjärven itäpuolen osa-alueella on osoitettu ohjeellinen ratsastusreitti. Ratsastusreitin sijainti määritellään tarkemmin yksityiskohtaisemmassa kaavassa tai suunnitelmassa. Reitin suunnittelussa tulee turvata alueen luontoarvot ja ottaa huomioon alueen muu virkistyskäyttö. Erityistä huomiota on kiinnitettävä eri virkistysreittien risteämisen turvallisuuteen ja opastukseen. Muu alueen virkistysreitistö on osoitettu kartalla 2, Viherympäristöt ja vapaa-ajan palvelut, ohjeellinen virkistysyhteys -määräyksellä.

Niihamankatu ja Luhtaantien osuudella on tunnistettu jalankulun ja pyöräilyn yhteyksien kehittämistarve. Kyseisellä välillä on tavoitteena kehittää liikkumisen turvallisuutta sekä virkistyspalveluiden saavutettavuutta.

Alasjärven osa-alueen reitistökokonaisuus.

Selvitykset ja suunnitelmat

Alasjärven itäpuolen luontoselvitys 2022

Työssä inventoitiin luontotyypit, kasvillisuus (myös vieraslajit), lahopuusto, linnusto, lepakot, liito-oravat, viitasammakot ja hyönteisille potentiaaliset alueet. Työn tavoitteena oli selvittää alueen luonnonympäristön erityispiirteet ja löytää suojelua ja säilyttämistä vaativat luonnon monimuotoisuuden ja suojelullisesti arvokkaan lajiston kannalta merkittävät alueet. Selvitysalue on kooltaan 284 hehtaaria.

Selvitysalueelta rajattiin yhteensä 51 arvokasta kasvillisuus ja luontotyyppikohdetta. Alueella esiintyvät arvokohteet ovat lehtoja, avo- ja metsäluhtia, ojittamattomia korpia, tihkupintoja, noroja, lähteikköjä sekä runsaslahopuustoisia tai muutoin rakenteeltaan monimuotoisia kangasmetsäalueita. Alueiden arvo perustuu ensisijaisesti edustavien uhanalaisten tai silmälläpidettävien luontotyyppien tai luonnontilaisten tai sen kaltaisten, vesilain 11§:n mukaisten vesiluontotyyppien esiintymiseen. Osalla kohteista esiintyy myös luontodirektiivin liitteen IV(a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Maastokartoituksissa selvitysalueella ei havaittu uhanalaista tai luontodirektiivin liitteen IV(b) mukaista putkilokasvilajistoa. Alueella esiintyy yleisenä uhanalaista (EN) ja rauhoitettua lahokaviosammalta, jonka esiintymistä on selvitetty Tampereen lahokaviosammalselvityksessä vuonna 2021 (FCG 2021).

Asutuiksi havaitut liito-oravan elinympäristöt keskittyivät Jyväskyläntien läheisyyteen. Viitasammakon lisääntymis- ja levähdysalueita havaittiin neljä; näistä kolme Niihamajärven rannoilta. Huomionarvoisista lintulajeista alueelta havaittiin seitsemän uhanalaista, kymmenen silmälläpidettäväksi luokiteltua ja seitsemän lintudirektiivin liitteen I lajia (osin samoja lajeja). Petolintulajeista alueen pesimälajistoon kuuluvat ainakin lehtopöllö ja varpushaukka. Alueelta rajattiin yhteensä yhdeksän linnustokohdetta.

Alueelta löydettiin lepakoille tärkeitä ruokailualueita (luokka 2) sekä lajin muutoin aktiivisesti käyttämiä alueita (luokka 3). Alueet keskittyivät etenkin Alasjärven ja Niihamajärven läheisyyteen sekä ryhmäpuutarha-alueen tuntumaan. Kartoituksissa ei havaittu todennäköisiä lepakoiden lisääntymis- tai levähdysalueita (luokka 1). Selvitysalueelta löydettiin pääasiassa pohjanlepakoita, ja vain vähän viiksisiippaa ja/tai isoviiksisiippaa. Mahdollisesti huomionarvoisille hyönteislajeille tärkeitä alueita rajattiin kahdeksan.

Osa-alueen luontoarvokohteet on ja arvokohteiden väliset ekologiset yhteydet on osoitettu kaavassa. Kartalle 2 lisättiin liito-oravan kulkuyhteyksien pohjalta kaksi Jyväskyläntien ylittävää ekologista yhteyttä.

Alasjärven itäpuolen arkeologinen selvitys 2023

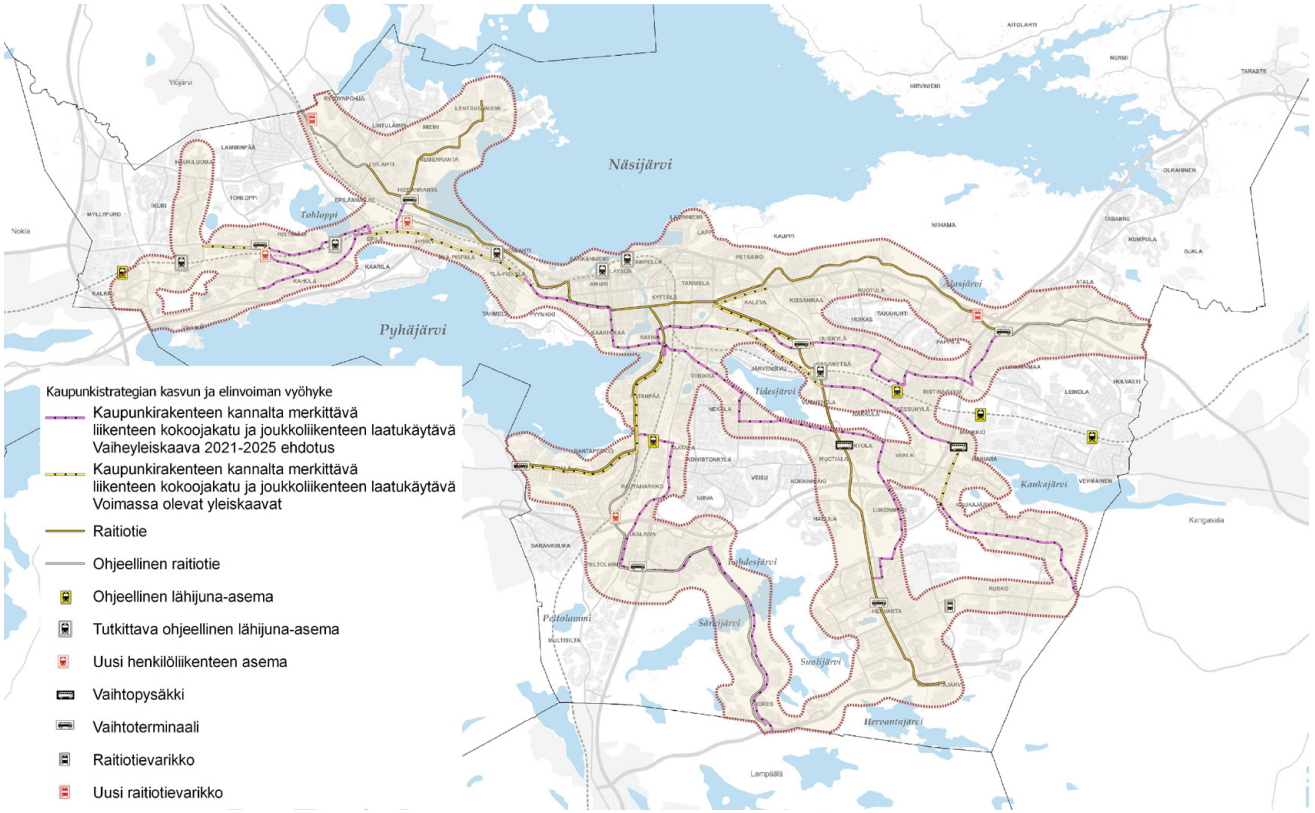
Alasjärven itäpuolen osa-alueelle laadittiin arkeologinen inventointi valmisteluvaiheen jälkeen keväällä 2023. Selvityksessä keskityttiin erityisesti kaavaluonnoksen mukaisiin muuttuvan maankäytön alueisiin sekä tarkastettiin tiedossa olevat irtolöytöpaikat, joita inventoinnin alkaessa oli tiedossa yhdeksän. Muita tarkasteltavia alueita oli Pappilan ja Takahuhdin kylän välinen rajalinja sekä Näsijärven rantavyöhyke. Irtolöytökohteista ei tehty kiinteään muinaisjäännökseen liittyviä havaintoja. Irtolöydöt, erityisesti viskarit ja puukot, voidaan tulkita eränkävijöiden tai muiden metsässä työskennelleiden kadottamiksi esineiksi. Erikoisempi irtolöytö on Alasjärven etelärannalta löytynyt rautakauden lopulle ajoitettu keihäänkärki. Osa-alueelta paikannettiin kaksi aikaisemmin tuntematonta muinaisjäännöstä, kiviröykkiö, joka voitaisiin tulkita myös niin sanotuksi lapinraunioksi, sekä rajamerkki, joka on aikanaan koottu Takahuhdin ja Leinolan kylien välisen rajan taitepisteeseen. Kartalle 3, kulttuuriperintö, lisättiin muinaisjäännöskohde-merkinnällä kiviröykkiö (Rantamaa, esihistoriallinen) ja rajamerkki (Kuokkamaa, historiallinen aika).

Teemasisältöjen lisäksi tehtävät tarkistukset

Yhdyskuntarakenteeseen (kartta 1) tehtävät tarkistukset

Yhdyskuntarakenteen kartalla 1 on päivitetty yleismääräystä vaiheyleiskaavaan kuuluvien karttojen lukumäärän osalta. Kantakaupungin yleiskaava koostuu viidestä karttalehdestä aikaisemman neljän karttalehden sijaan.

Viheralueita koskevaa yleismääräystä on päivitetty ja kartalle on lisätty kaupunkivihreän kehittämisalueet. Lisäysten tavoitteena on parantaa ilmastonmuutokseen sopeutumista. Näiden kaavamerkintöjen ja -määräysten tarkemmasta sisällöstä on kerrottu kaavaselostuksen ”Ilmastonmuutokseen sopeutuminen ja viherympäristö ja vapaa-ajan palvelut” kappaleessa.

Kartalla on esitetty päivitetty Kaupunkistrategian kasvun ja elinvoiman vyöhyke sekä joukkoliikenteen merkinnät voimassa ja vireillä olevasta yleiskaavasta.

Yleiskaavassa esitettävää Kaupunkistrategian kasvun ja elinvoima vyöhyke on päivitetty. Voimassa olevan yleiskaavan vyöhyke pohjautuu Tampereen kaupunkiseudun kuntien ja valtion välisen MAL-sopimuksen ”Kestävän ja vähähiilisen yhdyskuntarakenteen ja liikennejärjestelmän vyöhykkeeseen” raitiotien ja Tesoman lähijunaseisakkeen vaikutusalueilla. Tampereen osalta yleiskaavassa vyöhykettä on täydennetty Vuoreksen raitiotiehaaralla. Kuluvalla valtuustokaudella kaupunkiseudun päivitetty rakennesuunnitelma on hyväksytty MAL-sopimuksen uudistamisen pohjaksi. Rakennesuunnitelmassa esitetty merkittävän kasvun vyöhyke ei ole sellaisenaan tarkoituksenmukainen Tampereen kasvun ohjaamiseksi kestävällä tavalla. Uusina tarpeina nähdään kasvun tukeminen myös tulevaisuuden lähijuna-asemien sekä parhaan palvelutason bussilinjojen läheisyyteen. Yleiskaavaan päivitettävä ”Kaupunkistrategian kasvun ja elinvoiman vyöhyke” koostuu 800 metrin vyöhykkeestä Tesoman ja Messukylän lähijunaseisakkeiden ja raitiotien 1. ja 2.

vaiheen, seudullisen raitiotien ja Vuorekseen suunnitellun raitiotien linjojen ympärille sekä 300 metrin vyöhykkeestä merkittävien joukkoliikennelinjojen ympärille. Vyöhyke on yleispiirteinen. Vyöhykkeestä on sen ohjaavuuden ja selkeyden vuoksi poistettu asiantuntija-arvion perusteella Näsijärven ja Pyhäjärven vesistöalueita, yleiskaavan keskuspuistoverkoston alueita sekä alueita huomioituna niiden saavutettavuus ja vireillä olevat asemakaavat.

Edellisen valtuustokauden 2017–2021 vaiheyleiskaavan hyväksymiskäsittelyssä kaupunginvaltuusto teki toivomusponnen, että joukkoliikenteen laatukäytävien määrää on lisättävä keskeisille reiteille seuraavassa kantakaupungin yleiskaavassa siten, että keskusta on jatkossakin saavutettavissa kaikilla kulkumuodoilla. Tämän pohjalta vaiheyleiskaavaan on lisätty uusia joukkoliikenteen laatukäytäviä voimassa olevaa kaavamääräystä muuttamatta. ”Kaupunkirakenteen kannalta merkittäviä liikenteen kokoojakatuja ja joukkoliikenteen laatukäytäviä” on lisätty muun muassa Tesoman alueelle, Hatanpäältä Vuorekseen, Nekalantielle ja Turtolankadulle, Messukylänkadulle ja Juvankadulle sekä Sammon valtatielle ja Aitolahdentielle. Joukkoliikenteen osalta Hatanpäältä Vihiojalta on poistettu vaihtopysäkki ja osoitettu Rantaperkiöön uusi vaihtoterminaali, jonka yhteyteen voidaan paremmin tutkia myös seudullisen liityntäpysäköinnin mahdollisuutta.

Vähittäiskauppaa koskevia kaavamääräyksiä tarkistetaan vastaamaan vireillä olevan Pirkanmaan maakuntakaavan ratkaisua sekä Lielahti-Hiedanrannan alueella todettua ostovoiman kehitystä. Pirkanmaan vaihemaakuntakaavan luonnos oli nähtävillä keväällä 2023. Vaihemaakuntakaavassa luovutaan kaupan suuryksiköiden kerrosalamäärän ohjaamisesta maakuntakaavan keskusta-alueilla. Vaiheyleiskaava päivitetään maakuntakaavaluonnoksen mukaiseksi. Yleiskaavan täydentyvän keskustan (c-1) ja uudistuvan keskustan (c-2) alueiden määräyksistä poistetaan kaupan suuryksikköjen kerrosalamäärää ohjaavat mitoitukset. Muutos koskee Tesoman, Lielahti-Hiedanrannan, Lakalaivan, Hervannan ja Koilliskeskuksen keskusta-alueita. Muutos ei koske Kalevan, Turtolan ja Kaukajärven keskusta-alueiden kaupan ohjausta, koska ne eivät ole maakuntakaavassa osoitettu keskusta-alueiksi.

Yhdyskuntarakenteen kartalla (kartta 1) muutetaan Lielahden km-alueen kaupan kerrosalamäärää. Lielahden osa-aluetta varten tehdyn selvityksen perusteella alueen nykyistä kaupan määrää nostetaan 30 000 k-m²:llä. Uudeksi kaupan määräksi tulee 100 000 k-m². Hankkion ja Lahdesjärven osalta kerrosalat säilyvät entisellään. Lielahden kaupan määrän nostolle on esitetty perustelut ”Lielahti-Hiedanranta” -otsikon alla.

Lielahden voimalaitoksen alueelta kumotaan laajentuvan keskustan (c-3) erityisominaisuusalueen kaavamääräys. Tampereen sähkölaitoksen tavoitteena on kehittää aluetta edelleen voimalaitos- ja energiantuotantotoiminnoille. Alueen kautta tavoitellaan edelleen katuyhteyttä Hiedanrannan ja Epilän välille sekä kartalle 5 osoitettua virkistysyhteyttä Hiedanrannasta Epilänharjulle.

Lisäksi teknisenä tarkistuksena korjataan Hatanpään alueen keskustatoimintojen rajausta Pyhäjärven vesialueen kohdalla.

Rakennusperintöön (kartta 3) tehtävät tarkistukset

Keskustan osa-alueen kartalle on lisätty maakunnallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt. Kulttuuriympäristöistä neljä on osoitettu erityisominaisuusalueina ja kahdeksan kohdemerkinnöillä. Kaksi kohdemerkinnällä osoitettua kohdetta, M25 ja M31, käsittää useita erillisiä arvokohteita.

Yleiskaavan ehdotusvaiheessa laadittiin selvitys keskustan paikallisesti arvokkaista rakennetuista kulttuuriympäristöistä. Tehtyyn selvitykseen pohjautuen myös keskustan alueelle on osoitettu kohdemerkinnöillä paikallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt.

Tehtyihin selvityksiin perustuen kaavakartalle on osoitettu uusia muinaisjäännöksiä ja muita arkeologisia kulttuuriperintökohteita. Jälkimmäisiä on osoitettu erityisesti keskustan osa-alueelle. Lisäksi keskustan osa-alueen kartalla esitetään nyt myös muut arkeologisen kulttuuriperinnön kohteet. Joidenkin muinaisjäännösten ja muiden arkeologisten kulttuuriperintökohteiden status on tuoreiden selvitysten myötä muuttunut, mistä syystä joitain kohteita on sen vuoksi myös poistunut yleiskaavakartalta.

Vaiheyleiskaavaan on päivitetty valtioneuvoston vuoden 2021 periaatepäätöksen mukaiset valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittamana inventointina käytetään vuonna 2021 valmistunutta inventointia Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (VAMA 2021). Kantakaupungin alueella valtakunnallisesti merkittäviä maisema-alueita ovat Pirkanmaan hajumaisema-kokonaisuuteen kuuluvat Epilänharju, Pispalan-Pyynikinharju, Kalevanharju ja Aakkulanharju.

Kestävään vesitalouteen, ympäristöterveyteen ja yhdyskuntatekniseen huoltoon (kartta 4) tehtävät tarkistukset

Kartalla 4 voimassa olevat ja uudet yleismääräykset on jäsennelty selkeämmäksi kokonaisuudeksi.

Aiemmin alueena osoitettu melu- ja ilmanlaatuselvitystarpeen harkinta-alue on poistettu ja määräys on muutettu koskemaan koko kaava-aluetta yleismääräyksenä. Ympäristöterveyden osalta on kumottu kaikki voimassa olevat kemikaalilaitoksen konsultointivyöhyke -kaavamerkinnät ja korvattu ne uudella yleismääräyksellä koskien turvallisuus- ja kemikaaliviraston (TUKES) kemikaalilaitosten konsultointivyöhykkeitä.

Vaiheyleiskaavaan on päivitetty merkittävät uomat tai vesireitit kantakaupungin pienvesi- ja vesistöselvityksen (2022) perusteella. Kaavamääräyksen mukaan uoman välitön lähiympäristö tulee säilyttää ja kehittää latvuspeitteisyydeltään yhtenäisenä puustovyöhykkeenä.

Yleiskaavassa oleva hulevesiin liittyvä yleismääräys sekä valuma-aluekohtaiset määräykset on päivitetty syksyllä 2023 valmistuneen Tampereen hulevesiohjelman sekä kantakaupungin valuma-alueselvityksen pohjalta. Hulevesiohjelman ja valuma-alueselvityksen päivityksissä on ollut erityisenä lähtökohtana ilmastonmuutokseen sopeutuminen ja luonnon monimuotoisuus. Yleismääräys ja valuma-aluekohtaiset määräykset ohjaavat asemakaavoituksessa tehtävien hulevesisuunnitelmien tavoitteita sekä sisältöä ja siten hulevesien mahdollisimman luonnonmukaista hallintaa maankäytön suunnittelussa sekä toteutuksessa. Hulevesiohjelmassa on laadittu periaatteet hulevesien laadulliselle hallinnalle pohjavesialueilla (hulevesiohjelman liite 2). Pohjavesialueen määräystä on täydennetty laadittujen periaatteiden pohjalta.

Keväällä 2023 valmistui myös Kantakaupungin hulevesi- ja vesistötulvaselvitys, jossa on määritetty mahdollisia vesistötulva- sekä hulevesitulva-alueita. Pirkanmaan elinkeino- ja ympäristökeskus laati mahdollisten vesistötulva-alueiden pohjalta suositeltavat alimmat rakentamiskorkeudet Kaukajärvelle ja Alasjärvelle. Nämä rakentamiskorkeudet on sisällytetty kartan 4. yleismääräykseen.

Yhdyskuntateknisen huollon osalta on päivitetty toteutuneet ja uudempien suunnitelmien mukaiset kohteet, muun muassa sähköasemia ja sähkölinjoja.

Keskustan strategisesta osayleiskaavasta kumottavat kaavamerkinnät

Keskustan strategisen osayleiskaavan kartalla 1 (maankäyttö) ja kartalla 2 (liikenne) osoitetut joukkoliikenteen laatukäytävät kumotaan ja ne esitetään yhtenäisellä esitystavalla koko kantakaupungin alueella.

Kartalla 1 asuntovaltaisen täydennysrakentamisen vyöhykkeen kaavamääräys Eteläpuistossa kumotaan. Kumoamisen taustalla on pormestariohjelman kirjaus, jonka mukaan asuntorakentamista ei kaavoiteta Eteläpuisto-kadun etelänpuoleiselle alueelle, vaan sitä kehitetään virkistyskäytön lähtökohdista. Keskustan osalta vaiheyleiskaavassa ei tarkisteta Eteläpuiston muita maankäyttö- ja kehittämismääräyksiä. Alueella jää voimaan strategisen osayleiskaavan viherympäristöön ja rantojen virkistyskäyttöön liittyvät kaavamääräykset sekä keskustatoimintojen ja virkistyksen sekoittuneen alueen käyttötarkoitusalue.

Muinaismuistolailla rauhoitettujen kiinteiden muinaisjäännösten merkinnät kumotaan, jotta vaiheyleiskaavan koko kaava-alueella voidaan käyttää yhtenäistä kaavamääräystä ja merkinnöille voidaan lisätä keskustassa indeksinumero.

Kartalla 2 kävelykeskustana kehitettävän hitaan liikkumisen alueen kaavamääräys kumotaan, koska rajaukseen tehdään useampia muutoksia ja kaavamääräys yhtenäistetään muun kantakaupungin kanssa.

Ratapihankadulta kumotaan maanalaisen eritasoliittymän kaavamääräys ja yhteystarve maanalaiseen pysäköintiin.

Tärkeiden jalankulun reittien kaavamääräykset ja -merkinnät kumotaan. Merkintöihin on tulossa useita sijaintiin liittyviä muutoksia, joten selvyyden vuoksi vanhat kumotaan ja korvataan uusilla.

Jalankulun yhteystarpeista kumotaan ne, jotka ovat toteutuneet strategisen osayleiskaavan hyväksymisen jälkeen. Vaiheyleiskaavassa kyseiset reitit osoitetaan merkinnällä tärkeä jalankulun reitti.

Keskustan pääkadun kaavamääräys kumotaan Lapintieltä, osalta Ratapihankatua, Kanslerinrinteeltä ja osalta Kalevantietä, koska nämä muuttuvat vaiheyleiskaavassa osaksi Keskustan kehää.

Pyöräilyn pääreittien kaavamääräykset kumotaan. Näihin merkintöihin on jalankulun reittien tapaan tulossa monia sijaintiin liittyviä muutoksia. Määräykset myös yhtenäistetään muun kantakaupungin määräysten kanssa. Samoin kumotaan joitakin keskitetyn pyöräpysäköinnin merkintöjä.

Osayleiskaavan satamia ja venesatamia koskeva kaavamääräys kumotaan. Naistenlahti, Mustalahti ja Laukontori osoitetaan ohjeellisina uusina tai kehitettävinä pienvene- tai lauttasatamina, Ratinanranta pienvene- tai lauttasatamana. Näiden kaavamääräykset ovat yhteneväisiä kantakaupungin muiden satamia koskevien kaavamääräysten kanssa.

Vaiheyleiskaavan merkinnät ja määräykset

Kartta 1 - Yhdyskuntarakenne sivu 56

Kartta 2 - Viherympäristö ja vapaa-ajan palvelut sivu 65

Kartta 3 - Kulttuuriperintö sivu 74

Kartta 4 - Kestävä vesitalous, ympäristöterveys ja yhdyskuntatekninen huolto sivu 81

Kartta 5 - Osa-alueiden kehittämisperiaatteet

- Tesoman asemanseutu sivu 84
- Lielahti-Hiedanranta sivu 87
- Keskusta sivu 89
- Alasjärven itäpuoli sivu 98

Kumottavat merkinnät ja määräykset sivu 100

Kaavamääräykset ja soveltaminen

Yleiskaavakartat 1–4 esitetään A3 koossa, mittakaavassa n. 1:60 000. Valtuustokauden 2021–2025 vaiheyleiskaavan osa-alueita koskeva kartta 5 esitetään neljällä karttalehdellä koossa A3, mittakaavassa n. 1:13 000. Yleiskaavamerkintöjen pohjana on soveltuvin osin käytetty ympäristöministeriön opasta kaavoissa käytettävistä merkinnöistä ja määräyksistä. Yleiskaavan strategisuudesta johtuen vaiheyleiskaavassa on paikalliseen tarpeeseen muodostettuja kaavamerkintöjä. Yleiskaavan pohjakartta on yleistetty kuvaus kantakaupungin liikenneverkosta ja rakennetuista alueista.

Kuva Timo Martola, Visit Tampere

Kartta 1 - Yhdyskuntarakenne

YLEISMÄÄRÄYS

Yleiskaavan ohjausvaikutus, tuulivoimarakentaminen ja kaupan ohjaus

Yleiskaavan käyttötarkoitusalueilla voidaan sallia käyttötarkoituksesta poikkeavaa rakentamista, mikäli siitä ei aiheudu haittaa alueen pääasialliselle käyttötarkoitukselle. Asemakaavoitusta ja muuta alueidenkäytön suunnittelua ohjataan yleiskaavan kartoilla 1 - 5.

Yleiskaavan RA ja R -alueilla yleiskaavaa voidaan käyttää MRL 72 §:n mukaisesti rakentamisen ohjaamiseen. Muilla alueilla rakentaminen edellyttää pääsääntöisesti asemakaavaa.

Rakennettaessa yli 50 metriä korkeita tuulivoimaloita tulee pyytää erillinen lausunto Puolustusvoimilta.

Seudullisen vähittäiskaupan suuryksiköiden alarajat ovat paljon tilaa vaativan kaupan osalta 15 000 k-m², keskustahakuisen vähittäiskaupan osalta 10 000 k-m² ja päivittäistavarakaupan osalta 5 000 k-m².

Keskustatoimintojen alueiden ulkopuolelle ei saa sijoittaa yli 4 000 k-m² suuruisia vähittäiskaupan suuryksiköitä ja myymäläkeskittymiä.

Määräystä muutettu. Muutettu kaavakarttojen lukumäärä.

Kaavamääräyksen kuvaus

Käyttötarkoitusaluemerkinnöillä on osoitettu alueiden maankäyttötavoite asemakaavan muutoksille. Pääkäyttötarkoituksen kanssa ristiriidassa olevia asemakaavoja tulisi tarkistaa ensisijaisesti yleiskaavan pääkäyttötarkoituksen mukaiseksi. Muussa tapauksessa asemakaavassa on osoitettava, että toiminnasta ei aiheudu haittaa alueen pääasialliselle käytölle. Asemakaavaa laadittaessa on huomioitava kaavakarttojen 1-5 merkinnät ja määräykset. Yleiskaavassa loma-asumiseen ja yhteisöjen loma-asumiseen on osoitettu olemassa olevia ja rakennettuja rantaan rajautuvia kiinteistöjä, joille voidaan myöntää rakennuslupa suoraan yleiskaavan pohjalta ja joille ei laadita asemakaavaa. Muualla edellytetään asemakaavaa tai suunnittelutarveratkaisua ennen rakennusluvan myöntämistä. Tuulivoimalan korkeudella yli 50 metriä tarkoitetaan korkeutta maanpinnasta. Vähittäiskaupan suuryksiköllä tarkoitetaan myös useasta myymälästä koostuvaa vähittäiskaupan keskittymää, joka on vaikutuksiltaan verrattavissa vähittäiskaupan suuryksikköön. Samanlainen tulkinta koskee myös seudullisesti merkityksellisiä vähittäiskaupan suuryksikköjä.

YLEISMÄÄRÄYS

Siniviherrakenne

Yhtenäinen siniviherrakenne on turvattava ja lisättävä siniviherrakenteen luonnon monimuotoisuutta.

Asemakaavoitettujen puistojen ja virkistysalueiden määrän säilyminen ja hyvä saavutettavuus tulee turvata. Suunnittelussa tulee varmistaa alueiden kytkeytyminen keskuspuistoverkostoon sekä säilyminen lähivirkistykseen soveltuvina, ääniympäristöltään miellyttävinä ja luonnon monimuotoisuutta tukevina ja lisäävinä alueina.

Asemakaavoitettujen puistojen ja virkistysalueiden laatua tulee kehittää. Nykyisillä toimitila-alueilla, jotka muuttuvat asumisen ja keskustatoimintojen alueiksi, viheralueiden määrää tulee lisätä.

Olemassa olevat katu-, kortteli- ja puistopuut on lähtökohtaisesti säilytettävä ja puiden määrää on pyrittävä lisäämään. Jokaisella tontilla tulee olla maavaraisena kasvavia puita.

Määräystä muutettu. Lisätty tavoite ilmastonmuutokseen sopeutumiselle.

Kaavamääräyksen kuvaus

Erilaisista vesistöistä ja viherpeitteisistä alueista muodostuva ja toisiinsa kytkeytyvä siniviherrakenne on perusta ilmastonmuutokseen sopeutumiselle sekä luonnon monimuotoisuuden säilyttämiselle ja turvaamiselle kaupunkirakenteessa. Siniviherrakenne toimii hiilinieluna ja siten hillitsee ilmastonmuutosta. Siniviherrakenteen puuston ja muun kasvillisuuden tulee olla luonnon monimuotoisuutta vahvistavaa ja ilmastokestävää sekä mahdollisuuksien mukaan paikallista lajistoa suosivaa. Ilmastokestävällä lajistolla tarkoitetaan monilajista kasvillisuutta, jonka tutkimustiedon perusteella oletetaan selviävän muuttuvassa ilmastossa. Siniviherrakenteen monimuotoisuuden vahvistaminen myös lisää siniviherrakenteen valmiutta sopeutua ilmastonmuutokseen.

Suunnittelussa ja vaikutusten arvioinnissa puistoja ja virkistysalueita tulee tarkastella riittävän laajoina aluekokonaisuuksina varmistaen virkistysalueiden ja -palveluiden riittävyys, verkostomaisuus sekä yhteyksien virkistyksellinen ja ekologinen toimivuus. Tavoitteena on turvata ja kehittää koko kaupungin kattava, hyvin saavutettava ja monimuotoinen viherverkosto, varmistaa nykyisille ja tuleville asukkaille monipuoliset virkistyspalvelut ja mahdollisuudet luontokokemuksiin sekä hillitä ilmastomuutosta ja sopeutua sen aiheuttamiin vaikutuksiin.

Taajamien virkistysalueilla tavoite on, ettei melutaso ylitä valtioneuvoston päätöksen 993/1992 mukaisia ohjearvoja (keskiäänitaso LAeq päivällä klo 7-22 55 dB ja yöllä klo 22-7 50 dB). Tämän lisäksi tavoitellaan ääniympäristöltään miellyttävien arkiympäristöjen säilymistä ja kehittämistä yhdyskuntalautakunnan asettamien (27.8.2019 § 229) melulinjausten mukaisesti. Tavoitteena on säilyttää ja kehittää asukkaiden hyvin saavutettavissa olevia hiljaisia virkistysalueita tai virkistysalueiden osia, joilla melun keskiäänitaso ei ylitä päivällä arvoja 50 dB eikä yöllä 45 dB.

Tontteja, kortteleita ja katuja suunniteltaessa tulee suunnittelualueen puiden määrä ja mahdollisuuksien mukaan puiden kunto kartoittaa. Suunnittelun lähtökohtana tulee pitää olemassa olevien, etenkin maavaraisten, puiden säilyttämistä. Maavaraisen puun kasvualustan tulee olla riittävä täysikokoisen, suuren puun kasvulle. Kansipihoilla on kiinnitettävä erityistä huomiota riittävän ja laadukkaan kasvualustan muodostumiseen. Mikäli tontti on jo lähtötilanteessa kokonaan rakentunut kannelle, velvoite maavaraisista puista voi toteutua mahdollisimman tilavaan kasvualustaan kannelle istutettavina puina. Mahdollisesti kaadettavat puut tulee korvata uusilla puilla. Puuston tulee olla luonnon monimuotoisuutta vahvistavaa ja ilmastokestävää sekä mahdollisuuksien mukaan paikallista lajistoa suosivaa. Ilmastokestävällä lajistolla tarkoitetaan monilajista puustoa, jonka tutkimustiedon perusteella oletetaan selviävän muuttuvassa ilmastossa.

KESKUSPUISTOVERKOSTO

Keskuspuistoverkosto muodostaa kantakaupungin viheralueverkoston ja ekologisen verkoston rungon. Yhtenäinen keskuspuistoverkosto on turvattava. Keskuspuistoverkostoa on kehitettävä luonnonympäristöltään ja lajistoltaan monimuotoisena viheralueko-konaisuutena. Keskuspuistoverkoston alueet palvelevat ilmastonmuutoksen sopeutumisessa sekä hillinnässä. Alueen luontoarvot, maisemalliset ja kulttuurihistorialliset arvot sekä ekologisen verkoston jatkuvuus on turvattava.

Keskuspuistoverkostoa ylläpidetään ja kehitetään hyvin saavutettavana ja virkistyspalveluiltaan monimuotoisena. Suunnittelussa tulee varmistaa virkistys- ja ulkoilureittien jatkuvuus, viherympäristön kestävyys sekä keskuspuistoverkoston alueiden ja reittien merkitys osana kaupunkihiljaisten alueiden verkostoa.

Maisemaa muuttava maanrakennustyö, puiden kaataminen tai muut näihin verrattavat toimenpiteet ovat luvanvaraisia kuten MRL 128 §:ssä on säädetty. Alueelle voidaan sijoittaa pääkäyttötarkoitusta palvelevia rakennuksia sekä hulevesien hallintaan tarkoitettuja rakenteita tarkempien suunnitelmien mukaisesti keskuspuistoverkoston kokonaisuus, luonto- ja maisema-arvot turvaten.

Hulevesien hallinnassa tulee ensisijaiset hyödyntää luontopohjaisia ratkaisuja. Alueella olevat rakennukset voidaan säilyttää. Rakennusten perusparantaminen, korjaaminen ja vähäinen laajentaminen sekä tuhoutuneen rakennuksen uudelleen rakentaminen ovat sallittuja.

Määräystä muutettu. Lisätty tavoite viherrakenteen turvaamisesta ja ilmastonmuutokseen sopeutumisesta.

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu aluevarauksena kantakaupungin keskeiset, laajat ja yhtenäiset virkistys- ja viheralueet sekä niitä yhdistävät lähivirkistysalueiden ja puistojen sarjat. Keskuspuistoverkosto ilmentää maisemakokonaisuuden jatkumista läpi kaupungin ja muodostaa Tampereen kantakaupungin viheralueverkoston ja ekologisen verkoston rungon. Keskuspuistoverkostolla on merkittävä asema kaupunki- ja maisemarakenteen tasapainon, luonnon monimuotoisuuden ja ekologisen kantokyvyn säilyttäjänä sekä merkitystä ilmastonmuutoksen sopeutumisessa ja hillinnässä. Keskuspuistoverkosto kokoaa virkistystoimintoja ja tarjoaa monipuolisia vapaa-ajan mahdollisuuksia, lisää asukkaiden lähiliikkumisen mahdollisuuksia ja asumisviihtyvyyttä. Viheralueita yhdistävät virkistysyhteydet, rakennetun ympäristön lähivirkistysalueet sekä ohjeellisen ekologisen yhteyden merkinnällä osoitettu viherverkosto täydentävät keskuspuistoverkostoa.

Keskuspuistoverkostokokonaisuuteen kuuluu erilaisia viheralueita; maisemallisesti ja kulttuurihistoriallisesti merkittäviä viheralueita ja puistoja, luonnonmukaisia viheraluekokonaisuuksia sekä toiminnallisia virkistysalueita kuten mm. kaupunginosapuistoja. Keskuspuistoverkostoon sisältyy lisäksi valtaosa niistä Tampereen kaupungin luonnonsuojeluohjelman kohteista, joita ei ole tarkoitus suojella luonnonsuojelulain nojalla. Keskuspuistoverkoston alueella sijaitsevat myös tärkeimmät liito-oravien elinympäristöt ja kulkuyhteydet.

Keskuspuistoverkoston säilyminen kattavana ja yhtenäisenä on turvattava. Keskuspuistoverkoston tehtävänä on muodostaa selkäranka eri kaupunginosien viheralueille

ja -yhteyksille sekä toimia tasapainottavana elementtinä tiivistyvän kaupungin rakennettujen alueiden lomassa. Yleiskaavan tavoitteena on, että jokaisella kaupunginosalla on omaleimainen keskuspuisto. Suunnittelussa on pyrittävä siihen, että ne ovat ääniympäristöltään viihtyisiä ja muodostavat osan kaupunkihiljaisten alueiden verkostoa. Suunnittelussa tulee myös turvata keskuspuistoverkostolle sijoittuvien virkistyspalveluiden saavutettavuus ja ulkoilureittien jatkuvuus.

Tavoitteena on erityisesti kehittää keskuspuistoverkoston saavutettavuutta, luonnonympäristön ja kasvilajiston monimuotoisuutta sekä parantaa ympäristön kestävyyttä viheralueiden käyttöpaineen kasvaessa. Suunnittelussa ja alueiden käytössä tulee huomioida eri osa-alueiden luonteet ja arvot. Verkoston puustoisten osien latvuspeitteisyyttä ja puuston monilajisuutta tulee edistää. Myös tunnistettujen merkittävien avointen alueiden sekä pienialaisempien avointen luontoarvoalueiden kuten paahdeympäristöjen säilyminen ja kytkeytyneisyys tulee huomioida suunnittelussa. Vieraslajien torjunta tulee huomioida alueiden suunnittelussa, hoidossa ja käytössä.

Keskuspuistoverkoston päivittäisessä käytössä / lähivirkistyskäytössä olevat virkistysalueet on tarkoitus asemakaavoittaa virkistysalueiksi alueiden muun asemakaavoituksen yhteydessä. Muilla alueilla keskuspuistoverkostoa voidaan ylläpitää ja kehittää virkistys- ja viheralueena yleiskaavan pohjalta. Toimenpiteille tulee tarvittaessa hakea maisematyölupa MRL 128 §:n mukaisesti. Yleiskaavan yleispiirteisyydestä johtuen keskuspuistoverkoston merkinnän alueella sijaitsee myös olemassa olevia asuin- ja muita rakennuksia, joiden säilyttäminen on mahdollista. Asemakaavoittamattomilla alueilla maankäytöllinen lähtökohta on, että olemassa olevia rakennuksia voi korjata ja vähäinen laajentaminen sekä tuhoutuneen rakennuksen uudelleen rakentaminen on mahdollista, mutta uusia rakennuspaikkoja ei saa muodostaa. Rakentamisedellytykset tulee tutkia erillisessä poikkeuslupamenettelyssä.

c-1 **TÄYDENTYVÄ KESKUSTA**

Aluetta kehitetään täydennettävänä keskustatoimintojen alueena. Täydentämisen tulee edistää toimintojen monipuolisuutta ja keskustojen elinvoimaisuutta. Kaukajärven keskusta-aluetta koskevat maakuntakaavan taajamatoimintojen kaupan mitoitukset. Vähittäiskaupan kerrosalan enimmäismitoitus Kalevassa on 70 000 k-m².

Määräystä muutettu. Poistettu kaupan kerrosalamäärät maakuntakaavan mukaisilta keskustatoimintojen alueilta.

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu Kaleva-Hakametsän keskusta-alue, Tesoman ja Hervannan aluekeskukset ja Kaukajärven paikalliskeskus, joissa keskustamainen rakenne on jo toteutunut tai toteutuu uusien asemakaavojen toteuttamisen myötä. Tarkemmassa suunnittelussa on tavoitteina vahvistaa alueiden monipuolisia toimintoja ja turvata keskustan ydinalueella asukasmäärän ja palvelujen säilyminen.

Kaleva-Hakametsä

Sammonkadun päätteenä oleva Hakametsä on kehittyvä alue. Alueella on vireillä lukuisia asumisen ja kaupan palveluiden hankkeita, joita raitiotien tulo alueelle vahvistaa. Hakametsän jäähallia ympäristöineen ollaan muuttamassa urheilijatoimijat kokoavaksi kansainvälisen vaatimustason täyttäväksi keskukseksi Sport Campus -hankkeen avulla. Kalevan ja Hakametsän alueiden tarkemmassa suunnittelussa tulee kiinnittää huomiota Hervannan valtaväylän estevaikutuksen pienentämiseen.

Tesoma

Läntisellä alueella keskusta-alueeksi on osoitettu Tesoman aluekeskus. Tesoman keskustassa on jo uudistustyö käynnissä keskeisten korttelien osalta. Pitkällä aikavälillä täydentävää rakentamista tulee lisätä keskustan etelä- ja länsipuolelle mm. käyttötarkoituksen muutosten myötä.

Hervanta

Kaakkoisella alueella keskusta-alueeksi on osoitettu Hervannan aluekeskus. Keskusta-aluetta täydennetään monipuolisella rakenteella ja laajennetaan Hervannan valtaväylän suuntaisena kaupunginosan pohjoiseen reunaan saakka ja valtaväylän yli itään. Hervannan valtaväylän itäpuolelle tulee tarkemmassa suunnittelussa ratkaista sujuva kävelyn ja pyöräilyn yhteys Hermiankadun ja Vaajakadun välille. Pohjoisosan alueesta on järjestetty suunnittelukilpailu, jonka pohjalta aluetta asemakaavoitetaan.

Kaukajärvi

Kaakkoisella Tampereella pienialaisena keskusta-alueena on osoitettu Kaukajärven palvelujen keskittymä Juvankadun pohjoispäässä. Jo olevan palvelutarjonnan lisäksi alueen sijainti yhdyskuntarakenteessa tukee Kaukajärven edelleen kehittämistä käyttötarkoitukseltaan monipuolisena palvelujen mutta myös asumisen ja työpaikkojen alueena. Kaukajärven keskustan kehittämiselle suuri potentiaali on myös valtatie 9:n ylittävä kansi, jonka kautta keskustan läpi voidaan ohjata Iidesjärven ja Kaukajärven yhdistävä puistoverkosto. Tämän laadullistavan elementin tulee olla keskustan kehittämisessä näkyvä lähtökohta, jota myös asuntorakentamisen keinoin jäsennetään. Maakuntakaavan mukaisesti alueelle ei saa sijoit-

taa seudullisesti merkittävää vähittäiskauppaa. Paljon tilaa vaativan kaupan yläraja on 15 000 k-m², keskustahakuisen vähittäiskaupan 10 000 k-m² ja päivittäistavarakaupan 5 000 k-m².

c-2 **UUDISTUVA KESKUSTA**

Aluetta kehitetään uudelleen rakennettavana keskustatoimintojen alueena. Tarkemmassa suunnittelussa sovitetaan yhteen toimintojen monipuolisuus, keskustamainen liikenneympäristö ja alueille kehitettävät viheryhteydet. Vähittäiskaupan kerrosalan enimmäismitoitus Turtolassa on 35 000 k-m². Rautaharkko-Lakalaivan keskustatoimintojen alueen toteutus tulee suunnitella ja vaiheistaa siten, ettei vaarallisten aineiden kuljetusten järjestelystä tavaraliikenteen järjestelyratapihalla aiheudu merkittävää haittaa tai vaaraa alueelle.

Määräystä muutettu. Poistettu kaupan kerrosalamäärät maakuntakaavan mukaisilta keskustatoimintojen alueilta.

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu Lielahden, Lakalaivan ja Koilliskeskuksen aluekeskukset sekä Turtolan uusi keskusta-alue. Alueilta puuttuu keskustamainen ympäristö ja rakenne. Keskustojen kehittämiseksi on tarpeen rakentaa uudelleen laajoja alueita. Alueiden kehittämistä tulisi ohjata voimakkaasti kaavallisin ja maapoliittisin keinoin, mm. rakennuskielloin ja kaupungin maanhankinnalla. Käyttötarkoitukseltaan muuttuvien alueiden toteutumiseksi nykyisiä tonttitehokkuuksia voidaan lisätä.

Lielahti, Hiedanranta

Läntisellä alueella keskusta-alueeksi on osoitettu Lielahden aluekeskus, jota kehitetään voimakkaasti Hiedanrannan valmistuneen yleissuunnitelman pohjalta. Lielahden aluekeskus on toistaiseksi ollut kaupallinen keskus, josta on puuttunut asukkaat. Julkiset palvelut sijaitsevat Lielahtikeskuksessa. Hiedanrannan rakentumisen myötä julkisille palveluille voidaan löytää myös uusia sijainteja. Vanhan tehdasalueen kulttuuriympäristöstä tulee alueen identiteetin perusta. Aluetta kehitetään raitiotien myötä seudullisen liityntäpysäköinnin alueena.

Lakalaiva, radanvarsi

Etelä-Tampereelle uutena keskusta-alueena kehitettävänä alueena on osoitettu Lakalaivan uusi aluekeskus, joka ulottuu pohjoisessa aina Rautaharkon ja Rantaperkiön eteläosiin saakka. Aluekeskuksen pohjoista osaa rautatien molemmin puolin tulisi kehittää tulevaisuudessa henkilöliikenteen asemaan ja valtatiehen tukeutuvana työpaikkojen alueena. Alueen kehittäminen edellyttää uusia liikenteen yhteyksiä sekä osittain nykyisten toimintojen väistymistä alueelta. Toimintojen kehittämistä rajoittaa Rautaharkossa sijaitsevan tuloratapiha-alueen laajuus ja toiminnot. Alueella tulisi kehittää junaliikenteen ja raitiotien tulevaisuuden laajennukset huomioivaa seudullista liityntäpysäköintiä.

Lakalaiva, aluekeskus

Lakalaivan aluekeskuksen eteläinen osa sijoittuu VT:n 3 eteläpuolelle. Näiden kahden eri puolille valtatietä sijoittuvan keskusta-alueen välinen sujuva yhteys valtatien yli esimerkiksi kansiratkaisulla tulisi ottaa huomioon tarkemmassa suunnittelussa. Aluekeskuksen toiminnoissa painottuvat asuminen sekä julkiset ja kaupalliset palvelut. Eteläisen alueen terveyspalvelut sijaitsevat Hatanpään sairaalan alueella, joten yhteydet sinne ovat tärkeät. Yleiskaavan tavoite edellyttää suurelta osin alueen asemakaavojen käyttötarkoituksen muuttamista, mistä syystä aluekokonaisuuksien osoittaminen rakennuskieltoalueiksi olisi perusteltua.

Turtola

Eteläisellä alueella on osoitettu uusi keskusta-alue Turtolaan. Alueen sijainti uuden raitiotien varrella mahdollistaa sen kehittämisen keskustamaisena asumisen, työpaikkojen ja kaupan alueena. Alueelle ei ole tulossa julkisia palveluja. Turtolan keskusta-alueelle sijoittuu raitiotien ja itä-länsisuuntaisten joukkoliikennelinjojen risteys ja merkittävä vaihtopysäkki.

Koilliskeskus

Koillisen alueen aluekeskuksena toimii Koilliskeskus. Yleiskaavassa keskustatoimintojen alue käsittää nykyisen kaupan suuryksikköjen alueen, sen viereisiä kerrostalokortteleita sekä VT9 länsipuolella olevia täydentyviä alueita. Koillisen alueen yhdyskuntarakenteen eheyttä sekä aluekeskuksen saavutettavuutta etenkin valtatien länsipuolella olevista kaupunginosista tulisi parantaa ja kehittää toimenpiteitä, joilla vähennetään VT9 estevaikutusta. Aluetta tulisi kehittää tulevaisuudessa raitiotien myötä idästä ja pohjoisesta tulevan seudullisen liikenteen liityntäpysäköintipaikkana. Lisäksi sujuvat ja houkuttelevat yhteydet virkistysalueille Kauppi-Niihamaan tulisi ratkaista Koilliskeskuksen osalta.

km ALUE, JOLLE SAA SIJOITTAA SEUDULLISTA PALJON TILAA VAATIVAA KAUPPAA

Alueelle voidaan sijoittaa seudullisesti merkittävää paljon tilaa vaativan vähittäiskaupan kerrosalaa enimmäismäärältään seuraavasti: Lahdesjärvi 150 000 k-m², Lielahti 100 000 k-m², Hankkio 40 000 k-m². Alueelta tulee olla sujuvat ajoneuvoyhteydet seudullisille pääväylille.

Määräystä muutettu. Lielahdessa muutettu kaupan kerrosalaa.

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu maakuntakaavaehdotuksen 2040 alueet Lahdesjärven länsiosassa, Lielahdessa ja Hankkiolla, joille voidaan sijoittaa seudullisia paljon tilaa vaativia vähittäiskaupan suuryksiköitä. Merkitykseltään seudullisella vähittäiskaupan suuryksiköllä tarkoitetaan myös useasta myymälästä koostuvaa vähittäiskaupan keskittymää, joka on vaikutuksiltaan verrattavissa merkitykseltään seudulliseen vähittäiskaupan suuryksikköön.

KAUPUNKISTRATEGIAN KASVUN JA ELINVOIMAN VYÖHYKE

Vyöhyke koostuu kantakaupungin tehokkaimmin rakennetusta asioinnin ja työssäkäynnin sekä kaupunkiasumisen alueista yhdistäen Tampereen ydinkeskustan ja aluekeskukset toimivaksi osaksi kaupunkiseudun yhdyskuntarakennetta. Hiilineutraalisuutta ja kestävää liikkumista koskevien tavoitteiden saavuttamiseksi vyöhykkeelle tulee ohjelmoida merkittävä osuus kaupungin kasvua toteuttavasta asunto- ja toimitilarakentamisesta sekä kestävien kulkumuotojen kehittämistoimenpiteistä.

Joukkoliikennepysäkkien lähikortteleita kehitetään vaikutusalueensa lähipalvelujen kävellen saavutettavina keskittyminä. Vyöhykkeelle sijoittuvan täydentävän asuntotuotannon tulee olla monipuolista ja suunnittelussa varmistaa asukkaiden riittävät lähivirkistysalueet ja virkistyspalvelut. Rakentaminen sovitetaan ympäristöönsä siten, että luonnonympäristön, viherympäristön ja kulttuuriympäristön arvot säilyvät.

Muutettu vyöhykkeen rajausta.

Kaavamääräyksen kuvaus

Vyöhyke koostuu 800 metrin vyöhykkeestä Tesoman ja Messukylän lähijunaseisakkeiden ympärille, 600 metrin vyöhykkeestä raitiotien 1. ja 2. vaiheen, seudullisen raitiotien ja Vuorekseen suunnitellun raitiotien linjojen ympärille sekä 300 metrin vyöhykkeestä merkittävien joukkoliikennelinjojen ympärille. Vyöhyke on yleispiirteinen. Vyöhykkeestä on sen ohjaavuuden ja selkeyden vuoksi poistettu asiantuntija-arvion perusteella Näsijärven ja Pyhäjärven vesistöalueita, yleiskaavan keskuspuistoverkoston alueita sekä alueita huomioituna niiden saavutettavuus ja vireillä olevat asemakaavat.

Vyöhykkeelle sijoittuvat Tampereen pää- ja aluekeskukset, muut tehokkaimman rakentamisen alueet ja merkittävä osa kantakaupungin liikenneinfrasta. Merkinnän tavoitteena on ohjata yleiskaavavarannon toteutumista ja tulevan täydennysrakentamisen sijoittumista Tampereen kaupunkistrategian mukaisesti ennen kaikkea tukemaan keskusten elinvoimaa, joukkoliikennevyöhykkeiden kehitystä ja asuinalueiden viihtyisyyden lisääntymistä. Lisäksi Tampere sitoutuu vahvasti koko kaupunkiseudun ilmastokestävän yhdyskuntarakenteen tavoitteisiin. Vyöhykkeelle sijoittuvia hankekehittämisen ja kaupunkikehittämisen kohteita tulee priorisoida suunnitteluprosessissa ja asemakaavoitusohjelmaa laadittaessa. Merkittävä osuus kestävän liikkumisen toimenpiteistä tulee suunnata vyöhykkeelle. Tärkeimmillä vaihtopysäkeillä tulee edistää sujuvien matkaketjujen muodostumista. Tarkemman suunnittelun prosessissa tulee ottaa huomioon julkisten ja yksityisten palvelujen tilatarpeet kasvavassa ja tiivistyvässä kaupungissa. Yksityiseen hankekehittämiseen liittyen kaupunki voi edellyttää sitoutumista toteuttaa tiloja myös julkisille palveluille.

KAUPUNKIVIHREÄN KEHITTÄMISALUE

Puuston latvuspeitteisyyden, kerroksellisen kasvillisuuden ja viherpeitteisen vettä läpäisevän maanpinnan määrää on lisättävä nykytilanteeseen verrattuna. Katuvihreän määrää tulee lisätä. Hulevesiratkaisut tulee toteuttaa ensisijaisesti luontopohjaisina ratkaisuina kuten viherkatuina ja kasvikattoina.

Uusi määräys.

Kaavamääräyksen kuvaus

Kehittämisalueet on rajattu kantakaupungin lämpösaarekeilmiöselvityksen (2022), hulevesi- ja vesistötulvaselvityksen (2023), kaupunkivihreän kehittämisalueiden selvityksen (2024), pienvesi- ja vesistöselvityksen (2023) sekä maanpeiteaineiston ja kaavatilanteen pohjalta.

Tontteja ja kortteleita suunniteltaessa alueen latvuspeitteisyyden, kerroksellisen kasvillisuuden ja viherpeitteisen vettä läpäisevän maanpinnan määrä lähtötilanteessa tulee kartoittaa ja osoittaa, että suunnitelmassa on tapahtunut näille lisäystä. Viherpeitteisellä vettä läpäisevällä maanpinnalla tarkoitetaan maavaraista maanpintaa. Suunnittelun lähtökohtana on oltava, että maavaraista

pintaa säilyy tai muodostuu mahdollisimman paljon. Mikäli tontti on jo lähtötilanteessa kokonaan rakentunut kannelle, velvoite maavaraisesta viherpeitteisyydestä voi toteutua mahdollisimman tilavaan kasvualustaan kannelle istutettavana kasvillisuutena. Asemakaavan mukaisella tontilla, jonka viherpeitteisyys on nykytilassaan yli 30 prosenttia, tulee asemakaavamuutoksessa pyrkiä osoittamaan vähintään 30 prosenttia viherpintaa eri kaavamääräyksin.

Yleisillä alueilla toteutetaan viherkatuja, jossa hulevesiä hallitaan niiden syntypaikalla luontopohjaisesti sekä lisätään kaupunkivihreää vihreän infrastruktuurin keinoin. Viherkaduilla kasvillisuudella, maaperällä ja teknisillä ratkaisuilla, kuten läpäisevillä päällysteillä, imeytetään, hidastetaan, suodatetaan ja puhdistetaan katujen hulevettä. Viherkaduilla hulevedet johdetaan esimerkiksi katutasoa alempana oleviin puustoisiin ja monipuolista kasvillisuutta kasvaviin viheraltaisiin tai -painanteisiin. Painanteen kasvillisuuden tulee olla monimuotoista käsittäen erilajisia puita ja pensaita sekä maanpeitekasveja. Painanteen kasvualustan syvyyden tulee olla riittävä suurten puiden kasvulle.

Kehittämisalueiden puuston ja muun kasvillisuuden tulee olla luonnon monimuotoisuuta vahvistavaa ja ilmastokestävää sekä mahdollisuuksien mukaan paikallista lajistoa suosivaa. Ilmastokestävällä lajistolla tarkoitetaan monilajista kasvillisuutta, jonka tutkimustiedon perusteella oletetaan selviävän muuttuvassa ilmastossa. Jotta viherpeitteisyyttä saadaan kehittämisalueille riittävästi, viherpintaa tulee toteuttaa ensisijaisten maavaraisten alueiden lisäksi myös kansille ja katoille. Kasvikattoja tulee toteuttaa lähtökohtaisesti aina kylmiin rakennuksiin kuten pysäköintilaitoksiin, katoksiin, sekä varastojen ja pysäkkien katoille. Suunnittelussa tulee tutkia mahdollisuutta toteuttaa kasvikattojen ja aurinkopaneelien yhdistelmiä. Kasvikattojen kasvillisuuden tulee olla monilajista ja kaupunkiluontoa rikastavaa, esimerkiksi paikallista alkuperää olevaa ja pölyttäjien suosimaa. Tampereen kasvikattolinjauksessa (Yhdyskuntalautakunta 10.10.2023) on määritetty periaatteet kasvikattojen suunnittelulle, toteuttamiselle ja ohjaamiselle. Kattopinnoissa tulee tarpeen mukaan suosia vaaleita sävyjä.

Kehittämisalueet on luokiteltu asumispainotteisiin (tai asumispainotteisiksi lähitulevaisuudessa kehittyviin) keskustatoimintojen alueisiin sekä työpaikkatoimintojen alueisiin. Näiden lisäksi omana kohteena on Taysin alue. Keskustatoimintojen alueita ovat Itäisen ja läntisen keskustan, Kaleva-Hakametsän, Hervannan ja Lielahti-Hiedanrannan alueet. Työpaikkatoimintojen alueita ovat Hatanpää-Nekalan, Rantaperkiön, Sarankulman, Lakalaivan, Lahdesjärven sekä Messukylän ja Hankkion alueet. Kaupunkivihreän kehittämisalueiden selvityksessä (2024) on esitetty tarkemmat tavoitteet ja suositukset kullekin kehittämisalueelle.

Keskustatoimintojen alueilla tiiviit korttelirakenteet kuten umpikorttelit ovat helleaikoina usein epämiellyttävän kuumia, ja etenkin näihin tulee lisätä viherpeitteistä pintaa kuten maavaraisia puita ja muuta kasvillisuutta. Alueilla, ja etenkin asumisen kohteissa, on huolehdittava maavaraisten piha-alueiden ja kasvillisuuden säilymisestä. Korttelin tai tontin suunnittelussa tulee tutkia tarvetta ja mahdollisuuksia toteuttaa kasvikattoja myös asuin-, liike- ja toimistorakennuksiin. Keskustatoimintojen kehittämisalueilla pysäköinnin tulee perustua keskitettyyn pysäköintiin. Asumisen alueilla suunnittelun lähtökohtana on pidettävä 3-30-300 periaatetta. Tämä tarkoittaa, että jokaisen asunnon ikkunasta tulee näkyä kolme isoa tai isoksi kasvavaa puuta, alueen latvuspeitteisyyden tulee olla 30 prosenttia ja laadukas virkistysalue tulee olla saavutettavissa 300 metrin etäisyydellä suunnittelualueesta.

Työpaikkatoimintojen alueilla on tärkeää säilyttää olemassa olevaa viherpeitteistä maanpintaa, ettei vettä läpäisemättömän pinnan määrä ja sen myötä kestävän kaupunkiympäristön haasteet kasvaisi. Alueilla korostuu katuvihreän merkitys. Kaupungin omistamilla katualueilla tulee täydentää puustoa esimerkiksi katualueisiin jo sisältyvillä viherkaistoilla sekä suunnitellusti ajoradoilla. Osalla alueista kulkee tai aluetta sivuaa hulevesien päävirtausuoma, jonka virtaama on jo nykyisellään haitallisen suuri ja uomassa on havaittu eroosio-ongelmia. Alueilla on lisättävä luonnonmukaista hulevesien hallintaa ja rajoitettava uomien virtaamia. Alueilla tulee myös huolehtia voimassa olevien kaavojen viherryttämistä koskevien kaavamääräysten toteutumisesta kuten istutettavista tontinosista ja puuriveistä. Taysin alueella on paljon sairaalan välttämättömiin toimintoihin liittyvää, esimerkiksi maanalaista infraa, jonka takia vettä läpäisevän viherpinnan lisääminen on monin paikoin haastavaa. Kaupunkivihreän toteuttamista voidaan kuitenkin edistää muutosten yhteydessä alueen monista reunaehdoista huolimatta hyvällä suunnittelulla, esimerkiksi toteuttamalla alueen halki puuston latvuspeitteeltään yhtenäinen virkistysyhteys. Tämä mahdollistaa viihtyisän ja terveellisen liikkumisen ja oleskelun alueella ja helpottaa alueen ulkopuolisten laajempien viheralueiden saavuttamista. Viherpeitteisyyden ja kasvillisuuden on lukuisissa tutkimuksissa todettu olevan ensiarvoisen tärkeää ihmisen hyvinvoinnille ja terveydelle.

KAUPUNKIRAKENTEEN KANNALTA MERKITTÄVÄ LIIKENTEEN KOKOOJAKATU JA JOUKKOLIIKENTEEN LAATUKÄYTÄVÄ

Katu suunnitellaan ja rakennetaan huomioiden eri liikennemuotojen tarpeet. Kehitetään erityisesti joukkoliikenteen laatua ja pysäkkien saavutettavuutta. Katuun rajautuvan maankäytön tulee olla tehokasta etenkin pysäkkien läheisyydessä.

Lisätty uusia katujaksoja.

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä osoitetuilla kokoojakaduilla tulisi parantaa myös joukkoliikenteen sujuvuutta mm. joukkoliikennekaistoin ja liikennevaloetuisuuksin. Katusuunnittelun tulisi tukea joukkoliikenteen sujuvuutta muun muassa katutilan jäsentämisen, pysäkkien sijainnin, pysäkille johtavien jalankulku- ja pyöräliikenneyhteyksien, pyöräpysäköinnin ja liittymäalueiden suunnittelun osalta. Katuun rajatuvan maankäytön tulisi tukea joukkoliikenteen taloudellisia toimintaedellytyksiä muun muassa toimintojen sijoittumisen, sekoittuneisuuden ja tehokkuuden osalta.

VAIHTOTERMINAALI

Liikenteen solmupiste ja tulevaisuuden liikkumiskeskus, jonka suunnittelussa varataan riittävät tilavaraukset eri liikennemuodoille, liityntäpysäköinnille ja sujuville vaihdoille.

Kohteita lisätty. Lisätty Keskustorin, linja-autoaseman ja Rantaperkiön kohteet.

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu merkittävät joukkoliikenteen solmupisteet Hiedanrannassa, Tesomalla, Koilliskeskuksessa, Hakametsässä, Hervannassa, Lakalaivassa ja Härmälässä. Seudullista joukkoliikennejärjestelmää palveleva terminaali voidaan Härmälän osalta toteuttaa Pirkkalaan Partolan puolelle. Taysin alueelle tulee väliaikainen vaihtoterminaali raitiotien rakentamisen ensimmäisen vaiheen jälkeen. Terminaalialueet tulee toteuttaa korkeatasoisesti tavoitteena matkaketjujen edistäminen. Terminaaleissa tulee varautua tilallisesti eri kulkumuotojen välisiin sujuviin vaihtoihin, mukaan lukien tilavaraukset kaukoliikenteen vaihdoille. Terminaaliympäristöt tulee suunnitella korkeatasoisiksi julkisen katutilan, tunnistettavuuden, materiaalien ja valaistuksen osalta. Seudullinen ajoneuvojen liityntäpysäköinti voidaan aluksi toteuttaa pintaratkaisuna, mutta myöhemmin tulee varautua rakenteelliseen pysäköintiin, josta on hyvät yhteydet pysäkeille ja palveluihin.

VAIHTOPYSÄKKI

Ks. kaavamääräys kartalta 5 Osa-alueiden kehittämisperiaatteet/Keskusta.

KÄVELYKESKUSTANA KEHITETTÄVÄ HITAAN LIIKKUMISEN ALUE,

Ks. kaavamääräys kartalta 5 Osa-alueiden kehittämisperiaatteet/Keskusta.

TUTKITTAVA OHJEELLINEN LÄHIJUNA-ASEMA

Ks. kaavamääräys kartalta 5 Osa-alueiden kehittämisperiaatteet/Keskusta.

RAITIOTIE

Ks. kaavamääräys kartalta 5 Osa-alueiden kehittämisperiaatteet/Keskusta.

PYÖRÄLIIKENTEEN SEUDULLINEN PÄÄREITISTÖ

Ks. kaavamääräys kartalta 5 Osa-alueiden kehittämisperiaatteet/Keskusta.

PYÖRÄLIIKENTEEN ALUEELLINEN PÄÄREITISTÖ

Ks. kaavamääräys kartalta 5 Osa-alueiden kehittämisperiaatteet/Keskusta.

YLEISKAAVA-ALUEEN RAJA

Kantakaupungin yleiskaavayhdistelmä, tarkistetut merkintöjen kuvaukset

LAAJENTUVA KESKUSTA

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu Tesoman ja Mediapoliksen välisen radanvarren alue. Suunnittelun tavoitteena on luoda keskustamainen ympäristö ja parantaa aluekeskusten välistä saavutettavuutta etenkin kävelyn ja pyöräilyn osalta. Maakuntakaavan mukaisesti alueelle ei saa sijoittaa seudullisesti merkittävää vähittäiskauppaa. Paljon tilaa vaativan kaupan yläraja on 15 000 k-m², keskustahakuisen vähittäiskaupan 10 000 k-m² ja päivittäistavarakaupan 5 000 k-m². Alueen muuttaminen keskustamaiseksi edellyttäisi suurelta osin alueen asemakaavojen käyttötarkoituksien muuttamista, mistä syystä aluekokonaisuuksien osoittaminen rakennuskieltoalueiksi on perusteltua.

KÄVELYKESKUSTANA KEHITETTÄVÄ HITAAN LIIKKUMISEN ALUE

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu ydinkeskustassa keskustan liikennejärjestelmäsuunnitelmassa (2024) osoitettu hitaan liikkumisen alue, Hervannan aluekeskuksen liikenneverkkosuunnitelmassa (15.11.2019) osoitettu hitaan liikkumisen alue sekä Lielahti-Hiedanrannassa alustavan yleissuunnitelman mukainen hitaan liikkumisen alue.

Liikennejärjestelmäsuunnitelman visiossa vuodelle 2040 todetaan, että keskustan liikennejärjestelmä tukee elinvoimaisen, monimuotoisen, viihtyisän sekä kestävän keskustan kehittämistä. Yhä useampi saapuu keskustaan kestävästi, mikä tukee keskustan sujuvaa saavutettavuutta. Keskustassa liikutaan jalankulkijoiden ehdoilla. Keskustan hitaan liikkumisen alueella katuratkaisut suunnitellaan esteettömyyden erikoistason suunnitteluperiaatteita noudattaen. Ydinkeskustassa hitaan liikkumisen alue ulottuu pohjoisessa Tampellaan ja Särkänniemessä Mustanlahden ja Kortelahden satama-alueiden ympäristöön, lännessä Keskustan kehään, etelässä Eteläpuistoon, Ratinanrantaan ja Tampereen yliopiston alueelle ja idässä Tullin alueelle ja Tammelan stadionin ympäristöön. Liikennejärjestelmäsuunnitelmassa on esitetty myös ajatus kävelypainotteisista kaduista hitaan liikkumisen alueella tavoitevuonna 2040.

Hervannassa on tunnistettu tarve korostaa kävelypainotteisia hitaan liikkumisen alueita. Näillä alueilla jalankulkijoiden määrä on jo nykyisin suuri ja alueilla pyritään lisäämään oleskelua. Ympäristön tulee olla jalankulkua suosiva ja oleskeluun houkutteleva, jotta liikkuminen ja ajan vietto koetaan miellyttäväksi. Nykytilassa voidaan jo tunnistaa Hervannan ydinkeskustan alue Duon ympäristössä yhdeksi tärkeäksi hitaan liikkumisen alueeksi. Pohjoisakselin alueelle rakentuva uusi maankäyttö vastaa keskustamaista tehokkaan rakentamisen aluetta erilaisine palvelukeskittymineen, mikä tekee siitä toisen selkeän hitaan liikkumisen alueen kokonaisuuden Hervannassa. Myös Tampereen yliopiston Hervannan kampusaluetta kehitetään kävelyn ympäristönä. Hitaan liikkumisen alueilla olevilla kaduilla nopeusrajoitus voi olla 20 km/h.

Hiedanrantaan rakennetaan uusi kävelypainotteinen keskusta-alue. Näsijärven rantaan sijoittuvalla Hiedanrannan alueella on ainutlaatuiset puitteet kävelylle, ja aluetta kehitetään ensisijaisesti kävelijän ehdoilla. Kävely tapahtuu katuympäristössä aina omalla väylällä erotettuna auto- ja pyöräliikenteestä. Liikenneympäristö viestii autoilijalle ja pyöräilijälle saapumisesta hitaan liikenteen alueelle, jossa liikutaan jalankulkijan ehdoilla. Hiedanrantaan muodostuu korkeatasoinen kävely-ympäristö, joka yhdistää myös nykyiset ja tulevat Näsijärven rannan virkistysreitit Lentävänniemestä Rauhaniemeen.

Kantakaupungin yleiskaavayhdistelmä, tarkistetut merkintöjen kuvaukset

VAIHTOTERMINAALI

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu merkittävät joukkoliikenteen solmupisteet Keskustorilla, Linja-autoasemalla, Hiedanrannassa, Tesomalla, Koilliskeskuksessa, Hakametsässä, Hervannassa, Lakalaivassa ja Härmälässä. Seudullista joukkoliikennejärjestelmää palveleva terminaali voidaan Härmälän osalta toteuttaa Pirkkalaan Partolan puolelle. Taysin alueelle tulee väliaikainen vaihtoterminaali raitiotien rakentamisen ensimmäisen vaiheen jälkeen. Terminaalialueet tulee toteuttaa korkeatasoisesti tavoitteena matkaketjujen edistäminen. Terminaaleissa tulee varautua tilallisesti eri kulkumuotojen välisiin sujuviin vaihtoihin, mukaan lukien tilavaraukset kaukoliikenteen vaihdoille. Terminaaliympäristöt tulee suunnitella korkeatasoisiksi julkisen katutilan, tunnistettavuuden, materiaalien ja valaistuksen osalta. Seudullinen ajoneuvojen liityntäpysäköinti voidaan aluksi toteuttaa pintaratkaisuna, mutta myöhemmin tulee varautua rakenteelliseen pysäköintiin, josta on hyvät yhteydet pysäkeille ja palveluihin. Keskustorilla ja Linja-autoasemalla kaavamääräyksessä mainittu liityntäpysäköinti koskee vain pyöräpysäköintiä.

VAIHTOPYSÄKKI

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu Pyynikintorin, Turtolan ja Kaukajärven vaihtopysäkit, jotka palvelevat kaupungin sisäistä joukkoliikennettä. Tarkemmassa pysäkkiympäristöjen suunnittelussa tulee varautua tilavarauksin sujuviin vaihtoihin ja pyöräpysäköinnin laadukkaaseen järjestämiseen. Pysäkkialueiden tarkemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon paikan erityispiirteet ja -tarpeet. Alueita asemakaavoitettaessa tulee tutkia katusuunnitelmatasolla vaihtopysäkin tilavaraus ja hyvä saavutettavuus kävellen ja pyörällä.

TUTKITTAVA OHJEELLINEN LÄHIJUNA-ASEMA

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu Kalkunvuoren, Mediapoliksen, Santalahden, Vuohenojan, Amurin ja Ranta-Tampellan tulevaisuuden lähijunaliikennettä palvelevat asemat. Aseman maankäytölliset ja liikenneverkolliset vaikutukset ratkaistaan yleiskaavassa ja huomioidaan suunnittelussa vasta lähijunaliikennöinnin toteutuksen varmistuttua / yhteydessä. Aseman edellyttämä tilavaraus huomioidaan riittävällä tarkkuustasolla tukeutuen yleiskaavaan liittyvään selvitykseen (Selvitys tulevaisuuden maankäyttöedellytyksistä Tampereen kantakaupungin lähijuna-asemien ympäristöissä, 11/2019). Aseman ratatekninen toteutettavuus tulee selvittää ennen seisakkeen ja siihen liittyvän maankäytön jatkosuunnittelua..

Kartta 2 - Viherympäristö ja vapaa-ajan palvelut

YLEISMÄÄRÄYS

Viheralueverkoston, ekologisen verkoston ja virkistysverkoston jatkuvuus, saavutettavuus ja toimivuus tulee turvata. Lähiluonnon monimuotoisuutta ja viheralueiden kestävyyttä tulee kehittää sekä ekosysteemipalveluiden tarjontaa vahvistaa. Viher- ja virkistysalueiden sekä rantojen saavutettavuutta kävellen, pyörällä ja julkisella liikenteellä tulee edistää.

Uusi määräys.

Kaavamääräyksen kuvaus

Kaupungin kasvu ja tiivistyminen edellyttävät viherrakenteen tavoitteellista suunnittelua ja huomioimista koko kaupungin tasolla sekä viheralueverkoston seudullisen jatkuvuuden varmistamista. Kestävän kaupunkiympäristön kannalta viheralueilla on hyvin moninaisia hyötyjä kuten tulvien ehkäisy ja pienilmaston säätely esimerkiksi helleaikoina. Viheralueilla tarjotaan nykyisille ja tuleville asukkaille monipuolisia virkistyspalveluita sekä luontokokemuksia ja lähiluonto tukee ihmisten terveyttä ja hyvinvointia monin eri tavoin.

Maiseman ominaispiirteet tulee tunnistaa ja käyttää alueiden suunnittelun lähtökohtana/voimavarana. Viheralueita tulee kehittää mahdollisimman yhtenäisenä verkostomaisena kokonaisuutena, jolloin ne pystyvät tuottamaan monipuolisia hyötyjä ja ovat ekologisesti kestäviä. Viheralueiden kytkeytyneisyys mahdollistaa lajien liikkumisen elinympäristöjen välillä vaikuttaen samalla useimpien lajien elinvoimaisuuteen. Myös viher- ja virkistysalueiden saavutettavuus toteutuu parhaiten verkostomaisessa rakenteessa.

Nykyisten asuinalueiden tiivistäminen ja asukasmäärän kasvu lisäävät viheralueiden käyttöpainetta. Luonnon monimuotoisuutta kehittämällä voidaan edistää viheralueiden ekologista kestävyyttä. Monipuolinen ja kestävä viherrakenne tuottaa monenlaisia luonnonhyötyjä eli ekosysteemipalveluja. Ekosysteemipalveluiden vaalimiseksi ja lisäämiseksi erityisesti tiiviissä kaupunkirakenteessa nousee esille kaksi keinoa yli muiden. Nämä ovat kasvillisuuden, etenkin puiden säilyttäminen ja istuttaminen sekä läpäisevän kasvupeitteisen pinnan lisääminen. Käyttöpaineen kohdentumiseen vaikuttaa myös virkistysalueiden ja virkistyspalveluiden saavutettavuus. Lähivirkistyspalvelut tulee olla hyvin saavutettavissa erityisesti kävellen ja pyörällä. Alueellisten ja seudullisten virkistyspalveluiden sijoittumisessa on huomioitava niiden saavutettavuus julkisella liikenteellä.

KESKUSPUISTOVERKOSTO

Keskuspuistoverkosto muodostaa kantakaupungin viheralueverkoston ja ekologisen verkoston rungon. Yhtenäinen keskuspuistoverkosto on turvattava. Keskuspuistoverkostoa on kehitettävä luonnonympäristöltään ja lajistoltaan monimuotoisena viheralue kokonaisuutena. Keskuspuistoverkoston alueet palvelevat ilmastonmuutoksen sopeutumisessa sekä hillinnässä. Alueen luontoarvot, maisemalliset ja kulttuurihistorialliset arvot sekä ekologisen verkoston jatkuvuus on turvattava.

Keskuspuistoverkostoa ylläpidetään ja kehitetään hyvin saavutettavana ja virkistyspalveluiltaan monimuotoisena. Suunnittelussa tulee varmistaa virkistys- ja ulkoilureittien jatkuvuus, viherympäristön kestävyys sekä keskuspuistoverkoston alueiden ja reittien merkitys osana kaupunkihiljaisten alueiden verkostoa.

Maisemaa muuttava maanrakennustyö, puiden kaataminen tai muut näihin verrattavat toimenpiteet ovat luvanvaraisia kuten MRL 128 §:ssä on säädetty. Alueelle voidaan sijoittaa pääkäyttötarkoitusta palvelevia rakennuksia sekä hulevesien hallintaan tarkoitettuja rakenteita tarkempien suunnitelmien mukaisesti keskuspuistoverkoston kokonaisuus, luonto- ja maisema-arvot turvaten.

Hulevesien hallinnassa tulee ensisijaiset hyödyntää luontopohjaisia ratkaisuja. Alueella olevat rakennukset voidaan säilyttää. Rakennusten perusparantaminen, korjaaminen ja vähäinen laajentaminen sekä tuhoutuneen rakennuksen uudelleen rakentaminen ovat sallittuja.

Määräystä muutettu. Lisätty tavoite viherrakenteen turvaamisesta ja ilmastonmuutokseen sopeutumisesta.

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu aluevarauksena kantakaupungin keskeiset, laajat ja yhtenäiset virkistys- ja viheralueet sekä niitä yhdistävät lähivirkistysalueiden ja puistojen sarjat. Keskuspuistoverkosto ilmentää maisemakokonaisuuden jatkumista läpi kaupungin ja muodostaa Tampereen kantakaupungin viheralueverkoston ja ekologisen verkoston rungon. Keskuspuistoverkostolla on merkittävä asema kaupunki- ja maisemarakenteen tasapainon, luonnon monimuotoisuuden ja ekologisen kantokyvyn säilyttäjänä sekä merkitystä ilmastonmuutoksen sopeu-

tumisessa ja hillinnässä. Keskuspuistoverkosto kokoaa virkistystoimintoja ja tarjoaa monipuolisia vapaa-ajan mahdollisuuksia, lisää asukkaiden lähiliikkumisen mahdollisuuksia ja asumisviihtyvyyttä. Viheralueita yhdistävät virkistysyhteydet, rakennetun ympäristön lähivirkistysalueet sekä ohjeellisen ekologisen yhteyden merkinnällä osoitettu viherverkosto täydentävät keskuspuistoverkostoa.

Keskuspuistoverkostokokonaisuuteen kuuluu erilaisia viheralueita; maisemallisesti ja kulttuurihistoriallisesti merkittäviä viheralueita ja puistoja, luonnonmukaisia viheraluekokonaisuuksia sekä toiminnallisia virkistysalueita kuten mm. kaupunginosapuistoja. Keskuspuistoverkostoon sisältyy lisäksi valtaosa niistä Tampereen kaupungin luonnonsuojeluohjelman kohteista, joita ei ole tarkoitus suojella luonnonsuojelulain nojalla. Keskuspuistoverkoston alueella sijaitsevat myös tärkeimmät liito-oravien elinympäristöt ja kulkuyhteydet.

Keskuspuistoverkoston säilyminen kattavana ja yhtenäisenä on turvattava. Keskuspuistoverkoston tehtävänä on muodostaa selkäranka eri kaupunginosien viheralueille ja -yhteyksille sekä toimia tasapainottavana elementtinä tiivistyvän kaupungin rakennettujen alueiden lomassa. Yleiskaavan tavoitteena on, että jokaisella kaupunginosalla on omaleimainen keskuspuisto. Suunnittelussa on pyrittävä siihen, että ne ovat ääniympäristöltään viihtyisiä ja muodostavat osan kaupunkihiljaisten alueiden verkostoa. Suunnittelussa tulee myös turvata keskuspuistoverkostolle sijoittuvien virkistyspalveluiden saavutettavuus ja ulkoilureittien jatkuvuus.

Tavoitteena on erityisesti kehittää keskuspuistoverkoston saavutettavuutta, luonnonympäristön ja kasvilajiston monimuotoisuutta sekä parantaa ympäristön kestävyyttä viheralueiden käyttöpaineen kasvaessa. Suunnittelussa ja alueiden käytössä tulee huomioida eri osa-alueiden luonteet ja arvot. Verkoston puustoisten osien latvuspeitteisyyttä ja puuston monilajisuutta tulee edistää. Myös tunnistettujen merkittävien avointen alueiden sekä pienialaisempien avointen luontoarvoalueiden kuten paahdeympäristöjen säilyminen ja kytkeytyneisyys tulee huomioida suunnittelussa. Vieraslajien torjunta tulee huomioida alueiden suunnittelussa, hoidossa ja käytössä.

Keskuspuistoverkoston päivittäisessä käytössä / lähivirkistyskäytössä olevat virkistysalueet on tarkoitus asemakaavoittaa virkistysalueiksi alueiden muun asemakaavoituksen yhteydessä. Muilla alueilla keskuspuistoverkostoa voidaan ylläpitää ja kehittää virkistys- ja viheralueena yleiskaavan pohjalta. Toimenpiteille tulee tarvittaessa hakea maisematyölupa MRL 128 §:n mukaisesti. Yleiskaavan yleispiirteisyydestä johtuen keskuspuistoverkoston merkinnän alueella sijaitsee myös olemassa olevia asuin- ja muita rakennuksia, joiden säilyttäminen on mahdollista. Asemakaavoittamattomilla alueilla maankäytöllinen lähtökohta on, että olemassa olevia rakennuksia voi korjata ja vähäinen laajentaminen sekä tuhoutuneen rakennuksen uudelleen rakentaminen on mahdollista, mutta uusia rakennuspaikkoja ei saa muodostaa. Rakentamisedellytykset tulee tutkia erillisessä poikkeuslupamenettelyssä.

OHJEELLINEN EKOLOGINEN YHTEYS

Ekologinen yhteys on merkittävä eliölajien liikkumiselle ja luonnon monimuotoisuuden säilymiselle. Ekologisen yhteyden toimivuus ja kytkeytyminen keskuspuistoverkostoon on turvattava.

Ekologinen yhteys on säilytettävä mahdollisimman leveänä ja kehitettävä kullekin yhteystyypille ominaisella tavalla. Ekologinen yhteys on tyypiltään puustoinen-, avoin- tai siniyhteys, tai näiden yhdistelmä. Tarkemman suunnittelun yhteydessä ratkaistaan ekologisen yhteyden täsmällinen sijainti ja leveys huomioiden arvokkaat luontokohteet sekä kulttuurihistorialliset ja maisemalliset arvot. Yhteyksiä kehitetään yhteyden tyypin mukaisesti kasvillisuudeltaan ja luonnon olosuhteiltaan mahdollisimman monimuotoisina ja ilmastonmuutokseen sopeutuvina. Puustoisia yhteyksiä on kehitettävä latvuspeitteisyydeltään yhtenäisiksi ja lajistoltaan monimuotoisiksi.

Ekologinen yhteys on turvattava maisemaa muuttavien maanrakennustöiden, puiden kaatojen tai muiden näihin verrattavien toimenpiteiden yhteydessä. Maisemaa muuttava maanrakennustyö, puiden kaataminen tai muut näihin verrattavat toimenpiteet ovat luvanvaraisia kuten MRL128 §:ssä on säädetty.

Määräystä muutettu. Yhteyksiä lisätty ja sijainteja muutettu.

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu kaupunkiluonnon monimuotoisuuden kannalta merkittäviä eliölajien kulkuyhteyksiä ja yhteyksiksi soveltuvia ympäristöjä. Ekologiset yhteydet yhdistävät keskuspuistoverkoston aluemaisia osia toisiinsa ja varmistavat eliölajien liikkumista keskuspuistoverkoston ja luonnonsuojelualueiden välillä, ja laajemmin kaupungin siniviherrakenteen sisällä. Siniviherrakenteella tarkoitetaan erilaisten ja erikokoisten vesistöjen ja viherpeitteisten alueiden muodostamaa kokonaisuutta.

Ekologinen yhteys on tyypiltään puustoinen, avoin tai siniyhteys, tai näiden yhdistelmä. Puustoisten yhteyksien määrittelyssä mallilajina on ollut liito-orava. Puustoiset yhteydet tukevat monien muidenkin lajien kuin liito-oravan liikkumista ja esiintymistä. Liito-oravakannan suotuisan suojelutason turvaamiseksi on tärkeä varmistaa, että viheralueet muodostavat liikkumista tukevan, yhtenäisen viherverkoston. Ekologisten yhteyksien sisälle on pyritty tuomaan myös niitä liito-oravan elinympäristöjä, jotka eivät ole osa keskuspuistoverkostoa. Liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikat ovat suoraan luonnonsuojelulailla suojeltuja, vaikka ne eivät sisältyisi siniviherverkostoon. Puustoisia yhteyksiä on kehitettävä latvuspeitteeltään yhtenäisemmäksi eli istutettava puustoa paikkoihin joissa latvusyhteys on kapea tai katkennut. Siniyhteys pitää sisällään merkittävän vesiuoman joka on osa laajempaa siniverkostoa. Siniyhteys turvaa vesieliöstön elinympäristöjä ja liikkumista mutta toimii myös monen muun eliölajin elinympäristönä ja liikkumisreittinä muun muassa rantavyöhykkeellä kasvavan monipuolisen puuston ja kasvillisuuden ansiosta. Siniyhteyden vesiuoma on säilytettävä ja kehitettävä avoimena sekä turvattava uoman välitön lähiympäristö sen luonto-, ympäristö- ja maisema-arvojen vaatimalla tavalla. Avoimet yhteydet muodostuvat maisemaltaan avoimista alueista kuten pelloista, niityistä, kedoista ja sähkölinjojen alusista. Avoimet yhteydet mahdollistavat muun muassa niittykasvillisuudesta riippuvaisen hyönteislajiston esiintymistä ja levittäytymistä. Avoimissa yhteyksissä on huolehdittava avointen luonnon- ja kulttuuriympäristöjen jatkuvuudesta ja kytkeytymisestä keskuspuistoverkoston avoimiin osiin sekä säilyttämisestä ja kehittämisestä siten että avoimista alueista riippuvainen lajisto pystyy menestymään alueella. Ekologisia yhteyksiä on kehitettävä aktiivisesti yhteyden tyypin vaatimalla tavalla sekä otettava huomioon ilmastonmuutokseen sopeutuminen. Ilmastonmuutokseen sopeutumisella tarkoitetaan että lajistoa kasvillisuutta on kehitettävä monilajiseksi ja suositttava lajeja joiden tutkimustietoon perustuen oletetaan menestyvän myös muuttuvassa ilmastossa.

Ekologiset yhteydet osaltaan ylläpitävät luonnon monimuotoisuutta, monipuolistavat virkistysverkostoa sekä turvaavat ekosysteemipalveluja. Kantakaupungin alueella ekologinen verkosto ja virkistysverkosto täydentävät toisiaan. Yhteyden luonne voi vaihdella luonnonmukaisesta viheralueesta rakennettuun puistoon tai kortteleiden piha-alueisiin ja olla leveydeltään ja laajuudeltaan vaihteleva. Ekologisesti monipuolisimpia yhteyksiä ovat järvien ja pienvesistöjen rantametsiköt sekä vanhat metsät, mutta myös rakennettujen alueiden pihojen ja suojavyöhykkeiden kasvillisuus sekä katualueen puuistutukset ovat tärkeitä ekologisen verkoston toimivuudelle.

Ekologisena yhteytenä osoitetut alueet ovat osin asemakaavoitettu virkistys- ja viheralueiksi. Tarvittaessa tulee laatia tarkempia luontoselvityksiä, joilla varmistetaan yhteyden riittävä leveys, laadukkuus ja toimivuus ekologisena yhteytenä. Yhteyden leveyden merkitys korostuu, kun yhteyden käyttötarpeet eli esim. virkistyskäyttö ja hulevesien hallintatarve lisääntyvät. Tarkemmassa suunnittelussa tulee huomioida ekologisiin yhteyksiin sijoittuvat arvokkaat luontokohteet sekä alueiden kulttuurihistorialliset ja maisemalliset arvot. Samoin tulee turvata liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikat sekä elinympäristöjen säilyminen lajille soveltuvina.

Ekologinen yhteys tulee toteuttaa yhtenäisenä ja siniviherrakenteeltaan monipuolisena. Merkinnän lähelle tuleva täydennysrakentaminen tulee suunnitella siten, että yhteysmerkinnän tarkoittaman olemassa olevan viherrakenteen toimivuus ekologisena yhteytenä ei heikkenisi. Merkintä ohjaa myös asemakaavoittamaan ekologisia yhteyksiä korttelialueille, jolloin rakentamishankkeeseen ryhtyvä on velvollinen esimerkiksi säilyttämään kasvillisuuden tai toteuttamaan toimenpiteitä ekologisten yhteyksien parantamiseksi. Maisemaa muuttava maanrakennustyö, puiden kaataminen tai muut näihin verrattavat toimenpiteet ovat luvanvaraisia kuten MRL128 §:ssä on säädetty. Puolustusvoimien käyttöön osoitetuilla alueilla ei edellytetä MRL 128 §:ssä tarkoitettua maisematyölupaa. Puolustusvoimien alueilla tulee ottaa ympäristönäkökulma huomioon toiminnan sallimissa rajoissa.

OHJEELLINEN VIRKISTYSYHTEYS

Keskuspuistoverkostoa yhdistävä virkistysyhteys ja/tai lähivirkistysalueiden sarja. Virkistysyhteydet ovat osa kantakaupungin viherrakennekokonaisuutta ja niitä on kehitettävä luonnon monimuotoisuutta tukevina, latvuspeitteisyydeltään yhtenäisinä ja kaupunkikuvassa hahmotettavina viheryhteyksinä.

Tarkemman suunnittelun yhteydessä ratkaistaan virkistysyhteyden täsmällinen sijainti ja laatu/luonne. Yhteyden luonne voi vaihdella rakennetusta luonnonmukaiseen. Tarkemman suunnittelun yhteydessä tulee varmistaa lähivirkistysalueiden riittävyys, saavutettavuus, luontoarvot, kulttuurihistorialliset ja maisemalliset arvot sekä varmistaa virkistysyhteyksien ja ekologisten yhteyksien jatkuvuus.

Määräystä muutettu. Yhteyksiä lisätty ja sijainteja muutettu.

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu olemassa oleva tai kehitettävä keskuspuistoverkostoa yhdistävä ja täydentävä yhteys, ulkoilureitti tai lähivirkistysalueiden sarja, joka palvelee asuinalueiden tai keskustojen virkistys- ja viheryhteytenä ja lähivirkistysalueena. Keskeisenä tavoitteena on parantaa keskuspuistoverkoston ja virkistyspalveluiden saavutettavuutta sekä kehittää yhteyksiä monihyötyisinä alueina osana kantakaupungin viherrakennetta. Monihyötyisillä ratkaisulla voidaan samaan aikaan vaikuttaa moneen ongelmaan, esimerkiksi sään ääri-ilmiöiden aiheuttamiin haittoihin ja luonnon monimuotoisuuden köyhtymiseen. Esimerkiksi luontopohjaiset ratkaisut ovat luonteeltaan monihyötyisiä.

Verkosto on laaja sisältäen hyvin erityyppisiä kehittämistavoitteita ja yhteystarpeita. Merkintä on sijainniltaan ohjeellinen, uusien yhteyksien osalta merkintä osoittaa yhteystarpeen. Tarkemman suunnittelun yhteydessä ratkaistaan virkistysyhteyden täsmällinen sijainti ja määritellään yhteyden luonne. Yhteyden luonne voi vaihdella leveydeltään ja laajuudeltaan rakennetusta puistokadusta, puistomaiseen kaupunkipuistoon ja luonnonmukaiseen metsäiseen viheralueeseen. Yhteyksien kehittämisen tavoitteena on lisätä kaupunkiympäristön luonnon monimuotoisuutta, vahvistaa ekologisen verkoston kokonaisuutta ja turvata puustoisten virkistysyhteyksien jatkuvuus. Luonnon monimuotoisuudella tarkoitetaan esimerkiksi lajien monimuotoisuutta ja kerroksellista kasvillisuutta. Kehittämistavoitteena on myös että keskuspuistoverkostoa yhdistävä virkistysyhteys hahmottuu ja on löydettävissä selkeästi kaupunkikuvassa. Yhteyden hahmotettavuutta voidaan edistää muun muassa kasvillisuudella ja valaistuksella tai ympäristötaiteella. Keskeisissä risteyskohdissa yksittäiset puut tai puuryhmät voivat toimia maamerkkeinä.

Virkistys- ja viheryhteyksiä on yleiskaavassa varattu kaupungin eri osiin pääasiassa olemassa olevien asemakaavoitettujen puistojen tai virkistysyhteyksien kohdille siten, että yhdessä keskuspuistoverkoston kanssa ne muodostavat kantakaupungin läpi jatkuvan katkeamattoman virkistysverkoston. Merkinnällä osoitetun yhteyden lisäksi viheralueilla on tai sinne voidaan osoittaa myös muita virkistysreittejä ja polkuja. Merkinnän lähelle tuleva täydennysrakentaminen tulee suunnitella siten, että yhteysmerkinnän tarkoittaman olemassa olevan viherrakenteen toimivuus virkistysyhteytenä ja lähivirkistysalueena paranee.

Erityinen kehittämiskohde on katkeamaton rantareitistö, järveltä järvelle johtavat yhteydet ovat myös osa seudullista liikunta- , virkistys- ja luontopalveluita. Tavoitteena on parantaa rantojen saavutettavuutta sekä aktivoida Pyhä- ja Näsijärven rantoja ympärivuotisen rannoilla ja järvillä liikkumisen reitteinä. Ranta-alueille sijoittuvan loma-asutuksen vuoksi virkistysyhteysmerkinnällä on osoitettu myös loma-asunnoille johtavat ajoyhteydet ja pääsytiet.

RYHMÄPUUTARHA-ALUE

Uusi kohde lisätty.

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu olemassa olevat ryhmä- ja siirtolapuutarha-alueet Raholassa, Nekalassa, Litukanpuistossa ja Niihamassa.

PIENVENE- TAI LAUTTASATAMA

Vesiliikenteen toiminta on otettava huomioon suunniteltaessa lähiympäristön maankäyttöä sekä uusia kävelyn ja pyöräilyn yhteyksiä.

Kohteita lisätty.

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu olemassa olevat pienvene- ja lauttasatamat, joita ovat Jänissaaren, Perkiönlahden, Rantaperkiön, Uittotunnelin/Hyhkyn, Elvalan, Katiskanlahden, Tasanteen ja Ratinanrannan satamat. Merkinnällä osoitettujen pienvene- tai lauttasatamien lisäksi kantakaupungin alueella on pienempiä venevalkamia ja laituripaikkoja.

Satamien perusvarustukseen kuuluvat parkkipaikat, sähköpisteet ja jätepisteet. Lisävarustuksena on mm. septitankkien tyhjennystä, polttoainejakelua ja mastonostureita. Esteettömiä venepaikkoja ja laitureita kalastukseen on toteutettu eri puolille kantakaupunkia. Kaupungin tavoitteena ei ole osoittaa talvisäilytyspaikkoja kantakaupungin alueelle. Satamissa tulee edistää esteettömyyttä ja alueiden saavutettavuutta kävellen ja pyörällä.

OHJEELLINEN UUSI TAI KEHITETTÄVÄ PIENVENE- TAI LAUTTASATAMA

Uusi tai kehitettävä pienvenesatama, lauttasatama tai lähilaivaliikenteen laituri. Uuden tai kehitettävän pienvene- tai lauttasataman sijoittamisen tai kehittämisen edellytykset tulee tutkia tarkemman suunnittelun yhteydessä. Suunnittelussa tulee yhteensovittaa lähiympäristön muu maankäyttö, rantojen virkistyskäyttö ja -reitistöt satamatoimintojen kanssa sekä huomioida luonto-, maisema- ja kulttuuriympäristöarvot. Reitti- ja lähilaivaliikenteen satamissa ja laituripaikoilla tulee erityisesti edistää esteettömyyttä sekä rannan saavutettavuutta kävellen ja pyörällä.

Määräystä muutettu ja kohteita lisätty.

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu uusia tai kehitettäviä pienvene- tai lauttasatamia sekä reitti- ja lähilaivaliikenteen mahdollisia laitureita. Satamia ovat Halkoniemen, Niemenrannan, Hiedanrannan, Santalahden, Naistenlahden, Rauhaniemen, Raholan, Viikinsaaren, Härmälänsaaren, Viinikanlahden, Mustalahden ja Laukontorin satamat. Lisäksi lähilaivaliikenteen pysähtymislaitureita/käyntilaitureita tutkitaan Rosendahl-Pyynikin alueelle ja Hatanpään Arboretumin alueelle.

Keskeisiä satamia on mahdollista kehittää myös ympärivuotisina virkistyksen sekä järvi- ja luontomatkailun palvelukeskittyminä. Satamien ja niiden palveluiden kehittäminen on yhteensovitettava alueiden luonto-, maisema- ja kulttuuriympäristöarvojen kanssa. Kehittämisessä tulee lisäksi huomioida pohjavesialueet ja tunnistetut kaupunkihiljaiset alueet.

Suurin kehittämispotentiaali uusille satamille on Viinikanlahdella ja Hiedanrannassa. Uuden sataman sijoittamisen edellytykset tulee tutkia asemakaavan tai asemakaavan muutoksen yhteydessä. Erityisiä huomiota tulee kiinnittää satamien ja laitureiden lähiympäristössä sijaiseviin mahdollisiin häiriintyviin kohteisiin, satamien ja laitureiden saavutettavuuteen sekä kytkeytymiseen virkistysreitistöön ja lähialueen muihin palveluihin.

Kantakaupungin ohjeelliset uudet tai kehitettävät pienvene- tai lauttasatamat on jaettu kehittämistavoitteiden perustella neljään kokonaisuuteen (Tampereen kantakaupungin rantojen virkistyspalveluselvitys 2023).

Seudulliset vesiliikenteen solmukohdat (Mustalahti ja Laukontori) ovat satamapalveluiden ja muiden kaupallisten palveluiden hyvin saavutettavissa oleva keskittymiä. Satamassa toimivat seudullisen ja lähilaivaliikenteen toimijat. Kehittämisessä on huomioitava satamahistorian vaaliminen ja säilyttäminen osana kaupunkikuvaa sekä muiden palveluiden kuten toritoiminnan toimintaedellytykset. Seudullisen vesiliikenteen solmukohdat ovat pääasiassa matkustajaliikenteen satamia, joissa toimitaan matkustajaliikenteen ehdoilla. Tavoitteena on myös lyhytaikaisen pienveneiden pysäköinnin mahdollistaminen. Kehittämisen tavoitteita ovat muun muassa erinomaiset joukkoliikenneyhteydet ja esteetön pääsy laitureille sekä pyöräpysäköinnin, pysäköinnin ja opastuksen kehittäminen. Seudullisiin vesiliikenteen solmukohtiin soveltuvia palveluita ovat muun muassa ravitsemuspalvelut ja saunat (Nalkalanranta), majoituspalvelut, lähilaivaliikenne ja opastetut retket.

Merkittävät satamat (Halkoniemi, Niemenranta, Hiedanranta, Santalahti, Naistenlahti, Härmälänsaari ja Viinikanlahti) toimivat satamapalveluiden keskittyminä, jossa on virkistysveneilijöiden satamapalvelut sekä lähilaivaliikenteen satama. Satamapalveluiden lisäksi mahdollisuuksien mukaan satamia kehitetään muille palveluntarjoajille. Saunalautat toimivat niille määritellyistä kotisatamista käsin. Härmälänsaaren ja Niemenranta-Halkoniemen satamat kytkeytyvät viheralueisiin ja palvelut näissä satamissa voivat liittyä erityisesti luontovirkistykseen ja vesiliikuntaan. Kehittämisen tavoitteita ovat muun muassa hyvät joukkoliikenneyhteydet, esteettömien venepaikkojen mahdollistaminen, pysäköinti ja pyöräpysäköinti sekä satamainfra (septitankit, kierrätys ja jätteenkeräys). Soveltuvia palveluita ovat muun muassa virkistysveneilijöiden palvelut, lähilaivaliikenne, kahvila-, kioski- ja ravintolatoiminta, vene- ja välinevuokraus, saunat ja talviuinti, saunalautat niille osoitetuissa satamissa, soutuveneranta ja yhteiskäyttöiset soutuveneet sekä melojien rantautumispaikka.

Pienemmissä satamapalveluiden keskittymissä (Rauhaniemi, Rahola, Viikinsaari) on puitteet sesonkiaikaisille satamapalveluille. Rauhaniemessä ja Viikinsaaressa kehittämispotentiaali liittyy lähilaivaliikenteen mahdollistamiseen, satamat ovat myös matkailun kannalta merkittäviä kohteita. Raholassa kehittämisen tavoite on satamapalveluiden monipuolistaminen. Kehittämisen tavoitteita ovat muun muassa sataman peruspalveluiden parantaminen, julkisen liikenteen yhteydet, soutuveneranta, pyöräpysäköinti ja pysäköinti. Soveltuvia palveluita ovat muun muassa luontovirkistyspalvelut, välinevuokraus, uimaranta tai -paikka, saunat ja talviuinti, kioski- ja kahvilatoiminta ja melojien rantautumispaikka.

Lähilaivaliikenteen pysäkkilaiturit (Rosendahl-Pyynikki ja Hatanpään Arboretum) täydentävät satamien ja rantautumispaikkojen palveluverkostoa. Kehittämisen tavoitteita lähilaivaliikenteen laitureille ovat hyvät joukkoliikenneyhteydet, pyöräpysäköinti ja opastus. Soveltuvia palveluita lähilaivaliikenteen laiturien yhteyteen ovat muun muassa melojien rantautumispaikka ja kahvila- tai kioskitoiminta.

UIMARANTA

Kohteita lisätty.

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu olemassa olevat uimarannat, joissa on kattava palvelutasomuun muassa pukusuojat, wc/käymälä ja/tai saunatilat sekä esimerkiksi talviuintimahdollisuus. Uimarantoina on osoitettu Suomensaaren, Tahmelan, Pyynikin, Kaukajärven uimalan, Kaukajärven Riihiniemen, Hervantajärven sekä Rauhaniemen uimarannat. Merkinnällä osoitettujen uimarantojen lisäksi kantakaupungin alueella on myös pienempiä uimapaikkoja.

OHJEELLINEN UUSI TAI KEHITETTÄVÄ UIMARANTA

Uuden tai kehitettävän uimarannan sijoittamisessa ja kehittämisessä tulee turvata alueen luonto-, maisema- ja kulttuuriympäristön arvot.

Määräystä muutettu ja kohteita lisätty.

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu uudet tai kehitettävät uimarannat. Uimarannat voivat olla luonteiltaan sekä palvelutarjonnaltaan erilaisia ja niihin kohdistuu erilaisia kehittämistavoitteita sekä reunaehtoja. Tampereen kantakaupungin rantojen virkistyspalveluselvitykseen (2023) on kirjattu uimarantojen kehittämistavoitteet, huomioitavia reunaehtoja ja uimarantojen liittyminen rantojen virkistyspalveluverkostoon. Uusina kohteina on osoitettu Raholanranta, Härmälänranta ja Hiedanranta-Näsinsaari. Hiedanrannan ja Näsinsaareen uusien uimarantojen tarve on osoitettu yleiskaavassa yhdellä merkinnällä. Hiedanrannan uimarannan toteutettavuuteen liittyy epävarmuustekijöitä alueella olevan nollakuidun johdosta.

Alueiden erityispiirteiden, luontoarvojen, maisema-arvojen ja kulttuuriympäristöarvojen säilyminen on turvattava uimarantoja ja niiden palvelutarjontaa kehitettäessä. Uimarantatoimintojen kehittämisen yhteydessä uimarannan palvelujen sijaintia ja rannan rajausta sekä laajuutta on mahdollista tarkistaa.

KAUPUNKIHILJAINEN VIRKISTYS- TAI LUONNONSUOJELUALUE

Alueidenkäytön suunnittelussa tulee pyrkiä siihen, että kaupunkihiljaisilla laajemmilla virkistys- ja luonnonsuojelualueilla melutilanne paranee tai säilyy nykyisellä tasolla. Vaikutukset alueiden melutilanteeseen tulee arvioida ja tarvittaessa ottaa huomioon kaikessa alueidenkäytön suunnittelussa. Mikäli alueelle tai sen läheisyyteen ollaan sijoittamassa uutta jatkuvaluonteista melua aiheuttavaa toimintaa tai muuttamassa nykyisten, melua aiheuttavien toimintojen olosuhteita, on kyseisen toiminnan tai muutoksen vaikutus kaupunkihiljaisen alueen melutilanteeseen selvitettävä.

Määräystä muutettu ja kohteita lisätty.

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu keskuspuistoverkoston alueella ja luonnonsuojelualueilla olevia laajempia, kaupunkihiljaisia virkistysaluekokonaisuuksia. Tavoitteena on säilyttää ja kehittää asukkaiden hyvin saavutettavissa olevia kaupunkihiljaisia virkistysalueita tai virkistysalueiden osia, joilla jatkuvaluonteisen melun keskiäänitaso LAeq ei ylitä päivällä arvoja 50 dB eikä yöllä 45 dB.

Vaikutukset kaupunkihiljaisten alueiden melutilanteeseen tulee arvioida suunnittelussa mikäli alueelle tai sen läheisyyteen ollaan sijoittamassa uutta jatkuvaluonteista melua aiheuttavaa toimintaa tai muuttamassa nykyisten, melua aiheuttavien toimintojen olosuhteita. Merkinnällä pyritään varmistamaan, ettei suunniteltu muutos pienennä tai pirstaloi olemassa olevaa hiljaista aluetta tai heikennä merkittävästi sen melutilannetta. Määräys koskee jatkuvaluonteista melua aiheuttavaa toimintaa. Merkittävimmät jatkuvaluonteista melua aiheuttavat toiminnat kaupunkialueella ovat yleensä liikenne ja teollisuus. Yleiskaavamääräys ei estä tilapäistä melua aiheuttavan virkistys-, rakennus- tai muun toiminnan harjoittamista kaupunkihiljaisella alueella tai sen lähistöllä.

Kaupunkihiljaisten virkistysalueiden määritys ja aluerajaukset pohjautuvat selvitykseen: Selvitys Tampereen kantakaupungin hiljaisista virkistysalueista 2022. Aluerajausten päivityksessä on otettu huomioon Tampereen kaupungin meluselvitysten 2017 ja 2022 tulokset, tiedossa olevat muut jatkuvan melun lähteet sekä alueiden yleis- ja asemakaavatilanne. Kaupunkihiljaiset alueet on rajattu siten, että päiväaikaisen 50 dB:n ja yöaikaisen 45 dB:n keskiäänitason arvioidaan alittuvan lähes koko alueella. Tampereen hiljaisia alueita arvioidaan meluselvityksessä viiden vuoden välein.

OHJEELLINEN RANTOJEN LUONTO-VIRKISTYSPALVELUIDEN KESKITTYMÄ

Rantojen luontovirkistyspalveluita ja niiden saavutettavuutta kehitetään alueen erityispiirteet huomioiden. Palveluiden suunnittelussa ja sijoittamisessa tulee turvata alueen luonto-, maisema- ja arkeologisen kulttuuriperinnön arvot. Alueiden yleinen virkistyskäyttö on turvattava.

Uusi merkintä ja määräys.

Kaavamääräyksen kuvaus

Tampereen kantakaupungin rantojen virkistyspalveluselvityksen (2023) pohjalta kaavassa on osoitettu kahdeksan rantojen luontovirkistyspalveluiden keskittymää. Merkintä on sijainniltaan ohjeellinen. Tarkemman suunnittelun yhteydessä määritellään palveluiden täsmällinen sijainti ja luonne. Merkinnällä on osoitettu Niihamajärven itäpuoli, Kaupinoja, Suomensaari, Tohlopin länsipuoli, Suolijärven ulkoilumajan ympäristö, Särkijärvi ja Viikinsaari sekä potentiaalinen uusi kohde Iidesjärvi.

Luontovirkistyspalveluiden keskittymät ovat monipuolisia luontovirkistyspalveluita tarjoava virkistysalueita ja kohteita. Keskittymät voivat olla luonteiltaan ja palvelutarjonnaltaan erilaisia. Luontovirkistyspalveluita ovat muun muassa laavut, ruoanlaittopaikat, luontotornit, infopisteet, virkistysreitit, luontopolut ja ulkoilumajat. Alueiden vetovoimaisuus ja palvelut perustuvat kunkin alueen erityispiirteisiin, luontoympäristöön ja siellä toteutettavaan toimintaan.

Luontovirkistyspalveluiden verkostoa tulee kehittää vastaamaan kasvavan asukasmäärän tarpeita ja jakamaan palveluiden käyttöpainetta laajemmalle alueelle. Kehittämisellä ja tiettyjä palveluita keskittämällä voidaan hallitusti ohjata kasvavan virkistyskäyttöpaineen aiheuttamaa virkistysalueiden kuormitusta ja turvata herkempiä luontokohteita kulutukselta. Keskittyminen lisäksi rantojen luontovirkistyspalveluverkkoa täydentävät yksittäiset luontovirkistyspalvelut kuten retkikohteet, luontotornit, tulipaikat ja välinevuokraamot. Keskeinen kehittämistavoite on ympärivuotisen toiminnan mahdollistaminen. Alueiden erityispiirteiden, luontoarvojen, maisema-arvojen ja kulttuuriympäristöarvojen säilyminen sekä yleinen virkistyskäyttö on turvattava alueita ja niiden palvelutarjontaa kehitettäessä.

Palveluiden kehittämisessä tulee noudattaa kestävän matkailun periaatteita huomioiden kunkin alueen arvot, erityispiirteet ja reunaehdot. Kestävän matkailun periaatteita ovat muun muassa: tuetaan kohteiden arvojen säilymistä ja edistetään niiden suojelua, minimoidaan ympäristön kuormitusta, vahvistetaan paikallisuutta, edistetään kohteiden tuottamaa hyvinvointia ja terveyttä, edistetään paikallistaloudellista kasvua ja työpaikkojen luomista, viestitään yhdessä kohteen arvoista ja palveluista (Metsähallitus). Kaavassa osoitetuttujen luontovirkistyspalveluiden keskittymien kehittäminen tukee Tampereen järvi- ja luontomatkailun kehittämiskokonaisuutta (Viisi vuodenaikaa. Järvi- ja luontomatkailun tiekartta 2022-2026, 2022).

Kauppi-Niihaman virkistysaluekokonaisuuden palveluiden kehittämisessä keskeisiä ovat Kaupinojan ja Niihamanjärven luontovirkistyspalvelukeskittymät. Kehittämispotentiaali liittyy luontomatkailupalveluiden ja Niihamanjärven ympäristössä luontomajoituspalveluiden kehittämiseen sekä alueiden virkistyspalvelutarjonnan laajentamiseen. Luontomajoitustoimintaa voidaan harkitusti edistää Viikinsaaressa ja Suomensaaressa voidaan selvittää tapahtuma-aikaisen telttamajoituksen mahdollisuutta. Suolijärven ja Suolijärven ulkoilumaja muodostaa jo nykyisellään tärkeän virkistyspalvelukeskittymän. Alueen palveluita on mahdollista monipuolistaa ja reittejä järvien ympärillä kehittää. Särkijärvellä on painetta uusille luontovirkistyspalveluille sekä Vuoreksen että Västinginmäen asukasmäärän kasvaessa. Särkijärven luontovirkistyspalvelukeskittymällä tarkoitetaan lähinnä reitistöön liittyvää kehittämistä; yhteyksien parantamista Suolijärven ja Hervantajärven sekä Peltolammin suuntaan. Reitit ja niihin liittyvät levähdyspaikat ja tulipaikat tulee suunnitella kokonaisuutena ja huomioiden etenkin Särkijärven herkkä luonnonympäristö. Tohloppijärven ympäristö toimii jo tällä hetkellä luontovirkistyspalveluiden keskittymänä. Uimarannan ympäristön kehittämisellä voidaan laajentaa alueen palvelutarjontaa. Iidesjärvi on hieno luontokohde keskustan läheisyydessä hyvien kulkuyhteyksien saavutettavissa ja vastaa keskustan alueen luontovirkistyspalveluiden tarpeeseen. Etelärannalle suunniteltava luontopainotteinen puistokokonaisuus voi tarjota erilaisia luontovirkistyspalveluita, kuten lintulavan ja tulipaikan sekä esteettömiä luontovirkistyspalveluita (esimerkiksi esteetön luontotorni).

MERKITTÄVÄ UOMA TAI VESIREITTI

Uoma on säilytettävä avoimena tai palautettava avoimeksi. Uoman välitön lähiympäristö tulee säilyttää ja kehittää latvuspeitteisyydeltään yhtenäisenä puustovyöhykkeenä.

Määräystä muutettu. Uuomia ja vesireittejä muutettu.

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu kantakaupungin pienvesi- ja vesistöselvityksen (2022) mukaisia merkittäviä uomia. Kohteet on säilytettävä avoimena ja vesireitit eli putkitetut osuudet on pyrittävä palauttamaan avoimiksi. Kohteiden ennallistamistarve tulisi arvioida.

Kohteilla on arvoa hulevesien hallinnan, luonto- ja virkistysarvojen, maisema-arvojen sekä ilmastonmuutokseen sopeutumisen näkökulmasta. Uoman välitön lähiympäristö tulee säilyttää rakentamattomana ja kehittää latvuspeitteisyydeltään yhtenäisenä puustovyöhykkeenä ottaen huomioon maisema-, kulttuuri- ja luontoarvot. Asiantuntija-arvio huomioonotettavan lähiympäristön laajuudesta tulee tehdä hankekohtaisesti perustuen kohteen merkitykseen hulevesien hallinnassa sekä kohteen merkitykseen osana luontoarvo- ja virkistysverkostoa. Määräys ei estä uoman ja lähiympäristön välttämätöntä kunnossapitoa.

Osa merkittävistä uomista voi olla vesilain mukaisia noroja tai puroja, joiden luonnontilan vaarantaminen on kielletty. Merkittävien uomien lisäksi kantakaupungin alueella on pienempiä uomia, joilla on merkitystä hulevеden hallinnan sekä muiden ympäristöarvojen kannalta. Myös nämä uomat tulisi säilyttää avoimena ja viherympäristöltään yhtenäisenä maankäytön suunnittelussa ja toteutuksessa.

PYÖRÄLIIKENTEEN SEUDULLINEN PÄÄREITISTÖ

Ks. kaavamääräys kartalta 5 Osa-alueiden kehittämisperiaatteet/Keskusta.

PYÖRÄLIIKENTEEN ALUEELLINEN PÄÄREITISTÖ

Ks. kaavamääräys kartalta 5 Osa-alueiden kehittämisperiaatteet/Keskusta.

YLEISKAAVA-ALUEEN RAJA

Kantakaupungin yleiskaavayhdistelmä, tarkistetut merkintöjen kuvaukset

UIMARANTA

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu olemassa olevat uimarannat, joissa on kattava palvelutasomuun muassa pukusuojat, wc/käymälä ja/tai saunatilat sekä esimerkiksi talviuintimahdollisuus. Uimarantoina on osoitettu Suomensaaren, Tahmelan, Pyynikin, Kaukajärven uimalan, Kaukajärven Riihiniemen, Hervantajärven sekä Rauhaniemen uimarannat. Merkinnällä osoitettujen uimarantojen lisäksi kantakaupungin alueella on myös pienempiä uimapaikkoja.

PIENVENE- TAI LAUTTASATAMA

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu olemassa olevat pienvene- ja lauttasatamat, joita ovat Jänissaaren, Perkiönlahden, Rantaperkiön, Uittotunnelin/Hyhkyn, Elvalan, Katiskanlahden, Tasanteen ja Ratinanrannan satamat. Merkinnällä osoitettujen pienvene- tai lauttasatamien lisäksi kantakaupungin alueella on pienempiä venevalkamia ja laituripaikkoja.

Satamien perusvarustukseen kuuluvat parkkipaikat, sähköpisteet ja jätepisteet. Lisävarustuksena on mm. septitankkien tyhjennystä, polttoainejakelua ja mastonostureita. Esteettömiä venepaikkoja ja laitureita kalastukseen on toteutettu eri puolille kantakaupunkia. Kaupungin tavoitteena ei ole osoittaa talvisäilytyspaikkoja kantakaupungin alueelle. Satamissa tulee edistää esteettömyyttä ja alueiden saavutettavuutta kävellen ja pyörällä. .

RYHMÄPUUTARHA-ALUE

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu olemassa olevat ryhmä- ja siirtolapuutarha-alueet Raholassa, Nekalassa, Litukanpuistossa ja Niihamassa.

OHJEELLINEN UUSI LEIRINTÄALUE

Kaavamääräyksen kuvaus

Voimassa olevan kuvaus poistuu

Kartta 3 - Kulttuuriperintö

VALTAKUNNALLISESTI ARVOKAS RAKENNETTU KULTTUURIYMPÄRISTÖ TAI KOHDE

Alueella tapahtuva kehittäminen on sovitettava arvokkaan kulttuuriympäristön vaatimuksiin. Kohteiden indeksi viittaa selostuksessa esitettyyn luetteloon.

Määräystä muutettu. Poistettu kaavamääräysotsikosta kohteiden indeksinumero (V1-8).

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu Museoviraston inventoimat valtakunnallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt. Museoviraston laatima inventointi on valtioneuvoston päätöksellä otettu maankäyttö- ja rakennuslakiin perustuvien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittamaksi inventoinniksi. Inventoinnin kohteet tulee huomioida alueidenkäytön suunnittelun lähtökohtana. Merkinnällä on osoitettu keskustan osa-alueen ulkopuoliset kymmenen rakennettua kulttuuriympäristöä. Näistä kymmenestä kulttuuriympäristöstä kaksi (Pyynikinrinne ja Lapin pientaloalue) on pääosin keskustan osa-alueella ja vain pieneltä osin keskustan osa-alueen ulkopuolella, ja kyseisille kahdelle alueelle ei ole kaavakartalla osoitettu indeksiä. Keskustan osa-alueella olevilla valtakunnallisesti arvokkailla rakennetuilla kulttuuriympäristöillä säilyy keskustan strategisen osayleiskaavan merkintä.

Luettelo valtakunnallisesti arvokkaista rakennetuista kulttuuriympäristöistä:

Lielahden asemarakennus, Epilässä V1
Pispalanrinne V2
Pyynikin näkötorni V3
Kalevan kirkko ja kaupunginosa V4
Kalevankankaan hautausmaa V5
Hatanpään kartano V6
Viinikka-Nekalan pientaloalue V7
Hervannan keskusakseli V8

VALTAKUNNALLISESTI ARVOKAS MAISEMA-ALUE

Alueen suunnittelussa on varmistettava, että valtakunnallisesti merkittävät maisema-arvot säilyvät.

Aluerajaukset päivitetty.

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu valtioneuvoston vuoden 2021 periaatepäätöksellä valitut valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet.

Kantakaupungin alueella valtakunnallisesti merkittäviä maisema-alueita ovat Pirkanmaan harjumaisema-kokonaisuuteen kuuluvat Epilänharju, Pispalan-Pyynikinharju, Kalevanharju ja Aakkulanharju. Suunnittelussa on varmistettava, että valtakunnallisesti merkittävät maisema-arvot, jotka liittyvät harjuluontoon, geomorfologiaan (maanpinnan muodot ja rakenne), maisemakuvaan ja kulttuurihistoriaan säilyvät.

Tampereen harjut ovat osa lähes 200 kilometriä pitkää Pohjankankaalta Ensimmäiselle Salpausselälle ulottuvaa saumamuodostumaa. Tampereen kantakaupungin alueella harjujakso kulkee luodekaakkosuuntaisesti halki lähes koko kaupunkialueen. Pyynikin-Pispalanharju on näistä harjuista korkein (160 metriä merenpinnasta) ja sitä pidetään maailman korkeimpana jääkauden muodostamana soraharjuna. Pyynikin rinteillä on myös edustavia muinaisrantoja, joista selvimmin hahmottuva on Yoldiameren aikainen rantatörmä. Harjut ovat kulttuurihistoriallisesti merkittäviä liittyen olennaisesti Tampereen kaupungin syntyyn ja kasvuun. Harjujaksot ilmentävät monimuotoisesti harjujen luonnonpiirteitä sekä kulttuurihistoriaa ja ovat keskeinen osa kantakaupungin viherverkostoa. Alueiden kasvillisuus on monipuolista ja arvokasta. Harjumaisemat ovat keskeinen osa Tampereen kaupungin identiteettiä ja niillä on myös suuri matkailullinen merkitys elinkeinonharjoittajille.

Kaavoituksen lisäksi maisema-alueet tulisi huomioida maisemaa voimakkaasti muuttavissa hankkeissa, kuten maa-ainesten ottamisessa, teiden rakentamisessa ja rakennusten purkamisessa. Arvokkaat maisema-alueet saattavat paikallisesti rajoittaa tai asettaa reunaehtoja uusiutuvan energian/tuulivoiman/vesivoiman rakentamiselle.

MAAKUNNALLISESTI ARVOKAS RAKENNETTU KULTTUURIYMPÄRISTÖ TAI KOHDE

Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä tulee turvata ja edistää alueen kaupunkikuvan ja rakennusperinnön arvojen säilymistä ja edelleen kehittämistä. Uusi rakentaminen on sopeutettava alueen kulttuuriympäristön ominaispiirteisiin ja ajalliseen kerroksellisuuteen. Kohteiden indeksi viittaa selostuksessa esitettyyn luetteloon.

Kohteita lisätty. Kaavakartalle on lisätty 12 kohdetta. Määräystä muutettu. Poistettu kaavamääräysotsikosta kohteiden indeksinumero (M1-23).

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu Pirkanmaan maakuntakaavassa 2040 osoitetut maakunnallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt. Alueen suojelun toteuttamistapa tulisi ratkaista asemakaavoituksella. Tavoitteena on rakennusperinnön ja kulttuuriympäristöjen monimuotoisuuden vaaliminen ja niiden säilymisen turvaaminen tarkoituksenmukaisesti. Aluetta koskevissa hankkeissa, kaavojen ajanmukaisuutta arvioitaessa ja aluetta koskevissa toimenpiteissä sekä tarkemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon kulttuurihistoriallisesti arvokkaan

rakennetun ympäristön kokonaisuus, ominaispiirteet ja identiteetti. Erityistä huomiota tulee kiinnittää teollisen Tampereen kulttuuriympäristön säilymiseen ja maisemallisiin erityispiirteisiin. Aluetta koskevassa suunnittelussa tulee kuulla museoviranomaisia. Alueen täydennysrakentaminen on mahdollista. Myös ympäröivien alueiden maankäyttö saattaa vaikuttaa kulttuuriympäristön arvojen säilymiseen. Vaikutuksia arvojen säilymiseen tuleekin arvioida myös muutettaessa maankäyttöä arvoalueiden välittömässä läheisyydessä. Vaiheyleiskaavassa kartalle on lisätty keskustan 12 kohdetta.

Luettelo maakunnallisesti arvokkaista rakennetuista kulttuuriympäristöistä:

Kaarilan ja Raholan kartanot ja ympäristön asuinalueet M1

Alueeseen kuuluvat aukion lamellitalot, jotka ovat 1960-70-luvuilta, Puisto-Kaarilan atrium-talot (kytkettyjä omakotitaloja) vuodelta 1967, Raholan kartano (1700-luvulta) sekä kartanoympäristön asuinalueet ja siirtolapuutarha. Harjun hautausmaa ja kirkon paikka (1600-1800) sekä Gaddin kappeli 1785 liittyvät läheisesti kartanon alueeseen.

Lielahden kartano ja tehdasalue / Hautausmaa ja muistokappeli M2

Kts. kohde M5, johon kohde M2 liittyy. Maakuntakaavassa yhteen liittyvät kohteet on yleiskaavassa erotettu kahdeksi eri kohteeksi esittämisteknisistä syistä.

Niemen kartano ja asuntoalue / Kartano ja asuntoalue M4

Kartanon rakennuksista päärakennus on rakennettu 1861, kellari 1877, navetta/talli 1917-18. Vieraspytinki ja aitta ovat vanhempia. Alueen ominaispiirre on kerroksellisuus, joka on syntynyt maatalouselinkeinon ja puunjalostusteollisuuden toimimisesta samalla alueella ja osin samaan aikaan. A. Ahlström Oy:n Niemen saha toimi kartanon itäpuolella vuodesta 1889 1960-luvulle. Maatalousrakennukset olivat käytössä 1900-luvun alkupuolella omavaraisuuteen pyrkivän tehdasyhdyskunnan elintarviketuotantoon. Alue liittyy kiinteästi Lielahden kartanon ja tehdasalueen ympäristöön

Niemen kartano ja asuntoalue / Paritalot M3

Kts. kohde M4, johon kohde M3 liittyy. Maakuntakaavassa yhteen liittyvät kohteet on yleiskaavassa erotettu kahdeksi eri kohteeksi esittämisteknisistä syistä.

Lielahden kartano ja tehdasalue / Kartano ja tehdasalue M5

Vesitorni ja keittämö hallitsevat maisemaa maamerkkeinä. Alue muodostaa kerroksellisen tehdasalueen, jota on täydennetty vähitellen. Lielahti liittyy läheisesti Niemen kartanoon ja asuinalueeseen. Lielahdessa oli aikoinaan isoja maatiloja ja kartanoita, joiden vaikutuksesta perustettiin myös torppia. Teollisuus Lielahdessa alkoi sellun keitolla kartanon navetassa v. 1914. Lielahti oli vuoteen 1950 asti Ylöjärveä.

Pyynikin kohteet ja Viikinsaari / Varala, Pyynikin Trikoo ja Rosendahl M6

Pyynikinharju kuuluu Tampereen huomattavimpiin luonnonmaisemakokonaisuuksiin. Sen korkeus Pyhäjärven pinnasta on 77m. Pyynikki on osa pitkää harjumuodostelmaa, joka lähtee Salpausselältä ja jatkuu aina Etelä-Pohjanmaalle asti. Alue on osa valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta. Kun kaupunki perustettiin 1779, saivat kaupunkilaiset Pyynikin alueen yhteislaidunmaaksi ja kerätä sieltä käyttöpuunsa. Pyynikillä on myös merkittävää rakennushistoriaa: Pyynikin Trikoon tuotantorakennukset 1898-1971, hotelli Rosendahl 1977, Pyynikin kesäteatteri 1959/1994, asuinkerrostaloja, työsuhdeasuntoja, Varalan urheiluopisto 1893-1976, asuinpientaloja ja tuotantorakennuksia 1800-luvulta alkaen.

Kaupin pumppaamo ja vesitornit/Vanha ja uusi vesitorni M7

Yleinen vesijohto on ollut Tampereella toiminnassa vuodesta 1884 lähtien. Kohteessa on kaksi vesitornia, joiden katolla on observatoriot. Korkeapainevesijohdon säiliö rakennettiin Pyynikille, kun huomattiin että paine keskustassa olevassa vesijohdossa ei riitä korkeampia rakennuksia varten. Tämä kävi pieneksi ja uusi rakennettiin Kauppiin 1928. Tämäkin kävi pieneksi ja uusin rakennettiin entisen viereen 1959. Tornit ovat säilyttäneet arkkitehtoniset piirteensä. Kaupinojan pumppulaitos toimii edelleen.

Kaupin pumppaamo ja vesitornit / Kaupinojan pumppulaitos M8

Kts. kohde M7, johon kohde M8 liittyy. Maakuntakaavassa yhteen liittyvät kohteet on yleiskaavassa erotettu kahdeksi eri kohteeksi esittämisteknisistä syistä.

Petsamo M9

Petsamo on 1920-50-lukujen esikaupunki. Asutushistorialtaan Petsamo edustaa työläiskaupunginosaa ja omakotirakentamisen ihannetta sekä puutarhakaupunkiaatetta. Rakentamista Petsamossa ohjaa vuonna 2016 lainvoiman saanut suojelukaava.

Saukonmäki ja Litukan rivitalot M10

Pistetalot korkeimmalla kohdalla mäellä ja lamellikerrostalot rinnettä myötäillen edustivat aikansa aluerakentamisen ihanteita. Rakennukset on toteutettu 1960-luvulta alkaen. Saukonmäki vertautuu vähän vanhempaan Kalevan rakentamiseen aivan Saukonmäen naapurissa. Saukonmäki muistuttaa myös Helsingin Pihlajamäen metsälähiötä, joka oli arkkitehti Olli Kivisen ehkä tunnetuin aluesuunnittelutyö. Toisen maailmansodan jälkeen rakennettiin Saukonpuistoon parakkeja, jotka toimivat hätämajoituksena asukkaille. Hätämajoitus kesti aina vuoteen 1958 asti. Silloin valmistuivat Sammonkartanon pistetalot. Ludekylän kaupungin vuokratalot lievittivät kansalaissodan jälkeistä asuntopulaa. Litukan kaksikerroksiset rivitalot ja kahteen osaan Kekkosentien vuoksi jakaantunut siirtolapuutarha sijoittuvat myös alueelle. Alueella on vapaa-ajan, työväenkulttuurin ja puutarha-aatteen historian rakennuksia.

Kalevan ateljeetalo M11

Kalevan ateljeetalo on rakennettu Taiteilijaseuran jäsenten asunnoiksi ja työtiloiksi v. 1961. Rakennus on edelleen käytössä ja sitä on pidetty kunnossa. Rakennus sijaitsee Kiovanpuiston eteläpuolella viihtyisässä viherympäristössä. Ateljeitten suuret ikkunat avautuvat pohjoiseen, kuten taiteen tekemisessä on tärkeää. Valo on silloin melko samanlainen, vuodenajasta riippumatta.

Kantasairaala, voimalaitos ja asuinrakennukset M12

Arkkitehtikilpailun voittivat arkkitehdit Erkki Helamaa ja Veijo Martikainen. V. 1958 aloitettiin rakennustyöt ja v. 1962 sairaala aloitti toimintansa. Uusia rakennuksia on rakennettu jatkuvasti ja muutos alueella onkin pysyvää. Sairaalasta puhutaan campus-alueena ja se on monipuolinen terveydenhoidon opetus-, terveysteknologia- ja yritysalue. Alueella on tärkeä rooli kaupunkikuvassa, Teiskontien sisääntuloväylän varressa ja Kissanmaankadun päätteenä. Hyvin hoidetut viheralueet ovat vastapainona massiiviselle rakentamiselle.

Kissanmaa, Hipposkylä ja Hakametsän jäähalli M13

Kissanmaan asemakaavoitusta voidaan pitää koko maata ajatellen huomattavana esimerkkinä toisen maailmansodan jälkeen vallinneista suunnitteluihanteista. Kissanmaalla ei ole tyyppitaloja, mutta talot ovat kuitenkin hyvin saman henkisiä. Rakentamisessa pyrittiin yhtenäiseen toteutukseen luontosuhteita myötäilevällä, mutta silti kurinalaisella yleisotteella. Hakametsän jäähalli on Suomen ensimmäinen (1965). Hipposkylän puukerrostalot on rakennettu 1947-49. Hipposkylän kaksikerroksiset kerrostalot on toteutettu pula-ajan rakentamisena ja sosiaalisena asuntotuotantona.

Kauppaopisto M14

Rakennus on toteutettu kilpailuvoiton perusteella ja on edustava modernin aikakauden kohde. Rakennus otettiin käyttöön v. 1965.

Ruotula M15

Kerrostaloissa käytössä ollutta betonielementtitekniikkaa haluttiin hyödyntää myös pientalorakentamisessa ja kytketty omakotitalotyyppi Ruotulanrivi syntyi. Vaikka asukkaat ovat olleet taloihin tyytyväisiä, ei rakennustapa yleistynyt pientaloihin. Arvoalueeseen kuuluu myös lamelli- ja pistetaloja sekä omakotitaloja vuosilta 1963-66. Ruotulan alue ilmentää teollisuuskaupungin suunnitelmallista laajentumista mm. korkeatasoisella asuinaluesuunnittelulla.

Messukylän kirkot ympäristöineen / Vanha kirkko ja ympäristö M16

Paikan nimi on syntynyt keskiajalla, kun pappien piti pitää kirkossa messuja. Messukylän kappeliseurakunta syntyi 1400-luvulla ja aluksi pystytettiin puinen kirkko. Seurakunnan vaurastuttua rakennettiin vielä olemassa oleva kivinen kirkko 1500-luvun alussa. Messukylänkatu/tie toimii yhtenä sisääntuloväylänä kaupunkiin. Vanhan Messukylän kunnan keskustan rakenne on edelleen nähtävissä. Palvelut ovat vähentyneet, mutta edelleen on rakennusten alakerroissa liiketiloja ja liiketoimintaa.

Messukylän kirkot ympäristöineen / Uusi kirkko ja ympäristö M17

Kts. kohde M16, johon kohde M17 liittyy. Maakuntakaavassa yhteen liittyvät kohteet on yleiskaavassa erotettu kahdeksi eri kohteeksi esittämisteknisistä syistä.

Kaukajärven aloituskorttelit ja Haihara M18

Keskisen ja Ahdin rakennusliikkeet ostivat Haiharan kartanon maat ja Tampereen laajin yksityinen aluerakentamiskohde sai alkunsa. Pitkät ja matalat talonauhat korostavat maiseman vaakasuoria linjoja Kaukajärveen viettävällä rinteellä. Alueen yleisilme on hyvin yhtenäinen ja tyylikäs nauhaikkunoiden ja valkoisen ulkovärityksen johdosta. Alue on selkeästi rajautuva kokonaisuus ja venesatama sekä rantapuistot täydentävät alueen viihtyisyyttä.

Hyppösen kenkätehdas ja Lokomon hallit M19

Alue ilmentää suurten teollisuuslaitosten 1900-luvun alun rakentamista. Sijoittuminen irti koskesta radan varteen on seurausta koskivoimasta vapautumisesta. Junaradan läheisyys taas on tärkeä kuljetusten vuoksi. Tiilirakennus muodostaa dominantin kaupunkikuvassa.

Rantaperkiö M20

Rantaperkiö on Hatanpään kartanon takamaille ja huvila-alueelle rakennettu esikaupunki Härmälän tapaan. Rantaperkiön aluetta on asutettu jo 1880-luvulta lähtien. Koulu valmistui 1925. Alueeseen kuuluvat myös Hatanpäänhovi, Pyhäjärven rantapuisto, Perkiönpuiston rivitalot 1956-57 sekä kerrostalot 1950- ja 1960-luvuilta. Rantaperkiö muodostaa asuntonauhan teollisuusalueen luoteispuolelle.

Härmälä M21

Härmälä sai nimensä Härmälän talosta, joka sijaitsi Valmetin alueella. Härmälä on Hatanpään kartanon takamaille ja huvila-alueelle rakennettu esikaupunki. Alue rakentui pääasiassa omakotialueeksi 1930-luvulla. Valmetin työväestöä varten rakennettiin myös kerrostaloja. Aluetta on laajennettu useaan otteeseen, mm. lentokentän siirrytyä Pirkkalan puolelle 1980-luvulla. Alueeseen kuuluvat Härmälän teollisuusalue ja Pyhäjärven rantapuisto, Nuolialantien asuin- ja liiketalot, Toivonkadun ja Tuomaankadun pienkerrostalot. Asemakaavalla on suojeltu laajahko omakotitaloalue, talot rakentuneet 1920-40-luvuilla. Härmälän tunnusmerkki on kerroksellinen ja osa-alueittain yhtenäinen rakennuskanta. Puolustushallinnon rakennusperinnön säilyneet osat Pyhäjärven rannassa ovat ilmailuhistoriallisesti merkittäviä.

Peltolammi M22

Peltolammi on keuhkokaavioon perustuva metsälähiö. Alue koostuu keskeisestä puistosta, lamelli- ja pistetaloista sekä koulusta, 1960-luvulta alkaen. Peltolammi on ajallisesti ja tyylillisesti hyvin yhtenäinen kokonaisuus. Rakennuskanta muodostuu yhtenäisen arkkitehtuurin omaavista lamellitaloista, pistetaloista ja rivitaloista. Lähiöasemakaava v. 1964 on toteutunut pääosin. Peltolammi edustaa väljää 1960-luvun lähiökauden rakennustapaa, jossa elementtitekniikka ei ole johtanut yksitoikkoiseen yleisvaikutelmaan. Lamellien, pistetalojen ja rivitalojen suhde on tasapainoinen. Peltolammilla toteutettiin ensimmäistä kertaa Suomessa 3M-modulia. Ensimmäiset lamellitalot valmistuivat Vaahterakujan varrelle ja tällä hetkellä iso osa niistä on opiskelija-asuntoja. Koko alueen rakennuksissa on käytetty herkkää vaaleaa väriskaalaa.

Pyynikin kohteet ja Viikinsaari / Viikinsaaren ravintola M23

Viikinsaari kuului 1800-luvun alkupuolella Nikkilän taloon ja sittemmin saaren osti Viikin kartanon omistaja, minkä myötä nykyinen nimi syntyi. 1870-luvun alusta lähtien leipuri- ja kondiittorimestari Tallqvist piti ravintolaliikettä saaressa. Ravintola oli tamperelaisen herrasväen suosima ulkoilmaravintola aina 1880-luvun loppupuolelle saakka, jolloin se suljettiin. Sen jälkeen siellä oleili muutaman vuoden Tallqvistin pässejä ja riehakasta joutoväkeä Pirkkalasta ja Tampereelta. Vuonna 1893 kaupunki osti saaren ja uusi ravintola rakennettiin palaneen tilalle 1895, mutta sekin paloi. Nykyinen ravintola rakennettiin v. 1900.

Näsinneula ja taidemuseo M24

Mustanlahden satama ja purjehdusseuran paviljonki M25

Kohde koostuu kaavakartalla kahdesta erillisestä kohdemerkinnästä: lännempänä olevasta Mustanlahden satama-alueesta ja idempänä olevasta Purjehdusseuran paviljongista.

Pirkankadun länsipää M26

Uimahalli, taidemuseot ja Amurin työläismuseokortteli M27

Taidemuseot viittaa Tampereen taidemuseoon ja Hiekan taidemuseoon.

Koulukatu M28

Kauppakatu M29

Juhannuskylä M30

Tammelan teollisuuskohteet ja tori M31

Kohde koostuu kaavakartalla viidestä erillisestä kohdemerkinnästä. Kohteista läntisimpänä on PMK:n talo. Siitä itään on Branderin kenkätehdas Tammelan puistokadun varrella. Tammelantori, ympäristön tehdas ja asuintalot on osoitettu yhdellä kohdemerkinnällä. Torista kaakkoon on yhdellä kohdemerkinnällä Salhojankadun kenkätehtaat. Eteläisin kohde on Attilan kenkätehdas Itsenäisyydenkadun eteläpuolella.

Tullinalue ja Sorsapuisto M32

Tampereen Yliopiston päärakennus laajennuksineen M33

Kaupin sairaala asuinrakennuksineen M34

Lapinniemen tehdasyhdyskunta M35

PAIKALLISESTI ARVOKAS RAKENNETTU KULTTUURIYMPÄRISTÖ

Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä tulee turvata ja edistää alueen kaupunkikuvan ja rakennusperinnön arvojen säilymistä ja edelleen kehittämistä. Uusi rakentaminen on sopeutettava alueen kulttuuriympäristön ominaispiirteisiin ja ajalliseen kerroksellisuuteen. Kohteiden indeksi viittaa selostuksessa esitettyyn luetteloon. Jälleenrakennuskauden alueilla ei tule sallia alkuperäiseen kaupunkirakenteeseen ja -kuvaan olennaisesti vaikuttavia muutoksia.

Kohteita lisätty. Kaavakartalle on lisätty 14 kohdetta. Määräystä muutettu. Poistettu kaavamääräysotsikosta kohteiden indeksinumero (P1-19).

Kaavamääräyksen kuvaus

Kohteista kahdeksan ensimmäistä (P1-8) perustuvat EHYT-hanketta varten vuosina 2009-2011 laadittuihin keskustan ulkopuolisten asuinalueiden selvityksiin. Kyseiset selvitykset kattavat Hervantaa lukuun ottamatta kaikki keskustan ulkopuolella sijaitsevat merkittävät kerrostalovaltaiset alueet 1940-luvulta 1980-luvun alkuun. Kaavakartalla osoitetut kahdeksan aluetta sisältävät selvitysten yhteenvetokartoilla punaisella värillä esitetyt aikakauden edustavat asuinalueet tai alueen osat. Näillä alueilla alkuperäinen korttelirakenne, ympäristö ja rakennuskanta ovat säilyneet ja ne on arvioitu selvityksissä

arkkitehtonisesti arvokkaiksi kokonaisuuksiksi. Kyseiset alueet ovat arkoja muutoksille. Kohteista yksitoista seuraavaa (P9-19) perustuvat vuonna 2016 valmistuneeseen selvitykseen "Yhtenäisten pientaloalueiden arvoselvitys, jälleenrakennuskausi". Selvitys keskittyi alueisiin, jotka oli osoitettu kantakaupungin yleiskaavassa 1988 merkinnällä /SJ, jälleenrakennuskauden alue. Kaavamääräyksessä mainitut säilytettävät kulttuuriympäristön ominaispiirteet tarkoittavat jälleenrakennuskauden alueiden rakennusten osalta esimerkiksi julkisivumateriaaleja, kattokaltevuuksia, julkisivuaukotusta ja rakennusten ulokkeita. Asuin- ja talousrakennusten sijainnin ja koon tulee sopeutua alueen alkuperäiseen luonteeseen, ja myös katutilan ominaisuuksissa tulee säilyttää alkuperäistä luonnetta. Mikäli alueella laaditaan vain yhtä tonttia koskeva asemakaavamuutos, kaava-asiakirjoissa tulee esittää periaatteet siitä, miten ympäröivillä tonteilla voidaan toteuttaa vastaava muutos, esim. täydennysrakentaminen. Kaupunkirakenteeseen ja -kuvaan olennaisesti vaikuttavat muutokset tarkoittavat mm. tonttijakoja, jotka johtavat alueen alkuperäisen luonteen muutoksiin mm. rakenteen tiiveyden ja katunäkymien osalta. Alueita koskevia muutoksia suunniteltaessa tulee kiinnittää huomioita myös kasvullisten alueen osien merkitykseen alueen kaupunkikuvassa ja alkuperäisessä asemakaavassa. Myös ympäröivien alueiden maankäyttö saattaa vaikuttaa kulttuuriympäristön arvojen säilymiseen. Vaikutuksia arvojen säilymiseen tuleekin arvioida myös muutettaessa maankäyttöä arvoalueiden välittömässä läheisyydessä. Kohteista 14 viimeistä (P20-P33) perustuvat 2024 valmistuneeseen selvitykseen Tampereen keskustan rakennetun kulttuuriympäristön selvitys. Yksittäinen kaavakartalle osoitettu kohdemerkintä voi pitää sisällään useamman arvokkaaksi arvioidun aluekokonaisuuden tai rakennuksen; kaavakartalla esitetty kohdemerkintä viittaa yleensä yhden kaupunginosan paikallisesti arvokkaiksi arvioituihin kulttuuriympäristöihin.

Luettelo paikallisesti arvokkaista rakennetuista kulttuuriympäristöistä:

Tohlopin rivitaloyhtiöitä P1

EHYT-selvityksen kohde. Tohlopinkadun rivitalot (Tohlopin itäisempi alue) edustavat konstruktivistista tyylisuuntausta. Arkkitehtuuri on onnistunutta. Alkuperäinen vaalea seinäväri on säilytetty. Alueen monipuoliset viheralueet ovat hyvin asukkaiden saavutettavissa. Katraankadun väljä rivitaloalue (läntisempi alue) vuodelta 1970 on vihreine piha-alueineen hyvä esimerkki aikansa pientaloarkkitehtuurista. Läntisempi alue ei sisältynyt kantakaupungin yleiskaavan 2040 arvoalueisiin.

Kohmankaaari / Ristikivi P2

EHYT-selvityksen kohde. Kerrostaloryhmä on rakennettu 1964-73. Alue edustaa "asumasolua", jossa on keskeinen puisto ja ulkosyötteinen katuverkko. 1963 perustettu Ristikukkula oli Tampereen ensimmäinen asunto-osuuskunta ja yksi maan varhaisimpia. Aluetta on täydennetty rivitaloilla 1970-luvulla ja uusilla kerrostaloilla viime vuosina. Kohmankaaren itäosan rivitaloalue on arkkitehtonisesti edustava.

Raholan asuinalueet ja Piikahaka P3

EHYT-selvityksen kohde. Omakotitalot on rakennettu 1950-luvulta alkaen, keskusta-alueen kerrostalot 1960-luvulta alkaen. Alue on metsäkaupunki-ihanteen mukainen: alueella on oma lähipuisto, asuntokanta on monipuolista ja palvelut on keskitetty aukion laidoille. EHYT-selvityksessä arvokkaaksi kokonaisuudeksi arvioidut kokonaisuudet sisältyvät pääosin yleiskaavan merkintään P12.

Lentävänniemi P4

EHYT-selvityksen kohde. Lentävänniemi oli ensimmäisiä aluerakennuskohteita Tampereella. Aluerakentaminen alkoi, kun maat siirtyivät kaupungin omistukseen. Lentävänniemen ja viereisen Jänislahden asuntoalueen historia ulottuu kivikaudelle. Lentävänniemi oli vuoteen 1950 asti Ylöjärveä.

Rautaharkko P5

EHYT-selvityksen kohde. Alue on perustettu Hatanpään kartanon maille ja maat siirtyivät v. 1913 kaupungin omistukseen. V. 1949 alue asemakaavoitettiin ja alueen rakentuminen tapahtui pääosin 1950-luvulla. Alueelle sijoittuu pääasiassa pientaloja. Alueen merkittävin kerrostaloryhmä on Kartanonkadun kiilamaisen tontin 1969 valmistuneet neljä eri taloa sisältävä Lokomonlinna tai Lokomonhovi (lempinimeltään "Kultaharkko"). Viheralue talojen välissä kuvastaa hyvin rakennusajankohdan piharakennustyyliä.

Taatala P6

EHYT-selvityksen kohde. Taatalan tori ja Koivistontien varsi muodostavat 1950-luvulla kaavoitetun Taatalan keskustan, joka toteutui pääosin 1960-luvun alkupuolella. Koivistontien rapatut/punatiiliset rintamamieskerrostalot 1960-luvulta muodostavat edustavat ja korkeatasoiset 1960-luvun alun kaupunkikorttelit.

Linnainmaa P7

EHYT-selvityksen kohde. Kohde ei sisältynyt kantakaupungin yleiskaavan 2040 arvoalueisiin. Alueen suunnittelusta on vastannut Arkkitehtitoimisto Pekka Ilveskoski & kumppanit. Alueen rakennuskanta on säilyttänyt alkuperäisen, 80-luvulle tyypillisen ilmeensä. Alueen rakennukset ovat ilmeeltään yhtenäisiä - paikoin vaikutelma on jopa monotoninen. Kerrostaloissa käytetyt aiheet, kuten punatiilinen materiaalimaailma, valkoiset detaljit sekä päätyjen neliskanttiset erkkeri-ikkunat toistuvat rivitaloissa. Kerrostaloalue jatkuu tyyliltään varsin yhtenäisenä Lahtomäenkadun pohjoispuoliselle alueelle, joka ei EHYT-selvityksen johtopäätösten vuoksi ole yleiskaavan arvoaluetta.

Kaukajärvi P8

EHYT-selvityksen kohde. Saarenvainionkadun kerrostalot on rakennettu 1968-73. Alue muodostaa Kaukajärvellä uudemman rakentamisen eheimmän kokonaisuuden.

Kalkku 1 P9

Yhtenäisten pientaloalueiden arvoselvityksessä (jälleenrakennuskausi) 2016 arvioitu alue. Sisältää Kalkun länsiosissa Juuselankadun ja Juuselankujan varrella olevia alueita. On arvioitu selvityksessä arvojen säilyneisyyden osalta II-luokkaan, jossa merkittäviä alkuperäisiä arvoja on säilynyt.

Kalkku 2 P10

Yhtenäisten pientaloalueiden arvoselvityksessä (jälleenrakennuskausi) 2016 arvioitu alue. Sisältää Kalkun itäosissa Pitkäniemenkadun itäpuolella olevia alueita. On arvioitu selvityksessä arvojen säilyneisyyden osalta II-luokkaan, jossa merkittäviä alkuperäisiä arvoja on säilynyt.

Ikuri P11

Yhtenäisten pientaloalueiden arvoselvityksessä (jälleenrakennuskausi) 2016 arvioitu alue. Sisältää Ikurin eteläosissa Ikurintien, Kylväjäntien ja Kyntäjäntien varrella olevia alueita. On arvioitu selvityksessä arvojen säilyneisyyden osalta II-luokkaan, jossa merkittäviä alkuperäisiä arvoja on säilynyt.

Rahola P12

Yhtenäisten pientaloalueiden arvoselvityksessä (jälleenrakennuskausi) 2016 arvioitu alue. Sisältää Ippisenkadun ja osittain Voionmaankadun varrella olevia alueita. On arvioitu selvityksessä arvojen säilyneisyyden osalta I-luokkaan, jossa alueen alkuperäiset arvot lähes säilyneet.

Niemi P13

Yhtenäisten pientaloalueiden arvoselvityksessä (jälleenrakennuskausi) 2016 arvioitu alue. Sisältää Niemen alueen pohjoisosaa Tapulinkadun, Lauttakadun ja Pirttikadun varrella. On arvioitu selvityksessä arvojen säilyneisyyden osalta II-luokkaan, jossa merkittäviä alkuperäisiä arvoja on säilynyt.

Jokipohja P14

Yhtenäisten pientaloalueiden arvoselvityksessä (jälleenrakennuskausi) 2016 arvioitu alue. Sisältää Koskuentien, Päiväläisentien ja Haavikontien varrella olevat alueet. On arvioitu selvityksessä arvojen säilyneisyyden osalta I-luokkaan, jossa alueen alkuperäiset arvot lähes säilyneet.

Järvensivu P15

Yhtenäisten pientaloalueiden arvoselvityksessä (jälleenrakennuskausi) 2016 arvioitu alue. Sisältää Kuikankadun varrella ja Iidesrannassa Tiirantaipaleen ja Pöllöntaipaleen välillä olevia alueita. On arvioitu selvityksessä arvojen säilyneisyyden osalta II-luokkaan, jossa merkittäviä alkuperäisiä arvoja on säilynyt.

Uusikylä P16

Yhtenäisten pientaloalueiden arvoselvityksessä (jälleenrakennuskausi) 2016 arvioitu alue. Sisältää Kontionkadun varrella ja Uudenkylänkadun länsipuolella olevia alueita. On arvioitu selvityksessä arvojen säilyneisyyden osalta I-luokkaan, jossa alueen alkuperäiset arvot lähes säilyneet.

Ruotula P17

Yhtenäisten pientaloalueiden arvoselvityksessä (jälleenrakennuskausi) 2016 arvioitu alue. Sisältää Yli-Huikkaantien ja Ali-Huikkaantien varrella ja Koukkutien länsipuolella olevia alueita. On arvioitu selvityksessä arvojen säilyneisyyden osalta II-luokkaan, jossa merkittäviä alkuperäisiä arvoja on säilynyt.

Takahuhti P18

Yhtenäisten pientaloalueiden arvoselvityksessä (jälleenrakennuskausi) 2016 arvioitu alue. Sisältää Irjalan makasiinia ja päiväkotia ympäröivät alueet Kuusimäenkadun, Kolarinkadun, Loutunkadun ja Irjalankadun molemmin puolin. On arvioitu selvityksessä arvojen säilyneisyyden osalta I-luokkaan, jossa alueen alkuperäiset arvot lähes säilyneet.

Pappila P19

Yhtenäisten pientaloalueiden arvoselvityksessä (jälleenrakennuskausi) 2016 arvioitu alue. Sisältää Tanhuankadun länsipuolen ja Kukkoinkivenkadun varrella olevat alueet. On arvioitu selvityksessä arvojen säilyneisyyden osalta II-luokkaan, jossa merkittäviä alkuperäisiä arvoja on säilynyt.

Kohteet P20-33:

Luettelo vuonna 2024 valmistuneessa Tampereen keskustan rakennetun kulttuuriympäristön selvityksessä mainituista kohteista. Yksittäinen kaavakartalle osoitettu kohdemerkintä voi pitää sisällään useamman arvokkaaksi arvioidun aluekokonaisuuden tai rakennuksen; kaavakartalla esitetty kohdemerkintä viittaa yleensä yhden kaupunginosan paikallisesti arvokkaiksi arvioituihin kulttuuriympäristöihin.

Särkänniemen (VIII) kohteet P20

Amurin (IV ja V) kohteet P21

Kaakinmaan (VI) kohteet P22

Nalkalan (III) kohteet P23

Finlaysonin (I) kohteet P24

Tampellan (IX) kohteet P25

Kyttälän (XI) kohteet P26

Kyttälän (XII) kohteet P27

Ratinan (XIII) kohteet P28

Lapinniemen kohteet P29

Osmonmäen (XIV) kohteet P30

Tammelan (XV ja XVI) kohteet P31

Tullin (XVII) kohteet P32

Kalevanharjun (XVIII) kohteet P33

MUINAISJÄÄNNÖSKOHDE

Muinaismuistolailla rauhoitettu muinaismuistokohde, kiinteä muinaisjäännös. Alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen ja muu siihen kajoaminen on muinaismuistolain nojalla kielletty. Aluetta koskevista toimenpiteistä on neuvoteltava museoviranomaisen kanssa ja pyydettävä lausunto. Muinaisjäännöksen laajuus tulee selvittää ennen alueen asemakaavoittamista. Asemakaavoituksen yhteydessä on huomioitava myös kohteen kytkeytyminen riittävän laajasti arvokkaisiin kulttuuriympäristöihin ja maisemaan. Vesialueiden muuttuvan käytön yhteydessä on arvioitava vedenalaiseen kulttuuriperintöön liittyvien selvitysten tarpeellisuus yhteistyössä museoviranomaisen kanssa. Kohteiden indeksi viittaa selostuksessa esitettyyn luetteloon.

Kohteita lisätty. Kaavakartalle on lisätty inventoidut muinaisjäännökset. Määräystä muutettu. Poistettu kaavamääräysotsikosta kohteiden indeksinumero (SM1-60).

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu Pirkanmaan maakuntamuseon tekemän selvityksen mukaiset muinaisjäännöslöydöt, teollisuuskohteet ja sotahistorialliset kohteet. Ne ovat muinaismuistolain 295/1963 mukaisesti suojeltuja kiinteitä muinaisjäännöksiä ja laki suojaa myös niiden lähiympäristön. Muinaisjäännöskohteita ovat esimerkiksi vanhat rajamerkit ja maakuopanteet. Selvitys valmistui v. 2017 yleiskaavatyötä varten. Vaiheyleiskaavassa merkintöjä on täydennetty uusien selvitysten pohjalta. Muinaisjäännöksen laajuus ja säilyneisyys tulee selvittää ennen alueen asemakaavoittamista. Maisemallisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaat ominaispiirteet tulee säilyttää. Alueella sijaitsevien muinaisjäännöskohteiden ja niiden lähialueiden maankäyttöä, rakentamista ja hoitoa suunniteltaessa tulee kiinteiden muinaisjäännösten lisäksi ottaa huomioon muinaisjäännösten suoja-alueet, maisemallinen sijainti ja mahdollinen liittyminen arvokkaisiin maisema-alueisiin ja/tai kulttuuriympäristöihin. Muinaismuistolain mukaan suoja-alueen muodostaa vähintään 2m säde kohteesta. Museoviranomainen määrittelee suoja-alueen tapauskohtaisesti.

Luettelo muinaisjäännöskohteista:

SM1: Mustalammi; Tyyppi puolustusvarustukset; Ajoitus historiallinen

SM2: Villilänsalmi; Tyyppi puolustusvarustukset; Ajoitus uusi aika

SM3: Ulvila-Tampere-tie 1; Tyyppi kulkuväylät; Ajoitus historiallinen

SM4: Kalkku Mustavuori; Tyyppi puolustusvarustukset; Ajoitus historiallinen

SM5: Kalkku Mustavuori 2; Tyyppi maarakenteet ; Ajoitus historiallinen

SM6: Kaarilan rakuunatorppa; Tyyppi asuinpaikat ; Ajoitus historiallinen

SM7: Harjun hautausmaa; Tyyppi hautapaikat ; Ajoitus historiallinen

SM8: Miesmäenpuisto; Tyyppi puolustusvarustukset ; Ajoitus historiallinen

SM9: Pyhällönpolku; Tyyppi kivirakenteet ; Ajoitus ajoittamaton

SM10: Lielahdenkatu; Tyyppi kivirakenteet ; Ajoitus ajoittamaton

SM11: Lentävänniemi 1; Tyyppi kivirakenteet; Ajoitus esihistoriallinen

SM12: Lentävänniemi 2; Tyyppi hautapaikat; Ajoitus pronssi- ja/tai rautakautinen

SM13: Lentävänniemi 3; Tyyppi asuinpaikat; Ajoitus kivikautinen

SM14: Reuharinniemi; Tyyppi hautapaikat; Ajoitus pronssi- ja/tai rautakautinen

SM15: Niemi 2; Tyyppi kivirakenteet; Ajoitus historiallinen

SM16: Niemen kylä (Niemis); Tyyppi asuinpaikat; Ajoitus historiallinen

SM17: Lielahti rustholli; Tyyppi asuinpaikat; Ajoitus historiallinen

SM18: Pispalan tori; Tyyppi työ- ja valmistuspaikat; Ajoitus historiallinen

SM19: Pispa; Tyyppi asuinpaikat; Ajoitus kivikautinen

SM20: Pispala (Pispala); Tyyppi asuinpaikat; Ajoitus historiallinen

SM23: Mäkikatu 35; Tyyppi puolustusvarustukset; Ajoitus historiallinen

SM24: Mäkikatu 24; Tyyppi puolustusvarustukset; Ajoitus historiallinen

SM25: Pispalan koulu; Tyyppi puolustusvarustukset; Ajoitus historiallinen

SM26: Pispalanharju; Tyyppi puolustusvarustukset; Ajoitus historiallinen

SM27: Susikolunpuisto; Tyyppi puolustusvarustukset; Ajoitus historiallinen

SM28: Tahmelan lähde; Tyyppi kultti- ja tarinapaikat; Ajoitus ajoittamaton

SM29: Pispalan pulteriaita; Tyyppi kivirakenteet (rajamerkit); Ajoitus historiallinen

SM30: Pyynikin tulitikkutehdas; Tyyppi teollisuusrakennukset; Ajoitus 1800-luvun jälkipuoli

SM31: Hatanpää, Hatanpään muistokivi; Tyyppi muistomerkit, kultti- ja tarinapaikat; Ajoitus historiallinen

SM32: Lappi Rauhaniemi; Tyyppi taide, muistomerkit; Ajoitus historiallinen

SM33: Aurinkokallio; Tyyppi taide, muistomerkit; Ajoitus historiallinen

SM34: Niihama Soukko; Tyyppi kivirakenteet; Ajoitus historiallinen

SM36: Ruske Waha; Tyyppi rajamerkit; Ajoitus historiallinen

SM37: Aitovuoren rako; Tyyppi muistomerkit; Ajoitus historiallinen

SM38: Pappinen 1; Tyyppi asuinpaikat; Ajoitus kivikautinen

SM39: Heikkilänpuisto; Tyyppi taide, muistomerkit, hakkaukset; Ajoitus ajoittamaton

SM40: Linna; Tyyppi kivirakenteet; Ajoitus rautakautinen

SM41: Kukkojenkivenmäki; Tyyppi hautapaikat; Ajoitus rautakautinen

SM42: Takahuhti; Tyyppi asuinpaikat; Ajoitus historiallinen

SM43: Veijanmäenkatu; Tyyppi asuinpaikat; Ajoitus rautakautinen

SM44: Pappulanmäki; Tyyppi hautapaikat; Ajoitus rautakautinen

SM45: Veijankuja; Tyyppi hautapaikat; Ajoitus rautakautinen

SM46: Kalevanrinne NW; Tyyppi työ- ja valmistuspaikat; Ajoitus historiallinen

SM47: Kalevankangas; Tyyppi maarakenteet, tapahtumapaikat; Ajoitus historiallinen

SM48: Kalevanrinne SE; Tyyppi maarakenteet; Ajoitus historiallinen

SM49: Kokinpelto; Tyyppi asuinpaikat; Ajoitus kivikautinen

SM50: Messukylän kirkko; Tyyppi kirkkorakenteet; Ajoitus keskiaikainen

SM51: Turtola (Messukylä); Tyyppi asuinpaikat; Ajoitus historiallinen

SM52: Turtolan makasiini; Tyyppi muistomerkit; Ajoitus historiallinen

SM53: Finninmäki; Tyyppi kivirakenteet; Ajoitus historiallinen

SM54: Lukonlahdentie; Tyyppi työ- ja valmistuspaikat; Ajoitus historiallinen

SM55: Pärrinkoski; Tyyppi työ- ja valmistuspaikat; Ajoitus historiallinen

SM56: Peltolammin kipinäaita; Tyyppi kulkuväylät; Ajoitus historiallinen

SM57: Levo 1; Tyyppi kivirakenteet; Ajoitus historiallinen

SM58: Rajasaari; Tyyppi kivirakenteet; Ajoitus historiallinen

SM59: Multivuori; Tyyppi kivirakenteet, kiviaidat; Ajoitus historiallinen

SM60: Muuransuo; Tyyppi kivirakenteet; Ajoitus historiallinen

SM61: Sikosuo; Tyyppi puolustusvarustukset; Ajoitus historiallinen

SM62: Arranmaanoja 1; Tyyppi kivirakenteet, asuinpaikat; Ajoitus historiallinen

SM63: Hiidentie Multivuori 2; Tyyppi kulkuväylät; Ajoitus historiallinen

SM64: Hiidentie Multivuori 1; Tyyppi kulkuväylät; Ajoitus historiallinen

SM65: Frenckellin koskisiipi; Tyyppi kivirakenteet, teollisuuskohteet; Ajoitus 1800-1900-luvut

SM66: Tampellan masuuni; Tyyppi teollisuuskohteet; Ajoitus historiallinen, 1800-luku

SM67: Mustalahti 3; Tyyppi alusten hylyt, hylyt (puu); Ajoitus historiallinen, 1800-luku

SM68: Mustalahti 1; Tyyppi alusten hylyt, hylyt (puu); Ajoitus historiallinen, 1800-luku

SM69: Särkänniemi 3; Tyyppi alusten hylyt, hylyt (puu); Ajoitus historiallinen

SM70: Särkänniemi 1; Tyyppi alusten hylyt, hylyt (puu); Ajoitus historiallinen

SM71: Lappi; Tyyppi raaka-aineiden hankintapaikat, louhokset; Ajoitus historiallinen

SM72: Arranmaanoja 1; Tyyppi asuinpaikat, talonpohjat, kivirakenteet, kiviaidat, kellarit; Ajoitus historiallinen, 1800-luku

SM73: Hiidentie Multivuori 2; Tyyppi kulkuväylät, tienpohjat; Ajoitus historiallinen

SM74: Hiidentie Multivuori 1; Tyyppi kulkuväylät, tienpohjat; Ajoitus historiallinen

SM75: Huringin pelto; Tyyppi löytöpaikat; Ajoitus historiallinen, rautakautinen, viikinkiaika, ristiretkiaika

SM76: Rantamaa; Tyyppi kivirakenteet, röykkiöt; Ajoitus esihistoriallinen

SM77: Kuokkamaa; Tyyppi kivirakenteet, rajamerkit; Ajoitus esihistoriallinen

SM78: Ojalan turverata ja -tehdas; Tyyppi työ- ja valmistuspaikat; Ajoitus historiallinen, 1900-luku

MUU ARKEOLOGINEN KULTTUURIPERINTÖ-KOHDE

Maankäytön suunnittelussa tulee ottaa huomioon muut arkeologiset kulttuuriperintökohteet ja niiden ympäristö. Alueella sijaitsevien historiallisten rakenteiden ja kerrostumien poistaminen on sallittua vain erityisestä syystä ja riittävän arkeologisen dokumentoinnin jälkeen. Aluetta koskevista suunnitelmista on kuultava museoviranomaisia. Asemakaavoituksen yhteydessä on huomioitava myös kohteen kytkeytyminen riittävän laajasti arvokkaisiin kulttuuriympäristöihin ja

maisemaan. Kohteiden indeksi viittaa selostuksessa esitettyyn luetteloon.

Kohteita lisätty. Kaavakartalle on lisätty inventoidut muut arkeologiset kulttuuriperintökohteet. Määräystä muutettu. Poistettu kaavamääräysotsikosta kohteiden indeksinumero (s1-45).

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu Pirkanmaan maakuntamuseon tekemän selvityksen mukaiset muut kulttuuriperintökohteet, kuten asuinpaikat/kylätontit ja tiiliruukit. Selvitys valmistui v. 2017 yleiskaavatyötä varten. Vaiheyleiskaavassa merkintöjä on täydennetty uusien selvitysten pohjalta. Maisemallisesti säilyneet ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaat ominaispiirteet tulisi säilyttää. Alueella sijaitsevien kohteiden ja niiden lähialueiden maankäyttöä, rakentamista ja hoitoa suunniteltaessa tulee lisäksi ottaa huomioon maisemallinen sijainti ja mahdollinen liittyminen arvokkaisiin maisema-alueisiin ja/tai kulttuuriympäristöihin. Historiallisten (sota-, asutus-, tie-, tms.) rakenteiden ja kerrostumien poistaminen on sallittua vain erityisestä syystä.

Luettelo muista arkeologisista kulttuuriperintökohteista:

Ulvila-Tampere-tie 2 s1
Raholan kartano s2
Tohloppi s3
Kaarila s4
Kaarilan - Hyhkyn tie s5
Hyhky (Hyhky) s6
Epilänharju s7
Nottbeckin hautausmaan tie s8
Hiedanrannan möljä s9
Pättiniemenpuisto s10
Pöllipuisto s11
Ollinoja rajamerkki 8 s12
Siivikkala s13
Reuharinsaari s14
Näsijärvi (hylky) s15
Pyynikki s16
Pyynikinrinne s17
Vihilahti/Metsola (Metsolan laivalaituri) s18
Härmälänoja s19
Sulkavuori s20
Romsinlahti s21
Venevalkama s22
Pohjoiskallio s23
Kaupinpuisto s24
Kaupinojan saha s25
Kaupinojanlahti 1 s26
Tuomikallio s27
Kaupin kivirakenne 2 s28
Puolimatkan tiilitehdas s29
Järvensivu s30
Puhoonlahti s31
Takahuhti Irjala s32
Ristinarkku (Takahuhti) s33
Jankankatu 19 s34
Provasti (Pappila) s35
Sikosuonmäki s36
Messukylä (Turtola) 2 s37
Tampere - Kangasala-tie s38
Juva s39
Haihara Keskinen ja Alanen s40
Haihara Ylinen s41
Juvela s42
Leinola s43
Pöngänmäen torppa s44
Lintukalliontie s45
Mustalammi 4 s46
Mustalammi 3 s47
Kaunistonpolku s48
Laalahti s49
Reuharinniemi 3 s50
Pölkkylä rantapengerrys s51
Varvarintorppa s52
Makkarajärvi s53
Onkiniemi s54
Onkiniemen ranta s55
Särkänniemi 6 s56
Särkänniemen pengerrys s57
Mustalahti 4 s58
Tampereen höyrypolttimo s59
Kotkankallio s60
Tammerkoski 3 s61
Tammerkoski 1 s62
Tammerkoski 8 s63
Koukkuniemi s64
Vanamonpolku s65
Vaakonpuisto s66
Lehtisaari s67
Pispalan tukkitie 1 s68
Santalahden seisake s69
Onkiniemen panimo s70
Näsijärven panimo s71
Mustalahti 5 s72
Frenckellin kalkkiruukki s73
Kaupinojanlahti s74

■ LAILLA SUOJELTU KOHDE

Merkinnän kohteet on suojeltu kirkkolailla. Kohteiden indeksi viittaa selostuksessa esitettyyn luetteloon.

Määräystä muutettu. Poistettu kaavamääräysotsikosta kohteiden indeksinumero (R1-5).

Kaavamääräyksen kuvaus

Kohteet tulee ottaa huomioon asemakaavoituksessa. Lailla on suojeltu yleensä vain rakennus, joissain tapauksissa myös rakennukseen kiinteästi liittyvä piha-alue.

Luettelo lailla suojelluista kohteista:

Viinikan kirkko R1
Kalevankankaan kappeli R2
Kalevan kirkko R3
Messukylän vanha kirkko R4
Messukylän kirkko R5

–···– YLEISKAAVA-ALUEEN RAJA

Kartta 4 - Kestävä vesitalous, ympäristöterveys ja yhdyskuntatekninen huolto

YLEISMÄÄRÄYS
Asemakaavoituksen ja muiden hankkeiden yhteydessä on selvitettävä tarve melu- ja ilmanlaatuselvityksille.

Aiempi aluemerkintä on korvattu yleismääräyksellä.

Kaavamääräyksen kuvaus

Jos melun päiväajan keskiäänitaso ylittää 55 dB suunnittelualueella kantakaupungin meluselvityksen perusteella nyky- tai ennustetilanteessa, laaditaan erillinen meluselvitys asemakaavan valmisteluvaiheessa tai poikkeusluvan yhteydessä. Rakennuslupavaiheessa tulee tehdä erillinen suunnitelmiin perustuva meluntorjuntasuunnitelma. Meluselvityksen laadintaa tulee myös harkita jos on odotettavissa, että melun enimmäisäänitasot ovat korkeat, esimerkiksi rautateiden läheisyydessä.

YLEISMÄÄRÄYS
Asemakaavoituksen yhteydessä on varmistettava kohteen mahdollinen sijainti turvallisuus- ja kemikaaliviraston (TUKES) määrittelemillä kemikaalilaitosten konsultointivyöhykkeillä. Kohteen sijaitessa kyseisellä vyöhykkeellä on pyydettävä turvallisuus- ja kemikaaliviraston ja pelastusviranomaisen lausunto.

Uusi määräys. Kohteet korvattu yleismääräyksellä.

Kaavamääräyksen kuvaus

Tampereen kantakaupungin alueella on useita Seveso- ja muiden erityislaitosten konsultointivyöhykkeitä eli vyöhykkeitä, jotka turvallisuus ja kemikaalivirasto on määritellyt vaarallisia kemikaaleja ja räjähteitä käsittelevien tuotantolaitosten tai varastojen ympärille. Erityyppisillä laitoksilla vyöhykkeen koko vaihtelee. Kohteiden sijainnit ja laajuudet päivittyvät jatkuvasti ja ajantasaiset tiedot vyöhykkeistä löytyvät TUKESista ja viiveellä päivitettynä Tampereen karttapalvelu Oskarista. Laitoksen vaikutusalueelle sijoittuvassa maankäytön suunnittelussa on pyydettävä turvallisuus- ja kemikaaliviraston ja pelastusviranomaisen lausunto.

E-lä **UUSI LÄMPÖKESKUS**

Määräystä muutettu. Ryydynpohjan voimalaitosvaraus muutettu lämpökeskusvaraukseksi.

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu rakennettavat uudet lämpökeskukset Ryydynpohjassa ja Lielahdessa. Ryydynpohjassa merkinnällä on osoitettu ohjeellinen sijainti uudelle n. 300 MW voimalaitokselle. Laitos voi toteutua aluksi pienenä hakelämpökeskuksena. Hiedanranta-Lielahtea on mahdollisuus kehittää energiaomavaraisena ja geoenergialaitokseen tukeutuvana kaupunginosana. Lämpökeskuksen tilantarve on noin 0,5 ha.

E-sä **UUSI SÄHKÖASEMA**

Kaupin ja Kalevan kohteiden sijainnit ovat muuttuneet.

Merkinnän kuvaus

Merkinnällä on osoitettu rakennettavat uudet sähköasemat. Kaupissa sähköasemalle on varaus asemakaavassa, Hankkiossa ja Kalevassa sähköasemalle tulisi varata sijainti asemakaavoituksen yhteydessä.

Z **110-400 kV SÄHKÖLINJA**

Lisätty toteutettu linja Rautaharkko-Lahdesjärvi välille.

Merkinnän kuvaus

Merkinnällä on osoitettu olemassa olevat sähkönsiirron ilmajohtoalueet. Johtoalueelle ei tulisi sijoittaa toimintaa, joka vaikeuttaa johdon käyttöä, kunnossapitoa tai uusimista. Kaikista johtoalueelle suunniteltavista toimenpiteistä tulisi pyytää johdon omistajan lupa.

Z **KEHITETTÄVÄ SÄHKÖLINJA**
Sähkölinjan saneerauksen yhteydessä tai viereisen maankäytön muuttuessa tutkittava mahdollisuutta linjan maakaapelointiin.

Määräystä muutettu. Risso-Alasjärvi linjalle asetettu kehittämistavoite.

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu Tampereen Sähköverkko Oy:n 110 kV:n ilmajohtojen alue Kaleva-Alasjärvi-Kangasala. Ilmajohtojen maakaapelointia tarkastellaan sitä mukaa kun ympäröivä kaupunkirakenne kehittyy.

VOIMALINJAN YHTEYSTARVE

Yhteystarpeita lisätty.

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu maakuntakaavan mukaiset Tampereen Sähköverkko Oy:n 110 kV voimalinjan yhteystarpeet Nurmi-Naistenlahti, Nurmi-Alasjärvi-Hankkio ja Rautaharkko-Multisilta, muut yhteystarpeet Myllypuro-Nokia, Kaleva-Hankkio-Hepolamminkatu sekä Fingrid Oyj:n uusi 110 kV voimajohtohanke Multisilta-Melo, joka sijoittuu nykyisen voimajohdon rinnalle. Nuolen suunta osoittaa sen sähköaseman, johon voimalinjayhteys on tarpeen rakentaa, ei linjan tarkempaa sijaintia..

E-jä JÄTEASEMA

Nekalan ja Vuoreksen toteutuneiden kohteiden sijainnit muutettu.

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu Nekalan ja Vuoreksen jäteasemat.

E-lv LUMEN VASTAANOTTO

Lisätty Kolmenkulman kohde.

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu toiminnassa olevat Aarikkalan, Ruskon ja Kolmenkulman lumenvastaanottoalueet.

MERKITTÄVÄ UOMA TAI VESIREITTI

Uoma on säilytettävä avoimena tai palautettava avoimeksi. Uoman välitön lähiympäristö tulee säilyttää ja kehittää latvuspeitteisyydeltään yhtenäisenä puustovyöhykkeenä.

Määräystä muutettu. Kohteita lisätty. Muutokset tehty Kantakaupungin pienvesiselvityksen (2022) ja valuma-alueselvityksen (2023) sekä kaupungin asiantuntijatyön pohjalta.

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu kantakaupungin pienvesi- ja vesistöselvityksen (2022) mukaisia merkittäviä uomia. Kohteet tulisi säilyttää avoimena ja vesireitit eli putkitetut osuudet tulisi pyrkiä palauttamaan avoimiksi. Kohteilla on arvoa hulevesien hallinnan, luonto- ja virkistysarvojen sekä ilmastonmuutokseen sopeutumisen näkökulmasta. Uoman välitön lähiympäristö tulisi säilyttää rakentamattomana ja kehittää latvuspeitteisyydeltään yhtenäisenä puustovyöhykkeenä. Asiantuntija-arvio huomioonotettavan lähiympäristön laajuudesta tulisi tehdä hankekohtaisesti perustuen kohteen merkitykseen hulevesien hallinnassa sekä kohteen merkitykseen osana luontoarvo- ja virkistysverkostoa. Määräys ei estä uoman ja lähiympäristön välttämätöntä kunnossapitoa. Merkittävien uomien lisäksi kantakaupungin alueella on pienempiä uomia, joilla on merkitystä huleveden hallinnan sekä muiden ympäristöarvojen kannalta: myös nämä tulisi säilyttää avoimena ja viherympäristöltään yhtenäisenä maankäytön suunnittelussa ja toteutuksessa..

YLEISKAAVA-ALUEEN RAJA

Kantakaupungin yleiskaavayhdistelmä, tarkistetut merkintöjen kuvaukset

MAAN VASTAANOTTO JA -KIERRÄTYS

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu Myllypuron ja Ruskon maanvastaanotto- ja kierrätysalueet. Myllypurossa alue muodostaa kokonaisuuden Nokialle sijoittuvan vastaavan toiminnan kanssa. Ruskossa täyttyneen maanvastaanottoalueen vieressä on tarve tutkia alueen pientä laajentamista.

UUSI LÄMPÖKESKUS

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu rakennettavat uudet lämpökeskukset Ryydynpohjassa ja Lielahdessa. Ryydynpohjassa merkinnällä on osoitettu ohjeellinen sijainti uudelle n. 300 MW voimalaitokselle. Laitos voi toteutua aluksi pienenä hakelämpökeskuksena. Hiedanranta-Lielahtea on mahdollisuus kehittää energiaomavaraisena ja geoenergialaitokseen tukeutuvana kaupunginosana. Lämpökeskuksen tilantarve on noin 0,5 ha.

UUSI SÄHKÖASEMA

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu rakennettavat uudet sähköasemat. Kaupissa sähköasemalle on varaus asemakaavassa, Hankkiossa ja Kalevassa sähköasemalle tulisi varata sijainti asemakaavoituksen yhteydessä.

LUMEN VASTAANOTTO

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu toiminnassa olevat Aarikkalan, Ruskon ja Kolmenkulman lumenvastaanottoalueet.

KEHITETTÄVÄ SÄHKÖLINJA

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu Tampereen Sähköverkko Oy:n 110 kV:n ilmajohtojen alue Kaleva-Alasjärvi-Kangasala. Ilmajohtojen maakaapelointia tarkastellaan sitä mukaa kun ympäröivä kaupunkirakenne kehittyy.

VOIMALINJAN YHTEYSTARVE

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu maakuntakaavan mukaiset Tampereen Sähköverkko Oy:n 110 kV voimalinjan yhteystarpeet Nurmi-Naistenlahti, Nurmi-Alasjärvi-Hankkio ja Rautaharkko-Multisilta, muut yhteystarpeet Myllypuro-Nokia, Kaleva-Hankkio-Hepolamminkatu sekä Fingrid Oyj:n uusi 110 kV voimajohtohanke Multisilta-Melo, joka sijoittuu nykyisen voimajohdon rinnalle. Nuolen suunta osoittaa sen sähköaseman, johon voimalinjayhteys on tarpeen rakentaa, ei linjan tarkempaa sijaintia.

TARVEALUE UUDELLE JÄTEASEMALLE

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu ohjeellinen sijainti miehitetylle ja vaarallisia kotitalousjätteitä vastaanottavalle jäteasemalle. Jäteaseman tilantarve on noin 0,5 ha.

Kartta 5 - Osa-alueiden kehittämisperiaatteet

Tesoman asemanseutu

YLEISMÄÄRÄYS
Muutosalueita kehitetään useamman tontin kokonaisuuksissa siten, että yleiset katu- ja puistoalueet sekä viheryhteydet ratkaistaan osana alueen kehittämistä.

Alueen rautatie- ja ajoneuvoliikenteestä aiheutuvia melu-, tärinä- ja runkomeluhaittoja tulee vähentää alueen suunnittelussa toimintojen ja rakennusten sijoittelun ja massoittelun avulla, rakenteellisin ratkaisuin ja meluestein. Meluntorjuntaratkaisuissa on huomioitava sekä kehittyvä maankäyttö että olemassa oleva asutus.

Kaavamääräyksen kuvaus

Tesoman lähijunapysäkin ympäristöön on laadittu visiosuunnitelma, jossa on esitetty alueen tavoiteltu maankäytön muutos ja muutoksen edellyttämät uudet kävelyn ja pyöräilyn yhteydet sekä uudet ja vahvistettavat viheryhteydet. Suunnitelma on laadittu huomioimatta nykyisiä kiinteistörajoja. Maankäytön muutosta suunniteltaessa tulee huomioida yleiskaavassa osoitetut uudet yhteystarpeet niin kävelyn ja pyöräilyn kuin viheryhteyksienkin osalta myös yksityisten kiinteistöjen kohdalla. Asemakaavamuutokset tulee laatia riittävän laajoina, useamman kiinteistön kokonaisuuksina, jotta maanomistajien tasapuolinen kohtelu voidaan saavuttaa jakamalla kehittämisestä koituvat taloudelliset hyödyt ja haitat maankäyttösopimuksien avulla maanomistajien kesken.

Tesomalla rautatie aiheuttaa suuren melu- ja tärinäkuormituksen lähialueelleen. Asemakaavoitusvaiheessa on melu-, tärinä- ja runkomeluselvityksiä tarkennettava ja tehtävä mahdollisesti tarkentavia mittauksia, jotta haitat pystytään huomioimaan riittävällä tasolla suunnittelussa ja toimintojen sijoittamisessa. Radan varren melulta pyritään ensisijaisesti suojautumaan rakennusten sijoittelun ja massoittelun (eli muun muassa rakennusten korkeuden ja korttelirakenteen) avulla.

KERROSTALOVALTAINEN TÄYDENNYSALUE
Aluetta täydennetään monipuolisen asumisen alueena. Rakennusten maantasokerrokseen varataan kortteleittain yhteiskäyttötiloja. Muutokset tulee sovittaa alueen kulttuurihistoriallisiin arvoihin. Pysäköinti ratkaistaan kokonaisuutena laitospysäköinnillä.

PIENTALOVALTAINEN TÄYDENNYSALUE
Aluetta täydennetään monipuolisen asumisen alueena. Muutokset tulee sovittaa alueen kulttuurihistoriallisiin arvoihin ja mittakaavaan. Alueen vehreys ja viheryhteydet tulee säilyttää.

KESKUSTATOIMINTOJEN MUUTOSALUE
Aluetta kehitetään asumisen, liike- ja toimitilojen alueena. Maantasokerrokset varataan keskeisillä sijainneilla liike- ja toimitiloiksi. Alueen kulttuurihistorialliset arvot tulee säilyttää. Pysäköinti hoidetaan keskitetysti pysäköintilaitoksissa, joissa varaudutaan tarvittaessa myös liityntäpysäköintiin.

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu Tesoman lähijunapysäkin ympäristön korttelit, joilla mahdollistetaan muutos pitkällä aikavälillä teollisuus- ja toimitila-alueesta keskustatoiminnoille. Alueelle tavoitellaan eri mittakaavaisia rakennuksia, jotka muodostavat kaupunkimaista viihtyisää tilaa ja joiden maantasokerrosten sisäänkäynnit ja aukiot muodostavat aktiivista katutilaa. Yhteistilat avautuvat sisäpihoille ja katutilaan. Keskeisillä paikoilla sijaitsevat liiketilat ja nuorisotila tukevat alueen identiteettiä ja aktivoivat lähijunapysäkin ympäristöä. Alueella sijaitsee merkittävä liikenne-hubi, jonka muodostavat lähijunapysäkki ja Tesoman aluekeskuksen bussipysäkit. Liikenne-hub yhdistää kaikki liikennemuodot ja sen laadukkaat yhteydet alueen kävely- pyöräverkostoon tukevat kestävää liikkumista. Alueelle tavoitellaan kasvikattoja ja mahdollisesti kattopuutarhoja, joissa voi sijaita yksityisiä pihatiloja. Hulevesien hallinta tukeutuu aukiotilojen sadepuutarharatkaisuihin, korttelipihan viivytysalueisiin sekä muodostuvan huleveden määrän hillintään muun muassa kattovihreän ja vettä läpäisevän pinnan määrän avulla.

Kartta 5 - Osa-alueiden kehittämisperiaatteet

Tesoman asemanseutu

ASUMISEN MUUTOSALUE

Aluetta kehitetään monipuolisen asumisen alueena. Korttelit muodostetaan jalankulkupainotteisen viherkadun ympärille. Korttelitasolla tavoitellaan vaihtelevia rakennusten korkeuksia ja monipuolisia rakennustyyppejä. Rakennusten maantasokerrokseen varataan kortteleittain yhteiskäyttötiloja. Pysäköinti ratkaistaan kokonaisuutena laitospysäköinnillä radan varressa.

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu nykyisen Teerivuorenkadun alue, jolla mahdollistetaan muutos pitkällä aikavälillä teollisuus- ja toimitila-alueesta asumisen alueeksi. Asuinrakennusten kerrosluvut kasvavat radan suuntaan suojaten aluetta melulta ja metsäreunaan toteutetaan pienimittakaavaisempia kortteleita. Alueelle tavoitellaan monimuotoista asumista sekä monipuolisia hallinta- ja toteutusmalleja. Alueen keskelle toteutetaan uusi viherkatu ja maantasokerrosten koko korttelikokonaisuutta palvelevat yhteisölliset tilat tulee avata katutilaan elävöittäen kaupunkitilaa sekä kortteleiden sisäpihoja. Suuret korttelipihat avautuvat metsään Killerinpuiston suuntaan ja suurissa luontopohjaisissa pihoissa toiminnot lomittuvat puuston sekaan. Alueella tavoitellaan kasvikattoja, jotka tukevat ekologista verkostoa. Radan varteen kehitetään niittyverkostoa, joka palvelee radansuuntaisena ekologisena yhteytenä. Luonnonmukainen hulevesien hallinta on näkyvä osa korttelipihoja ja viherkadun ilmettä.

UUSI VIHERKATU

Viherkatu toimii kasvillisuudeltaan monipuolisena ja miellyttävänä kaupunkiympäristönä sekä hulevesien käsittely- ja viivytysalueena. Katualueelle tulee toteuttaa puustoisia viherrakenteita ja istutuksia sekä käyttää vettä läpäiseviä pintamateriaaleja. Alueelta varataan tilaa luonnonmukaisten hulevesien käsittely- ja viivytysrakenteiden toteuttamiseksi. Kadulle tulee toteuttaa laadukas kävelyn ja pyöräilyn ympäristö kadun luonteeseen soveltuvalla tavalla.

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu Tesoman asemanseudulla uuden asuinalueen tonttikatu ja Lielahti-Hiedanrannan alueella raitiotiekatu. Tesomalla katu on pienimittakaavainen asuinalueen sisäistä jalankulkua, pyöräilyä, ajoneuvoliikennettä ja oleskelua palveleva katu. Lielahdessa katu sijaitsee kävelykeskustana kehitettävän hitaan liikkumisen alueella, jossa kävely tapahtuu katuympäristössä aina omalla väylällä erotettuna auto- ja pyöräliikenteestä. Viherkatu (Green Street) on katu, jolla pyritään hulevesien hallintaan niiden syntypaikalla sekä kaupunkivihreän lisäämiseen vihreän infrastruktuurin keinoin. Viherkadut tuottavat kaupunkivihreän monihyötyjä tiiviillä rakentamisen alueilla. Viherkaduilla kasvillisuudella, maaperällä ja teknisillä ratkaisuilla, kuten läpäisevillä päällysteillä, imeytetään, hidastetaan, suodatetaan ja puhdistetaan katujen hulevettä. Viherkaduilla hulevedet johdetaan esimerkiksi katutasoa alempana oleviin puustoisiin ja monipuolista kasvillisuutta kasvaviin viheraltaisiin tai -painanteisiin. Painanteen kasvillisuuden tulee olla monipuolista käsittäen erilajisia puita ja pensaita sekä maanpeitekasveja. Painanteen kasvualustan syvyyden tulee olla riittävä mahdollisimman suurten puiden kasvulle. Kasvillisuuden tulee olla luonnon monimuotoisuutta vahvistavaa ja ilmastokestävää sekä mahdollisuuksien mukaan paikallista lajistoa suosivaa. Ilmastokestävällä lajistolla tarkoitetaan monilajista kasvillisuutta, jonka tutkimustiedon perusteella oletetaan selviävän muuttuvassa ilmastossa. Viherkadun suunnittelussa määritellään tapauskohtaisesti tavoitteet muun muassa hulevesien laadulliselle ja määrälliselle hallinnalle, kadun ja kasvualustan kuivatukselle sekä kasvillisuuden määrälle ja laadulle. Tavoitteiden määrittelyssä huomioidaan liikenteelliset lähtökohdat, käytettävissä olevan katutilan laajuus, maanalaisen infran vaatima tilantarve sekä liikenneteknisten ratkaisujen asettamat reunaehdot.

UUSI ALIKULKU

Kartta 5 - Osa-alueiden kehittämisperiaatteet

Tesoman asemanseutu

JALANKULUN JA PYÖRÄILYN YHTEYS- TAI KEHITTÄMISTARVE

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu jalankulun ja pyöräilyn yhteyksien kehittämistarpeet Tesoman asemanseudun ja Alasjärven itäpuolen osa-alueilla.

Tesomalla on tavoitteena luoda suorat ja sujuvat yhteydet Tesoman lähijuna-asemalle Tesoman valtatien itäpuolelta Mediapoliksen ja Kohmankaaren suunnasta. Kun valtatien ylittävä silta levennetään aseman laituriksi, voi itäpuolelta nousta pyöräillen ja kävellen suoraan laiturille tai jatkaa matkaa valtatien yli. Yhteyksiä toteutetaan nykyisten yksityisten tonttien alueelle ja tästä syystä aluetta pyritään kehittämään laajemmissa kokonaisuuksissa, jolloin tulevia hyötyjä ja haittoja voidaan tasata maanomistajien kesken esimerkiksi maankäyttösopimusten avulla.

Alasjärven itäpuolella osoitettu nykyiset Niihamankatu ja Luhtaantie, jotka johtavat Teiskontieltä Niihaman siirtolapuutarha-alueelle. Kyseisellä välillä on tavoitteena kehittää liikkumisen turvallisuutta sekä virkistys- ja luontomatkailupalveluiden saavutettavuutta. Luhtaantie on tarkoitus asemakaavoittaa koko matkaltaan.

VIRKISTYSYHTEYSTARVE

Uusi viheralueiden välinen virkistysyhteys, jota tulee kehittää luonnon monimuotoisuutta tukevana ja latvuspeitteeltään yhtenäisenä. Yhteyden luonne voi vaihdella rakennetusta luonnonmukaiseen.

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu kehitettävät virkistysyhteydet Tesoman asemanseudun ja Lielahti-Hiedanrannan osa-alueilla.

Tesoman asemanseudulla vahvistetaan ja luodaan uusia pohjois-eteläsuuntaisia viher- ja virkistysyhteyksiä uuden asuinalueen ja rata-alueen läpi. Virkistysyhteyksiä radan yli parannettaessa tulee kiinnittää erityistä huomiota siihen, että yhteydet toteutuvat myös latvuspeitteeltään yhtenäisinä ja luonnon monimuotoisuutta tukevina ekologisina yhteyksinä.

Lielahti-Hiedanrannassa kehitetään ja luodaan uusia virkistysyhteyksiä Hiedanrannan alueelta, Lielahdenkadun päästä sekä Viirapuiston alueelta Epilänharjun keskuspuistoon sekä turvataan Näsijärven rannan suuntainen yhteys. Epilänharjulle johtavia yhteyksiä voidaan tutkia, suunnitella ja toteuttaa joko kantatien ja rautatiealueen alittavina tai ylittävinä yhteyksinä.

VAHVISTETTAVA PUUSTOINEN EKOLOGINEN YHTEYS

Alueen puustoinen yhteys on turvattava ja kehitettävä latvuspeitteeltään yhtenäiseksi.

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu vahvistettavat tai kehitettävät puustoiset yhteydet Tesoman asemanseudun ja Lielahti-Hiedanrannan osa-alueilla. Nämä vahvistettavat yhteydet tukevat keskuspuistoverkoston ja ekologisten yhteyksien muodostamaa kokonaisuutta. Yhtenäinen latvuspeite muodostaa ekologisen yhteyden ja mahdollistaa varjoisan virkistys- ja kävely-yhteyden, mikä auttaa ilmastonmuutokseen sopeutumisessa.

Tesoman asemanseudulla vahvistetaan Korvenpuiston pohjoispäästä kohti Kohmankaarta lähtevää yhteyttä sekä Ristimäenkadun alueen pohjois-eteläsuuntaista yhteyttä. Korvenpuiston ja Kohmankaaren välillä on olemassa olevaa katupuustoa, jotka muodostavat tällä hetkellä lähes yhtenäisen latvuspeitteisyyden. Ristimäenkadun alueen yhteys on yksityisten tonttien puustoisuuden varassa, mikä tulee huomioida alueen täydennysrakentamista suunniteltaessa.

Lielahti-Hiedanrannassa vahvistetaan puustoista yhteyttä rannan ja Keskuspuiston välillä sekä yhteyden muodostumista kantatien 65 yli Hiedanrannan Keskuspuiston kohdalla sekä Ylöjärven kuntarajan tuntumassa. Hiedanrannan yhteys muodostetaan rinnakkaiskadun tai -katujen puustoisena ja kasvillisuudeltaan kerroksellisena ja monimuotoisena yhteytenä. Keskuspuiston päästä tulee Epilänharjulle muodostaa puustoinen yhteys huolehtimalla sopivista puuistutuksista tai hyppypuista uudistettavan kantatien välikaistoille. Kuntarajalla tulee tutkia mahdollisuutta puuistutuksiin tai hyppypuihin virkistysalikulun ja tulevan raitiotiesillan kohdalla.

OSA-ALUEEN RAJA

Kartta 5 - Osa-alueiden kehittämisperiaatteet

Lielahti-Hiedanranta

YLEISMÄÄRÄYS
Aluetta kehitetään useamman tontin kokonaisuuksissa siten, että yleiset katu- ja puistoalueet sekä viheryhteydet ratkaistaan osana aluekokonaisuuden kehittämistä. Vähittäiskaupan suuryksikköjä saa sijoittaa vain tilaa vaativan kaupan sekä kaupan ja palvelujen alueille ja kauppakeskukseen.

Alueen kävely- ja pyöräily-yhteyksiä vahvistetaan. Keskeisillä alueilla tulee mahdollistaa julkinen kävely-yhteys korttelialueiden läpi. Asukaspysäköinti osoitetaan pääosin keskitettyihin pysäköintilaitoksiin ja korttelei-den rakentamattomilla piha-alueilla mahdollistetaan maanvaraisen kasvillisuuden istuttaminen.

Viheralueille, tonteille, katualueille ja toreille on lisättävä kaupunkiluonnon monimuotoisuutta vahvistavaa monilajista puustoa ja kasvillisuutta.

Alueen rautatie- ja ajoneuvoliikenteestä aiheutuvia melu-, tärinä- ja runkomeluhaittoja tulee vähentää alueen suunnittelussa toimintojen ja rakennusten sijoittelun ja massoittelun avulla, rakenteellisin ratkaisuin ja meluestein. Meluntorjuntaratkaisuissa on huomioitava sekä kehittyvä maankäyttö että olemassa oleva asutus.

Kaavamääräyksen kuvaus

Lielahden ja Hiedanrannan alueille on valmistunut yleissuunnitelmat vuosina 2022 ja 2020. Suunnitelmissa on esitetty osin yleispiirteisesti alueen tavoiteltu maankäytön muutos ja muutoksen edellyttämät uudet kävelyn ja pyöräilyn yhteydet sekä uudet ja vahvistettavat viheryhteydet. Suunnitelmat on laadittu huomioimatta nykyisiä kiinteistörajoja. Maankäytön muutoksen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida riittävät lähivirkistysalueet sekä yleiskaavassa osoitetut uudet yhteystarpeet niin virkistyksen kuin vahvistettavien puustoisten ekologisten yhteyksien osalta. Samalla tulee huolehtia, että kaupunkiluonnon monimuotoisuutta vahvistava monilajinen puusto ja kasvillisuus alueella lisääntyvät. Lisäksi yleismääräyksellä ohjataan kaupan suuryksikköjen sijoittumista alueella. Suuryksikköjä saa sijoittaa vain niille erikseen osoitetuille alueille.

Asemakaavamuutokset tulee laatia riittävän laajoina, useamman kiinteistön kokonaisuuksina, jotta maanomistajien tasapuolinen kohtelu voidaan saavuttaa jakamalla kehittämisestä koituvat taloudelliset hyödyt ja haitat maankäyttösopimuksien avulla maanomistajien kesken. Keskitetyt pysäköintiratkaisutkin onnistuvat paremmin laajempia kokonaisuuksia yhtä aikaa suunniteltaessa.

Lielahdessa Paasikiventie ja rautatie aiheuttavat suuren melu- ja tärinäkuormituksen lähialueelleen. Asemakaavoitusvaiheessa on tarkennettava melu-, tärinä- ja runkomeluselvityksiä ja tehtävä mahdollisesti tarkentavia mittauksia, jotta haitat pystytään huomioimaan riittävällä tasolla suunnittelussa ja toimintojen sijoittamisessa. .

TILAA VAATIVAN KAUPAN ALUE
Aluetta kehitetään monipuolisten liike- ja toimitilojen alueena. Alueelle saa sijoittaa vähittäiskaupan suuryksiköitä. Alueen toiminnoista pyritään luomaan kokonaisuuksia, joiden sisällä on hyvät jalankulkuyhteydet. Alueelle ei saa sijoittaa asumista.

KAUPAN JA PALVELUJEN ALUE
Aluetta kehitetään monipuolisena kaupan ja palvelujen alueena. Alueelle saa sijoittaa vähittäiskaupan suuryksiköitä. Suuryksiköiden maantasokerrosten tulee avautua kaupunkitilaan. Alueelle ei saa sijoittaa asumista.

KAUPPAKESKUS
Kauppakeskukseen saa sijoittaa vähittäiskaupan suuryksiköitä ja toimitiloja. Suuryksikön maantasokerroksen tulee avautua kaupunkitilaan.

VIRKISTYSYHTEYSTARVE
Uusi viheralueiden välinen virkistysyhteys, jota tulee kehittää luonnon monimuotoisuutta tukevana ja latvuspeitteeltään yhtenäisenä. Yhteyden luonne voi vaihdella rakennetusta luonnonmukaiseen.

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu kehitettävät virkistysyhteydet Tesoman asemanseudun ja Lielahti-Hiedanrannan osa-alueilla.

Tesoman asemanseudulla vahvistetaan ja luodaan uusia pohjois-eteläsuuntaisia viher- ja virkistysyhteyksiä uuden asuinalueen ja rata-alueen läpi. Virkistysyhteyksiä radan yli parannettaessa tulee kiinnittää erityistä huomiota siihen, että yhteydet toteutuvat myös latvuspeitteeltään yhtenäisinä ja luonnon monimuotoisuutta tukevina ekologisina yhteyksinä.

Lielahti-Hiedanrannassa kehitetään ja luodaan uusia virkistysyhteyksiä Hiedanrannan alueelta, Lielahdenkadun päästä sekä Viirapuiston alueelta Epilänharjun keskus-

Kartta 5 - Osa-alueiden kehittämisperiaatteet

Lielahti-Hiedanranta

puistoon sekä turvataan Näsijärven rannan suuntainen yhteys. Epilänharjulle johtavia yhteyksiä voidaan tutkia, suunnitella ja toteuttaa joko kantatien ja rautatiealueen alittavina tai ylittävinä yhteyksinä.

VAHVISTETTAVA PUUSTOINEN EKOLOGINEN YHTEYS

Alueen puustoinen yhteys on turvattava ja kehitettävä latvuspeitteeltään yhtenäiseksi.

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu vahvistettavat tai kehitettävät puustoiset yhteydet Tesoman asemanseudun ja Lielahti-Hiedanrannan osa-alueilla. Nämä vahvistettavat yhteydet tukevat keskuspuistoverkoston ja ekologisten yhteyksien muodostamaa kokonaisuutta. Yhtenäinen latvuspeite muodostaa ekologisen yhteyden ja mahdollistaa varjoisan virkistys- ja kävely-yhteyden, mikä auttaa ilmastonmuutokseen sopeutumisessa.

Tesoman asemanseudulla vahvistetaan Korvenpuiston pohjoispäästä kohti Kohmankaarta lähtevää yhteyttä sekä Ristimäenkadun alueen pohjois-eteläsuuntaista yhteyttä. Korvenpuiston ja Kohmankaaren välillä on olemassa olevaa katupuustoa, jotka muodostavat tällä hetkellä lähes yhtenäisen latvuspeitteisyyden. Ristimäenkadun alueen yhteys on yksityisten tonttien puustoisuuden varassa, mikä tulee huomioida alueen täydennysrakentamista suunniteltaessa.

Lielahti-Hiedanrannassa vahvistetaan puustoista yhteyttä rannan ja Keskuspuiston välillä sekä yhteyden muodostumista kantatien 65 yli Hiedanrannan Keskuspuiston kohdalla sekä Ylöjärven kuntarajan tuntumassa. Hiedanrannan yhteys muodostetaan rinnakkaiskadun tai -katujen puustoisena ja kasvillisuudeltaan kerroksellisena ja monimuotoisena yhteytenä. Keskuspuiston päästä tulee Epilänharjulle muodostaa puustoinen yhteys huolehtimalla sopivista puuistutuksista tai hyppypuista uudistettavan kantatien välikaistoille. Kuntarajalla tulee tutkia mahdollisuutta puuistutuksiin tai hyppypuihin virkistysalikulun ja tulevan raitiotiesillan kohdalla.

UUSI VIHERKATU

Viherkatu toimii kasvillisuudeltaan monipuolisena ja miellyttävänä kaupunkiympäristönä sekä hulevesien käsittely- ja viivytysalueena. Katualueelle tulee toteuttaa puustoisia viherrakenteita ja istutuksia sekä käyttää vettä läpäiseviä pintamateriaaleja. Alueelta varataan tilaa luonnonmukaisten hulevesien käsittely- ja viivytysrakenteiden toteuttamiseksi. Kadulle tulee toteuttaa laadukas kävelyn ja pyöräilyn ympäristö kadun luonteeseen soveltuvalla tavalla.

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu Tesoman asemanseudulla uuden asuinalueen tonttikatu ja Lielahti-Hiedanrannan alueella raitiotiekatu. Tesomalla katu on pienimittakaavainen asuinalueen sisäistä jalankulkua, pyöräilyä, ajoneuvoliikennettä ja oleskelua palveleva katu. Lielahdessa katu sijaitsee kävelykeskustana kehitettävän hitaan liikkumisen alueella, jossa kävely tapahtuu katuympäristössä aina omalla väylällä erotettuna auto- ja pyöräliikenteestä.

Viherkatu (Green Street) on katu, jolla pyritään hulevesien hallintaan niiden syntypaikalla sekä kaupunkivihreän lisäämiseen vihreän infrastruktuurin keinoin. Viherkadut tuottavat kaupunkivihreän monihyötyjä tiiviillä rakentamisen alueilla. Viherkaduilla kasvillisuudella, maaperällä ja teknisillä ratkaisuilla, kuten läpäisevillä päällysteillä, imeytetään, hidastetaan, suodatetaan ja puhdistetaan katujen hulevettä. Viherkaduilla hulevedet johdetaan esimerkiksi katutasoa alempana oleviin puustoisiin ja monipuolista kasvillisuutta kasvaviin viheraltaisiin tai -painanteisiin. Painanteen kasvillisuuden tulee olla monipuolista käsittäen erilajisia puita ja pensaita sekä maanpeitekasveja. Painanteen kasvualustan syvyyden tulee olla riittävä mahdollisimman suurten puiden kasvulle. Kasvillisuuden tulee olla luonnon monimuotoisuutta vahvistavaa ja ilmastokestävää sekä mahdollisuuksien mukaan paikallista lajistoa suosivaa. Ilmastokestävällä lajistolla tarkoitetaan monilajista kasvillisuutta, jonka tutkimustiedon perusteella oletetaan selviävän muuttuvassa ilmastossa. Viherkadun suunnittelussa määritellään tapauskohtaisesti tavoitteet muun muassa hulevesien laadulliselle ja määrälliselle hallinnalle, kadun ja kasvualustan kuivatukselle sekä kasvillisuuden määrälle ja laadulle. Tavoitteiden määrittelyssä huomioidaan liikenteelliset lähtökohdat, käytettävissä olevan katutilan laajuus, maanalaisen infran vaatima tilantarve sekä liikenneteknisten ratkaisujen asettamat reunaehdot.

OSA-ALUEEN RAJA

Kartta 5 - Osa-alueiden kehittämisperiaatteet

Keskusta

YLEISMÄÄRÄYS
Asumisen kortteleissa pysäköinti osoitetaan pääosin pysäköintilaitoksiin siten, että kortteleihin muodostuu mahdollisimman paljon maanvaraista pihaympäristöä.

Rantojen ja veden saavutettavuutta ja ranta-alueiden virkistyskäyttöä on kehitettävä viileän vyöhykkeen hyödyntämisen näkökulmasta.

Viheralueille, tonteille, katualueille ja toreille on lisättävä kaupunkiluonnon monimuotoisuutta vahvistavaa monilajista puustoa ja kasvillisuutta.

Tammerkosken vesiluonnon kehittämismahdollisuus tulee ottaa huomioon maankäytön suunnittelussa.

Uusi yleismääräys.

Kaavamääräyksen kuvaus
Nykyisten asuinalueiden tiivistäminen ja asukasmäärän kasvu lisäävät viheralueiden käyttöpainetta. Luonnon monimuotoisuutta kehittämällä voidaan edistää viheralueiden ekologista kestävyyttä. Monipuolinen ja kestävä viherrakenne tuottaa monenlaisia luonnonhyötyjä eli ekosysteemipalveluja. Ekosysteemipalveluiden vaalimiseksi ja lisäämiseksi erityisesti tiiviissä kaupunkirakenteessa nousee esille kaksi keinoa yli muiden. Nämä ovat kasvillisuuden, etenkin puiden säilyttäminen ja istuttaminen sekä läpäisevän kasvupeitteisen pinnan lisääminen.

Keskusta-alueella viherpintaa ja luonnon monimuotoisuutta tulee lisätä ensisijaisesti maavaraisesti tonteilla, kaduilla ja yleisillä alueilla kuten puistoissa, toreilla ja aukioilla. Jotta viherpeitteisyyttä saadaan tiiviiseen keskustaan riittävästi, viherpintaa tulee toteuttaa myös kansille ja katoille. Tampereen kasvikattolinjauksessa (Yhdyskuntalautakunta10.10.2023) on määritetty periaatteet kasvikattojen suunnittelulle, toteuttamiselle ja ohjaamiselle.

Kaupunkiluonnon monimuotoisuutta vahvistava kasvillisuus on monipuolista, kerroksellista ja ilmastokestävää sekä mahdollisuuksien mukaan paikallista lajistoa suosivaa. Ilmastokestävällä lajistolla tarkoitetaan monilajista kasvillisuutta, jonka tutkimustiedon perusteella oletetaan selviävän muuttuvassa ilmastossa.

Pääsyllä ranta-alueille ja veden äärelle sekä ranta-alueiden palveluilla on merkitystä ihmisten sopeutumiselle ilmastonmuutokseen. Rannan palveluilla tarkoitetaan muun muassa erilaisten laiturirakenteiden ja veteen johtavien portaiden toteuttamista. Mahdollisuus kelluvien ja vesirajaan sijoittuvien rakenteiden toteuttamiseen tulee selvittää tarkemman suunnittelun yhteydessä (muun muassa Kelluvat rakenteet - Tampereen kaupunki -Tavoite ja ohjeita hankekehittäjälle, 2021). Rannan toiminnallisuutta kehitettäessä tulee ottaa huomioon luonto-, maisema- ja kulttuuriarvot.

<u>Korkean rakentamisen laatu</u>
Korkean rakentamisen hankkeissa on huomioitava maisemaan ja kaupunkikuvaan liittyvät vaikutukset. Hankkeen soveltuvuutta kaupunkikuvaan ja maisemaan on arvioitava jo ennen kaavahankkeen aloittamista.

Kaavamääräyksen kuvaus
Korkean rakentamisen selvitys Tampereen keskusta-alueella valmistui vuonna 2012. Selvitystä on päivitetty syksyllä 2022. Yleismääräyksessä mainittuja kaupunkikuvaan ja maisemaan liittyviä, suunnittelussa huomioitavia vaikutuksia on esitelty erityisesti päivityksen 2022 kohdassa ”suunnitteluohjeita”. Tällaisia kaupunkikuvaan ja maisemaan liittyviä vaikutuksia ovat suunnitteluohjeissa mainitut kaupunkikuvallinen kokonaissommitelma, sijainnit arvonäkymissä tai arvorakennusten lähellä, sijainnit katunäkymien päätteissä sekä rakennusosien integrointi ylimpien kerrosten osalta. Selvityksessä on esitetty myös laadittavia tarkasteluja ja suunnitteluasiakirjoja liittyen hankkeiden sijainnilliseen arviointiin.

YLEISMÄÄRÄYS
Uusien maalämpöjärjestelmien rakentaminen ei saa vaikeuttaa maanalaisen huollon ja pysäköinnin järjestämistä.

Uusi yleismääräys.

Kaavamääräyksen kuvaus
Määräyksen tavoitteena on varmistaa voimassa olevassa strategisessa yleiskaavassa osoitettujen maanalaisten varausten toteuttaminen, joita läntisen keskustan osalta ei ole rakennettu.

KÄVELYKESKUSTANA KEHITETTÄVÄ HITAAN LIIKKUMISEN ALUE,
Liikenneympäristöä on kehitettävä kävelyn ehdoilla. Alueella kehitetään jalankulkijoiden olosuhteita viihtyisien, monipuolisten, laadukkaiden ja esteettömien kävelyalueiden, kävelypainotteisten katujen, kävelykatujen ja -reittien avulla. Alueen monimuotoista kaupunkivihreää on vahvistettava. Hitaan liikkumisen alueella pyöräily on ohjattava ajoradoille lukuun ottamatta pyöräilyn pääreittejä.

Määräystä muutettu ja aluetta laajennettu.

Kartta 5 - Osa-alueiden kehittämisperiaatteet

Keskusta

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu ydinkeskustassa keskustan liikennejärjestelmäsuunnitelmassa (2024) osoitettu hitaan liikkumisen alue, Hervannan aluekeskuksen liikenneverkkosuunnitelmassa (15.11.2019) osoitettu hitaan liikkumisen alue sekä Lielahti-Hiedanrannassa alustavan yleissuunnitelman mukainen hitaan liikkumisen alue. Liikennejärjestelmäsuunnitelman visiossa vuodelle 2040 todetaan, että keskustan liikennejärjestelmä tukee elinvoimaisen, monimuotoisen, viihtyisän sekä kestävän keskustan kehittämistä. Yhä useampi saapuu keskustaan kestävästi, mikä tukee keskustan sujuvaa saavutettavuutta. Keskustassa liikutaan jalankulkijoiden ehdoilla. Keskustan hitaan liikkumisen alueella katuratkaisut suunnitellaan esteettömyyden erikoistason suunnitteluperiaatteita noudattaen. Ydinkeskustassa hitaan liikkumisen alue ulottuu pohjoisessa Tampellaan ja Särkänniemessä Mustanlahden ja Kortelahden satama-alueiden ympäristöön, lännessä Keskustan kehään, etelässä Eteläpuistoon, Ratinanrantaan ja Tampereen yliopiston alueelle ja idässä Tullin alueelle ja Tammelan stadionin ympäristöön. Liikennejärjestelmäsuunnitelmassa on esitetty myös ajatus kävelypainotteisista kaduista hitaan liikkumisen alueella tavoitevuonna 2040. Hervannassa on tunnistettu tarve korostaa kävelypainotteisia hitaan liikkumisen alueita. Näillä alueilla jalankulkijoiden määrä on jo nykyisin suuri ja alueilla pyritään lisäämään oleskelua. Ympäristön tulee olla jalankulkua suosiva ja oleskeluun houkutteleva, jotta liikkuminen ja ajan vietto koetaan miellyttäväksi. Nykytilassa voidaan jo tunnistaa Hervannan ydinkeskustan alue Duon ympäristössä yhdeksi tärkeäksi hitaan liikkumisen alueeksi. Pohjoisakselin alueelle rakentuva uusi maankäyttö vastaa keskustamaista tehokkaan rakentamisen aluetta erilaisine palvelukeskittymineen, mikä tekee siitä toisen selkeän hitaan liikkumisen alueen kokonaisuuden Hervannassa. Myös Tampereen yliopiston Hervannan kampusaluetta kehitetään kävelyn ympäristönä. Hitaan liikkumisen alueilla olevilla kaduilla nopeusrajoitus voi olla 20 km/h. Hiedanrantaan rakennetaan uusi kävelypainotteinen keskusta-alue. Näsijärven rantaan sijoittuvalla Hiedanrannan alueella on ainutlaatuiset puitteet kävelylle, ja aluetta kehitetään ensisijaisesti kävelijän ehdoilla. Kävely tapahtuu katuympäristössä aina omalla väylällä erotettuna auto- ja pyöräliikenteestä. Liikenneympäristö viestii autoilijalle ja pyöräilijälle saapumisesta hitaan liikenteen alueelle, jossa liikutaan jalankulkijan ehdoilla. Hiedanrantaan muodostuu korkeatasoinen kävely-ympäristö, joka yhdistää myös nykyiset ja tulevat Näsijärven rannan virkistysreitit Lentävänniemestä Rauhaniemeen.

RAITIOTIE

Raitiotien katujaksoilla kehitetään joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä osana laadukasta ja tiivistyvää kaupunkiympäristöä. Katuympäristöä uudistettaessa tulee huolehtia siitä, että katutilan jäsentely, pysäkkien sijoittelu ja liittymäalueiden toteutustapa tukevat joukkoliikenteen sujuvuutta. Erityistä huomiota tulee kiinnittää pysäkkien ja niiden ympäristön jalankulkuyhteyksien sujuvuuteen, esteettömyyteen ja viihtyisyyteen. Katuun rajautuvan maankäytön tulee olla tehokasta etenkin pysäkkien läheisyydessä. Joukkoliikenteen pysäkkien ja vaihtoterminaalien läheisyydessä sekä pääkatujen keskeisissä kohdissa tulee varmistaa toimitilarakentamisen toteutuminen. Kadunvarsikortteleissa rakentamisen tulee edistää viihtyisän ja rajatun katutilan muodostumista.

Määräystä muutettu. Kumottava joukkoliikenteen laatukäytävää koskeva määräys korvataan kantakaupungin yleiskaaavan määräyksellä.

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu raitiotien linjaus, jonka toteuttamisesta valtuusto päätti 7.11.2016. Lielahdessa linjausta on tarkennettu Hiedanrannan yleissuunnitelmatyön yhteydessä kaupunginhallituksen päätöksellä 18.12.2017. Pyynikintori-Lentävännniemi -osuuden rakentamispäätös tehtiin valtuustossa 19.10.2020 § 133. Lisäksi merkinnällä on osoitettu raitiotien seudullisen yleissuunnitelman mukaiset laajentumisreitit Hatanpäältä Nuolialantietä Pirkkalan keskustan suuntaan ja Taysilta Koilliskeskukseen. Valitut linjaukset on päätetty Tampereen valtuustossa 19.10.2020 § 134. Linjojen maankäytölliset ja liikenneverkolliset vaikutukset ja riittävän tarkkuustason tilavaraukset huomioidaan tarkemmassa suunnittelussa tukeutuen Seudullisen raitiotien yleissuunnitelmaan (10/2020). Seudullisia linjoja on tarkoitus suunnitella ja rakentaa raitiotien ensimmäisen ja toisen toteuttamisvaiheen jälkeen tarkoituksenmukaisessa järjestyksessä ja aikataulussa.

Kartta 5 - Osa-alueiden kehittämisperiaatteet

Keskusta

KAUPUNKIRAKENTEEN KANNALTA MERKITTÄVÄ LIIKENTEEN KOKOOJAKATU JA JOUKKOLIIKENTEEN LAATUKÄYTÄVÄ

Katu suunnitellaan ja rakennetaan huomioiden eri liikennemuotojen tarpeet. Kehitetään erityisesti joukkoliikenteen laatua ja pysäkkien saavutettavuutta. Katuun rajautuvan maankäytön tulee olla tehokasta etenkin pysäkkien läheisyydessä.

Kohteita lisätty. Lisätty uusia katujaksoja.

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä osoitetuilla kokoojakaduilla tulisi parantaa myös joukkoliikenteen sujuvuutta muun muassa joukkoliikennekaistoin ja liikennevaloetuisuuksin. Katusuunnittelun tulisi tukea joukkoliikenteen sujuvuutta muun muassa katutilan jäsentämisen, pysäkkien sijainnin, jalankulkuyhteyksien ja liittymäalueiden suunnittelun osalta. Katuun rajautuvan maankäytön tulisi tukea joukkoliikenteen taloudellisia toimintaedellytyksiä muun muassa toimintojen sijoittumisen, sekoittuneisuuden ja tehokkuuden osalta.

KESKUSTAN KEHÄ

Kehän liikenteellinen toimivuus on turvattava kaikessa suunnittelussa ja rakentamisessa. Yhteydet maanalaiseen pysäköintiin rakennetaan kehän yhteyteen tai sen välittömään läheisyyteen.

Kohteita lisätty. Lapintie - Ratapihankatu - Kanslerinrinne - Kalevantie on lisätty osaksi keskustan kehää.

Kaavamääräyksen kuvaus

Keskustan kehä muodostuu keskustan strategisen osayleiskaavan kaavamääräysten ja -merkintöjen pohjalta Hämeenpuistosta, Satakunnankadusta, Rautatienkadusta, Vuolteenkadusta ja Tampereen valtatiestä. Vaiheyleiskaavassa keskustan kehää on laajennettu näiden lisäksi Lapintielle, Ratapihankadulle, Kanslerinrinteelle ja Kalevantielle. Keskustan kehän toimivuus on varmistettava erityisesti kehän kulmapisteissä sijaitsevien risteysten ja kehään liittyvien katujen risteysalueiden riittävällä kaistamäärällä ja liikennevalojen optimoinnilla.

TÄRKEÄ JALANKULUN REITTI

Reitin laatua ja jatkuvuutta on parannettava.

Kohteiden sijaintia muutettu. Reittien sijaintiin on tullut muutoksia.

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu jatkuvat jalankulun reitit Näsijärven ja Pyhäjärven rantojen suuntaisesti, Tammerkosken rannoilla (järveltä järvelle) sekä yhteydet Kaupin, Pyynikin ja Iidesjärven virkistysalueiden välillä. Merkinnällä on osoitettu konkreettisesti, missä maankäyttökartan kehitettävien viher- ja virkistysvyöhykkeiden reitit sijaitsevat. Lisäksi merkinnällä on osoitettu kyseisiä reittejä täydentäviä jalankulun reittejä. Reittien laadun parantaminen tarkoittaa mm. niiden viihtyisyyden ja vihreyden lisäämistä.

JALANKULUN YHTEYSTARVE

Yhteyden toteuttamisedellytykset on tutkittava tarkemmassa suunnittelussa. Liikenneväylien ja vesistöjen kävelylle aiheuttamaa estevaikutusta on vähennettävä mahdollisuuksien mukaan.

Kohteita lisätty. Lisätty uusia yhteystarpeita vesistöjen yli. Kohteita poistettu. Poistettu strategisen osayleiskaavan jälkeen toteutuneet yhteydet ja muutettu ne tärkeiksi jalankulun reiteiksi.

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu sekä puuttuvia jalankulun yhteyksiä että yhteyksiä, joissa on tarve vähentää muun liikenteen kävelylle aiheuttamaa estevaikutusta. Estevaikutuksen pienentäminen edellyttää siltaa (merkinnät vesistöjen kohdalla), yli- tai alikulun rakentamista (merkinnät rata-alueen kohdalla) tai olevan liikkumisympäristön kehittämistä. Erityisesti vesistöjen ja rata-alueiden kohdalla yhteyden toteuttamisedellytykset on tutkittava tarkemmassa suunnittelussa.

Kartta 5 - Osa-alueiden kehittämisperiaatteet

Keskusta

OHJEELLINEN VIRKISTYSYHTEYS

Keskuspuistoverkostoa yhdistävä virkistysyhteys ja/tai lähivirkistysalueiden sarja. Virkistysyhteydet ovat osa kantakaupungin viherrakennekokonaisuutta ja niitä on kehitettävä luonnon monimuotoisuutta tukevina, latvuspeitteisyydeltään yhtenäisinä ja kaupunkikuvassa hahmotettavina viheryhteyksinä.

Tarkemman suunnittelun yhteydessä ratkaistaan virkistysyhteyden täsmällinen sijainti ja laatu/luonne. Yhteyden luonne voi vaihdella rakennetusta luonnonmukaiseen. Tarkemman suunnittelun yhteydessä tulee varmistaa lähivirkistysalueiden riittävyys, saavutettavuus, luontoarvot, kulttuurihistorialliset ja maisemalliset arvot sekä varmistaa virkistysyhteyksien ja ekologisten yhteyksien jatkuvuus. .

Yhteyksiä lisätty ja niiden sijainteja muutettu.

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu olemassa oleva tai kehitettävä keskuspuistoverkostoa yhdistävä ja täydentävä yhteys, ulkoilureitti tai lähivirkistysalueiden sarja, joka palvelee asuinalueiden tai keskustojen virkistys- ja viheryhteytenä ja lähivirkistysalueena. Keskeisenä tavoitteena on parantaa keskuspuistoverkoston ja virkistyspalveluiden saavutettavuutta sekä kehittää yhteyksiä monihyötyisinä alueina osana kantakaupungin viherrakennetta. Monihyötyisillä ratkaisulla voidaan samaan aikaan vaikuttaa moneen ongelmaan, esimerkiksi sään ääri-ilmiöiden aiheuttamiin haittoihin ja luonnon monimuotoisuuden köyhtymiseen. Esimerkiksi luontopohjaiset ratkaisut ovat luonteeltaan monihyötyisiä.

Verkosto on laaja sisältäen hyvin erityyppisiä kehittämistavoitteita ja yhteystarpeita. Merkintä on sijainniltaan ohjeellinen, uusien yhteyksien osalta merkintä osoittaa yhteystarpeen. Tarkemman suunnittelun yhteydessä ratkaistaan virkistysyhteyden täsmällinen sijainti ja määritellään yhteyden luonne. Yhteyden luonne voi vaihdella leveydeltään ja laajuudeltaan rakennetusta puistokadusta, puistomaiseen kaupunkipuistoon ja luonnonmukaiseen metsäiseen viheralueeseen. Yhteyksien kehittämisen tavoitteena on lisätä kaupunkiympäristön luonnon monimuotoisuutta, vahvistaa ekologisen verkoston kokonaisuutta ja turvata puustoisten virkistysyhteyksien jatkuvuus. Luonnon monimuotoisuudella tarkoitetaan esimerkiksi lajien monimuotoisuutta ja kerroksellista kasvillisuutta. Kehittämistavoitteena on myös että keskuspuistoverkostoa yhdistävä virkistysyhteys hahmottuu ja on löydettävissä selkeästi kaupunkikuvassa. Yhteyden hahmotettavuutta voidaan edistää muun muassa kasvillisuudella ja valaistuksella tai ympäristötaiteella. Keskeisissä risteyskohdissa yksittäiset puut tai puuryhmät voivat toimia maamerkkeinä.

Virkistys- ja viheryhteyksiä on yleiskaavassa varattu kaupungin eri osiin pääasiassa olemassa olevien asemakaavoitettujen puistojen tai virkistysyhteyksien kohdille siten, että yhdessä keskuspuistoverkoston kanssa ne muodostavat kantakaupungin läpi jatkuvan katkeamattoman virkistysverkoston. Merkinnällä osoitetun yhteyden lisäksi viheralueilla on tai sinne voidaan osoittaa myös muita virkistysreittejä ja polkuja. Merkinnän lähelle tuleva täydennysrakentaminen tulee suunnitella siten, että yhteysmerkinnän tarkoittaman olemassa olevan viherrakenteen toimivuus virkistysyhteytenä ja lähivirkistysalueena paranee.

Erityinen kehittämiskohde on katkeamaton rantareitistö, järveltä järvelle johtavat yhteydet ovat myös osa seudullista liikunta- , virkistys- ja luontopalveluita. Tavoitteena on parantaa rantojen saavutettavuutta sekä aktivoida Pyhä- ja Näsijärven rantoja ympärivuotisen rannoilla ja järvillä liikkumisen reitteinä. Ranta-alueille sijoittuvan loma-asutuksen vuoksi virkistysyhteysmerkinnällä on osoitettu myös loma-asunnoille johtavat ajoyhteydet ja pääsytiet..

PYÖRÄLIIKENTEEN SEUDULLINEN PÄÄREITISTÖ

Pyöräliikenteen seudullista pääreitistöä kehitetään korkeatasoisena seutu- ja aluekeskukset yhdistävänä verkkona. Pääreitistöä kehitetään nykyisten ja puuttuvien osuuksien osalta laadukkaina, sujuvina, nopeina, houkuttelevina ja turvallisina reitteinä, joilla jalankulku ja pyöräliikenne erotellaan omille väylilleen. Pääreitistön tarkempi sijainti ratkaistaan jatkosuunnittelussa.

Määräystä muutettu yhdenmukaiseksi kantakaupungin yleiskaavan määräyksen kanssa. Reittien sijainteja muutettu.

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu pyöräliikenteen seudullisen pääreitistön tavoiteverkko. Merkinnän tavoitteena on pyöräliikenteen pääreitistön kehittäminen johdonmukaiseksi ja laatutasoltaan yhtenäiseksi verkoksi, joka mahdollistaa sujuvan pyöräilyn yhdistäen kaupunkiseudun keskus-

tat ja aluekeskukset toisiinsa. Reitistön kehittämisellä parannetaan saavutettavuutta pyörällä sekä lisätään pyöräilyn kilpailukykyä ja houkuttelevuutta kulkumuotona. Reitistön kehittämisessä tulee kiinnittää erityistä huomiota väylien laatuun ja jatkuvuuteen, jalankulun ja pyöräliikenteen erottelutarpeeseen sekä niiden lisäksi mm. opastukseen, liikenneturvallisuuteen, kunnossapitoon, valaistukseen, pintamateriaaleihin ja liittymäjärjestelyihin. Suunnittelussa ja toteutuksessa on huomioitava alueiden ympäristöarvot turvaamalla riittävät tilavaraukset katuvihreän (mm. katupuut) säilymiselle ja kehittämiselle. Lisäksi pääreittien varrella panostetaan toimiviin matkaketjuihin mm. laadukkailla pysäkkijärjestelyillä ja pyöräpysäköinnillä. Tampereen pyöräliikenteen tavoiteverkko -selvitys on laadittu liikennejärjestelmäsuunnittelun yksikössä osana kantakaupungin yleiskaavan päivitystä. Tarkempi kuvaus löytyy yleiskaavan liiteraportista. Yleiskaavassa esitettyä reitistöä on yksinkertaistettu kaavan esitystavan yleispiirteisyyden vuoksi.

PYÖRÄLIIKENTEEN ALUEELLINEN PÄÄREITISTÖ

Pyöräliikenteen alueellista pääreitistöä kehitetään korkeatasoisena seudullisen pääreitistön ja keskeiset asutus-, työpaikka- ja palvelukeskittymät yhdistävänä verkkona. Alueellista pääreitistöä kehitetään nykyisten ja puuttuvien osuuksien osalta laadukkaina, sujuvina, nopeina, viihtyisinä ja turvallisina reitteinä, joilla jalankulku ja pyöräliikenne pääsääntöisesti erotellaan omille väylilleen. Pääreitistön kehittämismahdollisuudet, laatukriteerit, tarkempi sijainti ja yhteensovittaminen muun virkistyskäytön kanssa ratkaistaan jatkosuunnittelussa alueen ympäristöarvot huomioiden.

Määräystä muutettu yhdenmukaiseksi kantakaupungin yleiskaavan määräyksen kanssa. Reittien sijainteja muutettu.

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu seudullista pääreitistöä täydentävä alueellisen pääreitistön tavoiteverkko. Merkinnän tavoitteena on pyöräliikenteen pääreitistön kehittäminen johdonmukaiseksi ja laatutasoltaan yhtenäiseksi sujuvan pyöräilyn mahdollistavaksi verkoksi. Reitistön kehittämisessä tulee kiinnittää erityistä huomiota väylien laatuun ja jatkuvuuteen, jalankulun ja pyöräliikenteen erottelutarpeeseen sekä niiden lisäksi mm. opastukseen, liikenneturvallisuuteen, kunnossapitoon, valaistukseen, pintamateriaaleihin ja liittymäjärjestelyihin. Lisäksi pääreittien varrella panostetaan toimiviin matkaketjuihin mm. laadukkailla pysäkkijärjestelyillä ja pyöräpysäköinnillä. Osa alueellisista pääreiteistä sijaitsee keskuspuistoverkostolla (Pyhäjärven rantaosuudet, Suolijärven ylittävä yhteys, Pappila-Kalevan ja Kaukajärvi-Turtolan väliset yhteydet). Näitä reittejä käytetään sekä ulkoilu- ja virkistysreitteinä että viihtyisinä nopean pyöräilyn reitteinä. Keskuspuistoverkolle sijoittuvien pääreitistön osien kehittämisessä ja toteutustavassa on huomioitava alueen virkistys-, kulttuuri- ja ympäristöarvot. Käytettävät laatukriteerit, mm. leveys, erottelu ja pintamateriaalit, ratkaistaan tarkemmassa suunnittelussa alueen arvot huomioiden ja viheralueen luonne säilyttäen. Uittotunnelin kehittämisessä ympärivuorokautisena ja ympärivuotisena yhteytenä tulee huomioida tunnelin mahdolliset rajoitteet, esimerkiksi toimiminen patorakenteena. Tampereen pyöräliikenteen tavoiteverkko -selvitys on laadittu liikennejärjestelmäsuunnittelun yksikössä osana kantakaupungin yleiskaavan päivitystä. Tarkempi kuvaus löytyy yleiskaavan liiteraportista. Yleiskaavassa esitettyä reitistöä on yksinkertaistettu kaavan esitystavan yleispiirteisyyden vuoksi.

TUTKITTAVA OHJEELLINEN LÄHIJUNA-ASEMA

Lähijunaliikenteen asema, jonka ratatekninen, liikenteellinen ja taloudellinen toteuttamiskelpoisuus tulee tutkia osana seudullista lähijunajärjestelmää.

Kohteita lisätty. Amuri ja Ranta-Tampella lisätty.

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu Kalkunvuoren, Mediapoliksen, Santalahden, Vuohenojan, Amurin ja Ranta-Tampellan tulevaisuuden lähijunaliikennettä palvelevat asemat. Aseman maankäytölliset ja liikenneverkolliset vaikutukset ratkaistaan yleiskaavassa ja huomioidaan suunnittelussa vasta lähijunaliikennöinnin toteutuksen varmistuttua / yhteydessä. Aseman edellyttämä tilavaraus huomioidaan riittävällä tarkkuustasolla tukeutuen yleiskaavaan liittyvään selvitykseen (Selvitys tulevaisuuden maankäyttöedellytyksistä Tampereen kantakaupungin lähijuna-asemien ympäristöissä, 11/2019). Aseman ratatekninen toteutettavuus tulee selvittää ennen seisakkeen ja siihen liittyvän maankäytön jatkosuunnittelua.

VAIHTOPYSÄKKI

Tärkeä joukkoliikenteen vaihtopysäkki, jonka suunnittelussa varataan riittävät tilavaraukset pyöräpysäköinnille ja sujuville vaihdoille.

Kohteita lisätty. Lisätty Pyynikintorin vaihtopysäkki.

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu Pyynikintorin, Turtolan ja Kaukajärven vaihtopysäkit, jotka palvelevat kaupungin sisäistä joukkoliikennettä. Tarkemmassa pysäkkiympäristöjen suunnittelussa tulee varautua tilavarauksin sujuviin vaihtoihin ja pyöräpysäköinnin laadukkaaseen järjestämiseen.

Pysäkkialueiden tarkemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon paikan erityispiirteet ja -tarpeet. Alueita asemakaavoitettaessa tulee tutkia katusuunnitelmatasolla vaihtopysäkin tilavaraus ja hyvä saavutettavuus kävellen ja pyörällä.

PIENVENE - TAI LAUTTASATAMA

Vesiliikenteen toiminta on otettava huomioon suunniteltaessa lähiympäristön maankäyttöä sekä uusia kävelyn ja pyöräilyn yhteyksiä.

Kohteita lisätty.

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu olemassa olevat pienvene- ja lauttasatamat, joita ovat Jänissaaren, Perkiönlahden, Rantaperkiön, Uittotunnelin/Hyhkyn, Elvalan, Katiskanlahden, Tasanteen ja Ratinanrannan satamat. Merkinnällä osoitettujen pienvene- tai lauttasatamien lisäksi kantakaupungin alueella on pienempiä venevalkamia ja laituripaikkoja.

Satamien perusvarustukseen kuuluvat parkkipaikat, sähköpisteet ja jätepisteet. Lisävarustuksena on mm. septitankkien tyhjennystä, polttoainejakelua ja mastonostureita. Esteettömiä venepaikkoja ja laitureita kalastukseen on toteutettu eri puolille kantakaupunkia. Kaupungin tavoitteena ei ole osoittaa talvisäilytyspaikkoja kantakaupungin alueelle. Satamissa tulee edistää esteettömyyttä ja alueiden saavutettavuutta kävellen ja pyörällä.

OHJEELLINEN UUSI TAI KEHITETTÄVÄ PIENVENE- TAI LAUTTASATAMA

Uusi tai kehitettävä pienvenesatama, lauttasatama tai lähilaivaliikenteen laituri. Uuden tai kehitettävän pienvene- tai lauttasataman sijoittamisen tai kehittämisen edellytykset tulee tutkia tarkemman suunnittelun yhteydessä. Suunnittelussa tulee yhteensovittaa lähiympäristön muu maankäyttö, rantojen virkistyskäyttö ja -reitistöt satamatoimintojen kanssa sekä huomioida luonto-, maisema- ja kulttuuriympäristöarvot. Reitti- ja lähilaivaliikenteen satamissa ja laituripaikoilla tulee erityisesti edistää esteettömyyttä sekä rannan saavutettavuutta kävellen ja pyörällä.

Määräystä muutettu ja kohteita lisätty.

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu uusia tai kehitettäviä pienvene- tai lauttasatamia sekä reitti- ja lähilaivaliikenteen mahdollisia laitureita. Satamia ovat Halkoniemen, Niemenrannan, Hiedanrannan, Santalahden, Naistenlahden, Rauhaniemen, Raholan, Viikinsaaren, Härmälänsaaren, Viinikanlahden, Mustalahden ja Laukontorin satamat. Lisäksi lähilaivaliikenteen pysähtymislaitureita/käyntilaitureita tutkitaan Rosendahl-Pyynikin alueelle ja Hatanpään Arboretumin alueelle.

Keskeisiä satamia on mahdollista kehittää myös ympärivuotisina virkistyksen sekä järvi- ja luontomatkailun palvelukeskittyminä. Satamien ja niiden palveluiden kehittäminen on yhteensovitettava alueiden luonto-, maisema- ja kulttuuriympäristöarvojen kanssa. Kehittämisessä tulee lisäksi huomioida pohjavesialueet ja tunnistetut kaupunkihiljaiset alueet.

Suurin kehittämispotentiaali uusille satamille on Viinikanlahdella ja Hiedanrannassa. Uuden sataman sijoittamisen edellytykset tulee tutkia asemakaavan tai asemakaavan muutoksen yhteydessä. Erityisiä huomiota tulee kiinnittää satamien ja laitureiden lähiympäristössä sijaiseviin mahdollisiin häiriintyviin kohteisiin, satamien ja laitureiden saavutettavuuteen sekä kytkeytymiseen virkistysreitistöön ja lähialueen muihin palveluihin.

Kantakaupungin ohjeelliset uudet tai kehitettävät pienvene- tai lauttasatamat on jaettu kehittämistavoitteiden perustella neljään kokonaisuuteen (Tampereen kantakaupungin rantojen virkistyspalveluselvitys 2023).

Seudulliset vesiliikenteen solmukohdat (Mustalahti ja Laukontori) ovat satamapalveluiden ja muiden kaupallisten palveluiden hyvin saavutettavissa oleva keskittymiä. Satamassa toimivat seudullisen ja lähilaivaliikenteen toimijat. Kehittämisessä on huomioitava satamahistorian vaaliminen ja säilyttäminen osana kaupunkikuvaa sekä muiden palveluiden kuten toritoiminnan toimintaedellytykset. Seudullisen vesiliikenteen solmukohdat ovat pääasiassa matkustajaliikenteen satamia, joissa toimitaan matkustajaliikenteen ehdoilla. Tavoitteena on myös lyhytaikaisen pienveneiden pysäköinnin mahdollistaminen. Kehittämisen tavoitteita ovat muun muassa erinomaiset joukkoliikenneyhteydet ja esteetön pääsy laitureille sekä pyöräpysäköinnin, pysäköinnin ja opastuksen kehittäminen. Seudullisiin vesiliikenteen solmukohtiin soveltuvia palveluita ovat muun muassa ravitsemuspalvelut ja saunat (Nalkalanranta), majoituspalvelut, lähilaivaliikenne ja opastetut retket.

Merkittävät satamat (Halkoniemi, Niemenranta, Hiedanranta, Santalahti, Naistenlahti, Härmälänsaari ja Viinikanlahti) toimivat satamapalveluiden keskittyminä, jossa on virkistysveneilijöiden satamapalvelut sekä lähilaivaliikenteen satama. Satamapalveluiden lisäksi mahdollisuuksien mukaan satamia kehitetään muille palveluntarjoajille. Saunalautat toimivat niille määritellyistä kotisatamista käsin. Härmälänsaaren ja Niemenranta-Halkoniemen satamat kytkeytyvät viheralueisiin ja palvelut näissä satamissa voivat liittyä erityisesti luontovirkistykseen ja vesiliikuntaan. Kehittämisen tavoitteita ovat muun muassa hyvät joukkoliikenneyhteydet, esteettömien venepaikkojen mahdollistaminen, pysäköinti ja pyöräpysäköinti sekä satamainfra (septitankit, kierrätys ja jätteenkeräys). Soveltuvia palveluita ovat muun muassa virkistysveneilijöiden palvelut, lähilaivaliikenne, kahvila-, kioski- ja ravintolatoiminta, vene- ja välinevuokraus, saunat ja talviuinti, saunalautat niille osoitetuissa satamissa, soutuveneranta ja yhteiskäyttöiset soutuveneet sekä melojien rantautumispaikka.

Pienemmissä satamapalveluiden keskittymissä (Rauhaniemi, Rahola, Viikinsaari) on puitteet sesonkiaikaisille satamapalveluille. Rauhaniemessä ja Viikinsaaressa kehittämispotentiaali liittyy lähilaivaliikenteen mahdollistamiseen, satamat ovat myös matkailun kannalta merkittäviä kohteita. Raholassa kehittämisen tavoite on satamapalveluiden monipuolistaminen. Kehittämisen tavoitteita ovat muun muassa sataman peruspalveluiden parantaminen, julkisen liikenteen yhteydet, soutuveneranta, pyöräpysäköinti ja pysäköinti. Soveltuvia palveluita ovat muun muassa luontovirkistyspalvelut, välinevuokraus, uimaranta tai -paikka, saunat ja talviuinti, kioski- ja kahvilatoiminta ja melojien rantautumispaikka.

Lähilaivaliikenteen pysäkkilaiturit (Rosendahl-Pyynikki ja Hatanpään Arboretum) täydentävät satamien ja rantautumispaikkojen palveluverkostoa. Kehittämisen tavoitteita lähilaivaliikenteen laitureille ovat hyvät joukkoliikenneyhteydet, pyöräpysäköinti ja opastus. Soveltuvia palveluita lähilaivaliikenteen laiturien yhteyteen ovat muun muassa melojien rantautumispaikka ja kahvila- tai kioskitoiminta.

MAAKUNNALLISESTI ARVOKAS RAKENNETTU KULTTUURIYMPÄRISTÖ TAI KOHDE

Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä tulee turvata ja edistää alueen kaupunkikuvan ja rakennusperinnön arvojen säilymistä ja edelleen kehittämistä. Uusi rakentaminen on sopeutettava alueen kulttuuriympäristön ominaispiirteisiin ja ajalliseen kerroksellisuuteen. Kohteiden indeksi viittaa selostuksessa esitettyyn luetteloon.

Kohteita lisätty. Kaavakartalle on lisätty 12 kohdetta. Määräystä muutettu. Poistettu kaavamääräysotsikosta kohteiden indeksinumero (M1-23).

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu Pirkanmaan maakuntakaavassa 2040 osoitetut maakunnallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt. Alueen suojelun toteuttamistapa tulisi ratkaista asemakaavoituksella. Tavoitteena on rakennusperinnön ja kulttuuriympäristöjen monimuotoisuuden vaaliminen ja niiden säilymisen turvaaminen tarkoituksenmukaisesti. Aluetta koskevissa hankkeissa, kaavojen ajanmukaisuutta arvioitaessa ja aluetta koskevissa toimenpiteissä sekä tarkemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon kulttuurihistoriallisesti arvokkaan rakennetun ympäristön kokonaisuus, ominaispiirteet ja identiteetti. Erityistä huomiota tulee kiinnittää teollisen Tampereen kulttuuriympäristön säilymiseen ja maisemallisiin erityispiirteisiin. Aluetta koskevassa suunnittelussa tulee kuulla museoviranomaisia. Alueen täydennysrakentaminen on mahdollista. Myös ympäröivien alueiden maankäyttö saattaa vaikuttaa kulttuuriympäristön arvojen säilymiseen. Vaikutuksia arvojen säilymiseen tuleekin arvioida myös muutettaessa maankäyttöä arvoalueiden välittömässä läheisyydessä. Vaiheyleiskaavassa kartalle on lisätty keskustan 12 kohdetta.

Ks. luettelo kartalta 3 Kulttuuriperintö

MUINAISJÄÄNNÖSKOHDE

Muinaismuistolailla rauhoitettu muinaismuistokohde, kiinteä muinaisjäännös. Alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen ja muu siihen kajoaminen on muinaismuistolain nojalla kielletty. Aluetta koskevista toimenpiteistä on neuvoteltava museoviranomaisen kanssa ja pyydettävä lausunto. Muinaisjäännöksen laajuus tulee selvittää ennen alueen asemakaavoittamista. Asemakaavoituksen yhteydessä on huomioitava myös kohteen kytkeytyminen riittävän laajasti arvokkaisiin kulttuuriympäristöihin ja maisemaan. Vesialueiden muuttuvan käytön yhteydessä on arvioitava vedenalaiseen kulttuuriperintöön liittyvien selvitysten tarpeellisuus yhteistyössä museoviranomaisen kanssa. Kohteiden indeksi viittaa selostuksessa esitettyyn luetteloon.

Kohteita lisätty. Kaavakartalle on lisätty inventoidut muinaisjäännökset. Määräystä muutettu. Poistettu kaavamääräysotsikosta kohteiden indeksinumero (SM1-60).

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu Pirkanmaan maakuntamuseon tekemän selvityksen mukaiset muinaisjäännöslöydöt, teollisuuskohteet ja sotahistorialliset kohteet. Ne ovat muinaismuistolain 295/1963 mukaisesti suojeltuja kiinteitä muinaisjäännöksiä ja laki suojaa myös niiden lähiympäristön. Muinaisjäännöskohteita ovat esimerkiksi vanhat rajamerkit ja maakuopanteet. Selvitys valmistui v. 2017 yleiskaavatyötä varten. Vaiheyleiskaavassa merkintöjä on täydennetty uusien selvitysten pohjalta. Muinaisjäännöksen laajuus ja säilyneisyys tulee selvittää ennen alueen asemakaavoittamista. Maisemallisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaat ominaispiirteet tulee säilyttää. Alueella sijaitsevien muinaisjäännöskohteiden ja niiden lähialueiden maankäyttöä, rakentamista ja hoitoa suunniteltaessa tulee kiinteiden muinaisjäännösten lisäksi ottaa huomioon muinaisjäännösten suoja-alueet, maisemallinen sijainti ja mahdollinen liittyminen arvokkaisiin maisema-alueisiin ja/tai kulttuuriympäristöihin. Muinaismuistolain mukaan suoja-alueen muodostaa vähintään 2m säde kohteesta. Museoviranomainen määrittelee suoja-alueen tapauskohtaisesti.

Ks. luettelo kartalta 3 Kulttuuriperintö.

MUU ARKEOLOGINEN KULTTUURIPERINTÖKOHDE

Maankäytön suunnittelussa tulee ottaa huomioon muut arkeologiset kulttuuriperintökohteet ja niiden ympäristö. Alueella sijaitsevien historiallisten rakenteiden ja kerrostumien poistaminen on sallittua vain erityisestä syystä ja riittävän arkeologisen dokumentoinnin jälkeen. Aluetta koskevista suunnitelmista on kuultava museoviranomaisia. Asemakaavoituksen yhteydessä on huomioitava myös kohteen kytkeytyminen riittävän laajasti arvokkaisiin kulttuuriympäristöihin ja maisemaan. Kohteiden indeksi viittaa selostuksessa esitettyyn luetteloon.

Kohteita lisätty. Kaavakartalle on lisätty inventoidut muut arkeologiset kulttuuriperintökohteet. Määräystä muutettu. Poistettu kaavamääräysotsikosta kohteiden indeksinumero (s1-45).

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu Pirkanmaan maakuntamuseon tekemän selvityksen mukaiset muut kulttuuriperintökohteet, kuten asuinpaikat/kylätontit ja tiiliruukit. Selvitys valmistui vuonna 2017 yleiskaavatyötä varten. Vaiheyleiskaavassa merkintöjä on täydennetty uusien selvitysten pohjalta. Maisemallisesti säilyneet ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaat ominaispiirteet tulisi säilyttää. Alueella sijaitsevien kohteiden ja niiden lähialueiden maankäyttöä, rakentamista ja hoitoa suunniteltaessa tulee lisäksi ottaa huomioon maisemallinen sijainti ja mahdollinen liittyminen arvokkaisiin maisema-alueisiin ja/tai kulttuuriympäristöihin. Historiallisten (sota-, asutus-, tie-, tai muiden sellaisten) rakenteiden ja kerrostumien poistaminen on sallittua vain erityisestä syystä.

Ks. luettelo kartalta 3 Kulttuuriperintö

KAUPUNKIVIHREÄN KEHITTÄMISALUE

Puuston latvuspeitteisyyden, kerroksellisen kasvillisuuden ja viherpeitteisen vettä läpäisevän maanpinnan määrää on lisättävä nykytilanteeseen verrattuna. Katuvihreän määrää tulee lisätä. Hulevesiratkaisut tulee toteuttaa ensisijaisesti luontopohjaisina ratkaisuina kuten viherkatuina ja kasvikattoina.

Uusi määräys.

Kaavamääräyksen kuvaus

Kehittämisalueet on rajattu kantakaupungin lämpösaarekeilmiöselvityksen (2022), hulevesi- ja vesistötulvaselvityksen (2023), kaupunkivihreän kehittämisalueiden selvityksen (2024), pienvesi- ja vesistöselvityksen (2023) sekä maanpeiteaineiston ja kaavatilanteen pohjalta.

Tontteja ja kortteleita suunniteltaessa alueen latvuspeitteisyyden, kerroksellisen kasvillisuuden ja viherpeitteisen vettä läpäisevän maanpinnan määrä lähtötilanteessa tulee kartoittaa ja osoittaa, että suunnitelmassa on tapahtunut näille lisäystä. Viherpeitteisellä vettä läpäisevällä maanpinnalla tarkoitetaan maavaraista maanpintaa. Suunnittelun lähtökohtana on oltava, että maavaraista pintaa säilyy tai muodostuu mahdollisimman paljon. Mikäli tontti on jo lähtötilanteessa kokonaan rakentunut kannelle, velvoite maavaraisesta viherpeitteisyydestä voi toteutua mahdollisimman tilavaan kasvualustaan kannelle istutettavana kasvillisuutena. Asemakaavan mukaisella tontilla, jonka viherpeitteisyys on nykytilassaan yli 30 prosenttia, tulee asemakaavamuutoksessa pyrkiä osoittamaan vähintään 30 prosenttia viherpintaa eri kaavamääräyksin.

Yleisillä alueilla toteutetaan viherkatuja, jossa hulevesiä hallitaan niiden syntypaikalla luontopohjaisesti sekä lisätään kaupunkivihreää vihreän infrastruktuurin keinoin. Viherkaduilla kasvillisuudella, maaperällä ja teknisillä ratkaisuilla, kuten läpäisevillä päällysteillä, imeytetään, hidastetaan, suodatetaan ja puhdistetaan katujen hulevettä. Viherkaduilla hulevedet johdetaan esimerkiksi katutasoa alempana oleviin puustoisiin ja monipuolista kasvillisuutta kasvaviin viheraltaisiin tai -painanteisiin. Painanteen kasvillisuuden tulee olla monimuotoista käsittäen erilajisia puita ja pensaita sekä maanpeitekasveja. Painanteen kasvualustan syvyyden tulee olla riittävä suurten puiden kasvulle.

Kehittämisalueiden puuston ja muun kasvillisuuden tulee olla luonnon monimuotoisuuta vahvistavaa ja ilmastokestävää sekä mahdollisuuksien mukaan paikallista lajistoa suosivaa. Ilmastokestävällä lajistolla tarkoitetaan monilajista kasvillisuutta, jonka tutkimustiedon perusteella oletetaan selviävän muuttuvassa ilmastossa. Jotta viherpeitteisyyttä saadaan kehittämisalueille riittävästi, viherpintaa tulee toteuttaa ensisijaisten maavaraisten alueiden lisäksi myös kansille ja katoille. Kasvikattoja tulee toteuttaa lähtökohtaisesti aina kylmiin rakennuksiin kuten pysäköintilaitoksiin, katoksiin, sekä varastojen ja pysäkkien katoille. Suunnittelussa tulee tutkia mahdollisuutta toteuttaa kasvikattojen ja aurinkopaneelien yhdistelmiä. Kasvikattojen kasvillisuuden tulee olla monilajista ja kaupunkiluontoa rikastavaa, esimerkiksi paikallista alkuperää olevaa ja pölyttäjien suosimaa. Tampereen kasvikattolinjauksessa (Yhdyskuntalautakunta 10.10.2023) on määritetty periaatteet kasvikattojen suunnittelulle, toteuttamiselle ja ohjaamiselle. Kattopinnoissa tulee tarpeen mukaan suosia vaaleita sävyjä.

Kehittämisalueet on luokiteltu asumispainotteisiin (tai asumispainotteisiksi lähitulevaisuudessa kehittyviin) keskustatoimintojen alueisiin sekä työpaikkatoimintojen alueisiin. Näiden lisäksi omana kohteena on Taysin alue. Keskustatoimintojen alueita ovat Itäisen ja läntisen keskustan, Kaleva-Hakametsän, Hervannan ja Lielahti-Hiedanrannan alueet. Työpaikkatoimintojen alueita ovat Hatanpää-Nekalan, Rantaperkiön, Sarankulman, Lakalaivan, Lahdesjärven sekä Messukylän ja Hankkion alueet. Kaupunkivihreän kehittämisalueiden selvityksessä (2024) on esitetty tarkemmat tavoitteet ja suositukset kullekin kehittämisalueelle.

Keskustatoimintojen alueilla tiiviit korttelirakenteet kuten umpikorttelit ovat helleaikoina usein epämiellyttävän kuumia, ja etenkin näihin tulee lisätä viherpeitteistä pintaa kuten maavaraisia puita ja muuta kasvillisuutta. Alueilla, ja etenkin asumisen kohteissa, on huolehdittava maavaraisten piha-alueiden ja kasvillisuuden säilymisestä. Korttelin tai tontin suunnittelussa tulee tutkia tarvetta ja mahdollisuuksia toteuttaa kasvikattoja myös asuin-, liike- ja toimistorakennuksiin. Keskustatoimintojen kehittämisalueilla pysäköinnin tulee perustua keskitettyyn pysäköintiin. Asumisen alueilla suunnittelun lähtökohtana on pidettävä 3-30-300 periaatetta. Tämä tarkoittaa, että jokaisen asunnon ikkunasta tulee näkyä kolme isoa tai isoksi kasvavaa puuta, alueen latvuspeitteisyyden tulee olla 30 prosenttia ja laadukas virkistysalue tulee olla saavutettavissa 300 metrin etäisyydellä suunnittelualueesta.

Työpaikkatoimintojen alueilla on tärkeää säilyttää olemassa olevaa viherpeitteistä maanpintaa, ettei vettä läpäisemättömän pinnan määrä ja sen myötä kestävän kaupunkiympäristön haasteet kasvaisi. Alueilla korostuu katuvihreän merkitys. Kaupungin omistamilla katualueilla tulee täydentää puustoa esimerkiksi katualueisiin jo sisältyvillä viherkaistoilla sekä suunnitellusti ajoradoilla. Osalla alueista kulkee tai aluetta sivuaa hulevesien päävirtausuoma, jonka virtaama on jo nykyisellään haitallisen suuri ja uomassa on havaittu eroosio-ongelmia. Alueilla on lisättävä luonnonmukaista hulevesien hallintaa ja rajoitettava uomien virtaamia. Alueilla tulee myös huolehtia voimassa olevien kaavojen viherryttämistä koskevien kaavamääräysten toteutumisesta kuten istutettavista tontinosista ja puuriveistä. Taysin alueella on paljon sairaalan välttämättömiin toimintoihin liittyvää, esimerkiksi maanalaista infraa, jonka takia vettä läpäisevän viherpinnan lisääminen on monin paikoin haastavaa. Kaupunkivihreän toteuttamista voidaan kuitenkin edistää muutosten yhteydessä alueen monista reunaehdoista huolimatta hyvällä suunnittelulla, esimerkiksi toteuttamalla alueen halki puuston latvuspeitteeltään yhtenäinen virkistysyhteys. Tämä mahdollistaa viihtyisän ja terveellisen liikkumisen ja oleskelun alueella ja helpottaa alueen ulkopuolisten laajempien viheralueiden saavuttamista. Viherpeitteisyyden ja kasvillisuuden on lukuisissa tutkimuksissa todettu olevan ensiarvoisen tärkeää ihmisen hyvinvoinnille ja terveydelle.

OSA-ALUEEN RAJA

Kartta 5 - Osa-alueiden kehittämisperiaatteet

Alasjärven itäpuoli

YLEISMÄÄRÄYS
Alueen suunnittelussa ja käytössä tulee varmistaa luontoarvojen ja ekologisten yhteyksien turvaaminen.

Alueen virkistyskäytön ja muun toiminnan pysäköinti ratkaistaan kokonaisuutena huomioiden tapahtuma-aikainen pysäköinti. Alue on tarkoitettu asemakaavoitettavaksi.

KEHITETTÄVÄ URHEILU- JA VIRKISTYSPALVELUIDEN ALUE
Aluetta kehitetään monipuolisena virkistyspalveluiden sekä urheilutoiminnan kuten ratsastus- ja koiraharrastustoimintojen alueena. Toimintoja kehitettäessä tulee turvata alueen luontoarvot, varmistaa virkistysreitistöjen jatkuvuus sekä huomioida eri virkistyskäyttömuotojen tarpeet ja turvallisuus. Suunnittelussa tulee kiinnittää huomiota toimintojen saavutettavuuteen kävellen, pyörällä ja joukkoliikenteellä. Pysäköinti ratkaistaan kokonaisuutena huomioiden alueen muu virkistyskäyttö ja tapahtuma-aikainen pysäköinti.

Kaavamääräyksen kuvaus

Alueelle sijoittuu Kauppi-Niihaman alueen itäisen osan toiminnallinen keskittymä. Tavoitteena on mahdollistaa nykyisten toimintojen ja alueen kehittäminen lähivirkistyksen, liikunnan sekä luonto- ja virkistyspalveluiden tarpeisiin luontoarvot huomioiden. Alasjärven itäosa toimii myös itäisenä porttina Kauppi-Niihaman alueelle. Toimintojen kehittämisessä tulee huomioida laajan viher- ja virkistysalueen käyttäjät esimerkiksi turvaamalla virkistysreitistöjen jatkuvuus ja kehittämällä palveluita, muun muassa opastusta, alueella.

Kehitettäviä asiakokonaisuuksia ovat erityisesti eri virkistyskäyttömuotojen ja alueen käyttäjien tarpeiden yhteensovittaminen ja turvallisuus sekä

toimintojen saavutettavuuden edistäminen kävellen, pyörällä ja joukkoliikenteellä. Pysäköintiä tulee tarkastella kokonaisuutena yhteensovittaen alueen toimintojen ja Kauppi-Niihaman viher- ja virkistysalueen käyttäjien tarpeet sekä tapahtuma-aikainen pysäköinti.

JALANKULUN JA PYÖRÄILYN YHTEYS- TAI KEHITTÄMISTARVE

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu jalankulun ja pyöräilyn yhteyksien kehittämistarpeet Tesoman asemanseudun ja Alasjärven itäpuolen osa-alueilla.

Tesomalla on tavoitteena luoda suorat ja sujuvat yhteydet Tesoman lähijuna-asemalle Tesoman valtatien itäpuolelta Mediapoliksen ja Kohmankaaren suunnasta. Kun valtatien ylittävä silta levennetään aseman laituriksi, voi itäpuolelta nousta pyöräillen ja kävellen suoraan laiturille tai jatkaa matkaa valtatien yli. Yhteyksiä toteutetaan nykyisten yksityisten tonttien alueelle ja tästä syystä aluetta pyritään kehittämään laajemmissa kokonaisuuksissa, jolloin tulevia hyötyjä ja haittoja voidaan tasata maanomistajien kesken esimerkiksi maankäyttösopimusten avulla.

Alasjärven itäpuolella osoitettu nykyiset Niihamankatu ja Luhtaantie, jotka johtavat Teiskontieltä Niihaman siirtolapuutarha-alueelle. Kyseisellä välillä on tavoitteena kehittää liikkumisen turvallisuutta sekä virkistys- ja luontomatkailupalveluiden saavutettavuutta. Luhtaantie on tarkoitus asemakaavoittaa koko matkaltaan.

OHJEELLINEN RATSASTUSREITTI
Ratsastusreitin sijainti määritellään tarkemmin yksityiskohtaisemmassa kaavassa tai suunnitelmassa. Reitin suunnittelussa tulee turvata alueen luontoarvot ja ottaa huomioon alueen muu virkistyskäyttö. Erityistä huomiota on kiinnitettävä eri virkistysreittien risteämisen turvallisuuteen.

Kaavamääräyksen kuvaus

Ratsastusreitin sijainti on ohjeellinen. Reitin sijainti ja rakentaminen määritellään tarkemmin asemakaavoituksen yhteydessä tai erillisellä reittisuunnitelmalla. Reitin linjauksessa on huomioitava alueen luontoarvot ja kulutusherkät ympäristöt. Erityistä huomiota on kiinnitettävä reitin turvallisuuteen. Reitti tulee toteuttaa lähtökohtaisesti erilleen muusta virkistysreitistöstä. Eri virkistysreittien risteyskohdissa tulee huolehtia hyvästä opastuksesta turvallisuuden lisäämiseksi.

Kartta 5 - Osa-alueiden kehittämisperiaatteet

Alasjärven itäpuoli

VIHERYHTEYS

Säilytettävä tai kehitettävä viheryhteys, jonka suunnittelussa ja alueelle kohdistuvissa toimenpiteissä on turvattava ekologisten yhteyksien ylläpitäminen eri elinympäristöjen välillä.

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeitä alueita yhdistävät säilytettävät viheryhteydet ja alueiden välille kehitettävät viheryhteystarpeet.

Osoitetut viheryhteydet toimivat ekologisina yhteyksinä osana kulkureittien ja eliölajien elinympäristöjen kokonaisuuksia. Viheryhteyksiä tulee kehittää kasvillisuudeltaan monimuotoisina ja latvuspeitteisyydeltään yhtenäisinä.

LUONNON MONIMUOTOISUUDEN KANNALTA ERITYISEN TÄRKEÄ ALUE

Alueet on huomioitava kokonaisuuksina asemakaavoitettavalla alueella. Suunnittelussa, käytössä ja hoidossa on turvattava luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät elinympäristöt ja lajiesiintymät.

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä on osoitettu luontoarvojen muodostamat merkittävät aluekokonaisuudet. Merkintä sisältää Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV mukaisia luonnonsuojelulailla tiukasti suojeltuja liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja, lepakoiden tärkeitä ruokailualueita (luokka II ja III), uhanalaisen ja luonnonsuojelulailla rauhoitetun lahokaviosammalen ydinalueita, linnustolle tärkeitä alueita, luonnon monimuotoisuutta turvaavia luontotyyppejä sekä huomionarvoiselle hyönteislajistolle potentiaalisia alueita.

ULKOILU- JA VIRKISTYSMETSÄ

Aluetta ylläpidetään ja kehitetään yhtenäisenä, toiminnoiltaan ja luonnonympäristöltään monipuolisena metsäalueena. Alueen suunnittelussa, käytössä ja hoidossa tulee ottaa huomioon toimivien ekologisten yhteyksien sekä laadukkaiden virkistysyhteyksien turvaaminen, kehittäminen ja kytkeytyminen muille alueille. Alueen luonto- ja maisemalliset arvot sekä metsätalouden toiminta- ja kehittymisedellytykset on turvattava.

Kaavamääräyksen kuvaus

Merkinnällä osoitetut metsäalueet ovat osa Kauppi-Niihaman laajaa yhtenäistä metsäaluekokonaisuutta.

Tavoitteena on säilyttää ja kehittää alueita kestävinä, monipuolisina ja -muotoisina ulkoilu- ja virkistysmetsäympäristöinä. Alueilla voidaan toteuttaa myös erilaisia maisema- ja luontoarvot huomioivia virkistyskäyttöä palvelevia rakenteita sekä virkistysreittejä. Kaupungin virkistyskäyttöön varattuihin metsiin ei kohdistu puuntuotannollisia tavoitteita.

Merkintä painottaa lisäksi yhtenäisten ulkoilu- ja virkistysmetsäalueiden merkitystä ekologisessa verkostossa ja luonnon monimuotoisuuden ylläpitäjinä. Tavoitteena on säilyttää ja kehittää metsäalueiden yhtenäisyyttä ja elinvoimaisuutta välttäen metsäalueen pirstomista sekä vaalia ja parantaa metsäluonnon monimuotoisuutta.

Suunnittelussa tulee huomioida alueelle sijoittuvien toimintojen kuten virkistysreittien sekä alueen läheisyyteen sijoittuvien toimintojen vaikutukset metsäluontoon.

OSA-ALUEEN RAJA

Kumottavat merkinnät ja määräykset

Kantakaupungin yleiskaavasta 2040 (voimaan 20.1.2020) kumottavat

KESKUSPUISTOVERKOSTO

Alueita ylläpidetään ja kehitetään yhtenäisinä, hyvin saavutettavina sekä toiminnoiltaan ja luonnon ympäristöltään monipuolisina virkistys- ja viheralueina. Maisemaa muuttava maanrakennustyö, puiden kaataminen tai muut näihin verrattavat toimenpiteet ovat luvanvaraisia kuten MRL 128 §:ssä on säädetty.

Aluetta ja sen toimintoja tarkemmin suunniteltaessa ja lupamenettelyn yhteydessä tulee ottaa huomioon luontoarvot, kulttuurihistorialliset ja maisemalliset arvot, ja varmistaa virkistys- ja ulkoilureittien ja ekologisen verkoston jatkuvuus. Alueelle voidaan sijoittaa pääkäyttötarkoitusta palvelevia rakennuksia sekä hulevesien hallintaan tarkoitettuja rakenteita tarkempien suunnitelmien mukaisesti. Alueella olevat rakennukset voidaan säilyttää. Rakennusten perusparantaminen, korjaaminen ja vähäinen laajentaminen sekä tuhoutuneen rakennuksen uudelleen rakentaminen ovat sallittuja

Määräystä muutettu. Lisätty tavoite viherrakenteen turvaamisesta ja ilmastonmuutokseen sopeutumisesta.

c-1 TÄYDENTYVÄ KESKUSTA

Aluetta kehitetään täydennettävänä keskustatoimintojen alueena. Täydentämisen tulee edistää toimintojen monipuolisuutta ja keskustojen elinvoimaisuutta. Suuryksikköjen enimmäismitoitus on Hervannassa 70 000 k-m² ja Tesomalla 30 000 k-m². Kaukajärven keskusta-aluetta koskevat maakuntakaavan taajamatoimintojen kaupan mitoitukset. Vähittäiskaupan kerrosalan enimmäismitoitus Kalevassa on 70 000 k-m².

Määräystä muutettu. Poistettu kaupan kerrosalamäärät maakuntakaavan mukaisilta keskustatoimintojen alueilta.

c-2 UUDISTUVA KESKUSTA

Aluetta kehitetään uudelleen rakennettavana keskustatoimintojen alueena. Tarkemmassa suunnittelussa sovitetaan yhteen toimintojen monipuolisuus, keskustamainen liikenneympäristö ja alueille kehitettävät viheryhteydet. Suuryksikköjen enimmäismitoitus on Lielahdessa 80 000 k-m², Lakalaivassa 45 000 k-m² ja Koilliskeskuksessa 55 000 k-m². Vähittäiskaupan kerrosalan enimmäismitoitus Turtolassa on 35 000 k-m2. Rautaharkko-Lakalaivan keskustatoimintojen alueen toteutus tulee suunnitella ja vaiheistaa siten, ettei vaarallisten aineiden kuljetusten järjestelystä tavaraliikenteen järjestelyratapihalla aiheudu merkittävää haittaa tai vaaraa alueelle.

Määräystä muutettu. Poistettu kaupan kerrosalamäärät maakuntakaavan mukaisilta keskustatoimintojen alueilta.

ALUE, JOLLE SAA SIJOITTAA SEUDULLISTA PALJON TILAA VAATIVAA KAUPPAA

Alueelle voidaan sijoittaa seudullisesti merkittävää paljon tilaa vaativan vähittäiskaupan kerrosalaa enimmäismäärältään seuraavasti: Lahdesjärvi 150 000 k-m², Lielahti 70 000 k-m², Hankkio 40 000 k-m². Alueelta tulee olla sujuvat ajoneuvoyhteydet seudullisille pääväylille.

Määräystä muutettu. Lielahdessa muutettu kaupan kerrosalaa.

KAUPUNKIRAKENTEEN KANNALTA MERKITTÄVÄ LIIKENTEEN KOKOOJAKATU JA JOUKKOLIIKENTEEN LAATUKÄYTÄVÄ

Katu suunnitellaan ja rakennetaan huomioiden eri liikennemuotojen tarpeet. Kehitetään erityisesti joukkoliikenteen laatua ja pysäkkien saavutettavuutta. Katuun rajautuvan maankäytön tulee olla tehokasta etenkin pysäkkien läheisyydessä.

Linjaus Sammon valtatiellä on muuttunut.

OHJEELLINEN KEHITETTÄVÄ RYHMÄPUUTARHA-ALUE

Ryhmäpuutarha-alueen laajentamisen edellytykset ja yhteensovittaminen luontoarvojen ja muiden tarpeiden kanssa tulee tutkia tarkemman suunnittelun yhteydessä.

Kohde poistettu.

Kumottavat merkinnät ja määräykset

Kantakaupungin yleiskaavasta 2040 (voimaan 20.1.2020) kumottavat

OHJEELLINEN UUSI TAI KEHITETTÄVÄ PIENVENE - TAI LAUTTASATAMA

Uuden tai kehitettävän pienvene- tai lauttasataman sijoittamisen tai kehittämisen edellytykset tulee tutkia tarkemman suunnittelun yhteydessä.

Määräystä muutettu ja kohteita lisätty.

UIMARANTA

Kohteita poistettu.

OHJEELLINEN UUSI TAI KEHITETTÄVÄ UIMARANTA

Uusi määräys ja kohteita lisätty.

VALTAKUNNALLISESTI ARVOKAS RAKENNETTU KULTTUURIYMPÄRISTÖ TAI KOHDE (V1-8)

Alueella tapahtuva kehittäminen on sovitettava arvokkaan kulttuuriympäristön vaatimuksiin. Kohteiden indeksointi viittaa kaavaselostuksen liitteenä olevaan luetteloon.

Määräystä muutettu. Poistettu kaavamääräysotsikosta kohteiden indeksinumero (V1-8).

YLEISMÄÄRÄYS

Hulevesien käsittelyssä ja johtamisessa on noudatettava Tampereen kaupungin hulevesiohjelmassa esitettyä periaatejärjestystä: 1. Hulevesien syntyminen on ehkäistävä, 2. hulevedet on imeytettävä, 3. hulevedet on hyödynnettävä ja puhdistettava ja 4. hulevedet on viivytettävä syntypaikalla ennen johtamista avouomaan, vesistöön tai hulevesiviemäriin. Asemakaavoituksen ja muiden hankkeiden yhteydessä on selvitettävä hulevesien hallinta ja tarvittaessa varattava tila hulevesien käsittelylle. Rakennusluvan yhteydessä on laadittava hulevesijärjestelmän toteutussuunnitelma ja rakentamisen aikaisten hulevesien hallintasuunnitelma. Alueelliset huleveden hallintarakenteet on toteutettava alueen muun kunnallistekniikan rakentamisen yhteydessä.

Määräystä muutettu. Muutokset tehty Tampereen hulevesiohjelman ja valuma-alueselvityksen (2023) sekä kaupungin asiantuntijatyön pohjalta.

VALUMA-ALUEET

<u>Valuma-aluekohtaiset määräykset:</u>

Härmälänojan valuma-alue / Hulevesivirtaamia on rajoitettava ennen johtamista Härmälänojaan, Myllyojaan tai Herrainsuon ja Peltolammin väliseen ojaan. Lahdesjärven-Lakalaivan alueella huleveden syntymistä on erityisesti ehkäistävä. Peltolammin ja Vähäjärven tila tulee säilyttää. Hyvälaatuisen veden johtuminen Vähäjärveen on turvattava.

Höytämöjärven valuma-alue / Hulevesiä on viivytettävä ja hulevesien laatua parannettava ennen johtamista ojiin. Särkijärven, Lahdesjärven, Suolijärven, Hervantajärven, Koukkujärven, Pieni-Virolaisen ja Vuoreksenlammin tila tulee säilyttää. Iso-Virolaisen tilaa tulee parantaa.

Keskustan valuma-alue / Hulevesivirtaamia on rajoitettava suosimalla läpäiseviä ja hulevesien virtaamaa hidastavia pintoja.

Näsijärven lähivaluma-alue / Halimasjärven ja Niihamanjärven tila tulee säilyttää. Ryydynpohjan, Siivikkalanlahden, Olkahistenlahden ja Lielahden tilaa tulee parantaa.

Pyhäjärven lähivaluma-alue / Tohlopin tila tulee säilyttää. Vaakkolammin tilaa tulee parantaa.

Vihiojan valuma-alue / Hulevesivirtaamia on rajoitettava. Ahvenisjärven ja Vihilahden tilaa tulee parantaa.

Vihnusjärven valuma-alue / Alueella tapahtuva toiminta ei saa aiheuttaa vesistön pilaantumista. Erityisesti on kiinnitettävä huomiota, ettei Natura 2000 –verkostoon kuuluvan Myllypuron valinnan perusteina olevia luontoarvoja merkittävästi heikennetä. Raakavesilähteenä toimivaan Vihnusjärveen johtuvan veden laatu on säilytettävä hyvänä. Tesomajärven tila tulee säilyttää.

Viinikanojan valuma-alue / Hulevesivirtaamia on rajoitettava. Kaukajärven tila tulee säilyttää ja Iidesjärven sekä Alasjärven tilaa tulee parantaa. Kaukajärven rannalta tapahtuu rantaimeytymistä Aakkulanharjun pohjavesialueelle ja veden laatu on säilytettävä hyvänä.

Määräystä muutettu. Valuma-aluerajat päivitetty. Muutokset tehty Tampereen valuma-alueselvityksen (2023) ja kaupungin asiantuntijatyön pohjalta.

Kumottavat merkinnät ja määräykset

Kantakaupungin yleiskaavasta 2040 (voimaan 20.1.2020) kumottavat

HUOMIOON OTETTAVA HULEVEDEN HALLINTA-ALUE

Alueella on varattava tilaa hulevesien tulvareitiksi ja viivytysalueeksi. Alueen tasaus ja rakennusten korkeusasemat on suunniteltava siten, että tulvavesistä ei aiheudu haittaa. Kohteiden hulevesien hallintarakenteet tulee toteuttaa hulevesiselvitykseen perustuvan suunnitelman pohjalta. Kohteiden indeksi viittaa kaavaselostuksessa olevaan luetteloon.

Kohdetiedot vanhentuneet. Kohteet poistetaan.

OHJEELLINEN ALUEELLINEN HULEVESIEN VIIVYTYSALLAS

Alue tulee varata hulevesien käsittelyä varten toteutettavalle kosteikolle, laskeutusaltaalle tai lammikolle. Alueelliset hulevesien käsittelytoimenpiteet on toteutettava ennen rakentamisen aloittamista.

Kohdetiedot vanhentuneet. Kohteet poistetaan.

KEMIKAALILAITOKSEN KONSULTOINTIVYÖHYKE

Asemakaavoituksen yhteydessä on pyydettävä turvallisuus- ja kemikaaliviraston (TUKES) ja pelastusviranomaisen lausunto. Kohteiden indeksi viittaa kaavaselostuksessa olevaan luetteloon.

Kohteita poistettu. Kohdemaiset merkinnät on korvattu yleismääräyksellä.

UUSI VOIMALAITOS

Kohteita poistettu. Ryydynpohjan voimalaitosvaraus muutettu lämpökeskusvaraukseksi.

UUSI LÄMPÖKESKUS

Kohteita poistettu. Vuoreksen kohteelle ei tarvetta.

SÄHKÖASEMA

Kohteiden sijaintia muutettu. Kalevan kohde siirretty muuttuneeseen sijaintiin.

UUSI SÄHKÖASEMA

Kohteiden sijaintia muutettu. Kaupin kohde siirtynyt.

110-400 kV SÄHKÖLINJA

Kohteita poistettu. Linjalle asetettu kehittämistavoite.

KEHITETTÄVÄ SÄHKÖLINJA

Sähkölinjan saneerauksen yhteydessä tai viereisen maankäytön muuttuessa tutkittava mahdollisuutta linjan maakaapelointiin.

Kohteita poistettu. Sähkölinja lännessä lähes toteutettu, Kalevassa lyhennetty linjaa sähköaseman siirtämisen vuoksi.

JÄTEASEMA

Kohteiden sijaintia muutettu. Nekalan kohde siirretty.

TARVEALUE UUDELLE JÄTEASEMALLE

Alueelta tulee varata sijoituspaikka vaarallisen kotitalousjätteen vastaanottoasemalle.

Kohteita poistettu. Vuoreksen kohde toteutettu.

JÄTEHUOLLON KEHITTÄMISALUE

Alueen kotitalousjätteen keräämiseksi tutkittava putkikeräyksen mahdollisuutta.

Kohteita poistettu. Tarve Hiedanrannan ja Ojalan alueilla poistunut.

LUMEN VASTAANOTTO

Kohteita poistettu. Aitovuori poistettu.

MERKITTÄVÄ OJA TAI VESIREITTI

Vesireitti tai avoimena säilytettävä oja.

Määräystä muutettu. Kohteita lisätty.

Kumottavat merkinnät ja määräykset

Kantakaupungin vaiheyleiskaava 2017–2021 (hyväksytty 17.5.2021) kumottavat

YLEISMÄÄRÄYS
Yleiskaavan käyttötarkoitusalueilla voidaan sallia käyttötarkoituksesta poikkeavaa rakentamista, mikäli siitä ei aiheudu haittaa alueen pääasialliselle käyttötarkoitukselle. Asemakaavoitusta ja muuta alueidenkäytön suunnittelua ohjataan yleiskaavan kartoilla 1–4.

Yleiskaavan RA ja R -alueilla yleiskaavaa voidaan käyttää MRL 72 §:n mukaisesti rakentamisen ohjaamiseen. Muilla alueilla rakentaminen edellyttää pääsääntöisesti asemakaavaa.

Rakennettaessa yli 50 metriä korkeita tuulivoimaloita tulee pyytää erillinen lausunto Puolustusvoimilta.

Seudullisen vähittäiskaupan suuryksiköiden alarajat ovat paljon tilaa vaativan kaupan osalta 15 000 k-m², keskustahakuisen vähittäiskaupan osalta 10 000 k-m² ja päivittäistavarakaupan osalta 5 000 k-m².

Keskustatoimintojen alueiden ulkopuolelle ei saa sijoittaa yli 4 000 k-m² suuruisia vähittäiskaupan suuryksiköitä ja myymäläkeskittymiä.

Määräystä muutettu. Muutettu kaavakarttojen lukumäärä.

YLEISMÄÄRÄYS
Asemakaavoitettujen puistojen ja virkistysalueiden määrän säilyminen ja hyvä saavutettavuus tulee turvata. Suunnittelussa tulee varmistaa alueiden kytkeytyminen keskuspuistoverkostoon sekä säilyminen lähivirkistykseen soveltuvina, ääniympäristöltään miellyttävinä ja luonnon monimuotoisuutta tukevina alueina.

Määräystä muutettu. Lisätty tavoite ilmastonmuutokseen sopeutumiselle.

KESKUSPUISTOVERKOSTO
Alueita ylläpidetään ja kehitetään yhtenäisinä, hyvin saavutettavina sekä toiminnoiltaan ja luonnon ympäristöltään monipuolisina virkistys- ja viheralueina. Maisemaa muuttava maanrakennustyö, puiden kaataminen tai muut näihin verrattavat toimenpiteet ovat luvanvaraisia kuten MRL 128 §:ssä on säädetty.

Aluetta ja sen toimintoja tarkemmin suunniteltaessa ja lupamenettelyn yhteydessä tulee ottaa huomioon luontoarvot, kulttuurihistorialliset ja maisemalliset arvot, ja varmistaa virkistys- ja ulkoilureittien ja ekologisen verkoston jatkuvuus. Alueelle voidaan sijoittaa pääkäyttötarkoitusta palvelevia rakennuksia sekä hulevesien hallintaan tarkoitettuja rakenteita tarkempien suunnitelmien mukaisesti. Alueella olevat rakennukset voidaan säilyttää. Rakennusten perusparantaminen, korjaaminen ja vähäinen laajentaminen sekä tuhoutuneen rakennuksen uudelleen rakentaminen ovat sallittuja.

Määräystä muutettu. Lisätty tavoite viherrakenteen turvaamisesta ja ilmastonmuutokseen sopeutumisesta.

c-1 **TÄYDENTYVÄ KESKUSTA**
Aluetta kehitetään täydennettävänä keskustatoimintojen alueena. Täydentämisen tulee edistää toimintojen monipuolisuutta ja keskustojen elinvoimaisuutta. Suuryksikköjen enimmäismitoitus on Hervannassa 70 000 k-m² ja Tesomalla 30 000 k-m². Kaukajärven keskusta-aluetta koskevat maakuntakaavan taajamatoimintojen kaupan mitoitukset. Vähittäiskaupan kerrosalan enimmäismitoitus Kalevassa on 70 000 k-m².

Määräystä muutettu. Poistettu kaupan kerrosalamäärät maakuntakaavan mukaisilta keskustatoimintojen alueilta.

c-2 **UUDISTUVA KESKUSTA**
Aluetta kehitetään uudelleen rakennettavana keskustatoimintojen alueena. Tarkemmassa suunnittelussa sovitetaan yhteen toimintojen monipuolisuus, keskustamainen liikenneympäristö ja alueille kehitettävät viheryhteydet. Suuryksikköjen enimmäismitoitus on Lielahdessa 80 000 k-m², Lakalaivassa 45 000 k-m² ja Koilliskeskuksessa 55 000 k-m². Vähittäiskaupan kerrosalan enimmäismitoitus Turtolassa on 35 000 k-m2. Rautaharkko-Lakalaivan keskustatoimintojen alueen toteutus tulee suunnitella ja vaiheistaa siten, ettei vaarallisten aineiden kuljetusten järjestelystä tavaraliikenteen järjestelyratapihalla aiheudu merkittävää haittaa tai vaaraa alueelle.

Määräystä muutettu. Poistettu kaupan kerrosalamäärät maakuntakaavan mukaisilta keskustatoimintojen alueilta.

c-3 **LAAJENTUVA KESKUSTA**
Aluetta kehitetään kaupunkitilaltaan ja tehokkuudeltaan keskustamaisena alueena. Aluetta koskevat maakuntakaavan taajamatoimintojen kaupan mitoitukset.

Kohteita poistettu. Lielahden voimalaitoksen alueen kehittäminen sopeutetaan voimalaitoksen reunaehtoihin.

km **ALUE, JOLLE SAA SIJOITTAA SEUDULLISTA PALJON TILAA VAATIVAA KAUPPAA**
Alueelle voidaan sijoittaa seudullisesti merkittävää paljon tilaa vaativan vähittäiskaupan kerrosalaa enimmäismäärältään seuraavasti: Lahdesjärvi 150 000 k-m², Lielahti 70 000 k-m², Hankkio 40 000 k-m². Alueelta tulee olla sujuvat ajoneuvoyhteydet seudullisille pääväylille.

Määräystä muutettu. Lielahdessa muutettu kaupan kerrosalaa.

Kumottavat merkinnät ja määräykset

Kantakaupungin vaiheyleiskaavasta 2017–2021 (hyväksytty 17.5.2021) kumottavat

KAUPUNKISTRATEGIAN KASVUN JA ELINVOIMAN VYÖHYKE

Vyöhyke koostuu kantakaupungin tehokkaimmin rakennetusta asioinnin ja työssäkäynnin sekä kaupunkiasumisen alueista yhdistäen Tampereen ydinkeskustan ja aluekeskukset toimivaksi osaksi kaupunkiseudun yhdyskuntarakennetta. Hiilineutraalisuutta ja kestävää liikkumista koskevien tavoitteiden saavuttamiseksi vyöhykkeelle tulee ohjelmoida merkittävä osuus kaupungin kasvua toteuttavasta asunto- ja toimitilarakentamisesta sekä kestävien kulkumuotojen kehittämistoimenpiteistä.

Joukkoliikennepysäkkien lähikortteleita kehitetään vaikutusalueensa lähipalvelujen kävellen saavutettavina keskittyminä. Vyöhykkeelle sijoittuvan täydentävän asuntotuotannon tulee olla monipuolista ja suunnittelussa varmistaa asukkaiden riittävät lähivirkistysalueet ja virkistyspalvelut. Rakentaminen sovitetaan ympäristöönsä siten, että luonnonympäristön, viherympäristön ja kulttuuriympäristön arvot säilyvät.

Kohteiden sijaintia muutettu. Muutettu vyöhykkeen rajausta.

VAIHTOPYSÄKKI

Tärkeä joukkoliikenteen vaihtopysäkki, jonka suunnittelussa varataan riittävät tilavaraukset pyöräpysäköinnille ja sujuville vaihdoille.

Kohteita poistettu. Vihiojan kohde poistettu.

OHJEELLINEN EKOLOGINEN YHTEYS

Yhteydellä on merkitystä eliölajien liikkumiselle ja luonnon monimuotoisuuden säilymiselle. Ekologisen yhteyden jatkuvuus ja kytkeytyminen keskuspuistoverkostoon tulee turvata. Tarkemman suunnittelun yhteydessä ratkaistaan ekologisen yhteyden sijainti, leveys ja luonne huomioiden arvokkaat luontokohteet, kulttuurihistorialliset ja maisemalliset arvot sekä varmistaen, että ekologinen yhteys säilyy mahdollisimman leveänä, puustoisena, kasvillisuudeltaan kerroksellisena ja luonnon olosuhteiltaan monipuolisena. Ekologinen yhteys on turvattava maisemaa muuttavien maanrakennustöiden, puiden kaatojen tai muiden näihin verrattavien toimenpiteiden yhteydessä. Maisemaa muuttava maanrakennustyö, puiden kaataminen tai muut näihin verrattavat toimenpiteet ovat luvanvaraisia kuten MRL128 §:ssä on säädetty.

Määräystä muutettu. Kohteita lisätty ja kohteiden sijaintia muutettu.

OHJEELLINEN VIRKISTYSYHTEYS

Keskuspuistoverkostoa yhdistävä virkistysyhteys tai lähivirkistysalueiden sarja. Tarkemman suunnittelun yhteydessä tulee varmistaa lähivirkistysalueiden riittävyys, saavutettavuus, luontoarvot, kulttuurihistorialliset ja maisemalliset arvot sekä varmistaa virkistysyhteyksien ja ekologisten yhteyksien jatkuvuus. Yhteyden luonne voi vaihdella rakennetusta luonnonmukaiseen.

Määräystä muutettu. Kohteita lisätty ja kohteiden sijaintia muutettu.

OHJEELLINEN UUSI LEIRINTÄALUE

Leirintäalueen sijoittumisen edellytykset ja yhteensovittaminen luontoarvojen, arkeologiseen kulttuuriperintöön liittyvien arvojen ja muiden tarpeiden kanssa tulee tutkia tarkemman suunnittelun yhteydessä. Alue on tarkoitettu asemakaavoitettavaksi

Kohteita poistettu.

PIENVENE - TAI LAUTTASATAMA

Vesiliikenteen toiminta on otettava huomioon suunniteltaessa lähiympäristön maankäyttöä sekä uusia kävelyn ja pyöräilyn yhteyksiä.

Kohteita poistettu.

OHJEELLINEN UUSI LEIRINTÄALUE

Leirintäalueen sijoittumisen edellytykset ja yhteensovittaminen luontoarvojen, arkeologiseen kulttuuriperintöön liittyvien arvojen ja muiden tarpeiden kanssa tulee tutkia tarkemman suunnittelun yhteydessä. Alue on tarkoitettu asemakaavoitettavaksi

Matkailupalveluiden kokonaisuus on arvioitu. Alasjärven itäpuolelle osoitetaan ohjeellinen uusi matkailupalveluiden alue -merkintä.

PIENVENE - TAI LAUTTASATAMA

Vesiliikenteen toiminta on otettava huomioon suunniteltaessa lähiympäristön maankäyttöä sekä uusia kävelyn ja pyöräilyn yhteyksiä.

Rauhaniemen satama-merkintä poistuu ja korvataan merkinnällä Ohjeellinen uusi tai kehitettävä pienvene- tai lauttasatama.

Kumottavat merkinnät ja määräykset

Kantakaupungin vaiheyleiskaavasta 2017–2021 (hyväksytty 17.5.2021) kumottavat

OHJEELLINEN UUSI TAI KEHITETTÄVÄ PIENVENE - TAI LAUTTASATAMA

Uuden tai kehitettävän pienvene- tai lauttasataman sijoittamisen tai kehittämisen edellytykset tulee tutkia tarkemman suunnittelun yhteydessä.

Kohteita on lisätty ja kaavamääräystä on tarkistettu.

KAUPUNKIHILJAINEN VIRKISTYS- TAI LUONNONSUOJELUALUE

Alueidenkäytön suunnittelussa tulee pyrkiä siihen, että kaupunkihiljaisilla laajemmilla virkistys- ja luonnonsuojelualueilla melutilanne paranee tai säilyy nykyisellä tasolla.

Uusina kohteina on osoitettu Haukiluomanpuisto ja Linnainmaa-Leinola. Määräystä on tarkistettu.

MAAKUNNALLISESTI ARVOKAS RAKENNETTU KULTTUURIYMPÄRISTÖ TAI KOHDE (M1-23)

Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä tulee turvata ja edistää alueen kaupunkikuvan ja rakennusperinnön arvojen säilymistä ja edelleen kehittämistä. Uusi rakentaminen on sopeutettava alueen kulttuuriympäristön ominaispiirteisiin ja ajalliseen kerroksellisuuteen. Kohteiden indeksi viittaa merkinnän kuvauksessa esitettyyn luetteloon.

Määräystä muutettu. Poistettu kaavamääräysotsikosta kohteiden indeksinumero (M1-23).

MUINAISJÄÄNNÖSKOHDE (SM1-60)

Muinaismuistolailla rauhoitettu muinaismuistokohde, kiinteä muinaisjäännös. Alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen ja muu siihen kajoaminen on muinaismuistolain nojalla kielletty. Aluetta koskevista toimenpiteistä on neuvoteltava museoviranomaisen kanssa ja pyydettävä lausunto. Muinaisjäännöksen laajuus tulee selvittää ennen alueen asemakaavoittamista. Asemakaavoituksen yhteydessä on huomioitava myös kohteen kytkeytyminen riittävän laajasti arvokkaisiin kulttuuriympäristöihin ja maisemaan, ottaen huomioon myös maakuntakaavan em. määräyksen sisältö. Vesialueiden muuttuvan käytön yhteydessä on arvioitava vedenalaiseen kulttuuriperintöön liittyvien selvitysten tarpeellisuus yhteistyössä museoviranomaisen kanssa. Kohteiden indeksi viittaa merkinnän kuvauksessa esitettyyn luetteloon.

Kohteita lisätty. Kaavakartalle on lisätty inventoidut muinaisjäännökset. Määräystä muutettu. Poistettu kaavamääräysotsikosta kohteiden indeksinumero (SM1-60).

MUU ARKEOLOGINEN KULTTUURIPERINTÖKOHDE (s1-43)

Maankäytön suunnittelussa tulee ottaa huomioon muut arkeologiset kulttuuriperintökohteet ja niiden ympäristö. Alueella sijaitsevien historiallisten rakenteiden ja kerrostumien poistaminen on sallittua vain erityisestä syystä ja riittävän arkeologisen dokumentoinnin jälkeen. Aluetta koskevista suunnitelmista on kuultava museoviranomaisia. Asemakaavoituksen yhteydessä on huomioitava myös kohteen kytkeytyminen riittävän laajasti arvokkaisiin kulttuuriympäristöihin ja maisemaan, ottaen huomioon myös maakuntakaavan em. määräyksen sisältö. Kohteiden indeksi viittaa merkinnän kuvauksessa esitettyyn luetteloon.

Kohteita lisätty. Kaavakartalle on lisätty inventoidut muut arkeologiset kulttuuriperintökohteet. Määräystä muutettu. Poistettu kaavamääräysotsikosta kohteiden indeksinumero (s1-43).

KEMIKAALILAITOKSEN KONSULTOINTIVYÖHYKE

Asemakaavoituksen yhteydessä on pyydettävä turvallisuus- ja kemikaaliviraston (TUKES) ja pelastusviranomaisen lausunto. Kohteiden indeksi viittaa kaavaselostuksessa olevaan luetteloon.

Toinen kohde on poistunut, toisen vyöhykkeen koko on muuttunut.

MELU- JA ILMANLAATUSELVITYSTARPEEN HARKINTA-ALUE

Alue, jolla asemakaavan laadinnan yhteydessä on harkittava melu- ja ilmanlaatuselvityksen tarve.

Selvitystarvealue on poistettu kartalta. Selvitystarvetta ohjataan kartan 4 yleismääräyksellä.

Kumottavat merkinnät ja määräykset

Keskustan strategisesta osayleiskaavasta (voimaan 16.1.2019) kumottavat

ASUNTOVALTAISEN TÄYDENNYSRAKENTAMISEN VYÖHYKE

4. Eteläpuisto. Alueen maankäytön ratkaisujen pohjana tulee olla yleispiirteinen kokonaistarkastelu. Alueella on erityisiä viherympäristöön ja virkistykseen liittyviä arvoja. Alue tulee suunnitella siten, että rannoille syntyy koko keskustaa palvelevia monipuolisia virkistäytymiseen soveltuvia alueita, toimintoja ja reittejä.

Kohteita poistettu. Poistetaan asuntovaltaisen täydennysrakentamisen vyöhyke Eteläpuistosta.

JOUKKOLIIKENTEEN LAATUKÄYTÄVÄ

Laatukäytävän varteen sijoitetaan merkittävästi henkilöliikennettä aiheuttavaa maankäyttöä, erityisesti asumisen sijoittumista tuetaan. Hyvän joukkoliikenteen vaikutusalueella käytetään muuta kaupunkia pienempää autopaikkavelvoitetta. Sujuvat yhteydet joukkoliikennepysäkeille on huomioitava kaikessa suunnittelussa.

Kohteita poistettu. Kumotaan joukkoliikenteen laatukäytävä kartalta 1.

JOUKKOLIIKENTEEN LAATUKÄYTÄVÄ

Laatukäytävän varrella tehtävien toimenpiteiden on tuettava joukkoliikenteen sujuvuutta. Jalankulku- ja pyöräily-yhteyksiä pysäkeille ja pyöräpysäköintiä pysäkkien välittömässä läheisyydessä on kehitettävä hyvän saavutettavuuden näkökulmasta. Joukkoliikenneväline voi olla myös raitiotie.

Kohteita poistettu. Kumotaan joukkoliikenteen laatukäytävä kartalta 2.

MUINAISMUISTOLAILLA RAUHOITETTU KIINTEÄ MUINAISJÄÄNNÖS

Kohteen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen on kielletty. Kohdetta koskevista suunnitelmista on pyydettävä museoviranomaisen lausunto. Muinaisjäännöksen laajuus tulee selvittää museoviranomaiselta.

Kohteita poistettu. Poistetaan strategisessa osayleiskaavassa esitetyt muinaisjäännökset ja tuodaan ne uusina vaiheyleiskaavaan, jotta voidaan käyttää yhtenevää merkintätapaa ja kaavamääräystä koko kaava-alueella.

KÄVELYKESKUSTANA KEHITETTÄVÄ HITAAN LIIKKUMISEN ALUE

Liikenneympäristöä on kehitettävä kävelyn ehdoilla. Alueella on parannettava jalankulkijoiden olosuhteita viihtyisien, monipuolisten, laadukkaiden ja esteettömien kävelyalueiden, kävelypainotteisten katujen, kävelykatujen ja –reittien avulla. Aluetta on kehitettävä keskustan liikenneverkkosuunnitelman periaatteiden mukaisesti. Maanalaisen pysäköintiverkoston toteuttamisen myötä alueen kadunvarsien pysäköintipaikkoja vähennetään. Alueen kaupunkivihreää on vahvistettava. Hitaan liikkumisen alueella pyöräily on ohjattava ajoradoille lukuun ottamatta pyöräilyn pääreittejä.

Määräystä muutettu ja aluetta laajennettu.

TÄRKEÄ JALANKULUN REITTI

Reitin laatua ja jatkuvuutta on parannettava.

Kohteiden sijaintia muutettu. Tehty lukuisia tarkistuksia reittien sijaintiin. Kaava-aineiston selkeyden vuoksi vanhat merkinnät on kumottu kokonaisuudessaan ja korvattu vaiheyleiskaavassa uusilla merkinnöillä.

JALANKULUN YHTEYSTARVE

Yhteyden toteuttamisedellytykset on tutkittava tarkemmassa suunnittelussa. Liikenneväylien ja vesistöjen kävelylle aiheuttamaa estevaikutusta on vähennettävä mahdollisuuksien mukaan.

Kohteiden sijaintia muutettu. Tehty lukuisia tarkistuksia reittien sijaintiin. Kaava-aineiston selkeyden vuoksi vanhat merkinnät on kumottu kokonaisuudessaan ja korvattu vaiheyleiskaavassa uusilla merkinnöillä.

SEUDULLINEN PYÖRÄILYN PÄÄREITTI

Pääreitin laatua on parannettava erottamalla jalankulku ja pyöräily omille väylille. Liittymissä on parannettava turvallisuutta ja sujuvuutta.

Määräystä muutettu. Määräys on korvattu yhteneväisellä määräyksellä koko vaiheyleiskaavan alueella. Kohteiden sijaintia on muutettu. Reittien sijainteihin on tehty lukuisia muutoksia.

KESKUSTAN PYÖRÄILYN PÄÄREITTI

Pääreitin laatua on parannettava erottamalla jalankulku ja pyöräily pääsääntöisesti omille väylilleen. Liittymissä on parannettava turvallisuutta ja sujuvuutta.

Määräystä muutettu. Määräys on korvattu yhteneväisellä määräyksellä koko vaiheyleiskaavan alueella. Kohteiden sijaintia on muutettu. Reittien sijainteihin on tehty lukuisia muutoksia.

Kumottavat merkinnät ja määräykset

Keskustan strategisesta osayleiskaavasta (voimaan 16.1.2019) kumottavat

KESKUSTAN PÄÄKATU

Työ- ja asiointiliikenteen pääyhteys, jota koskevissa suunnitelmissa on huomioitava keskustan kehän sujuva saavutettavuus.

Kohteiden sijaintia on muutettu. Lapintiellä, Ratapihankadulla, Kanslerinrinteellä ja Kalevantiellä on kumottu merkintä keskustan pääkatu ja korvattu se merkinnällä keskustan kehä.

MAANALAINEN ERITASOLIITTYMÄ

Eritasoliittymästä voidaan toteuttaa yhteydet maanalaiseen pysäköintiverkostoon ja katuverkkoon.

Kohteita poistettu. Poistettu maanalainen eritasoliittymä Ratapihankadun ja Kanslerinrinteen risteysalueelta.

YHTEYSTARVE MAANALAISEEN PYSÄKÖINTIIN

Kohteita poistettu. Poistettu maanalainen eritasoliittymä Ratapihankadun ja Kanslerinrinteen risteysalueelta.

SATAMA / VENESATAMA

Vesiliikenteen häiriötön toiminta on otettava huomioon suunniteltaessa lähiympäristön maankäyttöä sekä uusia kävelyn ja pyöräilyn yhteyksiä.

Määräystä muutettu. Kumottu strategisen osayleiskaavan merkinnät ja korvattu ne yhtenäisellä merkinnällä ja määräyksellä koko kantakaupungissa.

Vaikutusten arviointi

Arvioinnin tavoitteet ja menetelmät sivu 109

Vaikutukset ilmaston-muutokseen sopeutumiseen ja viherympäristöön sivu 110

Vaikutukset vapaa-ajan palveluihin sivu 119

Vaikutukset vaiheyleiskaavan osa-alueille sivu 124

Muut vaikutukset sivu 135

Kuva Jukka-Antero Aaltonen

Arvioinnin tavoitteet ja menetelmät

Yleiskaava ohjaa asemakaavoitusta, asemakaavamuutosten laatimista ja asemakaavoittamattomien alueiden kehittämistä. Vaiheyleiskaavan ohjausvaikutus ja kehittämistavoitteet toteutuvat muutosalueiden kautta. Yleiskaavallisten tavoitteiden kokonaisvaltainen huomiointi ja haluttujen vaikutusten toteutuminen kantakaupungin alueella edellyttää, että asemakaavoituksen lisäksi tavoitteita voidaan edistää myös muussa suunnittelussa ja ohjelmien laadinnassa sekä maankäytön toteutuksessa.

Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvitettävä suunnitelman toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Vaiheyleiskaavan vaikutusten arviointi perustuu maankäyttö- ja rakennuslakiin (MRL). Lain 9 §:n mukaan ”Kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvitettäessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus”.

Vaiheyleiskaavan koko kantakaupunkia koskevat ratkaisut pyrkivät edistämään ilmastonmuutokseen sopeutumista ja viherympäristön kehittämistä kaupunkistrategian mukaisesti. Vaiheyleiskaavan vaikutusten arvioinnissa on keskitytty koko kantakaupungin alueella vaiheyleiskaavan ja voimassa olevien yleiskaavojen yhteisvaikutusten arviointiin niiltä osin, kun vaiheyleiskaava täydentää ja tarkentaa voimassa olevaa tilannetta. Vaikutusten arvioinnissa esitetään uusia tavoiteltuja vaikutuksia. Lisäksi on arvioitu tarkempien kehittämisperiaatteiden alueilla eli kartalla 5 esitetyillä alueilla aluekohtaisesti, mitä vaikutuksia vaiheyleiskaavaratkaisu muuttaa tai tuo lisää osa-alueille. Merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset on käyty läpi maankäyttö- ja rakennusasetuksen 1 §:n mukaisesti. Koska on kyseessä vaiheyleiskaava, ei arvioinnissa esitetä kaikkia MRL:n mukaisia arvioitavia vaikutuksia.

Vaiheyleiskaavan suunnittelu ja vaikutusten arviointi perustuvat kaava-alueelta tehtyihin selvityksiin, jotka on esitetty selostuksessa ”Vaiheyleiskaavan sisältö” -otsikon alla teemoittain ja alueittain. Vaikutusten arviointi on pääosin asiantuntija-arvioita eli on arvioitu ja peilattu kaavaratkaisuja selvitysten lähtökohtiin ja tavoiteltuihin vaikutuksiin.

Vaikutukset ilmastonmuutokseen sopeutumiseen ja viherympäristöön

Vaikutukset ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön

Vaiheyleiskaava turvaa ja kehittää yhtenäistä siniviherrakennetta, joka on kaupungin perusta ilmastonmuutokseen sopeutumisessa sekä ihmisten terveellisten elinolojen ja elinympäristön säilymisessä. Monihyötyisen siniviherrakenteen kehittäminen toimii kokoavana tekijänä ilmastonmuutokseen sopeutumisessa sekä hillinnässä ja samalla turvaa kaupunkiluonnon monimuotoisuutta ja ihmisten hyvinvointia. Siniviherrakenteen kehittäminen tarkoittaa muun muassa puulajiston ja muun kasvillisuuden monipuolistamista. Tämä edesauttaa rakenteen sopeutumista muuttuvaan ilmastoon ja mahdollistaa kaupunkiluonnon tuottamien, ihmiselle välttämättömien, ekosysteemipalvelujen säilymistä. Yleiskaavassa jo olevien asemakaavoitettujen puistojen ja viheralueiden määrän säilyttämisen lisäksi vaiheyleiskaava ohjaa kehittämään viheralueiden laatua kuten luonnon monimuotoisuutta. Tämä osaltaan ylläpitää viheralueiden kestävyyttä, käytettävyyttä ja alueista saatavia terveyshyötyjä. Kaupungin kasvaessa usealla tuhannella asukkaalla vuodessa Kantakaupungin jäljellä olevien vähäisten viheralueiden säilyttäminen on ensiarvoisen tärkeää.

Velvoite lisätä viheralueiden määrää asumisen ja keskustatoimintojen alueiksi muuttuvilla alueilla tukee kestävän kaupunkiympäristön ja viihtyisän asuinympäristön syntymistä. Katu-, kortteli- ja puistopuut turvaavat olemassa olevaa, ihmisille tutkimustenkin perusteella, tärkeää kaupunkivihreää. Kaupunkipuut tuottavat monihyötyjä kaupungille ja asukkaille. Hyötyjä ovat esimerkiksi pienilmaston viilentäminen ja varjostus helleaikoina, voimakkaiden tuulien aiheuttamien vaikutusten lieventäminen, kaupunkiluonnon monimuotoisuuden vahvistaminen, hulevesien luonnonmukaisempi hallinta sekä miellyttävä ja houkutteleva kaupunkiympäristö. Yleiskaavatyön palautteissa ja ohjelmatöiden valmistelussa nousi esiin kaupunkilaisten toive olemassa olevien kaupunkipuiden säilyttämisestä ja lisäämisestä. Yleiskaavaan täsmennetty määräys vahvistaa olemassa olevien katu-, kortteli- ja puistopuiden säilyttämistä ja puiden määrän lisäämisen tavoitetta. Velvoite siitä, että jokaisella tontilla tulee olla maavaraisena kasvavia puita, turvaa osaltaan, että täydennysrakentamisessa säilyy maavaraista viherpeitteistä pintaa ja että tonteilla tulevaisuudessakin suurikokoisia puita. Tonteilla, jotka ovat jo lähtötilanteessa kokonaan rakentunut kannelle, velvoite maavaraisista puista voi toteutua mahdollisimman tilavaan kasvualustaan kannelle istutettavina puina. Määräyksen myötä puiden huomioon ottaminen ja vähintään kahden maavaraisen puun säilyttäminen tai lisääminen on otettava lähtökohdaksi heti suunnittelun käynnistyessä.

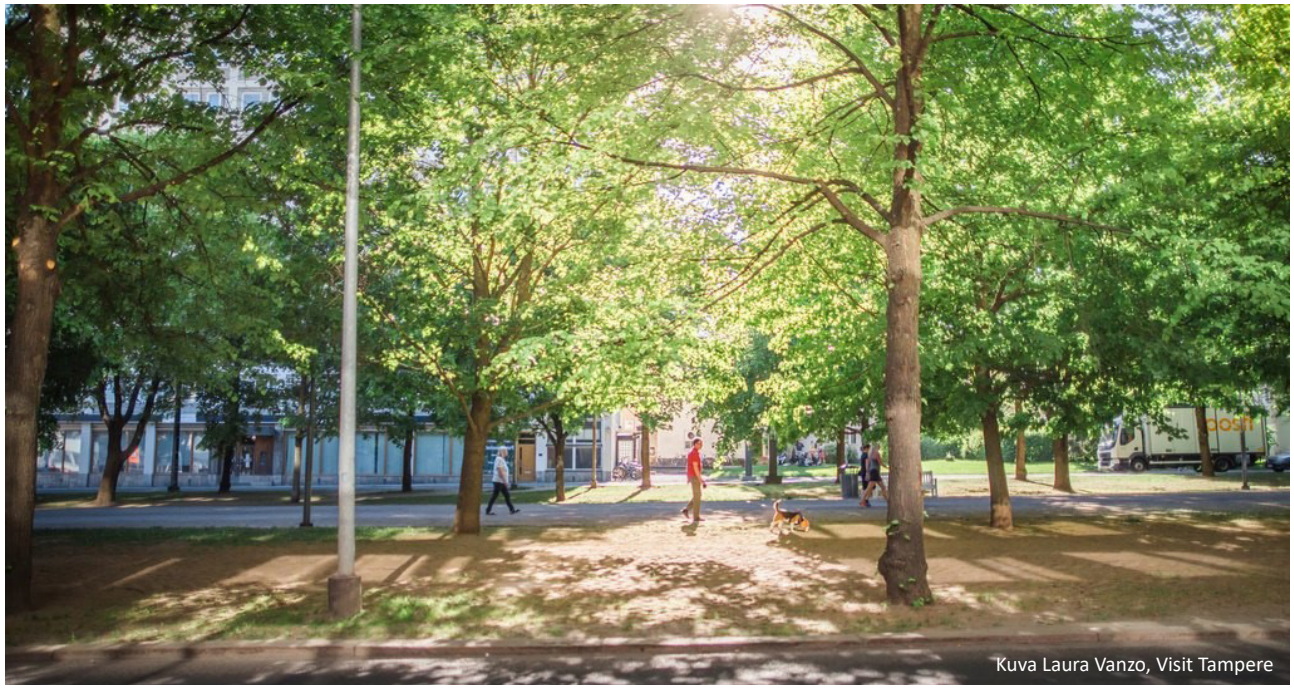
Koko kantakaupunkia koskevan yleismääräyksen toteutuessa kaupungin siniviherrakenne säilyy ja kehittyy luonnontilaltaan monimuotoisena kaupunkiympäristönä. Osa-alueiden yleismääräykset vahvistavat kaupunkiluonnon monimuotoisuutta edellyttämällä monilajisen puuston ja monikerroksellisen kasvillisuuden kuten erilaisten pensaiden lisäämistä muun maussa tonteille ja torialueille. Tämä vahvistaa kaupunkiympäristön kykyä sopeutua ilmastonmuutokseen ja lisää asukkaiden elinympäristön viihtyisyyttä.

Viherrakennetta on täydennetty sinirakenteella. Kaavaan on lisätty merkittäviä uomia, jotka tulee säilyttää avoimina tai palauttaa avoimiksi. Määräys myös velvoittaa säilyttämään ja kehittämään uomien lähiympäristön vehreänä ja latvuspeitteisenä. Tämä osaltaan viilentää kaupunkirakennetta ja lisää uomien lähiympäristöjen viihtyisyyttä sekä tuo asukkaille terveyshyötyjä.

Kaupunkivihreän kehittämisalueiden määräys lisää muun muassa puuston latvuspeitteen ja viherpeitteisen maanpinnan määrää alueille, joilla vihreää on tällä hetkellä hyvin vähän, ja jotka voivat etenkin kuumina ajanjaksoina olla ihmiselle epämiellyttäviä ympäristöjä. Kehittämisalueiden viherryttäminen lisää terveellistä ja miellyttävää kaupunkiympäristöä alueille, joilla on paljon palveluja, harrastustoimintaa ja työpaikkoja. Helteille haavoittuvaa iäkästä väestöä asuu kaupunkivihreän kehittämisalueilla etenkin Hervannassa ja Tampereen keskustassa. Näillä alueilla viherpinnan lisääminen parantaa haavoittuvan väestön mahdollisuutta ulkoilla myös helleaikoina ja siten vahvistaa sopeutumista ilmastonmuutokseen. Kaupungin asukasmäärä ja sen myötä olemassa olevien viheralueiden käyttöpaine kasvaa kovaa vauhtia. Kaupunkirakenteen kokonaisvaltainen viherryttäminen monipuolistaa virkistäytymisen mahdollisuuksia ja tulee päivittäistä miellyttävää asiointia ja on siksikin perusteltua.

Virkistysyhteyksien yhtenäisen latvuspeitteisyyden säilyttäminen ja lisääminen edesauttaa ihmisen miellyttävää liikkumista esimerkiksi kuumina ajanjaksoina viileille viheralueille ja ranta-alueille. Asukasmäärän kasvu ja muun muassa ilmastonmuutoksen seurauksena lämpötilan nousu lisäävät myös käyttöpainetta virkistysalueilla sekä rannoilla. Vaiheyleiskaava kehittää rannoille sijoittuvia virkistyspalveluita, kuten satamia ja uimarantoja sekä edistää niiden saavutettavuutta. Erityisesti uimarannat ovat tärkeä viihtyisyyttä lisäävä palvelu helleaaltojen lisääntyessä.

Keskustan osa-alueella yleiskaavaohjaus edistää ranta-alueiden ja rannan palveluiden saavutettavuutta. Palveluilla tarkoitetaan pääsyä veden ääreen ja esimerkiksi erilaisia laiturirakenteita. Tämä lisää ihmisen mahdollisuuksia viilentymiseen ja monipuolistaa virkistysmahdollisuuksia etenkin kuumina aikoina. Keskustan ja Lielahti-Hiedanrannan osa-alueiden asumisen kortteleihin kohdistuu määräys pysäköinnin osoittamisesta pääosin pysäköintilaitoksiin. Tämä mahdollistaa vettä läpäisevän viherpinnan lisäämisen. Asuinympäristöistä muodostuu vihreämpiä ja siten myös terveellisempiä ja miellyttävämpiä.

Hämeenpuisto. Kaupunkipuilla on merkittävä vaikutus ilmastonmuutokseen sopeutumisessa.

Yleisesti viherpeitteisyyden säilyttäminen ja lisääminen muun muassa ehkäisee kaupunkitulvia ja rakennuksiin kohdistuvaa kosteusrasitusta, pienentää rakennusten viilennystarvetta sekä ehkäisee etenkin haavoittuvan väestön kuten vanhusten altistumista kuumuuden aiheuttamille terveyshaitoille. Riittävä määrä viherpeitteisyyttä turvaa osaltaan arjen sujumista sekä välttää ilmastonmuutoksen vaikutuksesta asukkaille mahdollisesti syntyvää inhimillistä kärsimystä sekä taloudellisia kustannuksia.

Vaikutukset maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon

Vaiheyleiskaava edistää siniviherrakenteen kokonaisvaltaista huomioimista maankäytön suunnittelussa. Siniviherrakenteen turvaaminen ja kehittäminen edistää osaltaan ilmastonmuutoksen hillintää säilyttämällä ja lisäämällä kaupunkivihreään ja maaperään sitoutuneita hiilivarastoja ja hiilinieluja. Vaiheyleiskaavaan tehdyt tarkistukset täydentävät siniviherverkoston kokonaisuutta sekä edistävät siniviherverkoston kytkeytyneisyyden, toimivuuden ja kestävyyden kehittämistä. Kattavalla, verkostomaisella ja mahdollisimman yhtenäisellä siniviherverkostolla on keskeinen merkitys yleisen muutoskestävyyden turvaamisessa.

Ilmastonmuutokseen sopeutumiseen siniviherrakenteen säilyttäminen vaikuttaa esimerkiksi luonnonmukaisen hulevesien hallinnan kautta. Luonnonmukainen kaupunkivesien hallinta vähentää riskiä hulevesi- ja vesistötulville sekä kaupunkivesien vedenlaadun heikkenemiselle. Siniverkoston, kuten purojen ja järvien, vedenlaadun ylläpitämistä edesauttaa merkittävien uomien säilyttäminen avoimena ja palauttaminen avoimeksi sekä uomien lähiympäristön turvaaminen ja latvuspeitteisyyden kehittäminen. Samalla mahdollistetaan myös vesistöjen hyvän tilan säilymistä ja mahdollisesti paranemista. Vesien luonnonmukainen imeytyminen sekä uomien avoimena säilyttäminen ja uomien lähiympäristön viherpeitteisyys ehkäisevät myös rankkasateiden aiheuttamaa uomien ja rakennetun ympäristön maan eroosiota eli tässä maan kulumista virtaavan veden mukana. Viherpeitteisen maanpinnan säilyttäminen ja lisääminen turvaavat myös pohjaveden muodostumista ja veden laatua pohjaveden muodostumisalueilla.

Puusto ja muu maan viherpeite viilentää ja kosteuttaa kaupungin paikallista sekä pienilmastoa kuumina aikoina sekä lieventää kovien tuulien aiheuttamaa epämiellyttävää vaikutusta kaupunkirakenteessa. Tällä on myönteistä vaikutusta etenkin ilmastonmuutoksen vaikutuksille haavoittuvaisen väestön kuten iäkkäiden sekä lasten näkökulmasta. Miellyttävä ja viihtyisä kaupunkiympäristö tukee kestävää liikkumista kuten kävelyä- ja pyöräilyä ja voi siten vähentää liikenteen ilmastopäästöjä.

Vaikutukset kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin

Turvaamalla kaupungin siniviherrakennetta (viheralueita ja vesistöjä) säästetään olemassa olevaa monimuotoista kaupunkiluontoa. Kehittämällä siniviherrakennetta ja sen yhtenäisyyttä lisätään kasvi- ja eläinlajien elinalueita ja lajien määrää eli luonnon monimuotoisuutta. Mitä monimuotoisempi siniviherrakenne on, sitä paremmin sillä on mahdollisuus sopeutua muuttuvaan ilmastoon. Esimerkiksi monilajinen puusto lisää siniviherrakenteen kestävyyttä tuholaisia ja myrskyjen aiheuttamia vahinkoja vastaan - näiden vahinkojen on ennustettu lisääntyvän ilmastonmuutoksen edetessä. Alasjärven itäpuolen osa-alueella ulkoilu- ja virkistysmetsän kehittäminen luonnonympäristöltään monipuolisena metsäalueena tarkoittaa esimerkiksi, että metsän puulajistoa on tavoitteena kehittää monipuolisemmaksi. Tämä osaltaan turvaa esimerkiksi nykyisellään melko yksipuolisia kuusimetsiä ilmastonmuutoksen myötä lisääntyvien kuivuusjaksojen aiheuttamalta rasitukselta sekä hyönteistuhoilta.

Kaupunkipuiden säilyttäminen ja määrän lisääminen sekä kaupunkiympäristön viherryttäminen mahdollistavat kaupungissa elävien lajien, kuten varttuneesta puustosta riippuvaisen liito-oravan, esiintymistä. Merkittävien uomien ja niiden lähiympäristön säilyttäminen sekä latvuspeitteisyyden kehittäminen vaikuttaa virtaveteen kytkeytyvien luontotyyppien ja lajiston säilymiseen ja mahdolliseen vahvistumiseen. Yhtenäinen latvuspeite tuo varjostusta ja vähentää vedestä riippuvaiselle eliöstölle haitallista veden lämpenemistä.

Kaavakartalle 2 on lisätty etenkin puustoisia yhteyksiä ja siniyhteyksiä (uomia) sekä muutamia avoimia ekologisia yhteyksiä. Yleisesti vaihtoehtoiset puustoiset yhteydet varmistavat puustosta riippuvaisten lajien mahdollisuutta liikkua elinympäristöltä toiselle, vaikka joku yhteys menisikin poikki esimerkiksi myrskyn takia. Velvoite ohjeellisen virkistysyhteyden latvuspeitteisyydestä osaltaan tukee ekologisten yhteyksien verkostoa ja ajan kanssa parantaa esimerkiksi liito-oravan elinolosuhteita rakennetussa ympäristössä.

Uusien ekologisten yhteyksien osuus kaikista yhteyksistä on 36 %. Merkittävimpänä täydennyksenä vaihekaavaan on lisätty yhteydet Tampereen keskustan alueelle. Tammerkoski muodostaa niin paikallisen kuin seudullisen katkoksen puustoisen ekologisen rakenteen jatkuvuuteen. Etenkin liito-oravan näkökulmasta Tammerkoskella on eriyttävä vaikutus Pirkanmaan läntisiin ja itäisiin populaatioihin. Pyynikinharjun ja Tampereen keskusta-alueen kannas on vähintään 80 kilometrin matkalla ainoa mahdollinen kohta Näsijärven ja Pyhäjärven puustoiseen ylitykseen. Lähin maayhteys on etelässä Akaassa Heinälahden eteläpuolella ja pohjoisessa mahdollisesti Ruovedellä. Yleiskaavassa on tunnistettu kehitettäviä yhteyksiä, joita vahvistamalla tuetaan liito-oravan kulkua kosken yli. Tämä voi pidemmällä aikavälillä mahdollistaa lajin geenienvaihtoa läntisen ja itäisen Pirkanmaan välillä.

Yhteyksien luokittelu tukee yhteyden turvaamista ja kehittämistä tarkemmassa maankäytön suunnittelussa yhteyden tyypin vaatimalla tavalla. Puhtaasti puustoisia yhteyksiä on kaikista yhteyksistä valtaosa, noin 60 %. Loput yhteydet ovat eri yhteystyyppien yhdistelmiä. Näistä yhdistelmistä vajaa 30 % sisältää siniyhteyksiä eli uomia ja noin 20 % avoimia yhteyksiä kuten peltoja, niittyjä ja sähkölinjojen alusia.

Merkittävien uomien osoittaminen kartan 4 lisäksi kartalla 2 täydentää yleiskaavan viherrakenteen siniviherrakenteeksi. Tämä vahvistaa rakennetta merkittävästi ilmastonmuutokseen sopeutumisen ja viherympäristön säilymisen ja kehittämisen näkökulmasta. Siniympäristön turvaaminen tulee jatkossa nykyistä vahvemmin huomioon otetuksi tarkemmassa suunnittelussa kuten asemakaavoissa. Määräys turvaa uoman avoimena sekä tähtää putkitettujen uomien avaamiseen. Uoman välittömän lähiympäristön säilyminen ja kehittyminen latvuspeitteeltään yhtenäisenä suojelee uoman läheisyydessä olevia luontoarvoja sekä herkkää vesiekosysteemiä ja siitä riippuvaisia lajeja myös veden liialliselta lämpenemiseltä kuumina aikoina.

Merkittäviä uomia on osoitettu kaavassa kaikkiaan 129 kilometriä. Vaiheyleiskaavaan uomia on lisätty noin 33 kilometrin verran, mikä on noin 26 prosenttia kaikista uomista. Voimassa olevassa yleiskaavassa olevien uomien sijainnin tarkennuksia on tehty 43 prosentille uomista.

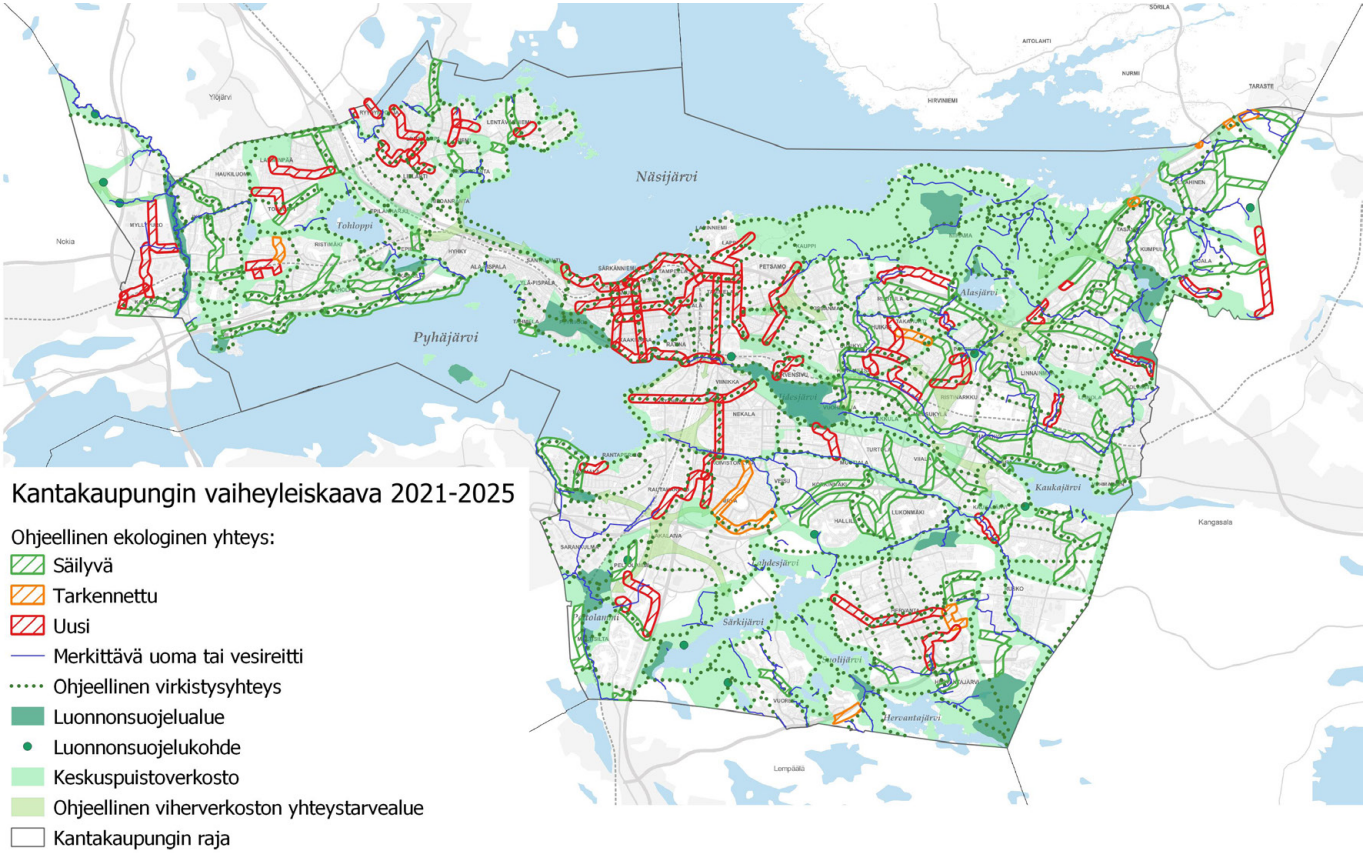

Luonnontilaisen kaltainen Myllyoja kuvattuna kesällä 2022.

Yleiskaavan osa-alueille osoitetut kantakaupungin yhteysverkostoa tarkentavat viheryhteydet tukevat ja kehittävät etenkin puustoisia ekologisia yhteyksiä ja niistä hyötyvää lajistoa kuten liito-oravaa ja lepakoita. Alasjärven itäpuolella luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä aluekokonaisuus ja siihen kytkeytyvät viheryhteydet muodostavat kattavan viherarvojen verkoston, joka turvaa alueen monimuotoisen luonnonympäristön ja siten tukee alueen sopeutumista ilmastonmuutokseen.

Vaiheyleiskaava kehittää rantojen virkistyspalveluita ja luontovirkistyspalveluiden verkostoa vastaamaan kasvavan asukasmäärän tarpeita ja jakamaan palveluiden käyttöpainetta laajemmalle alueelle. Kehittämisellä ja tiettyjä palveluita keskittämällä voidaan hallitusti ohjata kasvavan virkistyskäyttöpaineen aiheuttamaa virkistysalueiden kuormitusta ja turvata herkempiä luontokohteita kulutukselta.

Kantakaupungin yleiskaavan siniviherrakenne ja vaiheyleiskaavassa 2021-2025 tehdyt muutokset ekologisiin yhteyksiin.

Vaikutukset alue- ja yhdyskunta-rakenteeseen, yhdyskunta- ja energia-talouteen sekä liikenteeseen

Siniviherrakenne on monitoiminnallinen ja monitasoinen osa alue- ja yhdyskuntarakennetta. Siniviherrakenteen vahvistaminen, laadullinen kehittäminen ja lähiluonnon monimuotoisuuden edistäminen tukevat taloudellisesti, sosiaalisesti ja kestävästi alue- ja yhdyskuntarakenteen kehittymistä.

Monipuolisen ja verkostomaisen siniviherrakenteen säilyminen ja kaupunkiympäristön viherryttäminen turvaavat kaupungin perustoimintojen säilymistä ilmastonmuutoksen myötä lisääntyvien sään ääri-ilmiöiden ja kasvavan sadannan osalta. Toimiva siniviherrakenne pienentää hulevesi- ja vesistötulvien riskiä ja siten varmistaa infrastruktuurin, kuten tiestön, säilymistä toimintakykyisenä. Kaupungin viherryttäminen ja etenkin puiden sälyttäminen ja lisääminen voi ehkäistä rakennusten kosteusrasitusta sekä lieventää kaupungin lämpösaarekeilmiötä ja siten pienentää rakennusten viilentämisen tarvetta ja energian kulutusta. Näin myös vältetään haitoista, kuten tulvista, syntyviä taloudellisia kustannuksia.

Koko kantakaupunkia koskeva velvoite jokaisella tontilla oltavista maavaraisista puista vaikuttaa siihen, että myös tiiviissä keskustoissa säilyy maavaraista pintaa. Tämä mahdollistaa sen, että tonteilla on tulevaisuudessakin suurikokoisia puita. Tontit eivät siis voi kokonaisuudessaan toteutua kansille. Tällä voi osaltaan olla vaikutusta pysäköinnin järjestymiseen muutoin kuin tonttien alle vietynä. Tonteilla, jotka ovat jo lähtötilanteessa kokonaan rakentuneet kannelle, velvoite maavaraisista puista voi kuitenkin toteutua mahdollisimman tilavaan kasvualustaan kannelle istutettavina puina. Määräyksen myötä puiden huomioon ottaminen ja vähintään kahden maavaraisen puun säilyttäminen tai lisääminen on otettava lähtökohdaksi heti suunnittelun käynnistyessä. Keskustan ja Lielahti-Hiedanrannan osa-alueiden yleismääräysten toteutuessa pysäköinti tulee keskittymään tonttien sijaan keskitettyihin pysäköintilaitoksiin. Tämä säilyttää maavaraista maanpintaa ja mahdollistaa yleiskaavan pääteemojen osalta kestävän kaupunkiympäristön säilyttämistä ja kehittämistä.

Maavaraisille pihoille voi istuttaa kansipihoja monipuolisempaa puulajistoa. Puut myös kasvavat suuriksi ja tuottavat ekosysteemipalveluja asukkaille ja koko kaupungille.

Kansipihoille on mahdollista saada monipuolistakin kasvillisuutta, mutta kasvualustan ollessa ohut puut jäävät hyvin pienikokoisiksi eivätkä tuota ekosysteemipalveluita kuten suuret puut. Kuva Ranta-Tampellasta.

Miellyttävän vehreä asuinympäristö ja sujuvasti saavutettavat lähivirkistysalueet sekä viherpalvelut vähentävät tarvetta liikkua kauempana oleville viheralueille. Kestävillä kulkutavoilla kuten pyöräillen ja kävellen sekä joukkoliikenteellä tapahtuva arjen asiointi ja työmatkaliikenne voivat myös lisääntyä terveellisen ja viihtyisän kaupunkiympäristön vahvistuessa. Tämä pienentää liikkumisesta aiheutuvia kasvihuonekaasupäästöjä.

Vaikutukset kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön

Ilmastonmuutokseen sopeutumisen monitahoinen kaavaohjaus lisää kaupunkiin puustoa ja muuta monimuotoista viherpeitettä ja siten viherryttää kaupunkikuvaa, kaupunkimaisemaa ja rakennettua ympäristöä. Kattava ja verkostomainen sekä monimuotoinen siniviherympäristö rikastuttaa Tampereen kaupunkikuvaa ja vahvistaa Tampereen identiteettiä vehreänä kaupunkina.

Kaupunkivihreän kehittämisalueilla ohjataan toteuttamaan kasvikattoja lähtökohtaisesti aina kylmiin rakennuksiin. Toteutuessaan tämä lisää vehreitä näkymiä myös tiiviissä kortteleissa ja korkeista rakennuksista katsottuna. Viherpeitteisyys vahvistuu asumispainotteisten keskustatoimintojen alueiden lisäksi myös työpaikkatoimintojen mukaisilla kaupunkivihreän kehittämisalueilla. Työpaikkatoimintojen alueet ovat perinteisesti olleet ja ovat nykyisellääänkin voimakkaasti rakennettua ympäristöä, jossa on hyvin vähän viherpeitteistä pintaa. Kaupunkivihreän kehittämisalueiden tavoitteiden toteutuessa alueille saadaan esimerkiksi lisää puita yleisille tiealueille ja tonteille.

Kaupunkiympäristön viherpeitteisyys mahdollistaa ilmastonmuutoksen seurauksena lisääntyvien sateiden luonnonmukaista hallintaa. Tämä hillitsee osaltaan myös rakennettuun ympäristöön kohdistuvia riskejä esimerkiksi hulevesitulvien osalta. Riskinä on, että hulevesiä päätyy esimerkiksi rakennusten kellareihin tai että lisääntyvät viistosateet vahingoittavat etenkin vanhoja puurakennuksia. Suureksi kasvavat kaupunkipuut voivat osaltaan suojata etenkin vanhempaa rakennuskantaa esimerkiksi kuumenemiselta helleaikoina ja mahdollisesti myös rankkasateilta, viistosateilta ja myrskytuulilta.

Vaikutukset elinkeinoelämän toimivan kilpailun kehittymiseen

Toimiva siniviherrakenne, miellyttävä kaupunkiympäristö ja panostaminen ilmastokysymysten ratkaisemiseen ylläpitävät ja parantavat kaupungin imagoa. Tämä voi lisätä kaupungin houkuttelevuutta yritysten ja osaajien sijoittumisessa.

Yleisesti turvallisen ja toimivan kaupunkirakenteen säilyttäminen ja kehittäminen luo perustan myös yritystoiminnalle. Viherpeitteiset vettä läpäisevät pinnat mahdollistavat esimerkiksi hulevesien luonnonmukaista hallintaa. Tämä ehkäisee rakennettujen alueiden hulevesitulvia ja siten osaltaan turvaa myös yritysten ja työpaikkojen perustoimintoja.

Elinkeinoelämän visiotyön yhteydessä tehdyssä kyselyssä nousi esiin tarpeita elinkeinoalueiden viherryttämiseksi. Kaupunkivihreän kehittämisalueiden määräys tähtää myös monen työpaikkatoimintojen alueen viherryttämiseen. Tämä lisää laadukasta ja houkuttelevaa ympäristöä työntekijöille sekä alueiden vetovoimaisuutta yritysalueina. Puuston ja muun kasvillisuuden lisääminen voi myös vähentää rakennusten viilentämistarvetta kuumina ajanjaksoina.

Kuva Jukka-Antero Aaltonen

Vaikutukset vapaa-ajan palveluihin

Vaikutukset ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön

Viherympäristön ja lähiluonnon tarjoaman luontokosketuksen terveyshyödyt ovat moninaiset ja tieto luonnon hyvinvointivaikutuksista lisääntyy jatkuvasti. Elinympäristön viihtyisyyttä ja terveellisyyttä voidaan parantaa monimuotoisella viherympäristöllä, joka on arkielämässä eri käyttäjäryhmien saavutettavissa. Kaupunkirakenteen tiivistyminen edellyttää siniviherrakenteen turvaamisen lisäksi laadullista kehittämistä.

Kantakaupungissa tavoitteellisen asukasmäärän kasvun seurauksena kaavoitettujen viheralueiden määrä asukasta kohti tulee pienenemään vuoteen 2040 mennessä noin 22 prosenttia, sillä viheralueiden lisäämiseen lähellä asukkaita on vain vähän mahdollisuuksia. Tämä tarkoittaa, että olemassa olevien viheralueiden käyttöpaine tulee selvästi lisääntymään. Tampereella vesistöt ja ranta-alueet ovat merkittäviä virkistysympäristöjä. Vaiheyleiskaava täydentää voimassa olevan yleiskaavassa osoitettua viherrakenteen runkoa keskeisillä siniranteen elementeillä ja vapaa-ajanpalveluiden osalta vaiheyleiskaavan keskeinen teema on rantojen virkistyspalvelut.

Vaiheyleiskaava edistää olemassa olevien viher- ja virkistysalueiden säilymistä ja niiden saavutettavuuden sekä ekologisen kestävyyden kehittämistä. Kaavassa turvataan yhtenäisen keskuspuistoverkoston säilyminen. Lisäksi kaavassa esitetyt tarkennukset vahvistavat siniviherrakenteen ja virkistysaluekokonaisuuden kehittämistä yhtenäisemmäksi. Tarkennukset edistävät kantakaupungin siniviherrakenteen laadullista sekä virkistyspalveluiden monipuolisuuden kehittämistä. Kattava verkostomainen siniviherrakenne edistää lähivirkistysalueiden ja lähiluonnon saavutettavuutta.

Sorsapuisto on yksi suosituimmista kantakaupungin ja etenkin keskustan viheralueista.

Yleiskaavan virkistysyhteyksiin tehdyt tarkistukset mahdollistavat monimuotoisen virkistysverkoston kehittämisen ja keskuspuistoverkoston sekä rantojen saavutettavuuden parantamisen. Vaiheyleiskaavassa ohjeellisen virkistysyhteyden verkosto laajenee noin 60 kilometrillä.

Kaavaratkaisu edistää ympäristön ominaisuudet ja reunaehdot huomioivan rantojen virkistyspalveluiden kehittämisen. Rantojen virkistyspalvelut monipuolistuvat, palveluiden saavutettavuus paranee ja ympärivuotisen toiminnan kehittämistä edistyy. Kaavaratkaisu lisää ihmisten mahdollisuutta virkistäytyä ja viettää vapaa-aikaansa kantakaupungin vesistöjen äärellä.

Satamien ja lähilaivaliikenteen kehittäminen Tampereen järvi- ja luontomatkailun tiekartan tavoitteiden mukaisesti monipuolisina ja ympärivuotisina virkistyksen sekä järvi- ja luontomatkailun palvelukeskittyminä vahvistaa ranta-alueiden virkistyspalvelutarjontaa ja edistää erilaisten virkistyspalveluiden saavutettavuutta.

Uimarannat ovat keskeisiä rantojen virkistyspalveluita asukkaille. Kantakaupungin uimarannat ovat luonteiltaan sekä palvelutarjonnaltaan erilaisia. Niihin kohdistuu myös erilaisia kehittämistavoitteita ja reunaehtoja. Kaavassa esitetty uimarantaverkosto tarjoaa asukkaille varsin kattavan ja monipuolisen mahdollisuuden rantojen virkistyskäyttöön. Kaavassa osoitettua uimarantaverkostoa täydentävät uima- ja talviuintipaikat. Rantojen virkistyspalveluselvityksessä kartoitettiin uimarantojen, uimapaikkojen ja talviuintipaikkojen saavutettavuutta. Kohteiden saavutettavuus kävellen on suhteellisen laaja. Iidesjärven, Turtolan ja Koivistonkylän alueet tunnistettiin saavutettavuustarkasteluissa alueina, josta on yli 30 minuutin kävelymatka lähimmälle uimarannalle tai uimapaikalle. Pyöräillen saavutettavuus on lähes koko kantakaupungin alueella hyvä. Pyörämatka lähimmälle uimarannalle kestää yli 15 minuuttia ainoastaan Turtolan ympäristöstä. Uimarantojen saavutettavuus joukkoliikenteellä on hyvä lukuun ottamatta Raholan rantaa.

Näsijärven rannoilla on merkittävää virkistysympäristöä ja hienoja rantakallioita.

Uudella rantojen luontovirkistyspalveluiden keskittymämääräyksellä tuodaan esille ranta-alueiden luontovirkistyspalveluiden kehittämispotentiaali, joilla vastataan kasvavan asukasmäärän tarpeisiin ja jakamaan palveluiden käyttöpainetta. Luontovirkistyspalveluiden keskittymät sijoittuvat kattavasti kantakaupungin alueelle. Alueilla pyritään myös mahdollistamaan ympärivuotinen toiminta, mikä monipuolistaa asukkaiden virkistyspalveluita.

Ympäristömelu on kaupungeissa yksi merkittävimmistä elinympäristön laatua ja viihtyisyyttä heikentävistä tekijöistä. Kaavoitetuista viher- ja virkistysalueista Kantakaupungin alueella noin 26 prosenttia sijaitsee alueilla, joilla melu ylittää valtakunnallisen virkistykselle annetun 55 desibelin ohjearvon (päiväaikainen keskiäänitaso (LAeq 7-22)). Näillä alueilla melun on arvioitu olevan oleskelun ja virkistyskäytön kannalta häiritsevää. Tämä on haaste etenkin tiiviillä keskusta-alueella ja edellyttää erityistä kehittämistä alueiden laadun parantamiseksi. Tärkeää on myös turvata laajempien kaupunkihiljaisten alueiden säilyminen ja hyvä saavutettavuus. Kantakaupungin alueella on tunnistettu keskuspuistoverkoston alueella ja luonnonsuojelualueilla olevia laajempia, kaupunkihiljaisia virkistysalueko-konaisuuksia. Tavoitteena on säilyttää ja kehittää asukkaiden hyvin saavutettavissa olevia kaupunkihiljaisia virkistysalueita, luonnonsuojelualueita tai virkistysalueiden osia.

Yleiskaava edistää kaupunkihiljaisten virkistys- ja luonnonsuojelualueiden säilymistä. Ympäristönsuojeluyksikkö on päivittänyt vuoden 2022 Tampereen kaupungin meluselvityksen perusteella selvitystä Tampereen kaupungin hiljaisista virkistysalueista (2020) ja tarkistanut alueiden rajauksia. Selvityksen perusteella vaiheyleiskaavassa on täydennetty kaupunkihiljaisten alueiden verkostoa. Kaupunkihiljaisten alueiden kokonaispinta-ala vähenee selvityksessä tehtyjen aluerajaustarkistuksien takia. Uudet kohteet täydentävät kaupunkihiljaisten alueiden verkostoa kantakaupungin alueella, mikä parantaa näiden alueiden alueellista kattavuutta ja saavutettavuutta. Tehtyjen tarkistusten jälkeen keskuspuistoverkoston ja luonnonsuojelualueiden muodostamasta viherrakenteesta 2020 hehtaaria eli 49,5 prosenttia on kaupunkihiljaista aluetta. Kantakaupungin asukkaista 22 prosentilla kaupunkihiljainen alue sijaitsee puolen kilometrin etäisyydellä kodista. Noin puolella asukkaista kaupunkihiljainen alue on kilometrin etäisyydellä, 83 prosentilla kahden kilometrin ja 98 prosentilla kolmen kilometrin etäisyydellä kodista. Etäisyydet on mitattu katuverkostoa pitkin. Kaupunkihiljaiset alueet ja niiden hyvä saavutettavuus on keskeinen turvattava elinympäristön laatu- ja vetovoimatekijä myös uusille asukkaille.

Jatkoselvitystarpeeksi on tunnistettu kaupunkihiljaisten virkistysyhteyksien kartoittaminen.

Vaikutukset maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon

Viheralueiden kestävyyden ja rannoille sijoittuvien palveluiden kehittäminen sekä virkistyskäyttöpaineen ohjaaminen ehkäisee erityisesti herkkien ranta-alueiden eroosiota ja edistää vesistöjen hyvää tilaa.

Satamatoiminta ja esimerkiksi veneiden talvisäilytys muodostavat ympäristöriskin. Pohjavesialueella sijaitseva Santalahden satama on herkkä satamatoiminnasta ja veneiden talvisäilytyksestä aiheutuville vahingoille. Kaavassa on tunnistettu riski ja tarve satamien kehittämisessä huomioida pohjavesialueet

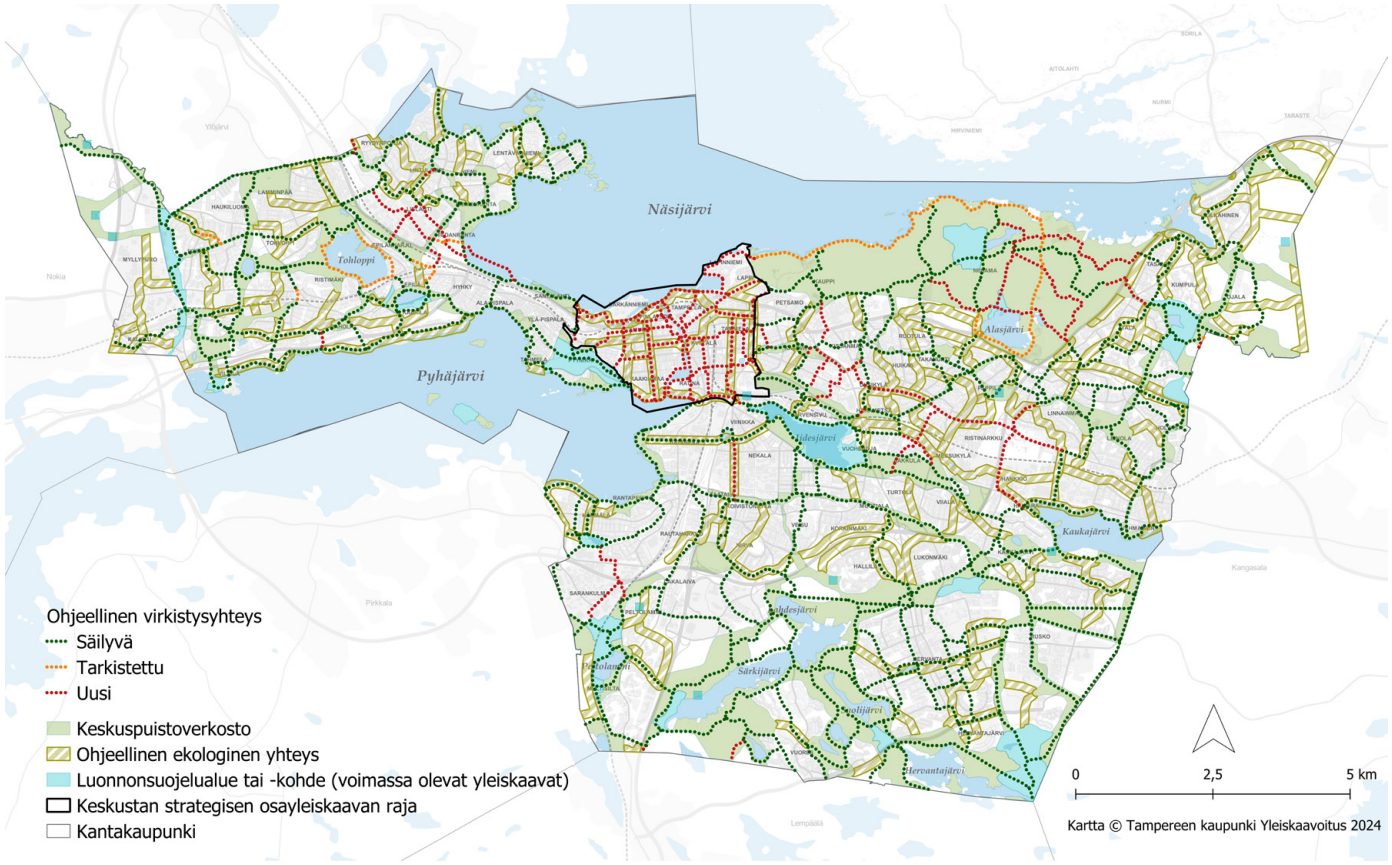
Vaikutukset kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin

Tiivistyvässä kaupungissa asukasmäärän kasvaessa viheralueiden ja lähiluonnon monimuotoisuuden erityinen haaste on käyttöpaineen kasvaminen alueilla. Kun siniviherrakenne on verkostomainen, kattava ja hyvin saavutettava, käyttöpaine jakautuu laajemmalle alueelle. Vaiheyleiskaava turvaa kattavan ja verkostomaisen keskuspuistoverkoston sekä ohjaa alueiden luonnon monimuotoisuuden edistämisen lisäksi alueiden toimivuuden ja kestävyyden kehittämiseen.

Ohjeellisten virkistysyhteyksien kehittäminen luonnon monimuotoisuutta tukevina ja latvuspeitteisyydeltään yhtenäisinä vahvistaa virkistysyhteyksien merkitystä osana kantakaupungin viherrakenteen kokonaisuutta.

Kaavaehdotuksen tueksi laadittiin kantakaupungin ranta-alueita koskeva virkistyspalveluselvitys. Selvityksissä on tunnistettu ranta-alueiden arvokkaat luontoalueet, muutosherkät alueet ja muita kehittämisen reunaehtoja. Toimintojen sijoittamisella ja keskittämisellä sekä kohdennetuilla kehittämistavoitteilla voidaan ohjata käyttöpainetta pois herkemmiltä ympäristöiltä. Lisäksi virkistyspalveluita ohjaavissa kaavamääräyksissä edellytetään luonto- ja maisema-arvojen turvaaminen.

Kantakaupungin yleiskaavan ohjeelliset virkistysyhteydet

Ohjeellisia virkistysyhteyksiä on osoitettu vaihekaavassa kaikkiaan 307 kilometrin verran. Tästä uusia yhteyksiä on 59 kilometriä. Uusista yhteyksistä noin puolet, 29 kilometriä, sijoittuu keskustan osa-alueelle.

Rantojen luontovirkistyspalveluiden keskittymät ovat lähtökohdiltaan, kehittämispotentiaaliltaan ja reunaehdoltaan erilaisia. Virkistyspalveluiden keskittymät tukeutuvat johonkin ydinpalveluun, esimerkiksi uimarantaan tai ulkoilumajaan, joka alueilla on pääosin jo olemassa. Alueiden ominaispiirteet ja arvoympäristöt turvataan kohteiden virkistyspalveluiden lähtökohtina palveluita kehitettäessä.

Satamien kehittäminen saattaa vaatia ranta-alueen muokkaamista ja niiden suunnitteluun liittyy runsaasti reunaehtoja. Vaiheyleiskaavassa ohjeelliset uudet tai kehitettävät pienvene tai lauttasatama on jaettu ominaispiirteiden ja kehittämistavoitteiden perusteella neljään kokonaisuuteen. Satamatoimintojen tarkempi suunnittelu edellyttää yhteensovittamista lähiympäristön muun maankäytön, rantojen virkistyskäytön ja -reitistöjen sekä alueen luonto-, maisema- ja kulttuuriympäristöarvojen kanssa. Satamiin liittyen on tunnistettu luontotiedon, esimerkiksi vesikasvillisuuden, selvittämisen tarve. Lisäksi tutkittaessa uuden sataman tai laiturin sijoittamisen edellytyksiä asemakaavan tai asemakaavan muutoksen yhteydessä tulee kiinnittää erityistä huomiota myös satamien ja laitureiden lähiympäristön häiriintyviin kohteisiin.

Vaikutukset alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen

Vaiheyleiskaava ohjaa rantojen virkistyspalveluverkoston kehittämistä. Kantakaupungin rantojen virkistyspalveluselvityksessä muodostettiin kokonaiskuva järvien ranta-alueiden virkistyspalveluista, kehittämispotentiaalista ja kehittämisen reunaehdoista. Työn taustaksi koottiin yhteen ranta-alueita koskevia kehittämistavoitteita kaupungin eri yksiköistä ja laadituista ohjelmista. Vastaavaa kokoavaa ja erilaisia tavoitteita yhteensovittavaa selvitystä kantakaupungin rantojen virkistyspalveluista ei ole laadittu.

Kaava tukee rantojen virkistyspalveluiden kehittämistä verkostomaisena, kattavana ja saavutettavan kokonaisuutena. Palveluidenkeskittymät toimivat erilaisten toimintojen solmukohtina ja mahdollistavat synergiaedun palveluiden kehittämisessä. Esimerkkinä toimii jo pilottina toteutettu lähilaivaliikenteen ja pyöräilyn yhdistävä matkailupalvelu-hanke Näsijärvellä.

Ranta-alueiden ja palveluiden kattavuuden sekä saavutettavuuden edistäminen kestävillä liikkumismuodolla, kävellen, pyörällä ja julkisella liikenteellä, vähentävät yksityisautolla liikkumisen tarvetta. Tätä tavoitetta tukevat myös miellyttävien virkistysyhteyksien kehittäminen.

Vaikutukset kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön

Kaavan virkistyspalveluiden kehittäminen tukeutuu alueiden ominaispiirteisiin ja arvoihin (maisema, kulttuuriympäristö, luonto). Hahmotettavat viher- ja virkistysyhteydet jäsentävät kaupunkikuvaa vahvistavat Tampereen identiteettiä vihreänä ja vehreänä kaupunkina. Keskustan alueella latvuspeitteisten virkistysyhteyksien turvaaminen ja kehittäminen tukevat osaltaan myös historiallisten puukujanteiden säilymistä.

Vaikutukset elinkeinoelämän toimivan kilpailun kehittymiseen

Kestävä siniviherrakenne sekä monimuotoiset viheralueet ja virkistyspalvelut mahdollistavat toimintaympäristön myös yritystoiminnalle. Satamien kehittäminen monipuolisina järvi- ja luontomatkailun keskittyminä, uimarantojen ja rantojen luonto-virkistyspalveluiden keskittymien kehittäminen luo edellytykset satamien ja uimarantojen perustoimintojen lisäksi muille virkistyskäytön palveluille, kuten esimerkiksi virkistysvälineiden vuokraustoiminnalle sekä kahvilapalveluille.

Vaikutukset vaiheyleiskaavan osa-alueille

Tesoman asemanseutu

Tesoman asemanseudun muutos toimitila-alueesta keskustatoimintojen ja asumisen alueeksi on voimassa olevan yleiskaavan mukaan mahdollista. Vaiheyleiskaavassa ratkaisua on tarkennettu.

Vaikutukset ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön

Tesoman asemanseudun toteuttaminen vaiheyleiskaavan ratkaisujen mukaisena lisää alueelle nykyistä monipuolisempaa asuntotuotantoa. Alueelle kaivataan pienimittakaavaisempaa rakentamista ja perheasuntoja. Asukasmäärän lisääntyessä tulee virkistysalueille lisää käyttöpainetta, mikä voi tarkoittaa, että niiden reitistöjä ja muita palveluja tulee kehittää. Kaavan mukaisesti toteutuva viherkatu sekä puustoiset virkistysyhteydet luovat myös kuumina helleaikoina miellyttävää ja vehreää liikkumisympäristöä. Tesoman asemanseudun kehittäminen useamman tontin kokonaisuuksissa varmistaa viherympäristön määrää ja saavutettavuutta kaikille asukkaille. Asemanseudun asukkailla kestävän arjen luomiselle on hyvät mahdollisuudet lähijunapysäkin, muiden joukkoliikennepalvelujen ja kattavan palveluverkoston sijaitessa hyvin saavutettavasti. Alueen kehittämistä tukee se, että Tampereen keskusta on hyvin saavutettavissa.

Täydentämällä nykyisiä kortteleita voidaan parantaa myös nykyisten asukkaiden melutilannetta. Teerivuorenkadun alueen tarkemmassa suunnittelussa asemakaavoitusvaiheessa huomioitavaksi tulee uusista rakennuksista ja rakenteista mahdollisesti aiheutuvia vaikutuksia olemassa oleville alueille. Näitä ovat muun muassa varjostukset, näkymät ja mahdollinen junaradan melun heijastusvaikutus.

Vaikutukset maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon

Alueesta osa sijaitsee pohjavesialueen välittömässä läheisyydessä ja on tärkeää, että puhdasta pohjavettä saadaan imeytymään myös rakennetuilta alueilta. Vaiheyleiskaavan määräykset hulevesien luonnonmukaisesta käsittelystä ja viherkadun rakentamisesta takaavat osaltaan hyvälaatuisen pohjaveden muodostumista. Luonnonmukainen hulevesien hallinta myös ehkäisee hulevesitulvia, vähentää kasvillisuuden kastelutarvetta ja vähentää alapuolisiin vesistöihin johtuvaa ravinteiden ja kiintoaineiden kuormaa. Viherpeitteisyyden lisääminen ehkäisee pienilmaston kehittymistä epämiellyttävän kuumaksi tai tuuliseksi.

Vaikutukset kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin

Nykyiset viheralueet säilyvät vaiheyleiskaavaratkaisussa. Osa-alueen pohjoiseteläsuuntaisia ekologisia yhteyksiä parannetaan vahvistamalla kahta alueen läpi kulkevaa yhteyttä. Lisäksi varmistetaan, että kaksi olemassa olevaa puustoista yhteyttä säilyy. Yleismääräyksen mukaan myös nykyiset katupuut tulee säilyttää. Puustoisuus auttaa muun muassa ilmastonmuutokseen sopeutumisessa pitkien hellejaksojen aikana, kun varjoisat kulkureitit säilyvät ja niiden määrä lisääntyy.

Vaikutukset alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen

Alueen toteuttaminen vaiheyleiskaavaratkaisun laatutavoitteiden mukaisesti edistää kestävän yhdyskuntarakenteen tavoitteita. Tiivistäminen hyvien joukkoliikenneyhteyksien varrella ja kattavien palvelujen läheisyydessä sekä uudet kävelyn ja pyöräilyn yhteydet parantavat palvelujen saavutettavuutta sekä vähentävät liikkumisesta johtuvia kasvihuonekaasupäästöjä. Alueella on kuitenkin junaradasta aiheutuvia melu- ja tärinähaittoja, joten rakentaminen alueella voi muodostua hieman tavanomaista kalliimmaksi.

Kuva Erno Mäkinen

Tesoman perinteinen lähiö tiivistyy ja uudistuu lähijuna-aseman ympärillä.

Vaikutukset kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön

Alueen rakennusten korkeudet on sovitettu ympäröivään rakennuskantaan ja läheiseen harjumaisemaan. Viherkadun ja virkistysyhteyksien puustoisuuden toteutuminen luovat lisää vihreyttä sekä positiivista imagoa alueelle. Suuri muutos lähiympäristöön on nykyisen teollisuusalueen muuttuminen asuinalueeksi

Vaikutukset elinkeinoelämän toimivan kilpailun kehittymiseen

Tesoman keskusta-alueelle tulevat liike- ja toimitilat parantavat ja vahvistavat koko aluekeskuksen palvelutarjontaa ja merkitystä läntisen alueen palvelukeskittymänä. Toimitilojen hyvä sijainti juna-aseman läheisyydessä mahdollistaa asiakkaiden tulemisen kauempaakin esimerkiksi liikuntapalveluihin.

Kaupunkirakenteen tiivistyessä tapahtuva toimitilapoistuma on tunnistettu keskeiseksi haasteeksi, joka saattaa uhata tasapainoista kokonaiskehitystä. Toimitila-alueiden muuttuessa monipuoliseksi keskusta-alueiksi tulee siten varmistaa, että tehokkaan keskustamaisen asumisen yhteyteen myös toteutetaan riittävästi uutta toimitilaa.

Lielahti-Hiedanranta

Lielahti-Hiedanrannan osa-alueen eteläisimmän osan muutos kaupan ja toimitilojen alueesta keskustatoimintojen alueeksi on jo voimassa olevan yleiskaavan mukaan mahdollista. Pohjoisosa on osoitettu tilaa vievälle kaupalle ja elinkeinojen ja työpaikkojen alueeksi. Vaiheyleiskaavassa eteläosan muutoksen ratkaisua on tarkennettu.

Vaikutukset ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön

Maankäytön muutoksesta johtuvan kasvavan asukasmäärän virkistystarpeisiin pyritään vastaamaan kehittämällä yhteyttä Hiedanrannan alueelta Epilänharjun alueelle. Vaiheyleiskaavan ehdotuksessa osoitetut useat virkistysyhteystarpeet varmistavat alueelle muuttavien asukkaiden pääsyn laajemmille virkistysalueille Epilänharjulle. Jatkossa harjualue vaatinee tarkempaa suunnittelua siitä, kuinka käyttöpainetta hallitaan herkästi kuluvassa harjumaastossa. Selkeät reitit ja opastukset auttanevat tähän. Lielahti-Hiedanrannan alueella kehitettävät puustoiset virkistysyhteydet varmistavat terveellisen ja miellyttävän liikkumisympäristön myös kuumina ajanjaksoina. Lielahti-Hiedanrannan uudistuessa aluekeskukseksi on tavoitteena lisätä alueen lähivirkistysalueita eli pienialaisia lähipuistoja sekä viherrakennetta yleisillä alueilla kuten katu- ja pysäköintialueilla. Tähän ohjaa kaavan yleismääräys riittävän laajojen suunnittelukokonaisuuksien ottamisesta samanaikaisen asemakaavoituksen kohteeksi.

Vaikutukset maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon

Alueen nykyinen asfalttipintojen hallitsema ilme muuttuu vehreämmäksi. Katualueille tuodaan viherää monikerroksista kasvillisuutta ja katupuita sekä hulevesien käsittelyalueita. Näin pystytään torjumaan pitkien hellejaksojen aiheuttamaa lämpösaarekeilmiötä. Vihreän lisääminen auttaa ihmisten viihtyvyyteen ja ympäristön viilentämiseen, mutta vettä imeyttävät maapinnat ja kasvillisuus auttavat myös tulvien torjunnassa rankkasadejaksojen aikana. Enqvistinkadun ja Turvesuonkadun raitiotiekatu toteutuu viherkatuna, mikä tarkoittaa parempaa luonnonmukaista hulevesien hallintaa ja vehreämpää yleisilmettä.

Vaikutukset kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin

Lielahti-Hiedanrannan alueen yleismääräyksen toteutuessa alueen kaupunkiluonnon monimuotoisuus vahvistuu, kun viheralueille, tonteille ja katualueille lisätään monilajista kasvillisuutta ja puustoa. Alueen pohjoisosissa on runsaasti viitasammakon elinympäristöjä. Uudet korttelit ja raitiotien varikko tulevat sen lähelle, mutta hyvällä tarkemman tason suunnittelulla viitasammakoiden ympäristö voidaan turvata. Alueelle on valmistumassa alueen hankkeita ja viitasammakon elinympäristöä yhteensovittava suunnitelma, jossa on aikataulutettu ja ennakoitu eri rakentamisen vaiheet siten, että haitallisia vaikutuksia voidaan välttää. Pohjoisessa kuntarajalla pyritään raitiotiesillan rakentamisesta huolimatta löytää ratkaisu, jolla parannetaan liito-oravan puustoista yhteyttä väylien yli kohti Teivaalanharjua. Kaavassa puustoisen ekologisen yhteyden tarve on osoitettu kuntarajalle, mikä voi tarpeen tullen toteutua myös hyppypuina. Myös etelämpänä Hiedanrannan tulevan keskuspuiston ja eritasoliittymän kohdalla pyritään vahvistamaan puustoista ekologista yhteyttä Epilänharjulle esimerkiksi sijoittamalla kaistojen väliin latvukseltaan kapeita puita ja/tai hyppytolppia.

Vaikutukset alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen

Vaiheyleiskaavan ratkaisujen mukaan etenkin kaupan ja sen myötä kaupunkirakenteen tyypitykset eri alueilla tarkentuvat. Paasikiventien varressa säilyy laajahko alue seudulliselle kaupalle ja muille palveluille. Kaupan alueella pysäköinti säilyy maanvaraisena, mutta pysäköintialueita pyritään viherryttämään ja jäsentelemään pienempiin alueisiin. Enqvistinkadun alue muuttuu täysin toisenlaiseksi asuinkorttelien ja tiivistymisen sekä viherkaturatkaisun myötä. Asukaspysäköinti tapahtuu pääasiassa pysäköintilaitoksissa ja korttelipihat ovat maanvaraisia ja mahdollistavat monimuotoisen vihreyden. Raitiotien käyttöönotto muuttaa kulkutapajakaumaa kestävämmäksi ja tukee kävelyä ja pyöräilyä alueella. Alueelle on myös paljon seudullista asiointiliikennettä, mikä tapahtuu suurimmaksi osaksi ajoneuvoilla.

Vaikutukset kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön

Kaupunkikuva muuttuu tiiviimmäksi ja kaupunkimaisemmaksi ainakin alueilla, joilla rakennetaan urbaania asumisen ympäristöä maantasokerrosten liike- ja toimitiloineen. Esimerkiksi raitiotiekadun ympäristö muuttuu tällaiseksi. Paasikiventien varsi säilyy nykyisen kaltaisena laajahkojen toimitilojen alueena, mutta muuttuu vihreämmäksi, kun yleisille alueille ja parkkipaikka-alueille tuodaan enemmän kaupunkivihreää. Yleisesti Lielahti-Hiedanrannan alueelle tavoitellaan lisää vihreyttä, jotta se erottuu myös kaupunkikuvassa houkuttelevana ja viihtyisänä tiiviin kaupungin ympäristönä. Alueen vihreyttä vahvistetaan esimerkiksi lisäämällä puita katualueille.

Vaikutukset elinkeinoelämän toimivan kilpailun kehittymiseen

Etenkin Hiedanrannassa ja Enqvistinkadun varresta raitiotielinjan läheisyydessä muodostuu vilkas ja kaupunkimainen maantasokerrosten liike- ja toimitilojen myötä. Vähittäiskaupan olosuhteen säilyvät alueella tulevaisuudessakin, kun varmistetaan erilaisten kaupallisten toimijoiden liikenteellisen tarpeet. Vähittäiskaupalle osoitetuilla sijainneilla keskusta-alueella voidaan suuryksiköitä toteuttaa vapaasti harkintaa ja markkinoiden ohjausta käyttäen. Myös tilaa vievän kaupan alueella mahdollistuu kaupan määrän lisääminen markkinoiden kehittymisen ja alueellisen väestönkasvun ja ostovoiman kasvun myötä. Kaupan yläraja on km-alueella kuitenkin asetettu tehdyn selvityksen mukaan niin, ettei se vääristä elinkeinoelämän kilpailua alueellisesti. Alueen kauppa hyötyy lähialueen merkittävästä asukasmäärän kasvusta. Uudistettaessa kaupan kiinteistöjä ja rakennuksia voidaan Paasikiventien varren rakennetta hyödyntää asuinkorttelei den meluntorjunnassa.

Lielahdessa kaupan palvelut ja asuminen lomittuvat jo nyt ja tulevaisuudessa yhä enemmän.

Keskusta

Vaikutukset ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön

Tiiviisti rakennetulla keskusta-alueella, jonka asukasmäärä sekä alueella päivittäin asioivien ihmisten määrä edelleen kasvaa, siniviherympäristön merkitys korostuu. Siniviherrakenteen säilyminen ja kehittyminen turvaa ihmiselle välttämättömiä kaupungin perustoimintoja ilmastonmuutoksen myötä lisääntyviltä haittavaikutuksilta. Toimiva siniviherrakenne esimerkiksi vähentää tulvariskiä keskustassa ja siten turvaa tiestön toimintakykyä ja ihmisten liikkumista. Viherpeitteisten alueiden ja vesistöjen muodostama kokonaisuus tuottaa myös ekosysteeminpalveluja kuten puhdasta ilmaa ja vettä sekä virkistysympäristöä.

Keskustan osa-alueella asumisen kortteleihin kohdistuu määräys pysäköinnin osoittamisesta pääosin pysäköintilaitoksiin. Tämä mahdollistaa vettä läpäisevän viherpinnan säilyttämisen ja lisäämisen. Keskustasta, joka on myös monen asuinympäristö, muodostuu vihreämpiä ja siten myös terveellisempiä ja miellyttävämpiä. Keskustan alueella asuu huomattavan paljon yli 65-vuotiaita ihmisiä.

Puusto ja muu maan viherpeite ja latvuspeitteisyys viilentävät ja kosteuttavat kaupungin paikallista sekä pienilmastoa kuumina aikoina sekä lieventää kovien tuulien aiheuttamaa epämiellyttävää vaikutusta kaupunkirakenteessa. Tällä on myönteistä vaikutusta etenkin ilmastonmuutoksen vaikutuksille haavoittuvaisen väestön kuten iäkkäiden näkökulmasta.

Virkistysyhteyksillä on myös kaupunkikuvallista merkitystä ja auttavat hahmottamaan pääsyä keskustan ulkopuolisille laajemmille virkistysalueille. Yleiskaava edistää keskustassa ranta-alueiden ja rannan palveluiden saavutettavuutta muun muassa erilaisia laiturirakenteita. Tämä lisää ihmisen mahdollisuuksia viilentymiseen ja monipuolistaa virkistysmahdollisuuksia etenkin helleaikoina.

Mustanlahden, Laukontorin ja Naistenlahden satamien kehittäminen monipuolistaa keskusta-alueen palveluita. Matkustajaliikenteen ja lähilaivaliikenteen edellytysten kehittäminen edistää myös keskustan ulkopuolisten virkistysalueiden saavutettavuutta.

Eteläpuistossa tavoite täydentämiselle poistuu ja alue säilyy rakentamattomana. Tällä on positiivisia vaikutuksia keskustan asukkaiden ja keskustassa asioivien virkistäytymismahdollisuuksiin.

Kuva Jukka-Antero Aaltonen

Vaikutukset maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon

Kaupunkivihreän kehittämisalueiden määräyksen toteutuessa keskustan kasvullisia alueita on nykyistä enemmän. Tavoitteena on säilyttää olemassa olevaa rakentamatonta maanpintaa mikä mahdollistaa olemassa olevien kaupunkipuiden säilymisen ja määrän lisäämisen. Pysäköinnin toteuttaminen pääosin pysäköintilaitoksissa tukee vettä läpäisevän viherpinnan säilyttämistä ja lisäämistä. Maanvaraisia isoja puita tavoitellaan mahdollisimman monelle tontille, mikä lisää terveellistä asuinympäristöä.

Viherryttämisen tavoitteiden toteutuminen vahvistaa luonnonmukaista hulevesien hallintaa ja siten ehkäisee hulevesitulvia, vähentää kasvillisuuden kastelutarvetta ja vähentää alapuolisiin vesistöihin johtuvaa ravinteiden ja kiintoaineiden kuormaa. Kaupunkipuiden ja muun viherpeitteisyyden säilyttäminen ja lisääminen hillitsee lämpösaarekeilmiön haittavaikutuksia pienilmastoon kuumina ajanjaksoina sekä ehkäisee myös pienilmaston kehittymistä epämiellyttävän tuuliseksi. Miellyttävä ja viihtyisä kaupunkiympäristö tukee myös kestävää liikkumista kuten kävelyä- ja pyöräilyä ja voi siten vähentää liikenteen ilmastopäästöjä.

Keskustan osa-alue sijoittuu länsireunaltaan Epilänharju-Villilän pohjavesialueelle. Pohjaveden muodostumisalueella ja välittömässä läheisyydessä on tärkeää mahdollistaa puhtaan veden imeytyminen. Vaiheyleiskaavan määräykset viherryttämisestä sekä hulevesien luonnonmukaisesta hallinnasta takaavat osaltaan myös hyvälaatuisen pohjaveden muodostumista.

Vaikutukset kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin

Kaavan yleismääräys lisää toteutuessaan luonnon monimuotoisuutta viheralueilla, tonteilla, katualueilla ja toreilla. Ekologiset yhteydet ja virkistysyhteydet vahvistavat luonnon monimuotoisuutta ja latvuspeitteisyyden yhtenäisyyttä keskustassa ja keskustan läpi. Tammerkosken yli tavoitellun ekologisten yhteyden vahvistaminen parantaa etenkin puustosta riippuvaisen lajiston kuten liito-oravan ja lepakoiden liikkumista ja muodostaa katkeamattoman verkoston. Kaavan toteutuminen tapahtuu tältä osin palasissa pääasiassa asemakaavojen ja katusuunnitelmien sekä esimerkiksi viheralueille tehtävien puustoistutusten avulla.

Vaikutukset alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen

Joukkoliikenteen osalta vaiheyleiskaavan määräykset keskustassa ovat toteavia. Raitiotie on jo lähes rakennettu ja Hämeenkatu toimii joukkoliikennekatuna. Joukkoliikenteen laatukäytävät (kaavamääräys: kaupunkirakenteen kannalta merkittävä liikenteen kokoojakatu ja joukkoliikenteen laatukäytävä) Kalevantiellä sekä Tampereen valtatiellä Viinikan liittymän ja Hatanpään valtatien liittymän välisellä osuudella, kehittävät joukkoliikenteen sujuvuutta. Näistä Kalevantie on osoitettu joukkoliikenteen laatukäytäväksi keskustan strategisessa osayleiskaavassa. Tutkittavilla ohjeellisilla lähijuna-asemilla olisi toteutuessaan vaikutusta ainakin lähiympäristön asukkaiden liikkumismahdollisuuksiin, mutta toisaalta tiheä lähijunaseisakkeiden määrä, ja siitä johtuva pysähtely hidastaa kauempaa keskustaan saapuvien matkustamista. Amurin lähijuna-asema toisi toteutuessaan yhden lisävaihtoehdon saapua Särkänniemen alueelle.

Keskustan kehän laajentaminen Ratapihankadulle ja Lapintielle korostaa voimassa olevaa yleiskaavaa selvemmin reitin liikenteellistä sujuvuutta erityisesti henkilöautoliikenteen kannalta. Kehän laajentaminen Ratapihankadulle mahdollistaa Rautatienkadun auto- ja bussiliikenteen sujuvuuden ja toimivuuden, kun liikennettä siirtyy Rautatienkadulta Ratapihankadulle. Kehän täydentäminen näkyy liittymissä tehtävinä kehän liikenteellinen toimivuus varmistavina toimenpiteinä. Uudet tärkeät jalankulun reitit ja pyöräilyn pääreitit parantavat näiden liikkumismuotojen olosuhteita. Ohjeellisten virkistysyhteyksien kaavamääräyksen edellyttämä viherryttäminen lisäksi parantaa ympäristön laatua, millä on vaikutusta ihmisten liikkumistottumuksiin. Linja-autoaseman ja Keskustorin vaihtoterminaaleissa varmistetaan matkustajien sujuvaliikkuminen ja vaihdot, mikä lisää positiivista matkustuskokemusta. Vaihekaavassa osoitettujen liikenteen kehittämistoimenpiteiden käytännön ratkaisut tehdään yleiskaavaa tarkemmassa suunnittelussa. Hitaan liikkumisen alueen laajennus vaiheyleiskaavassa Tammelan stadionin ympäristöön ei aiheuta uusia vaikutuksia ihmisten elinympäristöön, mutta varmistaa alueen rauhallisen liikkumisympäristön säilymisen. Päätökset alueen nykyisistä katuratkaisuista on tehty keväällä 2023.

Velvoite pysäköinnin järjestämisestä lähtökohtaisesti pysäköintilaitoksiin varmistaa maavaraisen viherpinnan säilymistä. Miellyttävän vehreä asuinympäristö ja sujuvasti saavutettavat lähivirkistysalueet sekä viherpalvelut vähentävät tarvetta liikkua kauempana oleville viheralueille. Kestävillä kulkutavoilla kuten pyöräillen ja kävellen sekä joukkoliikenteellä tapahtuva arjen asiointi ja työmatkaliikenne voivat myös lisääntyä terveellisen ja viihtyisän kaupunkiympäristön vahvistuessa. Tämä pienentää osaltaan liikkumisesta aiheutuvia kasvihuonekaasupäästöjä.

Keskustan alueella vaiheyleiskaavassa osoitettu maalämpökaivojen rakentamista koskeva voi vaikuttaa alueella käytettävissä oleviin energiamuotoihin. Uusi yleismääräys ei estä sen kohdealueilla mahdollisuutta vähäpäästöisen lämmitysenergian käyttöön, sillä kaukolämmön tuotannon kasvihuonekaasupäästöjen Tampereella vähentyessä kaukolämmölläkin pystytään tekemään lämpöä vähähiilisesti ja koska lämpökaivoja tarvitsemattomia lämpöpumppujakin on kuitenkin myös käytettävissä.

Uudet lämpökaivot eivät ole ongelmattomia keskusta-alueella. Lämpökaivot voivat rajoittaa mahdollisuuksia muuhun maanalaiseen ja maanpäälliseen käyttöön. Maalämpöjärjestelmiin liittyy suojaetäisyyksiä eräisiin muihin johtoihin ja putkiin, rakenteisiin sekä tiloihin sekä esimerkiksi puiden juuristoon. Jos maalämpökaivoja sijoitettaisiin hallitsemattomasti myös sijainteihin, joissa on paineita maanalaisille huollon ja pysäköinnin tilavarauksille, lämpökaivot voisivat myöhemmin estää tai haitata olennaisesti mahdollisuuksia toteuttaa maanalaisia tilaa tarvitsevia huoltoon ja pysäköintiin liittyviä toimintoja maan alle. Yleismääräyksellä turvataan mahdollisuutta toteuttaa tulevaisuudessa näitä keskusta-alueella.

Vaikutukset kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön

Keskustan strategisessa osayleiskaavassa on vahva ohjaus kulttuuriympäristöarvoille. Kaavan ehdotusvaiheessa on laadittu selvitys keskustan paikallisesti arvokkaista rakennetuista kulttuuriympäristöistä. Selvitys sisältää ajantasaisen tiedon paikallisesti arvokkaista ympäristöistä, ja selvityksen osoittamat kulttuuriympäristöt on osoitettu informatiivisina merkintöinä yleiskaavakartalla. Tuore selvitys nosti arvokohteiksi useita sellaisia kohteita, joita ei selvitysten erilaisesta tarkkuustasosta johtuen nostettu esille keskustan strategista osayleiskaavaa varten vuonna 2012 laaditussa selvityksessä. Uusina kohteina on rakennuksia, korttelikokonaisuuksia, puistokatuja ja aukioita. Vaiheyleiskaava turvaa kulttuuriympäristöjen säilymisen keskustan strategista yleiskaavaa laajemmin, kun arvokohteiksi on osoitettu uusia paikallisesti arvokaita kohteita ja alueita.

Yleiskaava tukee myös maakunnallisesti arvokkaiden rakennettujen kulttuuriympäristöjen arvojen säilymistä. Näiden osalta yleiskaavan ohjaus on selkeytynyt keskustan strategiseen osayleiskaavaan nähden, kun ohjaus on siirtynyt yleismääräyksestä kaavakartalla osoitettuihin alue- ja kohdemerkintöihin.

Kaavassa osoitetut muinaisjäännöskohteet ja muut arkeologiset kulttuuriperintökohteet ovat suurimmaksi osaksi tuoreiden asemakaavojen alueilla ja perustuvat näissä asemakaavoissa laadittuihin selvityksiin, ja ne on huomioitu asemakaavojen ratkaisuissa. Vaiheyleiskaavassa merkinnät on ajantasaistettu tuoreimman selvitystiedon mukaiseksi.

Korkeaan rakentamiseen liittyvä yleismääräys koskee kaikkia keskustan alueelle tavoiteltuja korkean rakentamisen hankkeita. Jatkossa korkean rakentamisen laatua ja joissain tapauksissa myös sijaintia tulee arvioida maisemaan ja kaupunkikuvaan liittyvien vaikutusten osalta. Määräyksen myötä hankkeiden sijaintia myös korkeaan rakentamiseen soveltuvalla vyöhykkeellä tulee tutkia erilaisten analyysien avulla.

Keskustan alueelle tavoiteltu vehreys on tärkeä osa keskustan kaupunkikuvaa. Tonteilla ja katualueilla kasvavat puut, kasvikatin ja viherpeitteisyys ylipäänsä ovat tärkeitä elementtejä kaupunkimaisemassa ja luovat tamperelaisille tuttua elävyyttä kaupunkikuvaan.

Kuva Jukka-Antero Aaltonen

Viherpeitteisyyden säilyminen ja lisääntyminen hillitsee hulevesitulvia ja voi osaltaan pienentää rakennuksiin, ja etenkin vanhoihin puurakennuksiin, kohdistuvia riskejä. Lisääntyvät rankkasateet voivat lisätä riskiä hulevesien pääsystä kellareihin ja viistosateiden aiheuttamasta kuormituksesta rakennusten julkisivuihin.

kaukolämmön tuotannon kasvihuonekaasupäästöjen Tampereella vähentyessä kaukolämmölläkin pystytään tekemään lämpöä vähähiilisesti ja koska lämpökaivoja tarvitsemattomia lämpöpumppujakin on kuitenkin myös käytettävissä.

Uudet lämpökaivot eivät ole ongelmattomia keskusta-alueella. Lämpökaivot voivat rajoittaa mahdollisuuksia muuhun maanalaiseen ja maanpäälliseen käyttöön. Maalämpöjärjestelmiin liittyy suojaetäisyyksiä eräisiin muihin johtoihin ja putkiin, rakenteisiin sekä tiloihin sekä esimerkiksi puiden juuristoon. Jos maalämpökaivoja sijoitettaisiin hallitsemattomasti myös sijainteihin, joissa on paineita maanalaisille huollon ja pysäköinnin tilavarauksille, lämpökaivot voisivat myöhemmin estää tai haitata olennaisesti mahdollisuuksia toteuttaa maanalaisia tilaa tarvitsevia huoltoon ja pysäköintiin liittyviä toimintoja maan alle. Yleismääräyksellä turvataan mahdollisuutta toteuttaa tulevaisuudessa näitä keskusta-alueella.

Vaikutukset elinkeinoelämän toimivan kilpailun kehittymiseen

Vaiheyleiskaavan tavoitteena on edistää elinkeinoelämän edellytyksiä kaupunkirakenteen laadullisia ominaisuuksia kehittämällä ja vahvistamalla. Voimassa olevan yleiskaavan ja vaiheyleiskaavan raitiotiehen, pysäköintiin, keskustan kehään ja hitaan liikkumisen alueeseen liittyvät tavoitteet ja kaavamääräykset muodostavat kokonaisuuden, jossa pysäköintiä ohjataan maan alle, jolloin katuympäristön viihtyisyyttä voidaan parantaa. Keskustan kokonaissaavutettavuus ja keskustaympäristön viihtyisyys paranevat, mikä turvaa keskustan monipuolisten palveluiden saavutettavuutta ja parantaa elinkeinoelämän mahdollisuuksia.

Tampereen keskustalla on keskeinen asema kaupungin ja koko kaupunkiseudun palvelukeskittymänä, mitä raitiotien korostaa asiointialueen laajentuessa. Voimassa olevan yleiskaavan pysäköinnin verkosto ja vaiheyleiskaavassa esitetty keskustan kehän laajentaminen Ratapihankadulle edistävät keskustan saavutettavuutta, mikä turvaa keskustan elinvoimaa. Hitaan liikkumisen alueen laajennukset antavat uusia mahdollisuuksia liiketoiminnalle, kun katuympäristö on kaikkia käyttäjäryhmiä palveleva ja mahdollistaa myös alueella viipymisen.

Keskustan imagoa parantaa entisestään viihtyisyyttä ja vehreyttä turvaavat kaavamääräykset. Tämä vaikuttaa myös elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin.

Kuva Laura Vanzo, Visit Tampere

Alasjärven itäpuoli

Vaikutukset ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön

Kauppi-Niihaman virkistysalueen ja -palveluiden saavutettavuus paranee erityisesti Koilliskeskuksen ja Atalan suunnista tie- ja katuympäristön, pysäköinnin sekä virkistysreitistön (osoitettu kartalla 2, Viherympäristö ja vapaa-ajanpalvelut) kehittämisen myötä. Kaava mahdollistaa alueen urheilu-, vapaa-ajan- ja virkistyspalveluiden kehittämisen. Tämä edistää ja monipuolistaa asukkaiden vapaa-ajan palveluiden tarjontaa ja virkistysmahdollisuuksia. Liikenneympäristön kehittäminen parantaa alueen turvallisuutta (Luhtaantie).

Vaikutukset maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon

Vaiheyleiskaavaratkaisulla ei ole merkittäviä vaikutuksia alueen maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan tai ilmastoon. Luhtaantien kehittäminen, erityisesti kävelyn ja pyöräilyn yhteyden toteuttaminen, vaikuttaa tien lähiympäristön maastonmuotoihin.

Osa-alueelle sijoittuu Kauppi-Niihaman laajan yhtenäisen metsäalueen reuna-alueita. Kaava tukee metsäalueiden säilymistä sekä kehittämistä yhtenäisenä, monimuotoisina ja elinvoimaisina. Kaupungin virkistyskäyttöön varattuihin metsiin ei kohdistu myöskään puuntuotannollisia tavoitteita. Virkistyksen käyttöpaineen ohjaaminen merkityille reiteille vähentää metsänpohjaan kohdistuvaa kulutusta.

Alue on saavutettavissa kävellen, pyörällä ja kehittyvien virkistysyhteyksien kautta. Tällä on positiivinen vaikutus ilmaston näkökulmasta.

Vaikutukset kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin

Kaava turvaa alueen tunnistetut luontoarvoalueet ja ekologisten yhteydet. Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeät elinympäristöt ja lajiesiintymät sekä näiden väliset viheryhteydet huomioidaan kokonaisuuksina. Lisäksi kaava edistää ulkoilu- ja virkistysmetsäalueiden kehittämistä yhtenäisenä, toiminnoiltaan ja luonnonympäristöltään monipuolisina. Metsien monimuotoisuutta kehitetään muun muassa edistämällä puulajiston monipuolisuutta ja puuston kerroksellisuutta sekä suosimalla hoitotoimenpiteissä luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaita puulajeja sekä valtapuustoa järeämpiä puita. Alueen kehittäminen toteutuu asemakaavoituksen kautta, jossa varmistetaan luontoarvojen turvaaminen vielä tarkemmalla suunnittelutasolla.

Virkistys- ja vapaa-ajan toimintojen kehittäminen lisää virkistyskäyttöä alueella. Lisääntyvästä virkistyskäytöstä ei todennäköisesti aiheudu merkittävää kasvillisuuden kulumista. Alueella on jo nykyisellään tiheä ja aktiivisessa käytössä oleva polkuverkosto. Virkistysreitistön kehittäminen ohjaa käyttäjiä opastetuille reiteille mahdollistaen ympäristön kulumisen ohjaamisen ja luonnonympäristön säilymisen edistämisen. Näin kuluminen ei myöskään kohdistu arvokkaille kasvillisuus- ja luontotyyppikohteille.

Vapaa-ajan toimintojen lisääminen kasvattaa pysäköinnin tarvetta alueella. Kaavan mukaisesti pysäköintiä on alueella tarkasteltava kokonaisuutena yhteensovittaen eri toimintojen tarpeet sekä tapahtuma-aikainen pysäköintitarve. Pysäköintialueiden yhteiskäyttö vähentää yksittäisten pysäköintialueiden rakentamisen tarvetta.

Vaikutukset alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen

Kauppi-Niihaman virkistys- ja vapaa-ajanpalvelut ovat tällä hetkellä painottuneet alueen länsiosiin, erityisesti Kaupin urheilupuiston alueelle. Alasjärven itäpuolen kehittäminen lisää ja monipuolistaa virkistys- ja vapaa-ajanpalveluita Kauppi-Niihaman itäosissa, Koilliskeskuksen aluekeskuksen ympäristössä. Kartalla 2 osoitettu virkistysyhteyksien kehittäminen kytkee alueen paremmin Koilliskeskuksen sekä Atalan alueen virkistysverkostoon.

Alueen vapaa-ajanpalvelut ovat jo tänä päivänä saavutettavissa joukkoliikenteellä, kävellen ja pyörällä. Saavutettavuus joukkoliikenteellä paranee tulevaisuudessa merkittävästi raitiotien rakentumisen myötä. Kehittämisen myötä lisääntyvät toiminnot kasvattavat kuitenkin alueelle suuntautuvaa liikennettä ja se edellyttää liikennejärjestelyiden parantamista. Alueen virkistyskäytön ja vapaa-ajan toimintojen vaatima pysäköinti ratkaistaan kokonaisuutena. Tällöin on mahdollista kehittää yhteisiä pysäköintialueita ja huomioida tapahtuma-aikainen pysäköinti. Kaava edistää myös toimintojen saavutettavuuden kehittämistä kävellen, pyörällä ja joukkoliikenteellä, mikä vähentää yksityisautoilun tarvetta. Luhtaantien turvallisuuden kehittämisen tarve on tullut esille asukaspalautteessa. Liikenneympäristön kehittäminen lisää virkistys- ja vapaa-ajanpalveluiden saavutettavuutta sekä turvallisuutta erityisesti Luhtaantien varrella. Alasjärven alueen saavutettavuuden ja palveluiden parantaminen (muun muassa pysäköintialueiden kehittäminen) sekä monipuolistaminen vähentää mahdollisesti liikennepainetta laajemmin muualla Kauppi-Niihaman alueella.

Vaikutukset kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön

Alueen kehittäminen sijoittuu olemassa olevien toimintojen ja rakennetun ympäristön läheisyyteen. Alueella ei ole merkittäviä tunnistettuja maisema- tai kulttuuriympäristöarvoja. Inventoinneissa tunnistetut luonnonympäristön arvoalueet on huomioitu kaavaratkaisussa. Alasjärven itäpuolen osa-alue rajautuu pohjoisessa Tampereen kansallisen kaupunkipuiston hakemuksen mukaiseen rajaukseen. Osa-alueen ulkopuolelle suuntautuvan virkistysreitistön kehittäminen ohjaa käyttöpainetta merkityille reiteille.

Vaikutukset elinkeinoelämän toimivan kilpailun kehittymiseen

Kaava turvaa alueella toimivien yritysten säilymisen ja toiminnan kehittämisen. Kaava luo edellytyksiä uusien yritysten toimintojen kehittymiselle alueella esimerkiksi ohjelmapalveluyrittämiselle.

Muut vaikutukset

Lisäksi on arvioitu muiden päivitettävien kaavamerkintöjen ja -määräysten tuottamia vaikutuksia. Näitä ovat Kaupunkistrategian kasvun ja elinvoiman vyöhyke, Kaupunkirakenteen kannalta merkittävä liikenteen kokoojakatu ja joukkoliikenteen laatukäytävä, kulttuuriympäristöön liittyvien kaavamääräysten päivittäminen sekä kaupan sallitun kerrosalamäärän poistaminen keskustatoimintojen alueilta (Tesoma, Lielahti, Lakalaiva, Hervanta ja Koilliskeskus).

Vaikutukset ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön

Kaupunkistrategian kasvun ja elinvoimanvyöhykettä on vaiheyleiskaavassa rajattu tarkemmin asiantuntija-arvion mukaan keskuspuistoverkoston ulkopuolelle, jolloin siitä välittyy tarkemmin kasvutavoitteen kohdentaminen. Kaupunkistrategian kasvun ja elinvoimanvyöhykkeelle sijoittuu koko kantakaupungin viherpeitteestä 39 prosenttia ja latvuspeitteestä 37 prosenttia. Vyöhykkeen kokonaispinta-alasta noin 25 % eli 1607 hehtaaria on kaavoitettu viher- ja virkistysalueiksi, suojelu- tai suojaviheralueiksi. Tämä on 31 prosenttia koko kantakaupungin alueen yleis- ja asemakaavoitetuista viher-, virkistys- ja suojelualueista.

Kaupunkistrategian mukaan 80 % kaikesta kaavoitetusta asuinkerrosalasta pyritään sijoittamaan joukkoliikennevyöhykkeille ja aluekeskuksiin eli käytännössä yleiskaavan kasvun ja elinvoiman vyöhykkeelle. Kasvavalle asukasmäärälle vyöhykkeellä sijaitsevat virkistysalueet toimivat tärkeinä lähivirkistysalueina ja niiden säilyttämisen ja laadun parantamisen merkitys korostuu entisestään.

Melu- ja ilmanlaatuselvitystarpeen harkinta-alueen vyöhykkeen muuttaminen aluemaisesta merkinnästä yleismääräykseksi ei aiheuta merkittäviä muutoksia suunnitteluprosesseihin, joissa melu- ja ilmanlaatukysymysten selvittäminen on perustyötä. Koko kaupungin meluselvitys toteutetaan 5 vuoden välein.

Vaikutukset maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon

Kemikaalilaitosten konsultointivyöhykkeiden kohdemerkintöjen muutos yleismääräykseksi varmistaa sen, että tarkemman tason suunnitteluprosesseissa on aina käytössä ajantasaisin tieto voimassa olevista vyöhykkeistä. Määräyksen mukaan viimeisin tieto katsotaan aina turvallisuus- ja kemikaaliviraston (TUKES) tiedoista. TUKES päivittää vyöhykkeitä säännöllisesti.

Joukkoliikenteen toimintaedellytysten parantaminen olemassa olevassa katuverkostossa edesauttaa kulkutapajakauman muutosta kestävämmäksi. Kulkutapajakauman muutos ja olemassa olevan infran hyödyntäminen hillitsevät ilmastonmuutosta.

Kuva Jukka-Antero Aaltonen

Vaikutukset kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin

Kaupunkistrategian kasvun ja elinvoiman vyöhykkeelle sijoittuu tällä hetkellä 31 prosenttia koko kantakaupungin alueen yleis- ja asemakaavoitetuista viher-, virkistys- ja suojelualueista. Samalle alueelle kohdistuvan täydennysrakentamispaineen ja viheralueiden säilyttämisen ristiriitaiset tavoitteet voivat osaltaan vähentää luonnonmonimuotoisuutta vyöhykkeellä.

Vaikutukset alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen

Kaupunkistrategian kasvun ja elinvoiman vyöhykkeen päivittäminen tarkentaa tavoitellun tiivistämisen sijaintia. Aiemmin puhtaasti raitiotiehen liittyvä vyöhyke laajentaa kasvun tavoitetta tämän lisäksi parhaiten palvelevien joukkoliikenteen runkolinjojen varsille muun muassa Kaukajärven suuntaan ja Haukiluomaan. Samoilla alueilla asukasmäärän kasvun myötä tarvitaan enemmän virkistysalueita ja muuta vihreää, mikä tuottaa suunnitteluun paljon haasteita ristiriitaisten tavoitteiden myötä. Suuntaamalla suurin osa kasvusta nykyisen rakenteen sisään olemassa olevan infran äärelle hillitään ilmastonmuutosta sekä infran hyödyntämisen että mahdollisen kestävämpien kulkutapojen käytön myötä.

Kaupunkirakenteen kannalta tärkeät kokoojakadut ja joukkoliikenteen laatukäytävät mahdollistavat joukkoliikenne-etuisuuksien toteuttamisen uusille väylille. Näin taataan sujuvampi bussiliikenne eri puolilta kantakaupunkia kohti keskustaa ja vastaavasti keskustasta poispäin. Katujen muutokset tulevat toteutumaan hitaassa aikataulussa sitä mukaa kun kyseisillä kaduilla vaaditaan peruskorjaus- tai parantamistoimenpiteitä.

Vaikutukset kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön

Kartan 3 osalta muutokset edellisiin yleiskaavoihin nähden ovat tapahtuneet pääasiassa keskustan osa-alueella. Vaikutuksia näihin on käsitelty edellä Keskustan osa-alueen vaikutusarvioinnin yhteydessä.

Keskustan osa-alueen ulkopuolelle on kartalle 3 merkitty selvitysten pohjalta edelliseen yleiskaavaan verrattuna uusia muinaisjäännöksiä ja muita kulttuuriperintökohteita. Suurin osa uusista merkinnöistä pohjautuu asemakaavojen yhteydessä tehtyihin selvityksiin, ja näiden osalta arvoja turvaavat ratkaisutkin on tehty tai ollaan tekemässä asemakaavojen yhteydessä. Vaiheyleiskaavan ehdotusvaiheessa laadittiin arkeologiset selvitykset Tesoman asemanseudun ja Alasjärven itäpuolen alueita varten. Näissä selvityksissä löydettiin uusia, vaiheyleiskaavan kartalle 3 lisättyjä arvokohteita. Näiden osalta vaiheyleiskaava turvaa kohteiden arvot nykytilannetta paremmin.

Vaikutukset elinkeinoelämän toimivan kilpailun kehittymiseen

Kaupan sallitun kerrosalamäärän rajoittamisen poistuminen keskusta-alueilta (Tesoma, Lielahti, Lakalaiva, Hervanta ja Koilliskeskus) mahdollistaa vähittäiskaupalle vapaammat mahdollisuudet säädellä kaupan määrää tilanteen ja markkinoiden mukaan. Tampereen kantakaupungin alue tarjoaa merkittävän määrän palveluja koko Pirkanmaan alueelle. Kauppa menestyy alueella tulevaisuudessakin, kun sen oikea sijainti ja laatu varmistetaan. Jatkossa keskusta-alueilla voidaan myös suuryksiköitä toteuttaa vapaammin huomioiden kaupunkikuva, markkinoiden kehittyminen sekä alueellisen väestönkasvun ja ostovoiman kasvu.

Valtuustokaudella 2021-2025 yleiskaavatyö kohdistuu kantakaupungin osalta ilmastonmuutokseen sopeutumisen ja hillinnän teemoihin, viherverkkoon sekä maankäytöltään kehittyvien alueiden suunnittelukysymyksiin. Tampereen tavoitteena on kasvaa kestävästi olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta täydentäen ja uudistaen. Kiihtynyt kaupungistuminen edellyttää jatkuvaa kasvutavoitteiden ja muutoksen hallinnan yhteensovittamista olemassa olevassa kaupunkirakenteessa. Vaiheyleiskaavan keskeinen tavoite on varmistaa kaupungin asukasmäärän ja taloudellisen kasvun rinnalla fyysisen ympäristön viihtyisyys ja toimivuus.

Vaiheyleiskaavan tärkein tavoite on siniviherrakenteen kokonaisuuden turvaaminen ja kehittäminen. Kaava kehittää yhtenäistä siniviherrakennetta, joka auttaa kaupunkia sopeutumaan ilmastonmuutokseen ja säilyttämään ihmisten terveelliset elinolot ja elinympäristön. Käytännössä siniviherrakenteen kehittäminen tarkoittaa muun muassa puulajiston ja muun kasvillisuuden monipuolistamista, mikä auttaa rakenteen sopeutumista muuttuvaan ilmastoon ja mahdollistaa kaupunkiluonnon tuottamien ekosysteemipalvelujen säilymistä.

Kaupungin kasvaessa on tärkeää säilyttää jäljellä olevat viheralueet. Vaiheyleiskaava ohjaa kehittämään viheralueiden laatua ja luonnon monimuotoisuutta, mikä ylläpitää viheralueiden kestävyyttä, käytettävyyttä ja alueista saatavia terveyshyötyjä. Kaupunkivihreä turvaa osaltaan kaupungin perustoimintoja kuten luonnonmukaista hulevesien hallintaa. Tämä esimerkiksi ehkäisee tulvia ja kaupunkirakenteen epämiellyttävää kuumenemista sekä edelleen taloudellisia, inhimillisiä ja imagollisia haittavaikutuksia. Tiiviissä ja voimakkaasti täydentyvässä kaupungissa jokaisella kaupunkipuulla ja maavaraisella viheralueella tai tontin osalla on merkittävä arvo. Yleiskaava turvaa ja kehittää kaupunkivihreää ja sen tuottamia monihyötyjä kaupungille, asukkaille ja vierailijoille. Virkistysyhteyksien ja rannoille sijoittuvien vapaa-ajan- ja virkistyspalveluiden kehittäminen luo edellytykset monipuolisille virkistyspalveluille ja edistää ranta-alueiden saavutettavuutta.

Vaiheyleiskaavan neljällä osa-alueella vaiheyleiskaavan vaikutukset kohdistuvat muuttuvan maankäytön laadun ohjaamiseen. Vaiheyleiskaavassa osa-alueiden ympäristötavoitteet koskevat muun muassa virkistysyhteyksiä, kävelyn ja pyöräilyn yhteyksiä, ilmastonmuutokseen sopeutumisen toimia ja luontoarvoja. Niiden huomioiminen tarkemmassa suunnittelussa luo kestävää arjen ympäristöä, joka tuottaa asukkaille hyvinvointia ja vastaa ilmastonmuutokseen sopeutumiseen.

Kaupunkistrategian kasvun ja elinvoiman vyöhykkeelle ohjataan suurin osa kasvusta, nykyisen rakenteeseen ja jo olemassa olevan infran äärelle. Vyöhykkeestä osa on kaavoitettu viher- ja virkistysalueiksi, suojelu- tai suojaviheralueiksi. Kaupunkistrategian kasvun ja elinvoiman vyöhykkeen päivittäminen tarkentaa tavoitellun tiivistämisen sijaintia, mutta rakentamispaine ja toisaalta viheralueiden ja luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen muodostavat ristiriidan kasvutavoitteen kanssa.

Kaupunkirakenteen kannalta tärkeät kokoojakadut ja joukkoliikenteen laatukäytävät mahdollistavat joukkoliikenne-etuisuuksien toteuttamisen uusille väylille. Joukkoliikenteen toimintaedellytysten parantaminen olemassa olevassa katuverkostossa edesauttaa kulkutapajakauman muutosta kestävämmäksi. Kemikaalilaitosten konsultointivyöhykkeiden muutos yleismääräykseksi varmistaa ajantasaisen tiedon maankäytön suunnitteluprosesseissa.

Yleiskaavaa ohjaavat asiakirjat

Yleistä sivu 139

Maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL) sivu 139

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) sivu 140

Pirkanmaan maakuntakaava 2040 sivu 141

Tampereen kaupunkiseudun rakennesuunnitelma 2040 sivu 142

Kuva Maria Seppälä

Yleiskaavaa ohjaavat asiakirjat

Yleistä

Tampereen kantakaupungin yleiskaavalla sovitetaan yhteen kaupungin strategiset tavoitteet ja valtakunnallisesta lainsäädännöstä ja ylemmän tason suunnitelmista tulevat sisältötavoitteet. Yleiskaavaa ohjaavia ylemmän tason suunnitelmia ovat Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja Pirkanmaan maakuntakaava. Tampereen kaupunkiseudulla on tehty myös kuntien yhteinen rakennesuunnitelma, johon kunnat ovat sitoutuneet. Kaupunkistrategian sisältöä on avattu luvussa Yleiskaavaprosessi.

Maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL)

Maankäyttö- ja rakennuslaissa on määritelty yleiskaavalle sisältövaatimukset (MRL 39§). Yleiskaavan tehtävä on sovittaa yhteen keskenään erilaisia tavoitteita ja vaatimuksia. **Yleiskaavan sisältövaatimusten mukaan yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon:**

1. yhdyskuntarakenteen toimivuus, taloudellisuus ja ekologinen kestävyys;
2. olemassa olevan yhdyskuntarakenteen hyväksikäyttö;
3. asumisen tarpeet ja palveluiden saatavuus;
4. mahdollisuudet liikenteen, erityisesti joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen, sekä energia-, vesi- ja jätehuollon tarkoituksenmukaiseen järjestämiseen ympäristön, luonnonvarojen ja talouden kannalta kestävällä tavalla;
5. mahdollisuudet turvalliseen, terveelliseen ja eri väestöryhmien kannalta tasapainoiseen elinympäristöön;
6. kunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset;
7. ympäristöhaittojen vähentäminen;
8. rakennetun ympäristön, maiseman ja luonnonarvojen vaaliminen; sekä
9. virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys.

Edellä mainitut seikat on selvitettävä ja otettava huomioon siinä määrin kuin laadittavan yleiskaavan ohjaustavoite ja tarkkuus sitä edellyttävät. Lisäksi yleiskaava ei saa aiheuttaa maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle kohtuutonta haittaa.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT)

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää. Niiden kautta valtioneuvosto linjaa koko maan kannalta merkittäviä alueidenkäytön kysymyksiä. Tavoitteilla varmistetaan, että valtakunnallisesti merkittävät asiat huomioidaan kaavoituksessa ja valtion viranomaisten toiminnassa. Alueidenkäyttötavoitteiden avulla taitetaan yhdyskuntien ja liikenteen päästöjä, turvataan luonnon monimuotoisuutta ja kulttuuriympäristön arvoja sekä parannetaan elinkeinojen uudistumismahdollisuuksia. Niillä myös sopeudutaan ilmastonmuutoksen seurauksiin ja sään ääri-ilmiöihin.

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan tavoitteet on otettava huomioon ja niiden toteuttamista on edistettävä maakunnan suunnittelussa, kuntien kaavoituksessa ja valtion viranomaisten toiminnassa. Uudistetut valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet tulivat voimaan 1.4.2018.

Uudistetut tavoitteet jakautuvat viiteen kokonaisuuteen, jotka ovat:

- toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen
- tehokas liikennejärjestelmä
- terveellinen ja turvallinen elinympäristö
- elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat ja
- uusiutumiskykyinen energiahuolto.

Tampereen osalta keskeisiä tavoitteita ovat kaupunkiseutujen yhdyskuntarakenteen eheyttäminen, kestävän liikkumisen edistäminen, elinkeinoelämän ja yritystoiminnan kehittäminen, sään ääri-ilmiöihin varautuminen sekä kulttuuriympäristöistä ja riittävistä viheralueista huolehtiminen. Osa tavoitteista on Tampereen osalla ristiriitaisia. Muun muassa suuronnettomuusriskin sisältävän vaarallisten aineiden kuljetuksen järjestelyratapiha tulee sijoittaa riittävän etäälle asuinalueista ja yleisen toiminnan alueista ja toisaalta valtakunnallista liikennejärjestelmää tulee kehittää ensisijaisesti olemassa olevilla sijainneilla. Ristiriidat tulee sovittaa yhteen maakuntakaavassa ja yleiskaavassa.

Pirkanmaan maakuntakaava 2040

Pirkanmaalla on voimassa Pirkanmaan maakuntakaava 2040, jonka Pirkanmaan maakuntavaltuusto on hyväksynyt 27.3.2017. Maakuntakaava tuli voimaan kuulutuksella 8.6.2017. Pirkanmaan maakuntakaavassa on varauduttu 120 000 asukkaan väestönkasvuun vuoteen 2040 mennessä. Maakuntakaavassa kasvun painopistealueena ovat Tampereen ydinkaupunkiseutu ja eteläinen Helsinki–Hämeenlinna–Tampere-vyöhykkeen suunta sekä vahvat seutukeskukset, jotka ovat alueensa monipuolisia asiointi- ja palvelukeskittymiä.

Maakuntakaavassa yhdyskuntarakenteen kasvun painopiste on nykyisen rakenteen täydentämisessä. Maakuntakaava sisältää myös joitain uusia avauksia yhdyskuntarakenteellisesti hyvillä sijainneilla. Pinta-alaltaan suurin uusi maankäytön aluevaraus sijoittuu Pirkkalan, Tampereen ja Lempäälän rajalle. Siellä Tampereen läntiset väylähankkeet, uusi järjestelyratapiha ja niihin liittyvä maankäyttö täydentävät kuntien taajamien väliin jäävän, nyt vielä pääosin rakentamattoman, alueen. Samalla alueella sijaitsevan Tampere-Pirkkalan lentoaseman sekä maakuntakaavassa osoitetun uuden henkilöliikenteen aseman kehittäminen Tampereen keskustan eteläpuolelle edistävät Pirkanmaan saavutettavuutta, vetovoimaisuutta ja liikenteellistä toimivuutta. Tampereen ydinkaupunkiseudulla yhdyskuntarakenteen kehittäminen nivoutuu yhteen tehokkaan joukkoliikenteen kehittämisen kanssa. Yhdyskuntarakenne keskuksineen sekä kaupalle ja työpaikoille varattuine alueineen vastaa elinkeinoelämän kehittämisen maankäytöllisiin tarpeisiin.

Maakuntavaltuusto päätti 6.9.2021 käynnistää maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti (§ 25 ja § 27) maakuntakaavan laatimisprosessin. Samalla päätettiin, että maakuntakaava laaditaan kaikki Pirkanmaan kunnat kattavana vaihemaakuntakaavana. Vaihemaakuntakaavan nimi on ”Elonkirjo ja energia” ja sen tavoitteena on tukea pirkanmaalaisen luonnon monimuotoisuutta ja elonkirjoa, sekä vahvistaa edellytyksiä kestävälle energiantuotannolle maakunnan alueella.

Ymmärrys biodiversiteettikadon aiheuttamista maailmanlaajuisista haasteista ilmastonmuutoksen ohella on vahvistunut. Pirkanmaalla on Suomen ensimmäinen alueellinen luonnon monimuotoisuusohjelma ja on luontevaa, että monimuotoisuusteemaa tarkastellaan myös osana maakuntakaavoitusta. Lisäksi samaan aikaan vaihemaakuntakaavan kanssa laaditaan Pirkanmaalle uutta energiastrategiaa. Kaavoitusta ja strategiatyötä on edistetty rinnakkain toisiaan täydentäen ja tukien. Energiastrategia on valmistunut maaliskuussa 2023. Kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma oli nähtävillä keväällä 2022 ja kaavaluonnos keväällä 2023. Tavoitteena on, että maakuntavaltuusto voi hyväksyä vaihemaakuntakaavan 2024 aikana.

Tampereen kaupunkiseudun rakennesuunnitelma 2040

Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymään kuuluvat Tampere, Kangasala, Lempäälä, Nokia, Orivesi, Pirkkala, Vesilahti ja Ylöjärvi. Tampereen kaupunkiseudun 3. rakennesuunnitelma 2040+ ”Vehreä metropolimme” hyväksyttiin seutuhallituksessa 25.10.2023. Suunnitelma korostaa sinivihreää ympäristöä, vahvaa rakennetta ja kansainvälistymisen paikkoja. Myös jokainen kaupunkiseudun kunta hyväksyi rakennesuunnitelman vuoden 2023 loppuun mennessä. Vuosille 2024-2027 suunnatun MAL-sopimuksen neuvottelut ovat käynnissä. Valtion tavoitteena on sopimusten valmistuminen keväällä 2024 ja niiden allekirjoittaminen kesällä 2024.

Tampereen kaupunkiseudun 3. rakennesuunnitelma ”Vehreä metropolimme” on kaupunkiseudun kuntien yhteinen tahtotila seudun tulevaisuuden ratkaisuista. Edellinen rakennesuunnitelma on vuodelta 2015. Tampereen kaupunkiseutu kasvaa toiminnallisena kokonaisuutena. Rakennesuunnitelmat ovat vuodesta 2010 vahvistaneet seudun elinvoimaa osoittamalla seudullisesti merkittävät ratkaisut ja yhteistyön tarpeet. Rakennesuunnitelmat pohjautuvat seutustrategioihin ja linjaavat yhdyskuntarakennetta eheyttämisen, keskustojen kehittämisen, joukkoliikenteen, asuntotuotannon ja väestönkasvun osalta.

Rakennesuunnitelman 2040+ tavoitteet kytkeytyvät kolmeen teemaan – ekologiseen, sosiaaliseen ja taloudelliseen kestävyyteen. Kaupungit ja kunnat ovat avaintoimijoita kestävän siirtymän toteuttamisessa paikallisin ratkaisuin. Kahdeksan tarkempaa tavoitetta nojaavat edellisen rakennesuunnitelman tavoitteisiin. Ratkaisuja kuvataan kolmella teemakartalla: Arki (lumoava arki), Rakenne (fiksu kasvu) sekä Elinkeinot ja yhteydet (maailmalle avoin).

Yleiskaavaan kytkeytyvät kaupungin ohjelmat ja linjaukset

Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartta sivu 144

Kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelma (SUMP) sivu 144

Kävelyn ja kaupunkielämän ohjelma 2030 sivu 144

Pyöräliikenteen kehittämisohjelma 2030 sivu 145

Elinkeinopoliittiset linjaukset sivu 145

Tampereen raitiotien seudullinen yleissuunnitelma sivu 145

Tampereen liikunnan palveluverkkosuunnitelma 2022–2035 sivu 146

Viisi vuodenaikaa, Tampereen järvi- ja luontomatkailun tiekartta 2022-2026 sivu 146

Luonnon monimuotoisuusohjelma 2021–2030 (LUMO-ohjelma) sivu 146

Kaupunkipuulinjaus sivu 146

Hulevesiohjelma sivu 146

Kuva Laura Vanzo, Visit Tampere

Yleiskaavaan kytkeytyvät kaupungin ohjelmat ja linjaukset

Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartta

Kaupungin ilmastotoimenpiteet on koottu Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartaksi. Tiekartassa on 305 toimenpidettä, jotka on jaoteltu seitsemään teemaan: kaupunkisuunnittelu, liikennejärjestelmä, rakentaminen, energia, kulutus, kaupunkiluonto ja ilmastotyön koordinointi ja seuranta. Osa tiekartan toimenpiteistä on isoja investointeja ja osa pienempiä tekoja, joilla on suuri vaikutus, kun ne muuttuvat päivittäisiksi tavoiksi Tiekartassa on monta toimenpidettä, joita yleiskaava ohjaa. Toimenpiteet liittyvät muun muassa yhdyskuntarakenteen ilmastovaikutusten arviointiin, kasvun ohjaamiseen ja viheralueiden kehittämiseen.

Tiekartan arvioitavissa olevilla toimenpiteillä voidaan saavuttaa noin 73 prosentin päästövähennys vuoteen 2030 mennessä. Ilmasto- ja ympäristöpolitiikan yksikkö teki tiekartan yhdessä kaupungin palvelualueiden, yksiköiden, liikelaitosten ja yhtiöiden kanssa. Kaupunginhallitus hyväksyi Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartan päivityksen suunnitelmaksi kaupungin hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamiseksi kokouksessaan 3.10.2022. Tiekarttaa päivitetään kahden vuoden välein ja uusi päivityskierros on parhaillaan käynnissä. Ensimmäinen tiekartta julkaistiin elokuussa 2020.

Kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelma (SUMP)

Tampereen kestävän kaupunkiliikkumisen suunnitelma (SUMP) esittelee kaupungin kestävän liikkumisen tavoitteita ja toimenpiteitä. Tampereen tavoitteena on kasvattaa kestävien kulkutapojen suosiota 69 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä. Kestävällä liikkumisella tarkoitetaan ympäristön kannalta hyviä liikkumisratkaisuja, joista syntyy henkilöautoliikennettä vähemmän päästöjä. Kestävät kulkutavat lisäävät myös arkiliikuntaa ja sitä kautta hyvinvointia. Kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen kehittämisen lisäksi kestävän liikkumisen edistämiseen kuuluvat esimerkiksi yhteiskäyttöautot ja muut liikkumisen palvelut, pysäköinnin suunnittelu ja vähäpäästöiset käyttövoimat.

Kantakaupungin yleiskaavassa on tunnistettu keskeisiksi maankäytön suunnittelukysymyksiksi tilatehokas ja vähäpäästöinen liikkuminen sekä viher- ja virkistysalueiden riittävyys ja saavutettavuus sovitettaessa yhteen kaupungin kasvu- ja hiilineutraaliustavoitteita. Kestävän kaupunkiliikkumisen suunnitelma vahvistaa, priorisoi ja konkretisoi yleiskaavassa sekä Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartassa ja muissa kaupungin kehitysohjelmissa liikkumiselle asetettuja tavoitteita. Kestävän kaupunkiliikkumisen suunnitelma on strateginen suunnitelma, jossa tarkastellaan ihmisten liikkumistarpeita paremman elämänlaadun näkökulmasta.

Kävelyn ja kaupunkielämän ohjelma 2030

Kävelyn ja kaupunkielämän ohjelma ”Tampere, askelen edellä” on Tampereen kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelmaa (SUMP) toteuttava ohjelma. Tampereen kävelyn ja kaupunkielämän ohjelma tarkentaa ja konkretisoi aiemmissa ohjelmissa määritettyjä tavoitteita ja toimenpiteitä kävelyn ja kaupunkielämän osalta. Visio ja tavoitteet kuvaavat, millaisessa kaupungissa kävelymatkat yleistyvät ja kaupunkielämä kukoistaa. Toimenpideohjelma taas määrittää konkreettiset askeleet ja niiden vastuutahot tavoitteiden saavuttamiseksi.

Pyöräliikenteen kehittämisohjelma 2030

Pyöräliikenteen kehittämisohjelma on Tampereen kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelmaa (SUMP) toteuttava ohjelma. Tampereen pyöräliikenteen kehittämisohjelma tarkentaa ja konkretisoi aiemmissa ohjelmissa määritettyjä tavoitteita ja toimenpiteitä pyöräliikenteen osalta. Kehittämisohjelman tavoitteet tukevat Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartassa määriteltyjä tavoitteita ja tarkentavat pyöräliikenteen haluttua roolia liikennejärjestelmässä. Visio ja tavoitteet kuvaavat, minkälainen liikkumisympäristö ja liikkumiskulttuuri houkuttelee arjen matkoilla pyöräilyyn. Ohjelman toimenpiteet määrittävät konkreettiset seuraavat askeleet ja niiden vastuutahot tavoitteiden saavuttamiseksi. Seurantasuunnitelman mittareiden avulla voidaan seurata, johtavatko tehdyt toimenpiteet kohti haluttua tavoitetilaa.

Elinkeinopoliittiset linjaukset

Kaupunginhallitus on hyväksynyt 7.12.2020 (§517) Tampereen kaupungin elinkeinopoliittiset linjaukset, jotka on laadittu Tampereen kaupunkistrategiasta johdetun elinkeinopoliittisen tahtotilan konkretisoimiseksi ja ohjenuoraksi kaupungin eri toimintayksiköille. Linjaukset keskittyvät kolmeen näkökulmaan: Yritys kaupungin asiakkaana, osaajien työllistäminen ja osaajien pitovoima. Näillä kaikilla on keskeinen vaikutus yritysten ja yksilöiden viihtyvyyteen, tyytyväisyyteen sekä toimintaedellytyksiin kaupungissa. Kaupunginhallituksen kehittämiskokouksen keskustelun pohjalta linjauksissa on kiinnitetty huomiota valmistavan teollisuuden sijoittumiskysymyksiin.

Elinkeinopoliittisia linjauksia päivitettiin vuoden 2023 lopulla (KH 23.10.2023, § 424) erityisesti vihreän siirtymän tavoitteiden sekä datatalouden ja tekoälyn nopean kehityksen vuoksi. Nämä vaikuttavat tulevaisuuden elinkeinopolitiikkaan merkittävästi, mitä alkuperäisissä linjauksissa ei vielä otettu huomioon.

Tampereen raitiotien seudullinen yleissuunnitelma

Tampereen raitiotien seudullinen yleissuunnitelma valmistui loka-marraskuussa 2020 ja Tampereen, Pirkkalan, Kangasalan ja Ylöjärven valtuustot päättivät tulevaisuuden raitiotielinjojen ratavarausten sijainnit. Yleissuunnitelmassa kuvattiin rakenteilla olevan raitiotien jatkolinjojen ratavarausten sijainnit Tampereen Hatanpäältä Härmälän kautta Pirkkalaan, Tays Keskussairaalalta Koilliskeskuksen kautta Kangasalan Lamminrahkaan ja Tampereen Lielahdesta Ylöjärvelle sekä ratavaraukset Kangasalan Saarenmaalle. Tampereen raitiotiejärjestelmää suunnitellaan laajennettavaksi vaiheittain seudulliseksi aina 2040-luvulle asti.

Tarkentavia suunnitelmia on tehty Pirkkala-Linnainmaan ja Lielahti-Ylöjärven raitiotiejaksoille. Pirkkala-Linnainmaa-raitiotien hankesuunnitelma valmistui helmikuussa 2023. Tampereen kaupungin ja Pirkkalan kunnan valtuustot hyväksyivät 24.4.2023 Pirkkala-Linnainmaa -raitiotien hankesuunnitelman ja päättivät Pirkkala-Linnainmaa -raitiotien allianssin kehitysvaiheen aloittamisesta. Lielahti-Ylöjärvi -raitiotien tarkentava yleissuunnitelma, jossa on tarkasteltu pysäkkien määrää ja sijaintia sekä radan sijoittelua katuympäristössä, hyväksyttiin asemakaavoituksen, kunnallistekniikan ja raitiotien jatkosuunnittelun pohjaksi helmikuussa 2023 Tampereen kaupunginhallituksessa ja Ylöjärven kaupunginvaltuustoissa. Myös Vuorekseen on raitiotien ratavaraus, joka kulkee Lakalaivan, Peltolammin ja Lahdesjärven kautta Vuorekseen. Vuoreksen ratavaraus tarkentuu asemakaavoituksen ja katusuunnittelun edetessä.

Tampereen liikunnan palveluverkkosuunnitelma 2022–2035

Suunnitelmassa esitellään liikunnan palveluverkon nykytila, kuvataan toteutuksessa olevat ja päätetyt hankkeet sekä uudet päiväkoti- ja kouluhankkeet. Suunnitelma sisältää kehittämisen johtopäätökset ja varsinaiset toimenpide-ehdotukset. Suunnitelmassa tuodaan esille liikunnan palveluverkkoon liittyviä lähtökohtia kuten laki, asukasmäärän kasvu, täydennysrakentaminen, alueellinen tasapuolisuus, yhteys kaavoitukseen ja muuhun palveluverkkoon sekä investointien oikea-aikaisuus. Tarkastelua on laajennettu aiemmasta muun muassa saavutettavuus- ja salikapasiteettitarkasteluilla. Sivistys- ja kulttuurilautakunta hyväksyi ohjelman 14.6.2022.

Viisi vuodenaikaa, Tampereen järvi- ja luontomatkailun tiekartta 2022-2026

Ekokumppanit Oy ja Visit Tampere Oy ovat laatineet Tampereen järvi- ja luontomatkailun tiekartan vuosille 2022-2026. Tiekartassa korostuu vahva markkinoinnillinen ja viestinnällinen tarve. Tampereen ja Pirkanmaan on jo olemassa olevine vahvuuksineen mahdollista olla järvi- ja luontomatkailun ehdoton kärkikohde. Potentiaalin valjastamiseksi on kohdennettava lisää resursseja järvi- ja luontomatkailun viestintään, yhteiskehitykseen, palvelupaketointiin ja laajaan markkinointiin niin kotimaassa kuin kansainvälisestikin. Tiekartan rungoksi on luotu kaksi vahvaa kehityspolkua, jotka rakentuvat useammista tavoitteellisista toimenpiteistä. Kehityspolut ovat ”Uudistuva ja vähäpäästöinen laivaliikenne järvimatkailun kärkenä” ja ”Kestävästi saavutettavat ympärivuotiset reitistöt ja vetovoimakohteet”.

Luonnon monimuotoisuusohjelma 2021–2030 (LUMO-ohjelma)

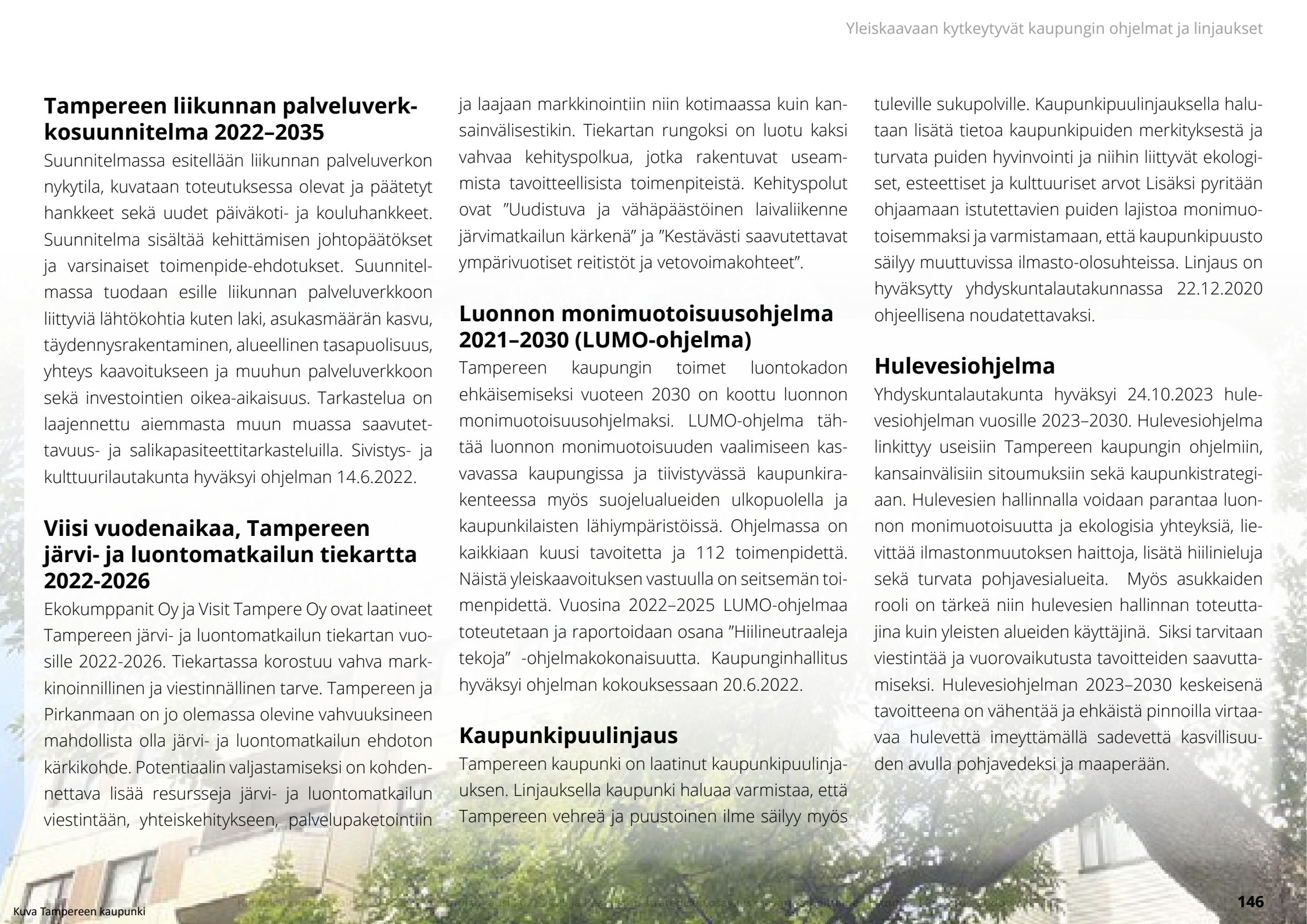
Tampereen kaupungin toimet luontokadon ehkäisemiseksi vuoteen 2030 on koottu luonnon monimuotoisuusohjelmaksi. LUMO-ohjelma tähtää luonnon monimuotoisuuden vaalimiseen kasvavassa kaupungissa ja tiivistyvässä kaupunkirakenteessa myös suojelualueiden ulkopuolella ja kaupunkilaisten lähiympäristöissä. Ohjelmassa on kaikkiaan kuusi tavoitetta ja 112 toimenpidettä. Näistä yleiskaavoituksen vastuulla on seitsemän toimenpidettä. Vuosina 2022–2025 LUMO-ohjelmaa toteutetaan ja raportoidaan osana ”Hiilineutraaleja tekoja” -ohjelmakokonaisuutta. Kaupunginhallitus hyväksyi ohjelman kokouksessaan 20.6.2022.

Kaupunkipuulinjaus

Tampereen kaupunki on laatinut kaupunkipuulinjauksen. Linjauksella kaupunki haluaa varmistaa, että Tampereen vehreä ja puustoinen ilme säilyy myös tuleville sukupolville. Kaupunkipuulinjauksella halutaan lisätä tietoa kaupunkipuiden merkityksestä ja turvata puiden hyvinvointi ja niihin liittyvät ekologiset, esteettiset ja kulttuuriset arvot Lisäksi pyritään ohjaamaan istutettavien puiden lajistoa monimuotoisemmaksi ja varmistamaan, että kaupunkipuusto säilyy muuttuvissa ilmasto-olosuhteissa. Linjaus on hyväksytty yhdyskuntalautakunnassa 22.12.2020 ohjeellisena noudatettavaksi.

Hulevesiohjelma

Yhdyskuntalautakunta hyväksyi 24.10.2023 hulevesiohjelman vuosille 2023–2030. Hulevesiohjelma linkittyy useisiin Tampereen kaupungin ohjelmiin, kansainvälisiin sitoumuksiin sekä kaupunkistrategiaan. Hulevesien hallinnalla voidaan parantaa luonnon monimuotoisuutta ja ekologisia yhteyksiä, lievittää ilmastonmuutoksen haittoja, lisätä hiilinieluja sekä turvata pohjavesialueita. Myös asukkaiden rooli on tärkeä niin hulevesien hallinnan toteuttajina kuin yleisten alueiden käyttäjinä. Siksi tarvitaan viestintää ja vuorovaikutusta tavoitteiden saavuttamiseksi. Hulevesiohjelman 2023–2030 keskeisenä tavoitteena on vähentää ja ehkäistä pinnoilla virtaavaa hulevettä imeyttämällä sadevettä kasvillisuuden avulla pohjavedeksi ja maaperään.

Kuva Tampereen kaupunki

Yleiskaavatyön eteneminen

Kaupunkistrategia sivu 148

Päätökset, neuvottelut ja nähtävillä-olot sivu 148

Vuorovaikutus ja palaute aloitusvaiheessa sivu 149

Vuorovaikutus ja palaute valmisteluvaiheessa sivu 150

Tarkistukset ja muutokset valmisteluvaiheesta ehdotusvaiheeseen sivu 153

Kuva Jukka Aaltonen

Yleiskaavatyön eteneminen

Kaupunkistrategia

Kaupunkistrategia ohjaa valtuustokausittain päivittyvää kantakaupungin yleiskaavaa. Strategia perustuu tunnistettuihin tulevaisuuden muutostekijöihin ja sisältää näkemykset kaupungin kehittämisestä vuoteen 2030 mennessä. Strategia on tehty yhdessä kaupungin henkilöstön, asukkaiden ja sidosryhmien kanssa. ”Tampereen strategia 2030 – tekemisen kaupunki” hyväksyttiin valtuustossa 15.11.2021.

Strategiassa on neljä painopistettä: Yhdenvertaiset yksilöt, tekevät yhteisöt, hiilineutraaleja tekoja ja tulevaisuuden edelläkävijyyttä. Erityisesti ”hiilineutraaleja tekoja” painopiste ohjaa keskeisimmin yleiskaavatyötä. Suoraan yleiskaavaa ohjaavia strategian tavoitteita ovat luonnon monimuotoisuuden tilan parantaminen, vehreyden lisääminen kaupunkiympäristössä, kasvavan ja kestävän kaupungin haasteiden yhteensovittaminen keskittyen kasvun laatuun, viihtyisä ja siisti kaupunkiympäristö sekä houkutteleva lähiluonto ja monipuoliset virkistysmahdollisuudet. Lisäksi tavoitteena on varmistaa reilu siirtymä kestävämpään huomiseen ottamalla vakavasti ilmastoriskit ja ilmastonmuutokseen sopeutuminen.

Päätökset, neuvottelut ja nähtävilläolot

- **15.11.2021** Tampereen strategian 2030 hyväksyminen kaupunginvaltuustossa (§ 196)
- **21.2.2022** Yleiskaavoituksen työohjelman 2021–2025 hyväksyminen kaupunginvaltuustossa (§ 17)
- **7.3.2022** Kantakaupungin vaiheyleiskaavan 2021–2025 aloittaminen ja osallistumis- ja arviointisuunnitelman asettaminen nähtäville kaupunginhallituksessa (§ 90)
- **10.3.–11.4.2022** Osallistumis- ja arviointisuunnitelma ja Lielahden yleissuunnitelmaehdotus yleisesti nähtävillä
- **11.5.2022** Aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu
- **5.9.2022** Yleiskaavoituksen työohjelman 2021–2025 tilannekatsaus kaupunginhallituksessa (§ 342)
- **24.10.2022** Yleiskaavoituksen työohjelman 2021–2025 tarkistaminen kaupunginvaltuustossa Nurmin osayleiskaavan aloituspäätöksen vuoksi (§149)
- **7.3.2023** Vaiheyleiskaavaluonnoksen ja valmisteluaineiston hyväksyminen yleisesti nähtäville mielipiteitä varten yhdyskuntalautakunnassa (§ 69)
- **25.9.2023** Luonnoksen palaute sekä jatkovalmistelun linjaaminen kaupunginhallituksessa (§ 392)

Vuorovaikutus ja palaute aloitusvaiheessa

Vaiheyleiskaavatyötä on esitelty asukkaille useissa tilaisuuksissa kaavan eri vaiheissa. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma oli nähtävillä 10.3.–11.4.2022 välisen ajan ja sitä esiteltiin viidessä asukastilaisuudessa.

Asukastilaisuudet aloitusvaiheessa

Valtuustokauden vaiheyleiskaavatyötä esiteltiin viidessä eri tapahtumassa. Tilaisuuksien tavoitteena oli esitellä vaiheyleiskaavan teemoja sekä opastaa palautteen antamiseen. Tilaisuudet järjestettiin osallistumis- ja arviointisuunnitelman nähtävillä olon aikana maaliskuussa 2022. Ensimmäisenä oli koko vaiheyleiskaavan teemoihin painottuva aloitustilaisuus keskustassa Frenckellin auditoriossa. Sen jälkeen oli osa-alueille suunnatut tilaisuudet Tesoman hyvinvointikeskuksessa, Frenckellin auditoriossa ja Koilliskeskuksessa. Lisäksi Lielahti-Hiedanrannassa järjestettiin osallistumismahdollisuus etätilaisuutena. Yhteensä tapahtumiin osallistui noin 100 asukasta.

Tesoman osa-alueen yleiskaavasuunnitteluun liittyvä lähijunapysäkin ympäristön visiotyön luonnos valmistui alkusyksystä 2022. Tesomalla järjestettiin asukastilaisuus 31.8.2022, jossa vision luonnosta esiteltiin. Tilaisuuteen osallistui noin 40 asukasta. Lisäksi samana päivänä järjestettiin vastaava kutsutilaisuus alueen toimijoille. Tilaisuudessa luonnoksen esittelyn jälkeen annettiin palautetta asumisen ja palvelujen sijoittumisesta, viheralueista ja liikenteestä.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta saatu palaute

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma oli nähtävillä 10.3.–11.4.2022 välisen ajan. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on kaavatyön lähtökohtia sekä suunnittelun etenemistä ja vuorovaikutusta kuvaava asiakirja. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman liitteenä oli Lielahden yleissuunnitelmaehdotus. Aineistosta saatiin 7 lausuntoa, 16 mielipidettä sekä aloitusvaiheen kyselyyn saatiin 40 vastausta.

Lausuntoja saatiin Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta, Pirkanmaan liitolta, Lempäälän ja Pirkkalan kunnilta, Fingrid Oyj:ltä, Tampereen kaupungin ympäristönsuojelusta ja maakuntamuseolta. Lausunnoissa korostettiin, että vaiheyleiskaavan sisällön teemat ovat ajankohtaisia ja tärkeitä. Kaavaprosessissa olisi vielä pohdittava aluekohtaisten osayleiskaavojen laatimisen mahdollisuutta osa-aluetarkastelujen sijaan. Toisaalta tuotiin esiin, että laadittavien yleissuunnitelmien rooli selkeytyy nyt osana yleiskaavan valmisteluaineistoa. Vaiheyleiskaava-aineiston selkeyteen, esteettömyyteen ja oikeusvaikutuksien luettavuuteen tulisi kiinnittää huomiota.

Aloitusvaiheessa saattoi jättää vapaamuotoisen mielipiteen tai vastata laadittuun kyselyyn, jossa kartoitettiin mielipiteitä vaiheyleiskaavan teemoista ja osa-alueiden tavoitteista. Mielipiteissä nousi esiin asukkaiden huoli ilmastonmuutoksen aiheuttamista sääilmiöistä. Useassa mielipiteessä korostettiin puiden viheralueiden säilyttämisen sekä uusien viheralueiden luomisen tärkeyttä kaupunkiympäristössä. Lisäksi tuotiin esiin yksityiskohtaisia tavoitteita vaiheyleiskaavan osa-alueiden kehittämiseksi.

Vuorovaikutus ja palaute valmisteluvaiheessa

Valtuustokauden 2021–2025 vaiheyleiskaavan luonnos oli nähtävillä 9.3.–11.4.2023 ja sitä esiteltiin neljässä asukastilaisuudessa. Tilaisuuksissa oli mahdollisuus saada asukkailta arvokasta palautetta yleiskaavaratkaisuista ja yleisesti arjen kokemuksista, jotka liittyivät vaiheyleiskaavan teemoihin.

Vaiheyleiskaavan luonnoksen kuvaus

Vaiheyleiskaavan luonnoksen yleismääräys ohjaa huomioimaan ilmastonmuutoksen sopeutuminen yhdyskuntarakenteessa. Yleismääräys velvoittaa turvaamaan yhtenäisen siniviherrakenteen ja lisäämään luonnon monimuotoisuutta; edellyttää asemakaavoitettujen puistojen ja virkistysalueiden määrän säilymisen sekä laadun kehittämistä; velvoittaa viheralueiden määrän lisäämistä toimitila-alueilla tapahtuvien maankäytönmuutosten yhteydessä sekä ohjaa säilyttämään olemassa olevien katu-, kortteli- ja puistopuiden määrän. Lisäksi kantakaupunkiin osoitettiin eri puolille kaupunkia 10 kaupunkivihreän kehittämisaluetta, joilla tulee lisätä monipuolisen kasvillisuuden ja vettä läpäisevän viherpinnan määrää.

Viherympäristö ja vapaa-ajanpalveluja vahvistetaan keskuspuistoverkoston sekä ohjeellisten ekologisten ja virkistysyhteyksien turvaamisella ja kehittämisellä. Uusi yleismääräys sekä tarkistettu keskuspuistoverkoston määräys edellyttävät muun muassa kehittämään lähiluonnon monimuotoisuutta ja viheralueiden kestävyyttä. Ohjeellisen ekologisen yhteyden kaavamääräystä on tarkistettu siten, että se huomioi erilaisia yhteystyyppejä ja kaavan luonnokseen lisättiin uusia ekologisia yhteyksiä. Ohjeellisen virkistysyhteyden verkostoa tarkistettiin ja määräykseen myös lisättiin velvoite yhteyksien kehittämisestä latvuspeitteeltään yhtenäisinä ja luonnonympäristöltään monimuotoisina. Kaupunkihiljaisten alueiden kaavamääräystä täsmennettiin ja osoitettiin uusina kohteina Haukiluomanpuisto ja Linnainmaa-Leinola. Kestävää vesitaloutta ohjataan päivittämällä merkittäviä vesireittejä ja uomia koskevaa kaavamääräystä sekä lisäämällä uusia uomia. Tampereen leirintämatkailun konseptiselvityksen (2022) perusteella vaihekaavan luonnoksessa osoitettiin Alasjärven itäpuolelle ohjeellinen uusi matkailupalveluiden alue -määräys.

Tesoman asemanseudun osa-alueelle laadittiin visio lähijunapysäkin ympäristön muuttumisesta asumiselle sekä liike- ja palvelutoiminnoille. Vision pohjalta vaiheyleiskaavan luonnoksessa esitettiin alueen muutosta ja tarkempaa suunnittelua ohjaavat kehittämistavoitteet. Tavoitteet liittyivät yhteyksien, viheralueiden ja toimintojen vaiheittaiseen kehittymiseen.

Lielahti-Hiedanrantaan osoitettiin vähittäiskaupan mitoitus, joka poikkeaa maakuntakaavan mitoituksesta. Lisäksi keskustatoimintojen alueella määriteltiin tarkemmin kaupan sijoittuminen, osoitettiin uusien ja olemassa olevien viheryhteyksien kehittämistä sekä periaatteet alueen vaiheittaiselle kehittämiselle.

Keskustan uusi yleismääräys ohjasi viherympäristön kehittämistä, ilmastonmuutokseen sopeutumista sekä korkean rakentamisen laatua. Kaavakartalla yhtenäistettiin joukkoliikenteen kaavamääräyksiä muualla kantakaupungissa käytettävien kaavamääräysten kanssa.

Alasjärven itäpuolella luonnoksessa osoitettiin luontomatkailun palveluiden kehittämisen alueet ja toimintojen kehittämisen reunaehdot. Yleismääräys edellytti alueen luontoarvojen ja ekologisten yhteyksien turvaamisen sekä alueen pysäköinnin ratkaisemista kokonaisuutena. Luonnoksessa osoitettiin luonnonympäristölle merkittäviä alueita, yhtenäisen metsäalueen kokonaisuus, luontomatkailun palveluiden toimintoja ja sijoittumista viidellä erilaisella kaavamääräyksellä sekä jalankulun ja pyöräilyn yhteys- tai kehittämistarve Niihamankadulle ja Luhtaantielle.

Osa-alueille osoitetut ilmastonmuutokseen sopeutumiseen liittyvät ohjauskeinot olivat muun muassa pysäköinnin järjestämistä siten, että kortteleiden pihoihin voidaan istuttaa monipuolista puustoa ja kasvillisuutta ja käyttää niitä hule- ja sadevesien imeytymiseen. Keskustassa parannettiin rantojen ja veden saavutettavuutta ja Tesomalle tavoiteltiin jalankulkupainotteista viherkatua.

Teemasisältöjen lisäksi vaiheyleiskaavassa tehtiin tarkistuksia. Luonnoksessa esitettiin edellisen valtuustokauden 2017–2021 vaiheyleiskaavan hyväksymiskäsittelyssä tehtyyn valtuuston toivomusponteen liittyen laajennuksia yleiskaavassa jo oleviin ”kaupunkirakenteen kannalta merkittäviin liikenteen kokoojakatuihin ja joukkoliikenteen laatukäytäviin.” Laajennukset kohdistuivat muun muassa Tesoman alueelle, Hatanpäältä Vuorekseen, Nekalantielle, Turtolankadulle, Messukylänkadulle, Juvankadulle sekä Sammon valtatielle ja Aitolahdentielle. Lisäksi Vihiojalta poistettiin toteutumaton vaihtopysäkki ja osoitettiin Rantaperkiöön uusi vaihtoterminaali, jonka yhteyteen voidaan paremmin tutkia myös seudullisen liityntäpysäköinnin mahdollisuutta. Muut tarkistukset liittyivät pääosin yleiskaavojen kaavamerkintöjen ja -määräysten yhdenmukaistamiseen ja teknisiin korjauksiin.

Asukastilaisuudet valmisteluvaiheessa

Valtuustokauden vaiheyleiskaavatyön luonnosta ja valmisteluvaiheen aineistoa esiteltiin neljässä asukastilaisuudessa keskustassa, Tesomalla, Lielahdessa ja Koilliskeskuksessa. Tilaisuudet järjestettiin valmisteluaineoston nähtävillä olon aikana maaliskuussa 2023. Neljään asukastilaisuuteen osallistui kaikkiaan 165 henkilöä ja tilaisuuksissa käytiin vilkasta keskustelua.

Tilaisuuksissa puhutti keskustan osalta puisto- ja viheralueiden viihtyisyys, ilmastonmuutoksen sopeutuminen tiivistyvässä kaupungissa sekä vaiheyleiskaavan asema suhteessa muihin keskustaa koskeviin suunnitelmiin ja ohjelmiin. Tesoman asemanseudulla korostui näkemys alueen vehreän ilmeen säilyttämisen puolesta ja erityisesti vanhojen puiden vaalimisen tärkeys. Huolia esitettiin Teerivuorenkadun muutoksen yritysvaikutuksista sekä Ristimäenkadun asukkaiden osalta asemanseudun muutoksen vaikutuksista asuinalueeseensa. Lielahti-Hiedanrannan alueella tuli esille asukkaiden toive kulkuyhteydestä Epilänharjun ulkoilualueille. Alasjärveä koskevassa tilaisuudessa vastustettiin voimakkaasti leirintäalueen sijoittamista alueelle.

Vaiheyleiskaavan luonnoksesta saatu palaute

Valtuustokauden 2021–2025 vaiheyleiskaavan luonnos oli nähtävillä 9.3.–11.4.2023. Luonnoksesta saatiin 63 kirjallista mielipidettä, yhtenä muun muassa Alasjärven osa-alueen ratkaisuja vastustava 2800 allekirjoittajan adressi. Karttakyselyyn vastasi 60 henkilöä, joiden vastauksissa oli 287 karttamerkintää. Lausuntoja viranomaisilta ja naapurikunnista saatiin 11 kappaletta. Kaavaluonnoksesta saatu virallinen kaavapalaute vastineineen on koottu erilliseen raporttiin ”Valmisteluvaiheen palaute ja osallistaminen”.

Mielipiteet

Yleiskaavan pääteemojen eli ilmastonmuutoksen sopeutumisen sekä viherympäristön ja vapaa-ajan palveluja koskeviin vaiheyleiskaavaratkaisuihin asukkaat olivat pääosin tyytyväisiä. Asukkaat toivat esiin erilaisten viheralueiden, puistojen ja metsien, tärkeyden ja toivovat kaupunkiin lisää puita, vehreyttä ja luonnonmukaisia alueita. Osa-alueita koskevaa virallista palautetta tuli aika vähän. Keskustaan liittyen Eteläpuiston osalta esitettiin muutoksia kaavamääräyksiin ja otettiin kantaa kaavoituksen ja muun suunnittelun menettelytapoihin. Suurin osa palautteesta ja erillinen kansalaisadressi kohdistui Alasjärven itäpuolen osa-alueeseen. Asukkaiden palautteessa vastustetaan matkailutoimintojen sijoittamista ylipäänsä alueelle, koska toiminnoista ja rakentamisesta katsotaan aiheutuvan merkittävää ristiriitaa nykyiselle käytölle sekä vaaraa alueen luonnonarvojen säilymiselle. Asukaspalautteessa tuotiin myös esille tarve Luhtaantien turvallisuuden parantamiseksi.

Lausunnot

Viranomaispalautteessa korostui tuki vaiheyleiskaavan isoihin teemoihin ja ratkaisuihin, jotka liittyivät ilmastonmuutokseen sopeutumiseen ja viheralueiden laadun kehittämiseen. Ilmastokestävän kaavoituksen kehittymisen kannalta yleiskaavatarkastelujen hyödyn katsottiin olevan Tampereen kaupunkia laajempi.

Lempäälästä, Kangasalalta ja Ylöjärveltä saaduissa lausunnoissa tuotiin esille joukkoliikenteeseen, ekologisiin yhteyksiin sekä asukkaiden virkistysalueisiin ja -reitteihin liittyviä ajankohtaisia, kuntarajan ylittäviä suunnittelukysymyksiä, joita vaiheyleiskaavassa ja muussa suunnittelussa tulee huomioida.

Pirkanmaan liitto totesi, että vaiheyleiskaava on sisällön ja tavoiteltujen ratkaisujen osalta kannatettava. Pirkanmaan ELY-keskus näki oikeana valintana vaihekaavaa varten laadittujen selvitysten ja tavoiteltujen ratkaisujen kokonaisuuden ja esitti edelleen kaavan aihealueita tarkentavia kehittämisajatuksia. Lisäksi ELY-keskus esitti, että kaavatyön aikana varmistetaan osallisten riittävä tiedonsaanti kaavaprosessin etenemisestä ja osallistumismahdollisuudet.

Pirkanmaan maakuntamuseon lausunnossa esitettiin toiveita kohteiden inventoimisesta ja merkitsemisestä kaavakartalle. Tampereen kaupungin ympäristönsuojelun lausunnon huomiot liittyivät viher- ja sinirakenteen, luontoarvojen ja melun huomioimiseen vaihekaavan ratkaisuissa. Viranomaisten lausunnossa pyydettiin kiinnittämään huomioita asiakirjojen selkeyteen ja informatiivisuuteen.

Väyläviraston lausunnossa todettiin, että laaditut selvitykset eivät tue Amurin ja Ranta-Tampellan lähijuna-asemien merkitsemistä yleiskaavaan. Pirkanmaan hyvinvointialue esitti lausunnossaan, että TAYS:n aluetta koskevat rakennetun kulttuuriympäristön suojelumääräykset sekä kaupunkivihreän kehittämisalueen kaavamääräys pitää poistaa vaiheyleiskaavasta. Tampereen raitiotie Oy esitti lausunnossa raitiotien seudullisen laajenemisen mahdollisen aikataulun. Fingrid Oyj ei esittänyt tarkistamisen tarpeita vaiheyleiskaavaan.

Tarkistukset ja muutokset valmisteluvaiheesta ehdotusvaiheeseen

Kartta 1

Palautteen pohjalta tehdyt muutokset

- Lisätään joukkoliikenteen laatukäytävien kaavamääräyksen kuvaukseen, että katusuunnittelun tulisi tukea joukkoliikenteen sujuvuutta pysäkille johtavien jalankulku- ja pyöräliikenneyhteyksien ja pyöräpysäköinnin osalta.
- Lielahti-Hiedanrannan osa-alueella kumotaan voimassa oleva kaupan kerrosalamäärää säätelevä määräys km-alueelta ja osoitetaan uusi kaupan kerrosalamäärä, joka on selvityksen perusteella 100 000 k-m². Maakuntakaavasta poikkeamisen perusteet esitetään selostuksessa ja vaikutusten arvioinnissa.
- Kartan 1 yleismääräykseen lisätään luonnonmonimuotoisuuden lisääminen asemakaavoitettujen puistojen ja virkistysalueiden suunnittelun tavoitteeksi
- Kartan 1 yleismääräykseen tarkennetaan katu-, kortteli- ja puistopuiden määrän säilyttämistä
- Keskuspuistoverkosto-määräyksen kuvaukseen lisätään avointen luontoarvoalueiden kuten paahdeympäristöjen säilyminen ja kytkeytyneisyyden huomiointi sekä vieraslajien torjunnan huomiointi.
- Kaupunkivihreän kehittämisalueen määräystä tarkennetaan

Selvitysten ja suunnittelun pohjalta tehdyt muutokset

- Kaupunkistrategian kasvun ja elinvoiman vyöhyke päivitetään tukemaan tulevaisuuden lähijuna-asemien kehittämistä ja joukkoliikenteen laatukäytävien (parhaan palvelutason bussilinjojen) kehittämistä
- Täydentyvän keskustan (c-1) ja uudistuvan keskustan (c-2) määräyksistä poistetaan kaupan suuryksikköjen määrää keskustakohtaisesti ohjaavat määräykset. Muutos koskee Tesoman, Lielahti-Hiedanrannan, Lakalaivan, Hervannan ja Koilliskeskuksen keskusta-alueita.
- Keskuspuistoverkoston osalta ks. kartta 2

Kartta 2

Palautteen pohjalta tehdyt muutokset

- Keskuspuistoverkoston määräystä täydennetään velvoitteella, joka varmistaa keskuspuistoverkoston alueiden ja reittien merkitystä osana kaupunkihiljaisten alueiden verkostoa. Lisäksi lisätään velvoite, joka turvaa keskuspuistoverkoston kokonaisuutta sekä luonto- ja maisema-arvoja, kun keskuspuistoverkoston alueelle suunnitellaan pääkäyttötarkoitusta palvelevia rakennuksia ja hulevesiratkaisuja.
- Keskuspuistoverkosto-määräyksen kuvaukseen tarkennetaan luonnonmonimuotoisuuden vahvistamisen keinoiksi vieraslajien torjuminen ja erityyppisten luontoarvojen, kuten paahdeympäristöjen, huomioiminen.
- Ohjeellisen virkistysreitin linjausta tarkistetaan Kalevan puistotien päässä
- Ohjeellisiin virkistysyhteyksiin tehdään lisäyksiä ja tarkennuksia Lielahti-Hiedanrannan alueella.
- Ohjeellisen virkistysyhteyden kaavamääräystä täydennetään liittyen virkistysyhteyden sijainnin ohjeellisuuteen vaiheyleiskaavassa: Lisäksi merkinnän kuvausta täydennetään. Kuvauksessa avataan määräyksen sijainnin ohjeellisuutta sekä tavoitetta kaupunkikuvallisesta hahmotettavuudesta.
- Kaavaluonnoksessa esitettyä matkailupalveluiden määräystä kartalla 2 ei esitetä ehdotuksessa. Ohjeellinen uusi leirintäalue -määräys esitetään kumottavaksi Alasjärvellä ja Suomensaaressa. Kaavamääräys jää Härmälässä voimaan.
- Muutetaan joitakin ohjeellisia ekologisia yhteyksiä kulkemaan yleisten alueiden kautta
- Puuttuneet uomat lisätään kaavakartalle (ei Possioja)
- Ollinoja poistetaan kaavakartalta.
- Leikataan Lempäälän kunnanrajan yli ulottuva Arranmaanoja/ Pikku-Kyynärön laskuoja kuntarajalla.

Selvitysten ja suunnittelun pohjalta tehdyt muutokset

- Yleismääräystä täydennetään lisäämällä velvoite ekosysteemipalveluiden tarjonnan vahvistamisesta sekä lisäämällä tavoite edistää viher- ja virkistysalueiden sekä rantojen saavutettavuutta kävellen, pyörällä ja julkisella liikenteellä. Yleismääräykseen lisätään määräyksen kuvaus.
- Kaavaehdotukseen täydennetään ohjeellisen virkistysyhteyksien verkostoa. Muun muassa Lielahti-Hiedanrannan alueelle ja keskustan alueelle lisätään yhteyksiä sekä yhteyksien sijaintia Kalevan, Messukylän ja Ristinarkun alueilla tarkistetaan.
- Tarkistetaan yleiskaavassa osoitettujen satamien ja uimarantojen kaavamääräyksiä sekä täsmennetään niiden kehittämistavoitteita rantojen virkistyspalveluselvityksen perusteella. Ohjeellinen uusi tai kehitettävä uimaranta -määräykseen lisätään luonto-, maisema- ja kulttuuriympäristön arvojen turvaaminen.
- Kantakaupungin rantojen virkistyspalveluselvityksen perusteella lisätään kaavaehdotukseen uusi määräys: Ohjeellinen rantojen luontovirkistyspalveluiden keskittymä

Kartta 3

Palautteen pohjalta tehdyt muutokset

- Keskustassa on päivitetty paikallisesti arvokkaiden rakennuskulttuurikohteiden selvitys. Selvityksessä esitetyt kohteet lisätään kaavakartalle.
- Muinaisjäännökset ja muut arkeologiset kulttuuriperintökohteet päivitetään ajantasaisen selvitystiedon perusteella. Joidenkin kohteiden status on muuttunut sitten edellisen yleiskaavan, mistä syystä osa edellisessä yleiskaavassa esitetyistä kohteista poistetaan kaavakartalta. Muinaisjäännösten ja muiden arkeologisten kulttuuriperintökohteiden kaavamääräystä myös päivitetään vastaamaan nykytilannetta.

Selvitysten ja suunnittelun pohjalta tehdyt muutokset

- Alasjärven arkeologisen selvityksen perusteella lisätään muinaisjäännöskohde-merkinnällä kiviröykkiö (Rantamaa, esihistoriallinen) ja rajamerkki (Kuokkamaa, historiallinen aika).

Kartta 4

Palautteen pohjalta tehdyt muutokset

- Ollinoja poistetaan kaavakartalta.
- Leikataan Lempäälän kunnanrajan yli ulottuva Arranmaanoja/ Pikku-Kyynärön laskuoja kuntarajalla.
- Puuttuneet uomat lisätään kaavakartalle (ei Possioja)
- Kartan 4 hulevesien käsittelyn määräykset ja valuma-alueiden ohjaus päivitetään uuden hulevesiohjelman mukaisesti.
- Hiedanrannan alueelta kumotaan Kantakaupungin yleiskaavan 2040 kaavamääräys jätehuollon kehittämisalueesta (E-pu)
- Kaukajärven ja Alasjärven alimmat rakentamiskorkeudet lisätään kartan 4 yleismääräykseen
- Tärinän ja runkomelun huomiointi lisätään kartan 4 yleismääräyksen kuvaukseen

Selvitysten ja suunnittelun pohjalta tehdyt muutokset

- Kemikaalilaitoksia koskevat konsultointivyöhykkeet poistetaan kaavakartalta ja ne korvataan yleismääräyksellä, joka ohjaa vyöhykkeiden huomioimista tarkemmassa suunnittelussa.

Kartta 5
Tesoma

Palautteen pohjalta tehdyt muutokset

- Selostukseen lisätään Tesoman visiosuunnitelmasta saatu asukaspalaute ja tiedot, kuinka palaute tulee huomioida alueen asemakaavoituksessa.
- Tesoman asemanseudun osa-alueen yleismääräystä täydennetään siten, että melu tulee huomioida myös olemassa olevassa asutuksessa.
- Lisätään selostukseen osa-alueen kuvaukseen, että osa-alueen hyönteispotentiaali on selvitetty asemakaavatasoisessa selvityksessä. Kun alueella alkaa asemakaavoitus, hyönteisselvitystä päivitetään tarpeen mukaan.

Selvitysten ja suunnittelun pohjalta tehdyt muutokset

- Viheralueyhteydet ja puustoiset yhteydet muutetaan Lielahti-Hiedanrannan osa-alueen kanssa samansisältöisiksi virkistysyhteystarpeiksi ja vahvistettaviksi ekologisiksi puustoisiksi yhteyksiksi. Lisäksi niiden sijaintia tarkennetaan.
- Tesoman valtatien itäpuolelle osoitetaan yksi jalankulun ja pyöräilyn yhteystarve radan varresta Ristimäkeen
- Radan varren uusi tonttikatu poistetaan kaavakartalta ja osoitetaan uusi Teerivuorenkatu viherkaduksi Vanhalta Kirkkotieltä lähtien
- Viherkadun määräyksen kuvaukseen lisätään Viherkadun sijaintiin liittyvä yksilöllinen tavoitteen asetanta

Kartta 5
Lielahti-Hiedanranta

Palautteen pohjalta tehdyt muutokset

- Alueen kaupan ohjaus muutetaan vaihemaakuntakaavaluonnoksen mukaiseksi: Kartan 5 yleismääräyksestä poistetaan kaupan kerrosalamäärän ohjaus keskustatoimintojen alueelta.
- Lisätään keskitettyihin-sana osa-alueen pysäköintilaitoksia koskevaan yleismääräykseen
- Lisätään melun ja tärinän huomiointi osa-alueen yleismääräykseen
- Viheralueyhteyksiä ja vahvistettavia puustoisia yhteyksiä tarkennetaan ja niiden määrää lisätään. Puustoisiin yhteyksiin lisätään ekologisen yhteyden sisältö ja viheralueyhteydet muutetaan virkistysyhteystarpeiksi.

Selvitysten ja suunnittelun pohjalta tehdyt muutokset

- Lisätään vähittäiskaupankaupan suuryksiköiden sijoittumista ohjaavat vyöhykkeet ja kohdemerkintä
- Raitiotiekatu eli Enqvistinkatu ja Turvesuonkatu osoitetaan viherkaduksi. Viherkadun määräyksen kuvaukseen lisätään viherkadun sijaintiin liittyvä yksilöllinen tavoitteen asetanta.

Kartta 5
Keskusta

Palautteen pohjalta tehdyt muutokset

- Lisätään muinaisjäännökset ja muut arkeologiset kulttuuriperintökohteet ajantasaisen selvitystiedon mukaisesti. Joidenkin kohteiden osalta niiden status on muuttunut edellisen yleiskaavan jälkeen. Keskustassa kumotaan muinaismuistolailla rauhoitettujen kiinteiden muinaisjäännösten kaavamääräys ja korvataan se muun kantakaupungin kanssa yhteneväisellä kaavamääräyksellä. Muiden arkeologisten kulttuuriperintökohteiden kaavamääräystä päivitetään.
- Keskustan osa-alueen karttaan korjataan raitotie- ja joukkoliikenteen laatukäytävä -merkinnät rinnakkain näkyviin
- Keskustan osa-alueen yleismääräyksen kuvaukseen lisätään riittävän viherpeitteisyyden toteuttamisesta tiiviiseen keskustaan viherkansien ja -kattojen keinoin.

Selvitysten ja suunnittelun pohjalta tehdyt muutokset

- Keskustassa on päivitetty paikallisesti arvokkaiden rakennuskulttuurikohteiden selvitys. Selvityksessä esitetyt kohteet lisätään kaavakartalle.
- Keskustan liikennejärjestelmäsuunnitelman pohjalta keskustan kehää täydennetään siten, että myös Lapintie – Ratapihankatu – Kanslerinrinne tulee osaksi keskustan kehää. Tärkeisiin jalankulun reitteihin on tullut paljon muutoksia, joten keskustan strategisen osayleiskaavan merkinnät kumotaan kokonaisuudessaan ja tärkeät jalankulun reitit esitetään vaiheyleiskaavassa uusina kaavamerkintöinä ja -määräyksinä. Samasta syystä myös osayleiskaavan pyöräilyn pääreitit kumotaan ja tuodaan uutena kokonaisuutena vaiheyleiskaavaan, yhteneväisillä kaavamääräyksillä muun kantakaupungin kanssa. Osa keskitetyn pyöräpysäköinnin kohteista kumotaan. Ratapihankadulle osoitettu maanalainen eritasoliittymä ja siitä kohti maanalaista pysäköintiverkostoa osoitettu yhteystarve maanalaiseen pysäköintiin kumotaan tarpeettomina.
- Tammerkosken siltojen selvityksen pohjalta Tammerkosken yli osoitetaan jalankulun yhteystarpeet Ratinan suvannon itäreunalle ja Alavoimalan pohjoispuolelle.

Kartta 5
Alasjärven itäpuoli

Palautteen pohjalta tehdyt muutokset

- Osa-alueen rajausta pienennetään koskemaan asemakaavoitettavaksi tarkoitettua aluekokonaisuutta.
- Osa-alueelle ei osoiteta majoituspalveluita mahdollistavia alueita

Selostus ja vaikutusten arviointi

- Pirkkala-Linnainmaa ja Lielahti-Ylöjärvi raitiotiepäätösten aikataulut korjataan selostukseen ”Raitiotien seudullinen yleissuunnitelma” -kohtaan
- Selostukseen lisätään teemakartta siniviherrakenteen kokonaisuudesta ja osa-alueiden viherrakenteesta suhteessa ympäröivään alueeseen
- Lisätään kaavaselostukseen yhteenvetokartta sopeutumisen kaavamerkintöjen kokonaisuudesta
- Korkean rakentamisen harkinta- ja suunnitteluprosessia avataan tarkemmin selostukseen
- Lielahden km-alueen maakuntakaavasta poikkeavaa mitoitusta perustellaan selostuksessa ja vaikutusten arvioinnissa.

Vaiheyleiskaavan prosessi

- Kaavan nimi muutetaan ”Kantakaupungin vaiheyleiskaava – valtuustokausi 2021-2025 ja Keskustan strategisen osayleiskaavan vaiheittainen muutos”.
- Kaavayhdistelmä tehdään Oskariin ja pdf-karttoina
- Järjestetään etä- ja/tai hybriditilaisuuksia ehdotusvaiheessa
- Parannetaan nettisivujen logiikkaa, jotta aineistot on helpompi löytää myös mobiililla

Yleiskaavan toteuttaminen

Asemakaavoitusohjelma sivu 160

PALM (Maankäytön toteuttamisen ja investointien pitkän aikavälin suunnitelma) sivu 160

Maankäyttöpolitiikka sivu 161

Kuva Lotta Kauppila

Yleiskaavan toteuttaminen

Asemakaavoitusohjelma

Yleiskaavaa toteutetaan asemakaavoituksella. Asemakaavoitusohjelma laaditaan ja hyväksytään kaupunginhallituksessa vuosittain yhdessä maankäytön toteuttamisen ja investointien pitkän aikavälin suunnitelman (PALM) kanssa seuraavalle viidelle vuodelle. Asemakaavaohjelma ja PALM-suunnitelma valmistellaan yhteistyössä elinvoiman ja kilpailukyvyn, hyvinvoinnin ja kaupunkiympäristön palvelualueiden kanssa.

Tampereen kaupunginhallitus hyväksyi vuosien 2022–2026 asemakaavoitusohjelman 21.2.2022. Ohjelman lähtökohtina ovat kaupunkistrategiassa asetetut tavoitteet kestävän kasvun ja arjen sujuvuuden vahvistamisesta sekä luonnon monimuotoisuuden ja kaupunkivihreän parantamisesta. Valmistellussa asemakaavoitusohjelmassa varaudutaan edelleen vastaamaan tulevalla viisivuotiskaudella vuosittaiseen väestönkasvun tavoitteeseen ja sen edellyttämiin työpaikkojen sekä palvelu- ja viherverkon tarpeisiin. Tampereen kaupungin strategian mukaisesti yhdyskuntarakennetta tiivistetään kaavoittamalla yli 80 prosenttia asuinkerrosalasta yleiskaavan mukaisiin keskuksiin ja joukkoliikennevyöhykkeille; tälle kasvun vyöhykkeelle sijoittuu 81 prosenttia kaavoitusohjelman kohteiden asuntokerrosalasta ja 91 prosenttia muusta kerrosalasta. Uudet pientaloalueet Ojalassa ja Nurmi-Sorilassa sijoittuvat kasvun alueen ulkopuolelle, mutta vastaavat kaupungin tavoitteeseen asumisen monimuotoisuudesta ja pientaloasumisen tonttien lisäämisestä.

PALM (Maankäytön toteuttamisen ja investointien pitkän aikavälin suunnitelma)

Tampereen kaupunkikonsernin maankäytön toteuttamisen ja investointien pitkän aikavälin suunnitelma (PALM) on osa kaupungin talous- ja strategiaprosessia. PALM-suunnitelma linjaa kaupungin maankäytön toteuttamista ja kerää yhteen koko kaupunkikonsernin pitkän aikavälin investointitavoitteet. PALM-suunnittelussa korostetaan palvelujen, asumisen, liikenteen ja maankäytön yhteensovittamista. Tavoitteena on tehostaa investointien ohjausta ja hyödyntää PALM-työtä investointien suunnittelussa. PALM-suunnitelmassa on esitetty kaupungin, kaupungin liikelaitosten sekä merkittävien tytäryhtiöiden suunnitellut investoinnit vuosille 2021–2035.

Osana PALM-prosessia laadittava maankäytön toteutussuunnitelma on suunnitelma siitä, miten kaupungin tavoitellaan rakentuvan, jotta kaupunkistrategian mukaiset tavoitteet saavutetaan. Aikajänne on 15 vuotta. Asukasmäärän kasvun tavoite on kaupungin strategian mukainen 1,4 %. Maankäytön toteutusohjelmassa huomioidaan sekä asuntorakentaminen että yritysalueiden rakentuminen. Maankäytön toteutuksen ohjelmoinnin lähtökohdaksi on asetettu noin 3 100 uuden asunnon rakentuminen vuosittain, mikä tarkoittaa asuntorakentamisen osalta noin 230 000 kerrosalaneliömetrin tarvetta vuosittain.

Maankäyttöpolitiikka

Kuluvalla valtuustokaudella laaditaan strategista maankäyttöä koskevat maankäyttöpolitiikan linjaukset. Linjaukset pohjautuvat kaupunkistrategian ja pormestariohjelman tavoitteisiin 3 000 asukkaan vuotuisesta kasvusta, kasvun ohjaamisesta kaupunkirakenteeseen kestävästi, monipuolisen asuntorakentamisen (erityisesti pientalorakentamisen), keskustan ja taajaman ulkopuolisten alueiden kehittämiseen sekä liikenteellisen toimivuuden ja yritystonttien riittävyyden varmistamiseen.

Maankäyttöpolitiikka luo pohjaa kaupungin pitkäjänteiseen kehittämiseen. Nyt laadittava asiakirja kokoaa yhteen Tampereen tavoitteet valtuustokauden aikana laadittavaan kaupunkiseudun rakennesuunnitelman päivitykseen ja Pirkanmaan vaihemaakuntakaavatyöhön. Maankäyttöpolitiikka yhdessä yleiskaavan sekä asunto- ja maapolitiikan linjausten kanssa luo kaupunkistrategiaa edistävät kaupunkisuunnittelun pelisäännöt.

Muistio 9.6.2022

Kantakaupungin vaiheyleiskaava – valtuustokausi 2021 – 2025

Maankäyttö- ja rakennuslain 66§:n mukainen aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu

Aika	11.5.2022 klo 12-14.38
Paikka	Neuvotteluhuone Strömmer / Teams
Läsnä	**Pirkanmaan elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskus (lyhennettynä ELY)**: Pauliina Pelkonen, Esa Hoffrén, Minna Huttunen **Pirkanmaan liitto**: Ruut Rissanen, Hanna Djupsjöbacka **Pirkanmaan maakuntamuseo**: Miia Hinnerichsen, Miinu Mäkelä, Anna-Leena Lehto, Kirsi Luoto, Vadim Adel **Pirkanmaan pelastuslaitos**: Pekka Mutikainen (14.24 asti) **Kangasalan kaupunki**: Anna-Leena Toivonen **Lempäälän kunta**: Sini Suontausta **Pirkkalan kunta**: Matti Jääskeläinen (13.30 asti) **Nokian kaupunki**: Johanna Fingerroos (14.28 asti) **Ylöjärven kaupunki**: Helena Ylinen, Pauliina Liukkonen **Tampereen kaupunki**: Asemakaavoitus/ Elina Karppinen (14.13 asti), Susanna Virjo, Viheralueet ja hulevedet/Timo Koski (13.33 asti), Liikennejärjestelmän suunnittelu/Ari Vandell (13.00 asti), Ilmasto- ja ympäristöpolitiikka/Laura Inha (13.05 asti), Ympäristönsuojelu/Kati Skippari, Viiden tähden keskusta/Minna Seppänen Yleiskaavoitus/ Pia Hastio, Lotta Kauppila, Taru Heikkinen, Mirkka Katajamäki, Dani Kulonpää, Anna-Maria Niilo-Rämä

1. Kokouksen avaus, puheenjohtajan ja sihteerin valinnat

Pia Hastio avasi kokouksen kello 12.08. Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin Pia Hastio ja sihteeriksi Anna-Maria Niilo-Rämä. Alkuun tehtiin osallistujien esittelykierros.

2. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (lyhennettynä OAS), kaavan laadinnan lähtökohdat ja tavoitteet

Hastio kertoi taustaa kaavatyöstä. Yleiskaavoituksen työohjelma on hyväksytty kaupunginvaltuustossa helmikuun lopussa 2022, pohjalla on elokuussa 2021 julkaistu pormestariohjelma sekä kaupunkistrategia. MRL:n mukaan kunnalla on velvollisuus yleiskaavan pitämisestä ajan tasalla. Valtuustokausittain päivittyvä yleiskaava on jatkuvasti ajantasainen koko kantakaupungin osalta. Vaiheyleiskaavassa huomioidaan kullekin valtuustokaudelle hyväksytty strategiatausta ja valtuuston hyväksyntään viedään vaihekaavassa käsitellyt asiat. Ajantasainen yleiskaavatilanne muodostuu kantakaupungin yleiskaavasta 2040, keskustan strategisesta osayleiskaavasta sekä kantakaupungin vaiheyleiskaavasta 2017-2021. Vaiheyleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma on ollut nähtävillä ja siinä yhteydessä pidettiin viisi asukastilaisuutta. Valmisteluaineiston laatimista jatketaan palautteen pohjalta. Tavoitteena on saada valmisteluaineisto nähtäville 2023 alussa ja ehdotus nähtäville 2024 alussa.

Vaiheyleiskaavan erityisteemoina ovat ilmastonmuutokseen sopeutuminen sekä viherympäristö ja vapaa-ajanpalvelut. Tarkempaa osa-aluesuunnittelua tehdään rinnakkain vaiheyleiskaavan kanssa neljällä osa-alueella.

Teemojen vastuuhenkilöt kertoivat suunnittelun lähtökohdista, tavoitteista ja laadittavista selvityksistä.

- Ilmastonmuutokseen sopeutuminen/ Taru Heikkinen
- Viherympäristö ja vapaa-ajan palvelut/ Mirkka Katajamäki
- Tesoma/ Lotta Kauppila
- Lielahti-Hiedanranta/ Lotta Kauppila
- Keskusta/ Dani Kulonpää
- Alasjärven itäpuoli/ Mirkka Katajamäki

Helena Ylinen kysyi, onko veneily mukana siniviherrakenteen suunnittelussa. Katajamäki vastasi, että teemoja ei ole vielä eriytetty, mutta veneily on osa virkistyspalveluverkostoa.
Djupsjöbacka pyysi tarkennusta, mikä keskustan osa-alueen rajauksessa poikkeaa strategisen osayleiskaavan rajauksesta. Kulonpää kertoi, että Viinikanlahden alue oli mukana jo edellisessä vaihekaavassa, joten se jäisi nyt pois.

3. Saatu palaute

Kauppila kertoi tiivistetysti OAS-vaiheen palautteesta. Palautteena saatiin 6 lausuntoa ja 16 mielipidettä, maakuntamuseon lausunto on vielä tulossa. OAS-vaiheen kyselyyn saatiin 40 vastausta ja viidessä asukastilaisuuksissa oli yhteensä paikalla noin 100 henkilöä.
Lausunnoissa Pirkanmaan ELY-keskus nosti esille erityisesti ilmastonmuutokseen sopeutuminen -teeman tärkeyden ja tarkemman suunnittelun osalta aluekohtaisten osayleiskaavojen laatimisen sekä kaava-aineiston luettavuuden. Pirkanmaan liitto pitää valittuja teemoja hyvinä ja osa-alueiden tarkempaa suunnittelua tarpeellisena. Lempäälän ja Pirkkalan kunnilla ei ole huomautettavaa. Fingrid Oyj pyytää varautumaan uuteen voimajohtohankkeeseen välillä Multisilta-Melo. Tampereen kaupungin ympäristönsuojelu pitää sisällön pääteemoja oikeina sekä esittää siniviherverkoston tunnistamisen ja säilyttämisen lisäksi verkostolle aktiivisempia kehittämistavoitteita ja toimenpiteitä.
Mielipiteissä tuotiin esille mm. kaarnakuoriaisen aiheuttamat tuhot Kauppi-Niihaman alueella, Kaupin metsäisten alueiden säilyttäminen, kaadettavien puiden korvaaminen ja hulevesien luonnonmukainen hoito. Osa-alueista Tesomalle ja Lielahti-Hiedanrantaan esitetään kestävien liikkumismuotojen kehittämistä, Lielahti-Hiedanrannassa myös toteuttamisen vaiheistuksen suunnittelua ja pyöräilyreittien kehittämistä. Keskustassa nostetaan esille jalankulkupainotteisuus ja lisätila kaupunkivihreälle. Alasjärven itäpuolella vastustetaan mahdollista leirintäaluetta ja esitetään muutosta kansallisen kaupunkipuiston rajaukseen. Osallistumisen osalta mielipiteissä pidetään hyvänä alueellisesti kohdennettuja kyselyjä ja toivottiin tilannekatsauksia linjauksista ennakkoon ennen kaavan varsinaista nähtävilläoloa.
Osallisille järjestetyssä kyselyssä haettiin erityisesti mielipiteitä vaiheyleiskaavan teemoihin. Ilmastonmuutoksen uhkakuvina nähtiin lisääntyvät sateet, myrskyt ja hellejaksot, tärkeänä pidettiin mm. puiden lisäämistä. Viherympäristön ja vapaa-ajanpalvelujen osalta haluttiin viheralueiden säilyttämistä ja lisäämistä sekä virkistyspalveluiden kehittämistä. Tesomalla toivottiin perheasuntoja aseman läheisyyteen sekä radan estevaikutuksen lieventämistä. Lielahti-Hiedanrannassa esitettiin kävely-ympäristöä ja kivijalkaliikkeitä, liikenteen ratkaisuja pidettiin massiivisena. Keskustan osa-alueella esiin nousi kävely- ja pyöräily-ympäristön kehittäminen sekä keskustan rauhoittaminen jatkuvalta kehittämiseltä. Alasjärven itäpuolen osalta toivottiin mm. luonnonmukaisuuden säilyttämistä ja retkeilyreittejä, aluetta pidettiin liian

ahtaana leirintäalueelle. Osallistumisen osalta eniten tietoa yleiskaavasta haluttiin jatkossa saada nettisivuilta ja avoimuutta hankkeista tulisi korostaa.
Asukastilaisuuksissa tuotiin esille pääosin samoja asioita kuin mielipiteissä ja kyselyssä.

4. Viranomaistahojen puheenvuorot

Pirkkalan kunta, Matti Jääskeläinen
Tampereen tapa vaiheyleiskaavan laatimisessa on hyvä ja voisi onnistua muissakin kunnissa. OAS:sta ei ole huomautettavaa, valitut tavoitteet ja teemat ovat hyviä. Pirkkalan osalta kaava koskettaa lähinnä viherympäristö- ja vapaa-aikapalvelut -teemaa erityisesti Peltolammi-Toivio- ja Pärrinkoski-Taaborinvuori- ja Härmälä-Pere -suunnilla. Seudullinen viherverkkoselvitys (v.2016) tulisi ottaa huomioon.
Hastio esitti, että luonnosvaiheessa voidaan järjestää näiden osalta kahdenkeskisiä palavereja.

Pirkanmaan ELY-keskus
Pauliina Pelkonen:
Valitut teemat ovat hyviä ja kannatettavia. Prosessin osalta vaiheyleiskaavan yleiskaavallinen ohjaus tulee olla selkeää ja yksiselitteistä. Kun vaiheyleiskaavassa päivitetään vain osa teemoista, on huolehdittava, että eri aikaan ratkaistut asiat eivät ole ristiriidassa keskenään. Vaiheyleiskaava -nimityksen osalta tulee pohtia, montako kertaa kaavaa voi tehdä uuden vaihekaavan ennen koko kaavan uusimista. Jo alkuvaiheessa tulisi olla osallisille tietoa, mitä kaikkea tarkistetaan. Hyvä, että tarkemman suunnittelun alueet on tunnistettu, tarkempaa suunnittelua tarvitaan. Mietittäväksi tulee, olisiko kuitenkin helpompaa ratkaista asia erillisillä osayleiskaavoilla. Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 16§:n mukaan yleiskaava tulee laatia tietyssä mittakaavassa (yksikkömuoto). Jatkossa tulee tutkia, onko mahdollista laatia eri mittakaavan karttoja samassa yleiskaavassa. Keskustan strateginen osayleiskaava on tehty eri tarkkuustasolla ja nimenä pitäisi olla strategisen osayleiskaavan muutos. Yksiselitteisyys ja merkintöjen oikeusvaikutukset ovat tärkeitä, kaavan selkeyttä on syytä edelleen kehittää.
Esa Hoffrén:
Valitut teemat ja osa-alueet ovat hyviä. Tarkempi suunnittelu tulee tehdä hyvin, jotta saadaan riittävä ohjeistus täydennysrakentamiseen. Oikeusvaikutuksettomat yleissuunnitelmat on nähty huonoina. Osa-alueiden tarkkuustaso on hankala ja osayleiskaava voisi olla parempi ratkaisu kaavan etenemisen kannalta. Keskustan muutos riittävällä tarkkuustasolla, toki tällä hetkellä mahdollistaa kehityksen. Prosessin ja aineiston selkeys sekä osallistumismahdollisuus ovat tärkeitä. Oskari-karttapalvelussa tulisi olla kaava-aineistot selkeästi jaoteltuna, esimerkiksi tieto siitä mikä on oikeusvaikutteista, tämä on osallisten kannalta tärkeää. Vaiheyleiskaavojen päällekkäinen aineisto ja muodostuva paketti oikeusvaikutteisen aineiston osalta on hankalaa osallisten tiedon saannin kannalta, etenkin kun edellinen vaiheyleiskaava on vielä prosessissa. Tämäkin puoltaisi osa-aluekohtaisia osayleiskaavoja. Selvitykset ja vaikutusten arviointi tehdään tarkempana osa-alueilla, joissa suunnittelutasokin on tarkempi. Vaiheyleiskaava 2017-2021 ei ole vielä oikeusvaikutteinen ja jos se ei vahvistu, jää epäselvä tilanne, mihin vaikutuksia arvioidaan ja verrataan. ELY on jatkossa mukana yhteistyössä mm. teemojen osalta.
Minna Huttunen:
Maantieverkkoon ei ilmeisesti ole tulossa muutoksia. Puskiaisten oikaisun ympäristövaikutusten arviointi -prosessi on käynnissä ja nykyistä 3-tietä kehitetään, mikä saattaa edellyttää kehittämismerkintää valtatielle 3. Hulevesien vaikutukset voivat kohdistua maanteihinkin.

Hastio sanoi, että valittu kaavaprosessi on hybridi ja sen haasteet tunnistetaan. Kaava kehittyy matkan varrella, keskustan osa-alue on ehkä haasteellisin mittakaava-asian suhteen. Laki voi muuttua

kaavaprosessin aikana (mittakaavarajoite poistuu?). Keskustan uudet strategiset tavoitteet pitää miettiä: voiko tulla päälle jotakin ja pitää voimassa vanha osayleiskaava? Muilla osa-alueilla tarkemmat linjaukset ovat nykylain mukaisia. Vaihekaavassa kaikesta ei päätetä, joten miksi avata kaikki teemat, kun osa on ihan ajantasaista yleiskaavaa. Nyt suunnataan resurssit tiettyihin teemoihin, ei kaikkiin asioihin. Jotta jatkossa palaute saadaan kohdistumaan vireillä olevaan yleiskaavatyöhön, selkeyttä ja ymmärrettävyyttä koskeva palaute on erityisen huomion kohteena. Hyvää palautetta ELY:ltä, toivottavasti voidaan jatkossa kehittää yleiskaavaa ja prosessia yhdessä.

Pirkanmaan liitto
Ruut Rissanen:
Laajemmat kommentit on esitetty lausunnossa, tässä yhteydessä kaksi nostoa: 1) On kiinnitettävä huomiota, kuinka maakuntakaava suodattuu yksityiskohtaiseen suunnitteluun eli toivotaan yleiskaavatasolla myös kehittämistavoite -tasoisten maakuntakaavan merkintöjen huomioimista ja 2) Kaupan mitoitus Lielahdessa. Vaiheyleiskaava on hyvä asia, jotta näkemys jatkuvuudesta ja pitkäjänteisyydestä ovat mukana. Vaiheyleiskaavan valitut teemat ovat hyviä. Vaihemaakuntakaavan (Elonkirjo ja energia) OAS:n nähtävilläolo alkaa 12.5. ja jatkossa tullaan tekemään yhteistyötä myös sen suhteen.
Hanna Djupsjöbacka:
Liitto pitää hyvänä, että Pirkanmaan keskeisimmällä alueella on tartuttu vahvasti ilmastonmuutoksen ja viherympäristön asioihin. Tämä on kannustavaa myös muiden kuntien kaavoitukseen. Päällekkäiset yleiskaavat ovat tavallisille osallisille hankalia hahmottaa, hyvä että asukastilaisuuksissa on avattu asiaa. Vaiheyleiskaavassa keskustan osayleiskaavan prosessin hahmottaminen vaikeaa. Vaiheyleiskaavan neljällä tarkemman suunnittelun osa-alueella on myös toiminnallisia tavoitteita, joita ei ole muualla ilmasto- ja viherympäristökysymyksiin keskittyvässä vaiheyleiskaavassa, joten pohdittavaksi tulee, olisiko syytä eriyttää ne omiksi osayleiskaavoikseen. Erillisen osayleiskaavan prosessi voisi olla turvallisempaa läpi menemisen kannalta. Pohdittavaksi myös, voisiko vaiheyleiskaava olla oikeusvaikutukseton ja aina tietyin väliajoin laatia oikeusvaikutteinen kokonaisuus. Lielahden yleissuunnitelman osalta on lausunnossa esitetty täydennystoiveita selostukseen.

Pirkanmaan maakuntamuseo
Miia Hinnerichsen:
Pahoittelut, että lausunto on myöhässä, mutta se toimitetaan niin pian kuin mahdollista. Nyt sanottu täydentyy lausunnossa. Kulttuuriympäristön vaalimisella on tärkeä osa mm. kaupungin identiteetin kannalta. Edellisessä vaiheyleiskaavassa on tuotu esille, että laaditut selvitykset ovat eri tasoisia, laadittu eri tarkoituksiin ja eri ikäisiä. Erityisesti sotien jälkeiseen aikaan (60-80-luvut) ja agraarihistoriaan liittyviä selvityksiä puuttuu. Voisiko tässä yhteydessä täydentää selvityksiä ja käsitellä kokonaisuutena? Työohjelmassa esitetyt selvitykset ovat hyviä ja perusteltuja. Tammerkosken siltojen selvitys kiinnostaa eniten, koska alue on tärkeä valtakunnallisestikin. Koskimaisema on erittäin herkkä muutoksille, maisemaa tulee vaalia. Nyt kosken yli on 10 siltaa kahden kilometrin matkalla, uusien siltojen sijoittelu tulee harkita huolella. Erillispalavereja on jo sovittu ja jatkossakin yhteistyötä tehdään.
Vadim Adel:
Arkeologian osalta 2016 tehty inventointi on jonkin verran vanhentunut, uudet kohteet tulee merkitä kaavaan (kartta 3). Inventointeihin on täydentämistarvetta, nykyisen vaihekaavan selostuksessa on lista inventoimistarpeista, mutta niitä ei tehty. Asemakaavoitukseen voi tulla ristiriitoja, kun ei ole riittävää selvitystä. Vaiheyleiskaavaan liittyen selvityksiä tulisi täydentää tarkemman suunnittelun alueilla siltä osin kuin niiltä on tunnistettavissa arkeologista potentiaalia ja aiempia selvityksiä ei ole tehty. Näitä ovat esim. Lielahden Epilänharju (sotahistorialliset kohteet), Suomensaari, jossa ajatus virkistysaluekäytöstä

ja leirintäalueesta sekä Tesoma (itäosan 1700-luvun torppa-asutus ja siihen liittyvät muut mahdolliset kohteet). Suurin osa arkeologisista kohteista sijaitsee viheralueilla, joten arkeologinen kulttuuriperintö kytkeytyy selvästi Viherympäristö ja vapaa-ajan palvelut -teemaan. Alueilta tulee poimia inventoitaviksi sellaiset kohteet, jotka ovat relevantteja ja huomioitavia alueen kehittämisen ja hoidon osalta. Keskustan osalta Tammerkosken siltoihin liittyy mahdollisesti vedenalaisten kohteiden selvittäminen. Arkeologisia inventointeja voi olla tarvetta päivittää myös muualla. Tästä on tulossa tarkempia ohjeita maakuntamuseon lausunnossa.
Kirsi Luoto:
Edellisen vaiheyleiskaavan lausunnossa oli esitys arkeologisen inventoinnin täydentämisestä (esim. Ristinarkun itäpuoli ja valtatien 9 molemmat puolet, Turtola ja Huringin pellot). Inventoitavien kohteiden listaa voidaan tarkentaa ja järjestää työneuvotteluita. Arkeologisen perinnön aluemerkintä turvaisi agraarihistorian kokonaisarvot paremmin (aiempi lausunto). Keskustan osalta Tammerkosken siltojen selvitykseen liittyen tulee selvittää vedenalainen arkeologinen perintö koskessa ja suvannossa. Alasjärven itäpuolella ei ole tunnettuja kohteita, mutta kaksi löytöpaikkaa. Alueella ei ole tehty kattavaa inventointia, arkeologinen potentiaali on merkittävä, joten alueelle kohdistuu selkeä selvittämisen tarve etenkin muuttuvan maankäytön alueilla. Leirintäalueen osalta arkeologinen inventointi tarvitaan.

Hastio totesi, että laadittaviin inventointeihin palataan kahdenkeskisesti.

Pirkanmaan pelastuslaitos, Pekka Mutikainen
Ei ole kommentoitavaa. Tulvista aiheutuviin vahinkoihin on hyvä varautua ja on hyvä, että ne tässä yhteydessä huomioidaan. Tesoman ja Lielahden alueiden kehittäminen edellyttänee paloasemahankkeita. Kissanmaa-Ruotula-Hakametsä -alueella on toimintavalmiuden haastetta. Liikenteen sujuvuus on tärkeää, jotta voidaan vastata velvoitteisiin.

Kangasalan kaupunki, Anna-Leena Toivonen
Kangasalla ei ollut tarvetta lausunnon jättämiseen, OAS:n tavoitteet ovat positiivisia. Merkittävintä kaavan kannalta ovat viheryhteydet ja ekologiset yhteydet kuntarajoilla sekä keskustelu niistä yhdessä.

Lempäälän kunta, Sini Suontausta
Ei huomautettavaa OAS:iin. Vaihekaavaan on valittu hyvät teemat, jotka ovat ajankohtaisia ja välttämättömiäkin huomioida. Seudulliset kestävän liikkumisen hankkeet, pyöräilyn tavoiteverkko, Tampereen rautatieaseman ratapihan kapasiteetti ja lähijunaliikenne ovat Lempäälän kannalta tärkeitä. Mielellään tehdään yhteistyötä rajaseudun viheralueiden kehittämisessä esimerkiksi Koipijärven alueella.

Nokian kaupunki, Johanna Fingerroos
Ei kommentoitavaa OAS:sta, hyvät teemat valittu.

Ylöjärven kaupunki, Helena Ylinen
Hienot teemat ja hieno kokonaisuus, voidaan pitää esimerkinomaisena. Seutuyhteistyö on tärkeää (esim. Teivaalanharju, Siivikkalan uimaranta, Kolmenkulma-Nokia). Lielahdessa uusien asukkaiden myötä tulee tarve kaavoissa osoitettujen virkistysyhteyksien toteuttamiseen. Myös koiran ulkoiluttajien tarpeet on huomioitava. Liikenteen osalta Ylöjärvi on ratikkasuunnittelussa mukana, myös pyöräilyn seutuverkko tulee huomioida (esim. Hatolan ja Teivo-Mäkkylän uudet alueet).

Tampereen kaupunki, Asemakaavoitus,
Elina Karppinen:
Asemakaavoituksen ja yleiskaavoituksen kesken tehdään tiivistä yhteistyötä ja molemmilla on yhteiset tavoitteet kaupunkistrategiasta, joten lausuntoa ei ole jätetty. Jatkuvasti päivittyvä yleiskaava on hyvä, mutta haasteitakin on kaavan strategisen tason ja yleispiirteisyyden osalta. Tarkemman suunnittelun alueet ovat hyviä. Kaavan valmistelua tehdään tiiviissä yhteistyössä, jotta asemakaavan ohjaus saadaan riittävän konkreettisella tasolla. Ilmastonmuutoksessa ja siihen sopeutumisessa on asema- ja yleiskaavoituksessa yhteiset haasteet. Aihetta ei voi ratkaista yksittäisessä asemakaavatyössä ja on hyvä, että aihetta tarkastellaan koko kaupungin tasolla. Muutoinkin yleiskaavoituksen selvitykset ovat hyvää pohjaa asemakaavoitukselle. Selvityksenä suojeluasemakaavojen arviointi ja ajantasaisuus on haastava ja sitä tulee miettiä jatkossa tarkemmin.
Susanna Virjo:
Kysymys ELY:lle lausunnon Lielahden yleissuunnitelman kaupan selvitystä koskevasta kommentista. Onko tarkempaa kommenttia maakuntakaavan mitoituslähtökohdista, onko palvelurakenteen ja kokonaisuuden kannalta vielä tarkennustarvetta?
Hoffrén vastasi, että asia on vielä avoin ja kaavan edetessä siitä tulee jatkaa keskustelua.
Rissanen jatkoi, että maakuntakaavan kaupan ratkaisun haasteet ovat tiedossa. Ajatuksena on, että laaditaan kaupan selvitys kuntayhteistyössä, jossa käydään läpi toimintatapavaihtoehdot. Ajatus on, että vaihemaakuntakaavaa ei tämän osalta päivitetä. Ei esimerkiksi ajatella, että alettaisiin maakuntakaavasta vain poistamaan asioita, jotka eivät ole ajantasaisia nykyisten lakien osalta.
Djupsjöbacka lisäsi, että Lielahden osalta kaupan selvityksessä on läpikäyty ja perusteltu eroavaisuudet maakuntakaavan ja yleiskaavan mitoituksen sekä yleissuunnitelman ratkaisujen välillä. Yleissuunnitelmassa ei ole kuitenkaan tuotu selvästi esille, mitkä ovat olleet yleissuunnitelman lähtökohdat ja perustelut kaupan määrälle. Ne täytyy lisätä yleissuunnitelman selostukseen.

Tampereen kaupunki, ympäristönsuojelu, Kati Skippari:
Ei lisättävää lausuntoon. Siniviherverkoston laatutason ja yhteyksien vahvistaminen ovat tärkeitä. Ympäristönsuojelu on mielellään mukana parannustoimia mietittäessä. Haasteena on toisaalta hiilineutraalisuustavoite ja sen myötä kaupungin tiivistämistavoite ja toisaalta ilmastonmuutokseen sopeutumisen tavoite. Sopeutumisen puolesta tarvitaan mm. riittävästi tonttivihreää eli liian tiiviisti ei voida kaupunkia toteuttaa. Tästä tarvitaan yhteistä keskustelua. Asumisterveyteen liittyvinä haittoina melu-, ilmanlaatu- ja pilaantuneiden maa-alueiden kohteet tulee huomioida, myös asutuksen sijoittaminen haitta-alueille. Uusilla alueilla hulevesiasiat ovat haasteena, on tärkeää ottaa ne suunnittelussa huomioon eikä sijoittaa rakentamista heikommille alueille. Hulevesien hallinta liittyy myös vedenlaadun kysymyksiin etenkin maaperältään heikoilla alueilla. Kiertotalouden mahdollistaminen ja maamassojen välivarastointi tulee huomioida esim. jaksottaisin, rakentamisaikaisin kaavamerkinnöin. Kaavamerkinnät voivat joskus olla este ympäristöluvalle.

Tampereen kaupunki, Viiden tähden keskusta, Minna Seppänen:
Kiitos hyvästä keskustelusta, vaiheittaisuus olisi hyvä suunnitteluhierarkiassa, joustavuus ja päivittyminen auttaisi suunnittelualueiden rajoilla (mittakaava). Valittujen teemojen lisäksi tulee huomioida koko kantakaupunkia koskevat isot mahdollisuudet luonto-, järvi- ja tapahtumamatkailuun. Asian kehittelyä jatketaan kaupungin sisäisenä työnä.

5. Jatkotoimenpiteet ja kokouksen päättäminen

Hastion mukaan neuvottelussa tuli esille selkeitä tarpeita kahdenkeskisiin neuvotteluihin mm. maakuntamuseon (selvitykset), ELY-keskuksen (prosessi) ja naapurikuntien (rajapinnat kanssa).

Neuvottelussa käytettiin paljon hyviä puheenvuoroja ja saatiin evästystä jatkoon. Edessä on haasteellinen tehtävä ja toivotaan, että Tampere voi olla hyvänä esimerkkinä ainakin joissakin asioissa.

Neuvottelusta laaditaan muistio ja se laitetaan osallistujille kommenteille.
Pelkonen esitti, että virallinen muistio tulee toimittaa myös ELY:n kirjaamoon.

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 14.38.

Jakelu Läsnäolijat
Kutsutut